

Nuorisoalan järjestökentän tilannekuva 2020–2024

Osaamiskeskus Kentaurin
asiantuntijakirjoituksia

Elisa Rasinkangas (toim.)

OSAAMISKESKUS
KENTAURI

OSAAMISKESKUS KENTAURI

Nuorisoalan järjestökentän tilannekuva 2020–2024

Osaamiskeskus Kentaurin asiantuntijakirjoituksia

ISBN 978-952-456-461-8 (verkko)

ISSN 343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 177
© Tekijät ja Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2024, Helsinki

Taittanut Elisa Rasinkangas

HUMAK[®]

nyt

Nuorten yrittäjyys ja talous

Opintokeskus **SIVIS**

PARTIO
scout

Sisällysluettelo

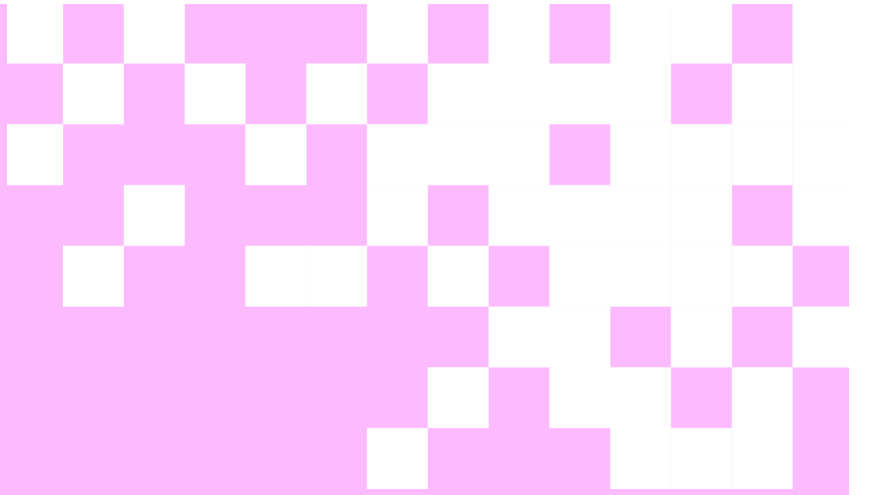
Osaamiskeskus Kentauri	8
Kohti merkityksellistä elämää!	9
Laura Kalervo & Raisa Omaheimo 12.3.2024	
Osaamiskeskus Kentauri nuorisoalan järjestöjen tukena	11
Laura Kalervo & Raisa Omaheimo 12.3.2024	
Tutkimusta ja tietoa nuorista – Järjestin, nuorisoalan tiedontuotanto	13
Tiedontuotantoa käyttäjälähtöisyys edellä	14
Niina Autiomäki, 19.5.2021	
Miten järjestötoiminnasta saadaan kattava kokonaiskuva?	16
Niina Autiomäki, 26.11.2021	
Tiedontuotannon kehittäminen jatkuu työpajoissa sidosryhmien kanssa	19
Niina Autiomäki, 18.2.2022	
Nuorisoalan järjestöjen tiedontuotanto digitalisoituu	21
Niina Autiomäki, 19.4.2022	
Järjestin tukee ja helpottaa nuorisoalan järjestöjen omaa tiedontuotantoa	24
Niina Autiomäki, 10.8.2023	
Turinatuokioista nuorisoalan järjestöjen tiedontuotantopalveluun	27
Niina Autiomäki, 22.2.2024	
Tutkimusta ja tietoa nuorista – nuorten harrastaminen ja järjestötoiminta	32
Mikä on harrastamista ja mikä hengailua?	33
Aino Tormulainen, 13.1.2021	
Vakava harrastus vai rentoa ajanviettoa?	36
Aino Tormulainen, 10.2.2021	
Järjestötoiminnan kasvattama	39
Aino Tormulainen, 18.2.2021	
Mitä nuorten harrastukset kertovat?	41
Lauri Vaara, 4.5.2021	
Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä	44
Pekka Kaunismaa, Eeva Sinisalo-Juha, Aino Tormulainen & Lauri Vaara, 7.9.2021	
Miten nuorisoalan järjestöillä ja nuorilla menee?	49
Eveliina Kammonen, 14.10.2021	

Nuoret harrastus- ja järjestötoiminnassa: Merkityksellinen oppimisympäristö	51
Eeva Jeronen & Lauri Vaara, 28.10.2021	
Nuorten järjestötoiminta: yhdenvertaisuuden areena vai eriarvoisuuden näyttämö?	54
Pekka Kaunismaa, 17.2.2023	
Oma harrastus olkoon pyhä asia	57
Lauri Vaara, 2.3.2023	
Harrastukset, järjestötoiminta, kaverit ja yksinäisen nuoren tulevaisuus	60
Eeva Sinisalo-Juha, 9.3.2023	
Ei oo helppoo olla nuori...	63
Aino Tormulainen, 28.3.	
Nuori harrastaa – mitä nuori itse siitä kertoo?	68
Eeva Sinisalo-Juha & Rewina Teklai Abera, 16.6.2023	
Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan	73
Pekka Kaunismaa, 4.9.2023	
Järjestötoiminta on nuorille tärkeää	80
Pekka Kaunismaa, 19.9.2023	
Hobbyer och föreningsverksamhet – Ur de svenskspråkiga ungdomarnas perspektiv	85
Eeva Sinisalo-Juha, 16.10.2023	
Järjestötoiminnan tärkeyteen vaikuttaa moni tekijä nuoren elämässä	97
Pekka Kaunismaa, 15.11.2023	
Tarvitaanko nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa enemmän tilaa arvokeskustelulle?	103
Lauri Vaara, 27.11.2023	
Järjestötoiminnasta nuoret saavat sosiaalisia taitoja ja itseohjautuvuutta	106
Pekka Kaunismaa, 12.1.2024	
Harrastamisella ja järjestötoiminnalla on esteitä ja kannustavia tekijöitä	113
Pekka Kaunismaa, 12.2,2024	
Vaikuttavuus ja vaikuttavuuden arviointi	123
Vaikuttavuus nyt ja huomenna	124
Marion Fields, 25.2.2021	
Miten nuorisojärjestöt mittaavat toimintaansa?	126
Tanja Malk, 2.6.2021	
Vaikuttavuus ja aika – Käsitteet muutoksessa	128
Marion Fields, 9.8.2023	
Vaikuttavuusvalmennus on tehokas tapa lisätä osaamista	130
Raisa Omaheimo & Tuija Kautto, 15.8.2023	
Viisi vinkkiä toiminnan tulosten mittaamiseen	132
Marion Fields, 6.9.2023	
Viisi vinkkiä, kuinka motivoida nuoria mukaan arviointiin	134
Marion Fields, 2.10.2023	

Viisi vinkkiä arviointitiedon tulkintaan	137
Marion Fields, 1.11.2023	
Viisi vinkkiä vaikuttavaan viestintään	139
Raisa Omaheimo, 9.1.2024	
Toiminnan ekologisuuden todentaminen haastaa ja innostaa – ota NEMI avuksesi!	141
Marion Fields, 26.2.2024	
Viisi vinkkiä tiedolla johtamiseen	143
Raisa Omaheimo, 26.2.2024	
Muuttuvat toimintaympäristöt	145
Tulevaa aikaa etsimässä	146
Kimmo Lind, 19.3.2021	
Vapaaehtoistyö piti pintansa koronavuonna	150
Marion Fields, 18.5.2021	
Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 1	152
Sari Huttu & Kimmo Lind, 5.8.2021	
Millainen on liikuntaurheilun kasvatusrooli?	156
Tuija Runtuvuori, 9.9.2021	
Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 2	159
Sari Huttu & Kimmo Lind, 17.9.2021	
Miltä Harrastamisen Suomen malli näyttää järjestöjen näkökulmasta?	163
Sari Huttu & Kimmo Lind, 25.10.2021	
Puhetta nuorten harrastuksista ja järjestötoiminnan tulevaisuudesta	167
Raisa Omaheimo, 22.11.2021	
Nuorisoalan järjestöjen rahoitus on vähentynyt	170
Eveliina Kammonen, 15.12.2021	
Jouluterveiset Kentaurin pelikentiltä	173
Timo Sinivuori, 17.12.2021	
Järjestöt tulevaisuuden tiekarttoja piirtämässä	178
Sari Huttu, Kimmo Lind, 25.3.2022	
Ajasta kiinni – Havaintoja nuorisoalan järjestöjen paneelista Nuori22-tapahtumassa	182
Sari Huttu & Kimmo Lind, 24.5.2022	
Mitä kuuluu nuorten kansalaistoiminnalle?	186
Sari Huttu & Kimmo Lind, 17.6.2022	
Tulevaisuusosaamisen työkirja tarjoaa tukea nuorisojärjestöjen tulevaisuustyöhön	190
Kimmo Lind & Aino Tormulainen, 13.12.2022	
Ennakointiosaaminen tukee järjestötoiminnan vakautta	193
Kimmo Lind & Aino Tormulainen, 4.4.2023	

Nuorisotyötä tekevien järjestöjen työn merkitys saatava paremmin esille VANUPOssa	195
Osaamiskeskus Kentaurin päälliköt, asiantuntija sekä ohjausryhmä, 29.2.2024	
Nuorisoalan järjestöjen tulevaisuus vuonna 2040 – tuloksia nuorisoalan järjestöjen e-Delfoi-paneelista	200
Kimmo Lind, 5.2.2024	
Kaksi nuorisoalan järjestökentän tulevaisuusskenaariota	213
Kimmo Lind, 4.3.2024	
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	219
Työelämän osaamisfoorumit – järjestöt, oppilaitokset ja työpaikat jatkuvan oppimisen kiihdyttämöinä	220
Timo Sinivuori & Kimmo Mäki, 14.1.2021	
Miten nostaa nuorten osaaminen esiin?	223
Heidi Odell, 25.1.2021	
Vapaa-ajalla kertynyt osaaminen auttaa kesätyön haussa	226
Essi Lehtovaara, 28.1.2021	
Polkuja osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen	228
Lotta Pakanen, 25.5.2021	
Digitökalut edistävät osaamisen tunnistamista	230
Essi Lehtovaara, Lotta Pakanen, Timo Sinivuori & Emilia Tuurala, 27.5.2021	
Osaamisen tunnustaminen on tulevaisuuden taito	232
Emilia Tuurala, 10.8.2021	
Nuoret harrastus- ja järjestötoiminnassa, osa 2: Osaaminen näkyväksi	234
Essi Lehtovaara & Timo Sinivuori, 5.11.2021	
Tekoäly sanoittaa osaamisen nuoren puolesta	238
Essi Lehtovaara, 7.12.2021	
Osaamiskiekon uusi ominaisuus on tekoäly	240
Timo Sinivuori, 15.2.2022	
Kokemuksia Tulevaisuuden työelämätaidot -osaamismerkeistä	242
Ira Mattila, 18.2.2022	
Päiväaikaisen toiminnan asiakkaiden osaaminen esiin!	245
Henna Harju & Timo Sinivuori, 11.5.2022	
Osallisuusmittari ja osaamismerkki helpottavat nuorisoalan järjestöjen työtä	247
Elisa Rasinkangas, 20.9.2022	
Osaamismerkkien käyttö ja merkitys nuorisoalan järjestöjen toiminnassa	250
Sanna Saarimaa, 13.9.2022	
Eurooppalainen Youthpass tunnistaa nuorten osaamista	253
Laura Kalervo, 18.10.2022	
Osaamiskiekossa tekoäly löytää yhteneviä osaamisia koulutuksista	255
Laura Kalervo, 25.11.2022	

Osaaminen vie nuorisoalan järjestöt tulevaisuuteen	257
Marion Fields, 23.8.2023	
Miksi opiskelisi sitä, minkä jo osaa?	259
Laura Kalervo, 21.9.2023	
Osaamiskiekkko löytää yhteydet vapaan sivistystyön koulutusten ja tutkintokoulutusten välillä	264
Laura Kalervo, 11.10.2023	
Koulutuksen suunnittelutyökalua kehittämässä	266
Sanna Saarimaa, 29.2.2024	
Opiskelijoiden kirjoittamaa	268
Opiskelijan pohtimaa 1. Hyvinvointia harrastuksista	269
Anna Saastamoinen, 22.5.2023	
Opiskelijan pohtimaa 2. Harrastaminen, osallisuus ja nuorten hyvinvointi	271
Katariina Tuominen, 24.5.2023	
Opiskelijan pohtimaa 3. Kasvamassa aktiiviseksi yhteiskuntalaiseksi	273
Katri Haapakorva, 26.5.2023	
Opiskelijan pohtimaa 4. Harrastus ja kieli	275
Katalin Viitala-Kiss, 29.5.2023	
Opiskelijan pohtimaa 5. Onko harrastaminen ratkaisu yksinäisyyteen?	277
Miamaija Kurtakko, 31.5.2023	
Opiskelijan pohtimaa 6. Nuoren yksinäisyyteen apua	279
Virve Friman-Tiihonen, 2.6.2023	
Opiskelijan pohtimaa 7. Lastensuojelulaitokseen sijoitettujen nuorten toimijuuden edistäminen harrastamisen keinoin	281
Eero-Pekka Ilmanen, 5.6.2023	
Opiskelijan pohtimaa 8. Kaikki ennen paremmin, tänään kaikki huonommin(?!)	284
Heikki Väkeväinen, 6.6.2023	
Kirjoittajat	286

Osaamiskeskus Kentauri

Kohti merkityksellistä elämää!

Laura Kalervo & Raisa Omaheimo, 12.3.2024

Osaamiskeskus Kentaurin tavoitteena on nuorten merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Kentaurin painopistealueena on nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus. Kentaurin työskenteli toimintakautensa 2020–2024 ajan yhdessä suomen- ja ruotsinkielisen nuorisojärjestökentän ammattilaisten ja vapaaehtoisten kanssa.

Kentauri on yksi kuudesta OKM:n rahoittamasta nuorisoalan osaamiskeskuksista. Kentaurin muodostivat Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, Nuorten yrittäjyys ja talous NYT (Ent. Talous ja nuoret TAT), Opintokeskus Sivis ja Suomen Partiolaiset.

Asiantuntijoiden osaamisen voimin Kentaurissa tehtiin töitä neljän teeman parissa:

1. Tutkimusta ja tietoa nuorista
2. Vaikuttavuus ja vaikutusten arviointi
3. Muuttuvat toimintaympäristöt
4. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Neljän vuoden työskentelyn tuloksena on syntynyt laaja määrä julkaisuja, tiedontuotannon järjestelmä, monipuolisia digitaalisia työkaluja osaamisen tunnistamisen tueksi, arvioinnin

itseopiskelumateriaalia, uusia mittareita nuorisojärjestökentälle ja vaikka mitä muuta.

Tähän koosteeseen on koottu kaikki Kentaurin verkkosivuille kirjoitetut blogitekstit. Kirjoittajina toimivat Kentaurin asiantuntijoiden lisäksi vierailijat, ja koosteen lopusta löydät Kentaurissa ammattikorkeakouluharjoittelunsa tehneiden opiskelijoiden tekstejä.

Toivomme näiden tekstien avartavan käsitystä siitä, mitä kaikkea suomalaisella nuorisojärjestökentällä oli meneillään tiedontuotannon, järjestö- ja harrastustoiminnan vaikutusten tutkimisen, vaikuttavuuden ja arvioinnin, toimintaympäristömuutosten sekä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen äärellä 2020–2024.

Osaamiskeskus Kentauri nuorisoalan järjestöjen tukena neljän vuoden ajan

Laura Kalervo & Raisa Omaheimo, 12.3.2024

Nuorisoalan järjestöt tukevat hyvää elämää. Osaamiskeskus Kentauri kehitti nuorisoalan järjestökentälle tutkimusta, tietoa ja työkaluja neljän vuoden ajan auttaakseen järjestöjen tärkeää työtä. Osaamiskeskuksissa tehtävä kehittämistyö on ollut vaikuttavaa ja sille on tarvetta, kirjoittavat Kentaurin päälliköt Raisa Omaheimo ja Laura Kalervo.

Osaamiskeskus Kentaurin tehtävänä on ollut kehittää ja edistää nuorisoalan ja järjestöjen osaamista, asiantuntijuutta ja tiedonkulkua. Olemme saaneet neljästä organisaatiosta tulevien asiantuntijoiden kanssa paljon aikaan: tutkimusjulkaisuja harrastus ja järjestötoiminnan vaikutuksista nuoreen, lukuisia työkaluja osaamisen tunnistamisen tueksi sekä nuorille ja ohjaajille, ennakointikäsitteitä, uusia mittareita nuorisoalalle sekä suurimpana ponnistuksena digitaalisen tiedontuotannon järjestelmän nimeltä Järjestin. Kentaurin toimintakausi alkoi keväällä 2020 ja kulkee nyt kohti loppuaan – toiminta päättyy maaliskuun loppuun 2024.

Nuorisojärjestökentän merkitys suomalaisille nuorille ja suomalaiselle yhteiskunnalle on valtava. Järjestötoiminta on hyvän elämän elementti, ja sen vaikutukset nuorten hyvinvointiin ja osallisuuden kokemukseen ovat suuret.

Nelivuotinen toimintakausi mahdollisti tuotosten juurruttamisen

OKM on määritellyt jokaisen osaamiskeskuksen tavoitteet ja kehittämistehtävät. Ministeriön ohjauksen lisäksi olemme saaneet sparrausta nuorisoalan järjestökentän ammattilaisilta ja vapaaehtoisilta, jotka ovat osallistuneet Kentaurin toimintaan säännöllisesti. Kentaurin osatoteuttajien perustehtävien erilaisuus rikasti Kentaurin kehittämistyön näkökulmia.

Suomalainen nuorisoalan järjestökenttä on laaja ja monipuolinen, ja se on kentän vahvuus. Kääntöpuolena monimuotoisen kentän tuloksista ja vaikutuksista on vaikea saada kerättyä yhteismitallisia tuloksia. Tähän tarpeeseen Kentaurissa vastattiin luomalla tiedontuotannon järjestelmä Järjestin.

Nelivuotinen toimintakausi oli hyvänkokoinen ajanjakso, jonka aikana aito kehittämistyö oli mahdollista, ja meille jäi aikaa myös tuotosten levittämiseen ja juurruttamiseen.

Tällä osaamiskeskuskaudella ruotsinkielinen toiminta oli jokaisen osaamiskeskuksen vastuulla. Kentaurissa teimme yhteistyötä ruotsinkielisen nuorisojärjestökentän sekä ruotsinkielisen opintokeskuksen kanssa ja tuotimme julkaisuja, koulutuksia ja työkaluja ruotsinkielisen nuorisojärjestökentän käyttöön.

Järjestöissä tehtävän työn merkitys kasvaa

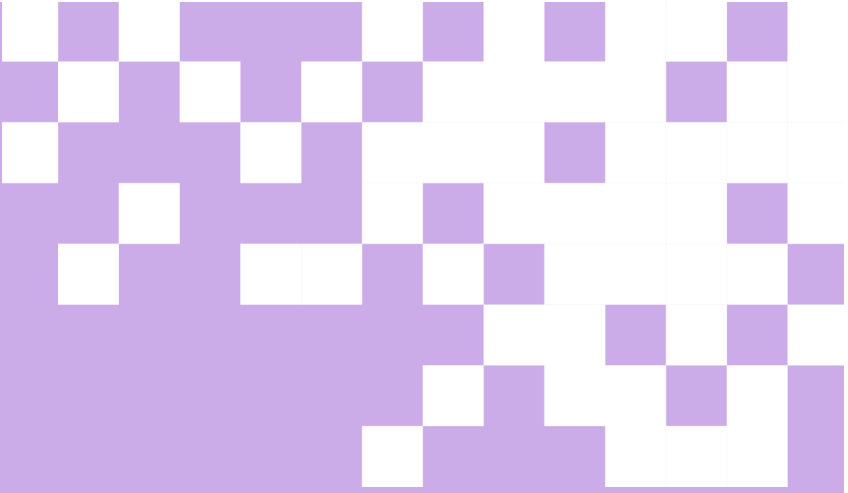
Kentauri tuotti tutkimustiedon lisäksi työkaluja arviointitaitojen parantamiseen ja osaamisen tunnistamisen tueksi. Kentauri tuki järjestökenttää toimintaympäristömuutoksissa tarjoamalla tietoa ennakoinnista ja skenaarioita tulevaisuustyön tueksi.

Kentaurissa on tehty tutkimusta järjestö- ja harrastustoimintaan osallistumisen vaikutuksista nuoreen. Järjestöissä toimimisella on vahva voimaannuttava vaikutus, se lisää nuorten kasvua sekä osallisuutta ja vähentää yksinäisyyttä. Järjestötoiminnalla on yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Kiristyvän rahoituksen ja kiivaiden toimintaympäristömuutosten aikana nuorisojärjestökenttä on kriittisessä paikassa. Nyt on aika valita uusia toimintatapoja ja etsiä uudenlaisia verkostoja. Myös oman toiminnan vaikutuksista täytyy pystyä kertomaan tehokkaammin.

Nelivuotinen yhteistyö nuorisoalan järjestöjen kanssa on osoittanut, että nuorisoalan järjestökentällä toimii osaavia ammattilaisia ja vapaaehtoisia, jotka tekevät tärkeää työtä. Nuorisoalan järjestöt tukevat nuorten hyvää elämää. Osaamiskeskuksissa tehty kehittämistyö on vaikuttavaa, ja sille on tarvetta, myös tulevaisuudessa.

Kentaurilaiset kiittävät lämpimästi kaikkia yhteistyötahoja upeasta nelivuotiskaudesta!

Tutkimusta ja tietoa nuorista – Järjestin, nuorisoalan tiedontuotanto

Tiedontuotantoa käyttäjälähtöisyys edellä

Niina Autiomäki, 19.5.2021

Tänä keväänä käynnistyi laaja Nuorisoalan järjestöt NYT! -selvitys, jonka Kentauri toteuttaa yhdessä Allianssin kanssa. Miten kysely rakennettiin ja miten tiedonsaantia jatkossa parannetaan?

Onko Nuorisoalan järjestöt NYT! -selvitys tuttu? Jos ei, se tulee tutummaksi tänä keväänä lähtevien kyselyjen ja syksyllä tehtävän raportoinnin ansiosta.

Nuorisoalan järjestöt NYT! -kysely on suunnattu valtakunnalliselle, alueelliselle ja paikalliselle nuorisoalan järjestöille ja se toteutetaan yhteistyössä Allianssin kanssa. Selvityksen pohjana on toiminut Allianssin Nuorisotyöstä Suomessa 2019 -selvitys, jota on kehitetty otoksen, sisältöjen ja rakenteen osalta.

Yksi Kentaurin tehtävistä on kehittää ja systematisoida tiedontuotantoa nuorisoalan järjestökentällä. Tuloksia raportoidaan Aluehallintoviraston hallinnoimalle Nuorisotilastot.fi-sivustolle viimeistään vuonna 2023.

Tänä keväänä käyntiin lähtenyt selvitys pyrkii luomaan pohjaa pitkäjänteisaineistoille. Tavoitteena on vankistaa aineistoa niin määrällisesti kuin laadullisestikin vuosina 2022 ja 2023 lähtevien selvitysten avulla.

Järjestökenttä tärkeässä roolissa

Järjestökenttä poikkeaa monesta muusta toimijajoukosta heterogeenisyydellään. Siksi erilaisten nuorisoalan järjestöjen osallistuminen kyselyn laatimiseen olikin erityisen merkittävässä roolissa, kun halusimme ymmärtää, mitä ja miten kysymme.

Järjestötoimijoiden kuuleminen antoi vahvistusta omille näkemyksillemme, mutta toi esiin myös uusia seikkoja, joita tuskin olisimme osanneet ottaa selvityksessä huomioon ilman järjestöiltä saatua tietoa. Järjestökentän lisäksi olemme kuulleet Aluehallintoviraston toiveet ja tarpeet kyselyyn liittyen.

”Kun käyttäjiä kuullaan ja heidät otetaan mukaan kehitystyöhön, saadaan aina parempi lopputulos.”

Olemme pyrkineet laajentamaan otosta ja muokkaamaan kyselyä erilaisille toimijoille sopivaksi. Tänä vuonna otoksen laajennus tehtiin hallitusti ja selvitystä muokataan saadun palautteen perusteella. Jatkossa kysely pyritään lähettämään aiemmin ja laajemmalle vastaajajoukolle.

Kysymyspatteristoa on tällä kyselykierroksella kevennetty ja muokattu AVIn Nuorisotilastot.fi-sivuston tarpeisiin sopivammaksi. Kyselyn kokonaispituus pyritään pitämään maltillisena ja kysymyksen kohdentamisessa eri vastaajatahoille pohditaan kysymyksen merkityksellisyyttä kullekin taholle. Kun vastausaika lyhenee ja merkityksellisyys lisääntyy, vastaajatkin hyötyvät.

Kysely pyritään rakentamaan siten, että tietyt pitkittäisaineistoon liittyvät kysymykset pysyvät samoina. Toisaalta tavoitteena on, että kyselyyn voisi sisällyttää myös vaihtuvia, eri vuosina esiin nousevia ajankohtaisia teemoja.

Tavoitteena käytettävyys ja laatu

Käyttäjälähtöisyys on yksi tiedontuotannon kehittämisen tärkeimmistä lähtökohdista. Jos käyttäjä kokee kyselyn mielekkääksi ja tärkeäksi, se lisää vastaushalukkuutta. Nuorisoalan järjestökenttää ajatellessa on huomioitava sen moniäänisyys ja omaleimaisuus. Samaa kyselyä ei voisi lähettää esim. nuorisoalan järjestö- ja kunta-alan toimijoille, vaikka yhteisiä rajapintoja onkin.

Erilaisia ovat myös esimerkiksi valtakunnalliset järjestöorganisaatiot ja paikalliset toimijat. Samoin toimijuus on erilaista. On myös hyväksyttävä se mahdollisuus, että ns. neljännessä sektorista kenties tuskin tulemme saamaan laadukasta pitkittäisaineistoa.

Olen kehittänyt erilaisia digitaalisia tuotteita mobiilipeleistä verkko-oppimismateriaaliin useissa eri projekteissa erilaisille kohderyhmille. Kun käyttäjiä kuullaan ja heidät otetaan mukaan kehitystyöhön, saadaan aina parempi lopputulos.

Digitaalisten tuotteiden pilotointi parantaa niiden laatua ja käytettävyyttä. Siksi toivonkin paljon erilaisia huomioita Nuorisoalan järjestöt NYT! -selvityksestä ja odotan mielenkiinnolla, millaisia vastauksia saamme muutoinkin.

Miten järjestötoiminnasta saadaan kattava kokonaiskuva?

Niina Autiomäki, 26.11.2021

Nuorisoalan tiedontuotanto kehittyy ja digitalisoituu. Pysyykö nuorisoalan järjestökenttä kehityksen mukana?

Yksi Kentaurin tehtävistä on kehittää nuorisojärjestökentän tiedontuotantoa. Tiedontuotannon kehittäminen ja systematisoiminen nuorisoalan järjestökentällä sisältää paljon mahdollisuuksia. Tänä vuonna olemme kehittäneet Nuorisoalan järjestöt NYT! -kyselyä yhdessä Allianssin ja AVIn Nuorisotilastot.fi -palvelun kanssa. Tiedontuotannon kehitystyötä tehtiin käyttäjälähtöisesti ja otosta laajennettiin valtakunnallisista nuorisoalan järjestöistä myös alueellisiin ja paikallisiin toimijoihin. Alustavia tutkimustuloksia julkaistiin Nuorisotyön viikolla.

Suuntaamme nyt katsetta kohti vuonna 2022 tapahtuvaa tiedonkeruujärjestelmän pilotointia. Pohjatöiksemme olemme kartoittaneet nuorisoalan tiedontuotantoa yleisesti. Voidaan sanoa, että muu nuorisoalan kenttä digitalisoituu ja erilaisissa kehitysasteissa on useita tiedonkirjaus- ja tiedonhallintajärjestelmiä. Näistä mainittakoon kansallista nuorisotyötä dokumentoiva Lokikirja, Kuntaliitossa kehitteillä olevat kunnallisen nuorisotyön ja kuntien kulttuuritoiminnan tiedontuotantoa kehittävät dokumentaatiohankkeet ja Olympiakomitean SuomiSport -digipalvelu, joka on suunnattu liikkujille, seuroille ja liitoille. Tämän lisäksi kehitetään ja

systematisoidaan mm. valtionavustusjärjestelmää.

Nuorisoalan järjestökenttä on rakenteeltaan ja toimijuudeltaan erilainen kuin muut nuorisoalalla toimivat tahot

Järjestökenttä on heterogeeninen ja autonominen ja sen tarpeet vaihtelevat tiedonkirjausjärjestelmistä laajempiinkin tiedonhallintajärjestelmiin. Isoimmilla nuorisoalan järjestöillä on jo käytössään omia tiedonhallintajärjestelmiä ja integraatioiden luominen kaikkiin näihin järjestelmiin on haastavaa. Jos ajatellaan integraatioita muihin kehitteillä oleviin nuorisoalan digijärjestelmiin, on aika tähän mitä otollisin, sillä järjestelmät ovat ainakin osin vielä kehitteillä.

Yhteisiä toiminnan rajanpintoja eri nuorisoalan toimijoilla löytyy ja toimintojen yhteinen kirjaaminen samaan digijärjestelmään vähentäisi päällekkäisiä kirjaamisia ja toisi entistä paremmin esiin toiminnan vaikuttavuuden.

Mitä hyötyä nuorisoalan järjestölle on tiedonhallintajärjestelmän käytöstä?

Tasa-arvoisuus ja vaikuttavuuden osoittaminen: Järjestökentän tiedonkeruumenetelmät vaihtelevat tällä hetkellä ruutuvihkosta erilaisiin digitaalisiin järjestelmiin. Yhteinen tiedonhallintajärjestelmä tasa-arvoistaisi tiedonkeruuta ja mahdollistaisi oman toiminnan vertaamisen muihin toimijoihin paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tuotteen räätälöiminen eri kokoisille järjestöille sopivaksi olisi mahdollista erilaisin käyttäjäprofiilien avulla.

Tietoa kerätään arjessa: Tiedontuottaminen tapahtuu tiedonkirjaus- ja tiedonhallintajärjestelmissä ajantasaisesti, ei siis esimerkiksi kerran vuodessa toteutettavan raportoinnin yhteydessä.

Tieto oman toiminnan tukena: Järjestössä tuotettu tieto tulisi järjestön omaan käyttöön strategiatyön ja tiedolla johtamisen tueksi. Ajantasaisia raportteja voitaisiin käyttää oman toiminnan tukemisen lisäksi myös esimerkiksi rahoitushakemuksissa. Tieto tiedonkeruusta ei olisi enää vain yhtenäisenä koontina raportointisivustoilla.

Erialaisten toimintojen liittäminen tiedonhallintajärjestelmään: Nuorisoalalla kehitteillä olevissa tiedonhallintajärjestelmissä on lisätty mm. yksisuuntaisia viestintätoimintoja, järjestelmän kautta tehtäviä rahoitushakuja ja pankkitoimintoja. Se, mitä nämä mahdolliset oheistoiminnot olisivat järjestökentällä, vaatii pohdintaa.

Kuinka nuorisoalan järjestökentän tekemästä toiminnasta saataisiin mahdollisimman kattava kokonaiskuva?

Nuorisoalan järjestökentän tiedontuotannon kehittämisen ja systematisoinnin näkökulmasta on tärkeää miettiä, kehitämmekö tiedontuotantoa nykyhetkeä vai tulevaisuutta varten ja

jättäytyykö järjestökenttä pois muilla nuorisoalan sektoreilla tapahtuvasta digitaalisesta kehitystyöstä pois. Teknologian ja verkkoyhteyksien kehittyminen mahdollistavat vaivattomammin entistä parempien ja laajempien tiedonkirjaus- ja tiedonhallintajärjestelmien käytön eri puolilla Suomea.

Kuten muutkin kehitteillä olevat järjestelmät, edellyttäisi nuorisoalan järjestökentälle tehtävän digijärjestelmän kehittäminen resursseja ja yhteiskehittämistä järjestöjen kanssa. Tuotteen jalkauttaminen, juurruttaminen ja käyttäjätuen tarve tulevat vasta tuotteen kehittämisen jälkeen ajankohtaiseksi. Digitaalista tuotetta on ylläpidettävä ja päivitettävä.

On myös pohdittava, tarvitaanko nuorisoalan järjestökentällä muille nuorisoalan toimijoille kehitettäviä tiedonkirjaus- ja tiedonhallintajärjestelmiä vai tehdäänkö tiedonkeruu jatkossakin perinteisten kyselyjen avulla. Ongelmana tiedontuotannossa ovat olleet alhaiset vastausprosentit.

Pystyttäisiinkö digijärjestelmällä, josta olisi hyötyä järjestön omassa arjessa, saavuttamaan kattavampi kokonaiskuva moniäänisen järjestökentän toiminnasta? Ottaisiko nuorisoalan järjestökenttä digijärjestelmän tiedonkeruun välineenä helpommin omakseen kuin kyselytutkimuksen?

Jos tavoitellaan mahdollisimman suuria vastausprosentteja, saadaan tietystä otoksesta hyvin vastausprosenttein tietoa liittämällä tarvittavat kysymykset rahoitushakemukseen. Tämä jättää kuitenkin otoksen suhteellisen kapeaksi. Yksi vaihtoehto on tehdä täydentävää tiedonkeruuta rahoitushakemuksen lisäksi myös toisella tiedonkeruulla muilta nuorisoalan järjestötoimijoilta, mutta takuuta hyvästä vastausprosentista ei tässäkään tapauksessa ole.

Tiedontuotannon kehittäminen jatkuu työpajoissa sidosryhmien kanssa

Niina Autiomäki, 18.2.2022

Kansallisessa digitaalisessa kehittämistyössä tapahtuu tällä hetkellä paljon. Olemme päässeet kehittämään digitaalista tiedontuotantoa nuorisolan järjestökentällä oivalliseen aikaan, sillä voimme huomioida omassa työssämme näitä kehitysaskelia.

Valtionavustustoiminnan kehittäminen pyrkii parantamaan valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta, lisäämään läpinäkyvyyttä ja avoimuutta, tekemään hakuprosessista selkeämpää ja sujuvampaa sekä yhdenmukaistamaan valtionavustustoiminnan käytäntöjä. Läpinäkyvyys ja avoimuus ovat myös Kentaurin tiedontuotannon keskiössä. Jotta nuorisolan järjestöt pystyvät osoittamaan vaikuttavuuttaan, tiedon tulee olla saavutettavaa

Digitalisaation ja datatalouden vastualueen yhteistyöryhmä eli Digitoimisto aloitti toimintansa lokakuussa 2021. On ollut avartavaa olla mukana Digitoimiston järjestämissä sidosryhmätilaisuuksissa Suomen digikompassin tiimoilta. Sidosryhmätilaisuudet järjestettiin

tammi-helmikuun vaihteessa. Tilaisuuksissa kuultiin asiantuntijapuheenvuoroja, ja sidosryhmät pääsivät antamaan palautetta digikompassin tavoitteista sekä omia ehdotuksiaan ja kommentoimaan digikompassin visioita. Sidosryhmätilaisuuksissa nousivat esiin monien seikkojen lisäksi käyttäjälähtöinen ja moniammatillinen kehittäminen, erilaisten tietovarantojen parempi hyödyntäminen ja kestävä kehityksen periaatteet. Nämä ovat asioita, joita pyrimme huomioimaan omassa kehitystyössämme.

Tiedontuotannon kehittämisen työpajoista raportti kevään aikana

Osaamiskeskus Kentauri järjestää helmi-maaliskuussa neljä työpajaa tiedontuotannon kehittämisen fasilitoinnin tiimoilta. Työpajoissa kuullaan nuorisoalan järjestökentän lisäksi OKM:n, AVI:n ja Kuntaliiton väkeä. Fasilitoinnin tuloksista saadaan raportti kevään aikana. Fasilitoinnin toteuttaa Frantic Oy.

Emme kehitä tiedontuotantoa Kentaurissa itseämme varten, eli eri näkökulmien auki kirjoittaminen on kehitystyössä tärkeää. Pääsemme rakentamaan tiedontuotantoa nuorisoalan järjestökentälle "tyhjältä pöydältä", mikä mahdollistaa paremman kohdentamisen erilaisten toimijoiden tarpeisiin, mutta samalla myös yhteismitallisen tiedonkeruun moninaisella ja autonomisella järjestökentällä. Moniammatillinen yhteistyö mahdollistaa parhaan mahdollisen lopputyön tiedontuotannon kehittämisessä.

Kevään aikana saamme myös sparrausta Kentaurin omalta Advisory Boardin asiantuntijajoukolta, jolla riittää näkemystä nuorisoalan tiedontuotannon kehittämisen nykytilaan ja tulevaisuuteen monelta eri kantilta.

Nuorisoalan järjestöjen tiedontuotanto digitalisoituu

Niina Autiomäki, 19.4.2022

Kevään aikana järjestetyissä työpajoissa (Frantic Oy) kuultiin nuorisoalan järjestöjen, OKM:n, AVI:n ja Kuntaliiton mielteitä tiedontuotannon kehittämisestä nuorisoalan järjestökentällä. Työpajojen anti oli hyvää, mutta lisäkartoitus nuorisoalan järjestökentän omasta tiedontuotannosta on tarpeen. OKM:n myöntämän rahoituspäätöksen turvin osaamiskeskus Kentauri pystyy aloittamaan digitaalisen kehittämistyön kuluvan osaamiskeskuskauden aikana.

Nuorisoalan järjestöjen työpajassa nousi esiin tiedontuotannon moninaisuus

Helmi-maaliskuussa järjestettiin neljä työpajaa, joissa kuultiin kentaurilaisten lisäksi valtakunnallisia nuorisoalan järjestötoimijoita sekä OKM:n, AVI:n Nuorisotilastot.fi:n ja Kuntaliiton nuoDo-hankkeen väkeä.

Nuorisoalan järjestöjen työpajassa huomattiin, että kentällä on laaja skaala käytössään erilaisia järjestelmiä ja ympäristöjä, joissa dataa jaetaan ja säilytetään. Datan yhteismitallisuus vaihtelee ja järjestöillä on käytössään erilaisia mittareita ja termejä. Osa termeistä liittyy järjestön omaan identiteettiin, ja ne ovat käytössä vain järjestön omassa toiminnassa.

Saatavilla oleva tieto on sekä määrällistä että laadullista. Laadullista tietoa on saatavilla strategioista, toimintasuunnitelmista, tapahtumien kuvauksista ja niin edelleen. Tietoa jalostetaan omissa raporteissa, toimintakertomuksissa ja yhteistyössä tuotetuissa tutkimuksissa ja opinnäytetöissä. Järjestöille tulee paljon kyselyitä ulkopuolisilta tahoilta, mutta järjestöt tekevät kyselyitä myös itse muun muassa työntekijöille, vapaaehtoisille ja nuorille. Rahoitusta haetaan useilta eri tahoilta ja rahoitushakemuksiin tarvitaan erilaisia tietoja.

Työpajassa pohdittiin myös sitä, mitä hyötyä nuorisoalan järjestöt saisivat valtakunnallisesta digijärjestelmästä, jossa tietoa kerätään ja hallitaan. Maksuttomuuden lisäksi valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt voisivat kehittää omaa toimintaansa tiedon avulla ja pystyisivät vertailemaan omaa toimintaansa muihin toimijoihin. Tiedon reaaliaikainen saatavuus koettiin tärkeäksi – tieto ei ole vain koottuna jollakin sivustolla, vaan sitä voitaisiin tulostaa raporttina oman järjestötoiminnan kehittämisen tueksi, uusien rahoituskanavien ja yhteistyökumppanien haun yhteyteen oman vaikuttavuuden osoittamiseksi ja vaikkapa osaksi rahoitushakemusta.

Franticin työpajoissa saatuja tuloksia, nuorisojärjestöjen toimijoiden ajatuksia siitä, millaista tietoa he tarvitsevat.

Yleisesti työpajoista pidettiin ja niiden anti oli hyvää digikehitystyötä ajatellen. Käymme vielä raporttia läpi Kentaurissa ja Franticin projektiryhmän kesken. OKM:n väen kanssa kävimme puolestaan läpi seuraavia askelmerkkejä digikehitystyössä. Yhteistyötä jatketaan Nuorisotilastot.fi:n ja nuoDo:n kanssa. Tiedontuotannon kehittämistä käytiin keskustelua niin ikään osaamiskeskus Kentaurin Advisory Boardin kanssa Round Tablessa. On ilo huomata, miten kaikki yhteistyötahot tuovat hyviä näkökulmia ja pohdintaa tiedontuotannon kehittämiseen nuorisoalan järjestökentällä!

FRANTIC

*Haluan nähdä **vertailtavaa ajantasaista tietoa omista ja muista järjestöistä, jotta voimme kehittää omaa toimintaamme.***

Valtakunnallisen nuorisojärjestön toimija, joka kehittää toimintaa

*Haluan saada **tietoa omasta järjestöstä helposti ja visuaalisesti, jotta voin kertoa vaikuttavuudesta paremmin ulospäin.***

Valtakunnallisen nuorisojärjestön viestintäosaston toimija

*Haluan **kerätä luotettavaa tietoa jäsenjärjestöiltä sellaisessa muodossa, jota voin hyödyntää avustushakemuksissa sekä muissa kyselyissä ja tutkimuksissa.***

Valtakunnallisen nuorisojärjestön toimija, joka täyttää avustushakemuksia

Työpajoissa kerättyjä nuorisojärjestöjen toimijoiden mietteitä tiedontarpeista

Digijärjestelmä vastaa nuorisoalan järjestökentän tarpeisiin

Vaikka nuorisoalan järjestöjen työpajan anti oli hyvää, tarvitaan lisätietoja erilaisista, eteenkin pienempien valtakunnallisten toimijoiden, tiedonkeruun käytänteistä ja vuosikelloista. Tätä kartoitustyötä tehdään vielä tämän kevään aikana. Tämän lisäksi aloitamme digitaalisen järjestelmän sisällöllisten ja teknisten vaatimusten kartoituksen tekijän kilpailutusta varten.

Digitaalista järjestelmää kehitetään käyttäjälähtöisesti. Sen tulee olla teknisesti helposti omaksuttava ja toiveissa on, että sitä voidaan käyttää skaalautuen niin tietokoneella kuin mobiililaitteella. Järjestelmä toimii myös erilaisilla käyttöjärjestelmillä. Integraatiota muutamiin isompiin nuorisoalan järjestötoimijoiden tiedonkeruujärjestelmiin pohditaan, mutta ongelmaksi niissä voinee muodostua kerättävän tiedon yhteismitallisuus kehitettävän järjestelmän kanssa.

Teknisen toteutuksen lisäksi sisällöllisten ominaisuuksien tulee olla nuorisoalan järjestökentälle helposti omaksuttavissa. Termistön ja käsitteistön tiimoilta joudumme tekemään yleistyksiä, mutta kerättävä tieto pyritään kehittämään selkeäksi ja tarvittaessa kirjoittamaan auki lyhyissä ohjeistuksissa. Järjestelmästä saatavat raporttikoonnit pyritään tekemään sen kaltaisiksi, että eri toimijat voivat hyödyntää niitä eri tilanteissa, kuten muun muassa valtionavustushakemuksessa.

Pilotoitava järjestelmä pyritään saamaan valmiiksi kuluvan vuoden aikana. Pilotoinnista kerätään palautetta, jonka perusteella järjestelmää jatko kehitetään käyttäjälähtöisen kehittämisen hengen mukaisesti.

Järjestin

Nuorisoalan
järjestöjen **HUMAK[®]**
tiedontuotanto

Järjestin tukee ja helpottaa
nuorisoalan järjestöjen omaa
tiedontuotantoa

Niina Autiomäki, 10.8.2023

Järjestimen, uuden nuorisoalan järjestökentän tiedonkeruu ja -hallintajärjestelmän, ohjelmistokehitys on siinä vaiheessa, että pääsemme aloittamaan syyskuussa pilotoinnin. Palvelua esitellään syksyn aikana erilaisissa tilaisuuksissa mm. Nuorisotyön viikolla. Sen tarkoitus on helpottaa järjestöjen arjen tiedonkeruuta ja -hallintaa.

Palvelu tarjoaa monipuolisen avun ja tiedon

Järjestintä kehittäessä huomioitiin muun muassa OKM:n harrastustoiminnan valtionavustushakemuksen ja selvityksen sisältöjä sekä aiemmin järjestökentälle suunnattuja kyselyjä. Tietoja kootaan järjestön ilmoittamista perustiedoista sekä reaaliaikaisesti toiminnasta.

Järjestöt voivat luoda omia kyselyitään joko käyttämällä suoraan valmiita kyselypohjia tai muokkaamalla niitä, tai hyödyntämällä monipuolista kyselytyökalua. Järjestimestä saa myös visualisoitua tietoa järjestön keräämistä tilastoista. Kootun tiedon saa tulostettua talteen .pdf, .csv ja .png -tiedostoina. Palvelua voi käyttää suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Järjestöjen keräämä tieto jää järjestöjen omaan käyttöön.

Tietoa voidaan hyödyntää

- erilaisissa rahoitus- ja hankehaussa
- toimintakertomuksessa
- strategisessa työskentelyssä
- vaikuttavuuden osoittamisessa
- järjestön omassa viestinnässä jne.

Aikasarjojen avulla järjestöt voivat seurata järjestönsä kehityskulkua pidemmälläkin aikavälillä.

Järjestimestä kerätään koottua tietoa nuorisotilastot.fi-palveluun käytännön nuorisotyön ja päätöksenteon tueksi. Palvelun käyttö on järjestöille maksutonta. Ensimmäinen varsinainen tiedonkeruuvuosi on vuosi 2024.

Kehitystyö tehtiin nuorisoalan järjestöjä ja sidosryhmiä kuullen

Järjestimen kehitystyö aloitettiin Kentaurissa jo ennen varsinaista ohjelmistokehitystä. Ensin osallistuimme Allianssin Nuorisoalan järjestöt NYT! -webropolkyselyn kehittämiseen (2021). Myös valtakunnallista nuorisoalan järjestökenttää ja sidosryhmiä (OKM, AVI, Kuntaliitto) kuultiin muun muassa matalan kynnyksen Turinatuokiossa, työpajoissa, yksilöhaastatteluisa ja vaatimusmäärittelyselvityksissä (2020–23). Tämän lisäksi myös itse ohjelmistokehityksessä järjestettiin työpajoja edellä mainituille ryhmille. Ohjelmistokehityksen aikana pidetyissä työpajoissa käytiin tarkkaan läpi Järjestimen käytettävyyttä ja sisältöjä (2023).

Järjestöjen kuulemisissa nousi hyvin esiin se, kuinka moninainen ja autonominen kenttä valtakunnallinen nuorisoalan kenttä on. Tiedonkeruun nykytila on niin ikään monenkirjava ja tietoa kerätään esimerkiksi erilaisilla digitaalisilla tuotteilla ja jopa ruutuvihkoihin. Tietoa hallitaan erilaisin menetelmin kehittyneistä jäsenrekistereistä kotisivuihin. Tiedonkeruun vuosikellossa on järjestökohtaisia eroavaisuuksia järjestön toiminnan aikataulujen mukaan. Yhtenäiseksi tekijäksi nousivat järjestöjen tekemät kyselyt omille jäsenilleen ja henkilöstölleen. Tämä seikka haluttiinkin huomioida Järjestimen kehitystyössä, ja siten mahdollistaa järjestöille hyvä työkalu tähän toimeen.

Voit ilmoittautua Järjestimen käyttäjäksi jo nyt

Ensimmäisessä käyttöönottovaiheessa valtakunnallisen järjestön kattojärjestön tulee ottaa yhteyttä Järjestimen pääkäyttäjään sähköpostitse jarjestin(a)humak.fi, mistä hän saa lisätietoja siitä, miten palvelu otetaan käyttöön.

Järjestimessä itsessään on kattavat käyttöohjeet. Syksyn aikana valmistuvat myös erilliset käyttäjille suunnatut sivut, minne kerätään kattava tietopaketti. Palvelun pilotointi aloitetaan syyskuun loppupuolella viimeisten testausten jälkeen, mutta voit ilmoittautua käyttäjäksi jo nyt.

Turinatuokioista nuorisoalan järjestöjen tiedontuotantopalveluun

Niina Autiomäki, 22.2.2024

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri (2020–2023) sai osakseen toteuttaa monta mielenkiintoista tehtävää. Yhtenä kehitystehtävänä oli nuorisoalan järjestökentän tiedontuotannon kehittäminen, systematisointi ja digitalisointi. Monenlaista tointa on ollut toteutettavana ennen kuin Järjestin nuorisoalan järjestöjen tiedontuotantopalvelu lopulta näki päivänvalon. Lopputuloksena Järjestin-palvelusta on muodostunut yksi OKM:n keskeisiä digitalisaatiohankkeita ja -palveluita.

Järjestin lyhyesti

- Valtakunnalliselle nuorisoalan järjestökentälle suunnattu maksuton tiedontuotantopalvelu.
- Järjestin toimii selaimessa ja mobiilisti (suomi-ruotsi-englanti).
- Järjestimen käyttö on järjestöille maksutonta.
- Järjestimessä kerätty tieto jää Järjestöjen käyttöön.
- Kerättyä tietoa voidaan hyödyntää tiedolla johtamisessa, rahoitus- ja hankehaussa, vaikuttavuuden osoittamisessa, viestinnän tukena jne.
- Järjestimestä saa visualisoitua tietoa.

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri aloitti taipaleensa huhtikuussa 2020 koronan ajaessa työn etätyöksi. Lähdimme kartoittamaan nuorisoalan järjestökentän tiedontuotantoa vuonna 2020 Turinatuokioilla, joissa kuulumme erilaisia järjestöjä niiden tiedontuotannosta, sen tavoista ja sisällöistä. Kentaurin järjestämä Alkupotku-tilaisuus mahdollisti niin ikään järjestöjen kuulemisen samaisista asioista.

Vuonna 2021 osallistuimme Allianssin Nuorisoalan järjestöt NYT! -webropolkyselyn kehittämiseen. Terävöitimme kyselyn sisältöä ja laajensimme vastaajapohjaa myös osin myös alueellisiin ja paikallisiin nuorisoalan järjestöihin. Kyselystä saatua palautetta hyödynnettiin Järjestimen kehitystyössä.

Nuorisoalan järjestökentällä tehdyt selvitykset ja työpajat kirkastivat tiedontuotannon nykytilaa

[Opetus- ja kulttuuriministeriö](#) määrittelee valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt seuraavasti: nuorisojärjestöt, nuorisotyötä tekevät järjestöt ja nuorisotyön palvelujärjestöt. Tälle kentälle lähdimme tekemään selvityksiä, työpajoja ja vaatimusmäärittelyjä (2022–2023). Järjestöjä kuultiin myös varsinaisen ohjelmistokehityksen aikana. Järjestöjen lisäksi kuulumme myös [Kentaurin tavoiteohjausasiakirjaan](#) merkittyjä sidosryhmiä (OKM, Suomen Kuntaliitto ja Aluehallintoviraston [nuorisotilastot.fi-palvelun](#) ylläpitäjät).

Nuorisoalan järjestökentälle tehdyt selvitystyöt ja vaatimusmäärittelyt avasivat silmät nuorisoalan järjestökentän tiedonkeruun tapojen ja sisältöjen moninaisuudelle. Selvityksissä ilmenivät erilaiset digitaidot, moninaiset tiedonkeruutavat ruutuvihkoista järjestön tietotarpeet huomioiviin järjestelmiin saakka. Tietoa kerättiin myös sisällöllisesti eri tavoin. Useimmat huomioivat suoraan erilaisten rahoitusinstrumenttien raportointien kysymykset tiedonkeruussaan, osalla puolestaan oli omia, perinteeksi muodostuneita palautekyselyitä kesäleireistä ja muuta tiedonkeruuta. Kun kysyimme, kuinka hyvin he pystyvät vastaamaan rahoitusraportointikysymyksiin, tuli jälleen esiin se, että nuorisoalan järjestökenttä on moninainen eivätkä kaikki koe valmiita kysymyspatteristoja sen kaltaisiksi, että ne soveltuisivat

heidän toimintansa raportointiin. Nuorisoalan palvelujärjestöillä kohderyhmänä eivät aina ole nuoret, vaan muut järjestöt. Joskus nuorisoalan toimintaa on vaikeaa erottaa muusta toiminnasta. Joissain tapauksissa toiminta on monisukupolvista eikä järjestön mielestä oman toiminnan vaikuttavuus tule riittävän hyvin esiin.

Järjestöt toivoivat, että voisivat hyödyntää silloin vielä nimettömän tiedonkeruujärjestelmän tietoa omassa työssään (tiedolla johtaminen, viestintä, hanke- ja rahoitushakemukset jne.). Aiemmissa järjestökentälle suunnatuissa tiedonkeruissa tieto oli koottuna jollakin sivustolla, mutta järjestö itse ei varsinaisesti hyötynyt siitä suoraan. Tiedon visualisointi oli myös yksi toive. Selvityksissä olimme myös huomanneet, että järjestöjen itsensä tekemät kyselyt olivat ainoa yhtenevä tiedonkeruutapa haastatelluilla nuorisoalan järjestöillä. Otimme nämä toiveet ja huomiot kehitystyömme pohjaksi, jonka päälle aloimme rakentamaan Järjestintä.

Kohti ohjelmistokehitystä

Selvitystöiden ja vaatimusmäärittelyjen jälkeen toteutettiin ohjelmistokehittäjän kilpailutus. Kilpailutus oli pitkä ja vaativa prosessi. Kilpailutusprosessissa tukena toimi osaava ja asiakasystävällinen [Konsulttiverkko](#). Tämän lisäksi kilpailutukseen osallistui Humanistisen ammattikorkeakoulun henkilökuntaa moniammatillisesti.

Ohjelmistokehittäjäksi valikoitui [Weasel Software Oy](#). Ohjelmistokehitys tehtiin noin kolmessa kuukaudessa keväällä 2023, mikä oli melkoinen puristus. Tätä työtä helpottivat hyvät pohjaselvitykset ja käyttäjien kuulemiset. Järjestöjä ja sidosryhmiä osallistettiin myös itse ohjelmistokehityksen aikana Järjestimen kehitystyöhön. Palvelumuotoilijan laadukas työskentely teki tuotteesta entistä intuitiivisemmän ja selkeämmän käyttää. Yhteistyö ohjelmistokehitysfirmän kanssa oli kaikinensa läpinäkyvää ja sitoutunutta.

Yhteistyössä on voimaa!

Yhteistyöllä on ollut iso merkitys kaikinensa Järjestimen kehitystyössä. Voin lämpimästi kiittää mm. [nuoDon](#), Lokikirjan ja SuomiSport-tuoteperheen kehittäjiä ja hallinnoijia hyvistä keskusteluista Järjestimen kehitystyön aikana. Nuorisoalan osaamiskeskusten

tiedontuotantoverkosto, joka kokoontui tasaisen epätasaisesti pitkin osaamiskeskuskautta, auttoi hahmottamaan tasokasta tiedonkeruuta, jota osaamiskeskuksissa tehtiin tuon neljän vuoden aikana. Yhtenä virstanpylväänä voidaan pitää [osaamiskeskus Kanuunan pitämää osaamiskeskusten tiedontuotantowebinaaria](#), jossa esiteltiin muutamia nuorisoalan osaamiskeskusten tiedonkeruun tuloksia ja tuotoksia.

Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt ottautuivat hyvin kutsuumme tulla kehittämään ja systematisoimaan yhdessä järjestökentän tiedonkeruuta. Järjestöt kertoivat omasta tiedonkeruustaan laajasti ja saimme siitä hyvää materiaalia selvityksiämme varten. Osa järjestöistä oli mukana kehitystyössä jo ensimmäisistä Turinatuokioista lähtien. Käyttäjälähtöinen kehitystyö ei olisi ollut mahdollista ilman järjestöjen osallistamista ja osallistumista kehitystyöhön jo alkuvaiheissa. Näin saimme tehtyä paremmin moninaisen käyttäjäryhmän tarpeita paremmin.

[Nuorisotilastot.fi-palvelun](#) väki on ollut niin ikään mukana Järjestimen kehitystyössä alusta alkaen antaen hyvää sparrausapua ja näkemyksiä heidän tarvitsemastaan tiedontuotannosta niin teknisesti kuin sisällöllisestikin. Palvelussa onkin jo laajasti visualisoitu nuorisoalan tietoja. On hienoa, että saamme sinne myös tietoa järjestöjen tekemästä nuorisotyöstä. Nuorisotilastot.fi-sivustoa käytetään myös päätöksenteon tukena, joten on tärkeää, että myös järjestöjen tiedot ovat sivustolla.

Olemme tehneet yhteistyötä myös [Allianssin](#) niin Nuorisoalan järjestöt NYT! -kyselyn tiimoilta kuin pitäneet [Nuorisotyön viikolla](#) esityksen Järjestimestä. Olemme saaneet viestittyä palvelusta järjestökentälle myös Allianssin uutiskirjeen kautta.

Järjestimen kehitystyössä tärkeä osa on myös Kentaurin omalla sisäisellä yhteistyöllä. Kentaurin viestinnän ahkerointi Järjestimen kehitystoimien eri vaiheissa on ollut erittäin tärkeää. Kentaurin johtaja ja päälliköt ovat tukeneet kehitystyön eri vaiheissa, samoin kuin Kentaurin muu asiantuntijajoukko.

Järjestin on esittäytynyt useissa eri tilaisuuksissa, artikkeleissa ja blogeissa

Järjestintä on esitelty useaan eri otteeseen erilaisissa tilaisuuksissa mm.

- Nuori2023-tapahtumassa
- Nuorisotutkimuspäivillä (2022, 2023)
- ITK-konferenssissa (2021, 2023)
- Nuorisotyön viikolla (2023)

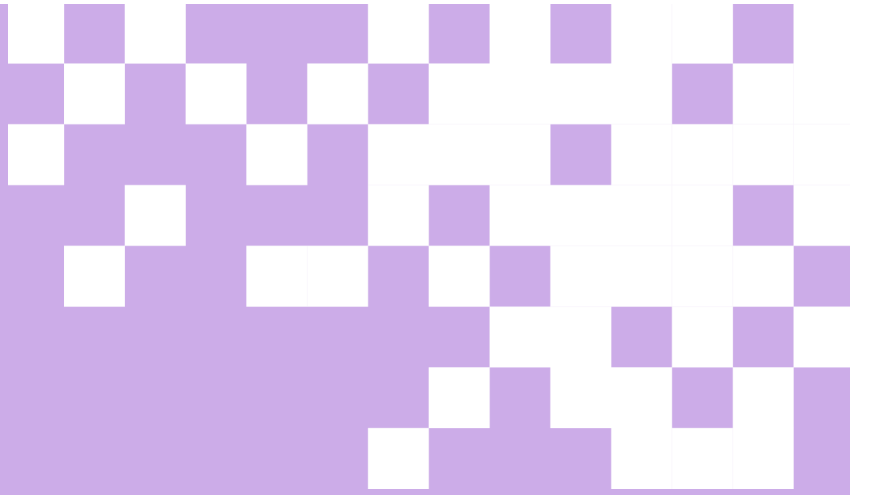
Järjestimestä on pidetty erilaisia esittely- ja koulutustilaisuuksia mm. nuorisoalan järjestöille, sidosryhmille (OKM, AVI), OPH:n henkilöstölle, nuorisoalan nykyisille ja tuleville järjestöosaajille eli Humakin opiskelijoille. Järjestimestä on ollut artikkeleita Kentaurin ja Humanistisen ammattikorkeakoulun blogeissa ja Nuorisotyö-lehdessä. Järjestintä esitellään yhteisesityksessä nuoDon ja nuorisotilastot.fi-palvelun kanssa Nuori2024-tapahtumassa.

Järjestimen tulevaisuus

Järjestimen visuaalinen ilme muotoutuu vuoden 2024 aikana. Tällä hetkellä visuaalinen

ilme on pohjautunut lähinnä muutamiin logoihin, fontti- ja värimäärytyksiin. Järjestimelle rakentuu myös oma ohjesivusto. Sivustolle tulee lisätietoa Järjestimestä ja mahdollisesti lyhyitä ohjevideoita tukemaan Järjestimen käyttöä. Itse Järjestimessä visuaalinen ilme on maltillinen ja selkeä ja sellaiseksi sen on tarkoitus jäädä jatkossakin.

Järjestimelle myönnettiin jatkorahoitus ajalle 1.4.–31.12.2024. Järjestin siirtyy 31.3.2024 päättyvältä osaamiskeskuskaudelta Kentaurilta käsistä Humakille. Jatkorahoituksen myötä pystymme tekemään tarvittavia ylläpito- ja jatkokehitystoimia sekä jatkamaan Järjestimen jalkautus- ja juurrutustoimia. Järjestimestä tuotetaan tietoa nuorisotilastot.fi-palveluun, kun dataa on kertynyt riittävästi.

Tutkimusta ja tietoa nuorista – nuorten harrastaminen ja järjestötoiminta

Mikä on harrastamista ja mikä hengailua?

Aino Tormulainen, 13.1.2021

Selkoa käsitesoppaan

Aino Tormulainen hyppäsi Osaamiskeskus Kentaurin tutkijaksi viime elokuussa, kun Kentauri kuopi itseään vauhtiin. Nopeasti kävi ilmi, että monet käsitteet kaipaavat määrittelyä.

Kentauri on nuorisoalan osaamiskeskusten joukossa ”järjestö-oske”, jonka keskiössä on nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus. Lähdin innolla nuorisojärjestötutkimusta kohti. Alussa into vei mukanaan ja ajattelin toki tietäväni, minkä kanssa olemme tekemisissä. Otin keskeiset käsitteet annettuina ja lähdin etenemään. Melko pian tutkija sisälläni ryhtyi kuitenkin kyseenalaistamaan toistuvasti haasteita aiheuttanutta käsitteistöä.

Mitä milläkin sanalla – nuorisojärjestö, nuorisoalan järjestö, harrastus- nuorisojärjestö – oikeastaan tarkoitetaan? Millä kentällä Kentaurissa tosiasiasa liikutaan ja kuinka sitä rajataan? Taisinpa todeta, että käsissämme on melkoinen käsitesoppa, eikä se hämmentäjien määrällä ainakaan siitä välttämättä paremmaksi muutu. Oli siis istuttava alas ja pureskeltava, pohdittava ja tarkasteltava keskeisiä käsitteitä.

Olen mukana tutkimassa nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan vaikutuksia nuorten kasvuun, osallisuuteen ja yhteiskuntaan. Lähdin alkuun liikkeelle näiden annettujen käsitteiden kanssa.

Etenkin harrastuksen käsite tuntui aiempaan tutkimus- sekä yleis- ja kokemustietoon nojaten pitkän aikaa ihan simppeleltä. Syksyn mittaan valmistelimme tutkimusosiossamme nuorille vastattavaksi tarkoitettua TATin Tulevaisuuskyselyä moninäkökulmaisessa asiantuntevassa ryhmässä. Mitä pidemmälle yhteiset pohdinnat kysymyksistä ja niiden muotoiluista etenivät, sitä haastavammaksi myös harrastamisen käsite ja kategorisointi muuttui.

Tarkat vai yleiset kategoriat?

Kävimme monia hyviä keskusteluja vapaa-ajan, harrastamisen, nuorten elämän ja arjen sekä toimintaympäristön ja ajankohtaisten muutosten ympärillä. Vähä vähältä yhä enemmän innostuen, ja hiukan ahdistuenkin harrastuskysymysten muotoilun äärellä, havaitsin niin tutkimuksista kuin ajankohtaisesta mediastakin enemmän ja enemmän harrastuksia ja kategorioita, jotka olimme ehkä unohtaneet tai unohtamassa. Miten esimerkiksi lemmikit? Entä Tarot-korteista ennustaminen ja roolipelaaminen? Minkä alle mikin laitetaan?

Onko meidän puoleltamme arvostuksen osoitus, jos nimeämme nuoren ehkä harvinaisemman harrastuksen (erittäin pitkässä) kysymyslistassamme ja siten osoitamme tuntevamme myös marginaalisempaa kenttää vai kattaako kohta "Muu, mikä?" kaiken harvinaisemman? Arvotammeko ja määritämmekö kyselyn valinnoillamme harrastamiseksi jotain asiaa enemmän kuin toista? Mitä saavutamme mahdollisimman laajoilla yläkategorioilla, kuten "käsityöt" ja "musiikki"? Näiden pohdintojen äärellä oltiin loppusyksyllä, kun suhteutettiin kysymyksiä ja saatavia tuloksia tutkimusasetelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Mitä ja millä tarkkuudella tutkimuksen kannalta haluamme selvittää?

Harrastaminen on enemmän kuin ajanviettoa

Monta kertaa avasin suuni kysyen uudelleen: mitä harrastus ja harrastaminen oikeastaan tarkoittavatkaan? Yhteisymmärryksessä kyselyn valmistelussa rajasimme harrastamista luonnehtiviksi määreiksi suunnilleen seuraavaa: harrastaminen on "enemmän" kuin vain vapaa-ajan viettäminen. Harrastaminen on suhteellisen säännöllistä, muttei sen tarvitse olla viikoittaista. Harrastamista ohjaa enimmäkseen sen tekemisestä saatava mielekkyys.

Määritelmää ja rajausta onnistuimme tekemään myös poissulkemisilla. Kavereiden kanssa ostoskeskuksessa hengailu tai television katselu ja löhöily ovat enemmänkin tapoja viettää vapaa-aikaa kuin harrastuksia. Nuorten arkielämään nykyisin kuuluva "somettaminen" eri muotoineen on nuorille ikään kuin "ilmaa, jota he hengittävät", ei sinänsä harrastus, vaikka esimerkiksi videoiden tekeminen voi jollekin nuorelle olla myös harrastus. Päätön kuljeskelu ja kävely ei suoranaisesti ole harrastus, mutta "luonto- ja eläinharrastuksen" alle tai kohtaan "muu" vastaajanuori voi senkin merkitä.

Ratkaisunalistasimme suuruus- ja tunnettuusluokaltaan viisitoista suhteellisen samantasoista harrastusmuotoa sekä kohdan "Muu, mikä", joiden alle erilaisten spesifimpien harrastamisen muotojen voi ajatella asettuvan. Vastaajan toivotaan lisäksi täsmentävän, harrastaako hän yksin/omatoimisesti, ryhmämuotoisesti/ohjatusti vai verkossa ja kuinka merkitykselliseksi 1–5 asteikolla harrastuksen itselleen kokee. Lisäksi päätimme jakaa harrastamisen ensin

harrastusteemoihin ja sen jälkeen tiedustella osallistumista organisoituun ja ohjattuun yhdistystai ryhmätoimintaan.

Kysely lähtee kouluihin ja oppilaitoksiin nuorten vastattavaksi ennen hiihtolomia. Jännityksellä odotamme, miten kysymysmuotoilut ymmärretään ja kuinka ne toimivat.

Kevään julkaisu jatkaa pohdintaa

Tehtävä ei ole ollut ihan niin simppele ja helppo kuin sitä aloittaessani ajattelin. Näiden kyselyyn liittyvien kysymysten ja harrastamisen käsitteen pohtimisen rinnalla etenkin tutkimusasetelman kriittinen tarkastelu on ollut tarpeen. Syyskuusta alkaen olemmekin pyöritelleet tutkimukseen liittyvää käsitteistöä sekä sitä, kuinka tästä kaikesta todella saadaan selvyttä: Mikä vastaa mihinkin ja minkä tasoisia tuloksia on odotettavissa? Mitä vielä voitaisiin tehdä ja ottaa huomioon?

Tutkimusasetelmassa keskeisiä ovat lisäksi kasvun ja osallisuuden käsitteet, joiden parissa tutkimusporukkamme istuikin virtuaalisen pöydän äärellä syksyn mittaan useammankin kerran. Niistä sekä tässä lyhyesti raapaistun harrastamisen käsitteen eri puolista tulemme kirjoittamaan lisää keväällä 2021.

Vakava harrastus vai rentoa ajanviettoa?

Aino Tormulainen, 10.2.2021

Harrastuksista ja harrastajaidentiteetistä, osa I

Olen puntaroinut ja pyöritellyt harrastamisen käsitettä suhteellisen paljon. Olen tutkaillut harrastamista akateemisesti ja tutkimusnäkökulmasta, mutta olen myös pohtinut, mitä harrastaminen tänä päivänä ylipäänsä on ja kuinka nuoret sen mahtavat ymmärtää.

Olen huomannut kiinnostäväni huomiota harrastamiseen ja sen määrittelyyn aina kirjaston hyllyluokitteluista sosiaalisen median sisältöihin. Tässä taannoin hoksasin esimerkiksi uudistuneen Facebookin ehdottavan, että minun pitäisi lisätä profiliini harrastuksia. Minulle suositellut harrastukset ovat: lukeminen, musiikin kuuntelu, matkustaminen, elokuvien katsominen, tanssiminen, laulaminen, taide, kokkaus, syöminen (häh?) ja shoppailu.

Haun avulla harrastuksia löytyy lisää. Kun kirjoitan Facebookin hakukenttään kirjaimen "R", saan täsmennettyjä mahdollisuuksia englanniksi: rumba dancing, learning Russian, sled dog racing, real estate investing, metal detecting, robotics, car restoration... Kun kokeilen "T"-

kirjainta, tarjolle tulevat: monster trucks, machine embroidery, card tricks, thriathlon, tap dance, landscaping, fortune telling, astrophotography...

Ovatko harrastukset osa identiteettiä?

Oletan, että suurin osa Facebookin tarjoamista harrastusvaihtoehdoista on peräisin muiden Facebook-käyttäjien lisäyksistä. Lisäksi havaitsen, että Facebookissa näille harrastuksille on myös pienet ikoni-kuvakkeet, joista osa näyttää selkeiltä, osa taas on vähän sinne päin: esimerkiksi metallinetsimisen kuvake on timanttisormus.

Kokeilen Facebookissa eri alkukirjaimia ja selailen lisää. Huh huh! Mikä määrä vaihtoehtoja. Eikä siis vain käsitöitä tai kirjontaa, vaan täsmällisesti ompelukoneella tehtävää kirjontaa. Harrastuksia voi siis kategorisoida ja luokitella vaikka millä mitalla ja yhä tarkempiin lokeroihin. Saan myös uusia oivalluksia ja ideoita: rekikoiraralli, kroatian kielen opiskelu, korinpunonta... Mitä kaikkea voisinkaan kokeilla? Ja voiko kiinteistösijoittamista tosiaan ajatella harrastuksena? No miksei, jos varaa on, onhan sisustaminen ja tilojen suunnittelu minustakin hauskaa.

Rekikoiraralli, kroatian kielen opiskelu, korinpunonta...

Tutkija sisälläni herää kuitenkin nopeasti näitä erittäin täsmällisiä ja jopa erikoisia harrastuksia tutkaillessani. Kuinka tärkeää ihmisille on saada nimetä harrastuksensa hyvin tarkasti? On toki olennaista ja kiinnostavaakin tietää, mitä keräilijä keräilee. Onhan sillä eroa, onko kiinnostuksen kohteena vanhat 50-luvun autot vai pullonkorkit.

Mutta mikä merkitys harrastuksilla on ihmisen identiteetille? Onko ihmisillä tarve kertoa itsestään harrastusten tai kiinnostuksen kohteidensa kautta? Ovatko ne osa identiteettiä?

Vakavaa ja rentoa vapaa-aikaa

Vapaa-aikaa tutkinut amerikkalainen sosiologi Robert Stebbins on esittänyt jakoa vakavaan ja rentoon vapaa-aikaan (serious & casual leisure). Rento vapaa-aika käsitetään olevan välittömästi ja sisäisesti palkitsevaa, lyhytkestoista ja miellyttävää toimintaa, joka ei edellytä erityistä harjoittelua. Vakava vapaa-aika puolestaan on enemmän, se voi olla elämäntapa tai -tyyli ja osa identiteettiä tai jopa vapaa-ajan ura (leisure career).

Stebbinsin vapaa-ajan jakamisen teorian valossa vakavan vapaa-ajan harrastajan itsensä esittely vaikkapa juoksijaksi osoittaa harrastuksen olevan vahvasti identiteetin osa. Onkin kiinnostavaa pohtia, kertooko ihmisestä jotain se, että hän harrastaa kauhuelokuvia tai tankotanssia? Mitä ihmiset ylipäänsä ottavat esille itsestään kertoessaan? Ovatko harrastukset salaisuuksia, joita ei paljasteta? Vai juuri niitä erikoisia yksityiskohtia, joiden avulla muut muistavat sinut?

Asuinpaikkakin ohjaa harrastuksia

Minulle harrastuksen tai itselleni mielekkään vapaa-ajan tekemisen löytäminen on aina ollut vaikeaa. Lapsuudessani jotkin harrastukset jäivät vain etäisiksi haaveiksi. Muodostelmaluisteluun perheelläni ei ollut varaa, eikä maaseudulta oikein olisi päässytäkään kolmea kertaa viikossa treeneihin kaupunkiin. Maalla tarjontaa ei juuri ollut, ja jos olikin, meidän harrastajien määrä

vaikutti siihen, toteutuiko esimerkiksi kansalaisopiston ryhmä omalla kylällämme.

En lapsena löytänyt ohjattua harrastusta, jonka kautta olisin itseäni määritellyt tai jonka parissa olisin pitkään pysynyt. Mutta en sellaista ole löytänyt oikein myöhemminkään. Olen kyllä kokeillut kaikenlaista: huovuttamista, italian ja viron kieliä, avantouintia ja step-aerobickiä. Mutta en koskaan ole jäänyt minkään harrastuksen pariin niin pitkäksi aikaa, että harrastuksesta tai kiinnostuksen kohteesta olisi tullut osa minua.

Lapsuuteni vietin maalla. Vuonna 1992 ekaluokkalaisena "harrastin" kissojen ja lampaiden hoitoa.

Mistään harrastuksesta ei ole koskaan tullut pysyvä osa elämäni, enkä ole kokenut itseäni minkään lajin harrastajana. En ole edes osannut nimetä harrastuksiani, jos niitä esimerkiksi itseä esitellessä on pyydetty nimeämään. Harrastuksia kysyttäessä olen vain maininnut jotain asioita, joita lähiaikoina olen sattunut tekemään.

Tänä syksynä kerroin harrastavani puutarhanhoitoa (olin juuri menneenä kesänä aloittanut) ja nukkekotirakentamista (olin kesällä askarrellut kaksi päivää hyvin intensiivisesti lasteni nukketaloon pieniä huonekaluja) sekä sienestystä (jota olen tehnyt kyllä aina, mutta näen sen ehkä enemmän sisäänrakennettuna metsästäjä-keräilijäpiirteenä kuin harrastuksena). Perinteiseen harrastamiseen en koe päässeeni antaumuksella sisään. Sen sijaan toisenlaisesta harrastamisesta tai harrastustoiminnasta – nimittäin järjestötoiminnasta ja identiteetistä – minulla on kyllä kokemusta.

Järjestötoiminnan kasvattama

Aino Tormulainen, 18.2.2021

Harrastuksista ja harrastajaidentiteetistä, osa II

“Järjestötoiminta kasvatti meidät, työväen tyttäret railakkapää”, lauloin ystäväni kanssa työväenlaulukurssilla syksyllä 2003. Tuolloin 18-vuotiaana samaistuin täysin tuohon säkeeseen. Koin erittäin vahvasti, että käyttämäni vapaa-aika erilaisissa järjestöissä oli nimenomaan tehnyt minusta minut.

Iso osa nuoruuden identiteettiäni oli olla järjestötoimija. Nuorisopolitiikalla oli nuoruudessani merkittävä rooli, mutta olin mukana monissa muissakin kansalais- ja nuorisjärjestöissä. Lukiovuosinani käytin järjestöhommiin merkittävän osan vapaa-ajastani. Valtaosa ystävyys-suhteistani liittyi järjestöihin ja nyt muistelllessani tuota aikaa reilut viisitoista vuotta myöhemmin, tuntuu, että koin parhaat nuoruuden hetkeni nimenomaan järjestöyhteisöissä.

Plussia...

Opin pitämään pöytäkirjaa, kutsumaan vuosikokouksen koolle, aukaisemaan suuni ja ilmaisemaan mielipiteeni. Opoin järjestämään tapahtumia, mielenosoituksia ja koulutuksia, huolehtimaan ruokahuollosta, päivittämään nettisivuja ja sähköpostilistoja. Opoin Joensuu-Helsinki-juna-aikataulut, sillä jyskytin harva se viikonloppu pääkaupunkiin kokoustamaan tai

koulutukseen – minkä vuoksi minusta on tullut myös tiukka alueellisen yhdenvertaisuuden puolestapuhuja! Opin ryhmädynamiikasta, keskustelunvedosta, kouluttamisesta, tiliöinnistä ja budjeteista... Mutta ennen muuta opin ystävyystyöstä. Sain valtavan paljon hienoja hetkiä, lämpimiä halauksia sekä tunteen siitä, että olen osa yhteisöä.

Muistan vanhempieni tyytyväisen myhäilyn, kun ilmoitin viettäväni viikonlopun kokouksessa tai kouluttamassa. Ja toki tiedostan, että perhetaustalla on merkityksensä siinä, että olin aktiivinen ja kiinnostunut yhteiskunnasta. Olen melkein syntynyt kotikuntani valtuustosalin keskelle sosiaali- ja terveystalokunnan kokousta ja sittemmin lapsuudessa viettänyt paljon aikaa erinäisissä kokouksissa pihistäen kahvipöydän sokeripaloja.

Jos muistelen peruskoulun tai lukion luokkakavereitani, en juuri muista heidän harrastuksiaan, tai ehkä en edes niistä tiennyt. Osa harrasti urheilua, jääkiekkoa ja lentopalloa, joku partiota. Itse en löytänyt vastaavaa harrastusta, pienessä lukiossani olin kuitenkin ainoa ”aktivisti”.

...ja miinuksia

Jatkoin järjestöharrastuksissa aktiivisesti pari vuotta vielä lukion jälkeen. Jossain vaiheessa huomasin istuvani puheenjohtajana usein yksin kokouksissa. Kun kukaan ei luvannut hoitaa tiettyä asiaa, huokaisten otin sen omalle vastuulleni. Touhusin järjestöissä ja lisäksi opiskelin ensimmäisiä vuosia yliopistossa, siivosin osa-aikatöissä iltaisin ja tein tehdaslinjalla töitä kesäisin, aloitin seurustelusuhteen ja opettelini elämään. Lopulta kaikki tämä yhdessä ei enää tuntunut hyvältä.

Kalenterin kokoukset sekä siellä uudet omalle kontolle tulevat hommat ahdistivat jo valmiiksi. Uuvuin järjestöharrastuksiin. Sain monenlaisia stressioireita. En enää jaksanut. Oli pakko vähentää, ja kun en vielä tuolloin ollut oppinut kieltäytymään, oli omalla kohdallani ratkaisuna lopettaa kaikki kuin seinään. Jäin seuraamaan sivusta, kannustin ja tsemppasin mielessäni, mutten ollut enää mukana. Vaikka elämään näin tuli väljyyttä, tuli myös tyhjää ja yksinäistä. Taakse jäivät tapahtumat, bileet, kaverit ja oman elämän yhteiskunnallisen merkityksellisyyden tunne. Kaipasin koko sitä maailmaa todella kovasti. Toisaalta aika aikaa kutakin.

”Järjestövuodet kasvattivat minut minuksi.”

Aktiivisten vuosien jälkeen ei aina tullut maksettua jäsenmaksuakaan. Lopulta sain kirjeen, jossa erään järjestön jäsenyyteni kerrottiin päättyneen. Toisen nuoruuteni tärkeän järjestön jäsenyys taas päättyy sinä vuonna, kun täyttää 30. Nämä ovat olleet hetkiä, jolloin järjestöjen merkitystä omassa elämässä on pysähtynyt pohtimaan. Tiedän, että viimeiset 15 vuotta on puhuttu yhä enemmän järjestöjaksamisesta ja hyvinvoinnin merkityksestä.

Olisipa puhuttu jo aiemmin, huokailen välillä. Nyt tosin ajattelen, että ainakin tiedän sen realismin, mikä pieniin järjestöihin liittyy, millaisia haasteita nuorten toimintaryhmissä voi olla ja millainen on ollut nuorisjärjestöjen maailma vuosikymmenen alussa. Toivottavasti asiat ovat edes joiltain osin nyt jo toisin.

Mutta palaten siihen mitä järjestötoiminta minulle antoi, voinen todeta, että ennen muuta kasvoin nuorisjärjestöissä – minuksi. Olen oppinut ja saanut nuorisjärjestöissä toimimisesta valtavasti. Kaikkea sellaista, jonka alkujuuria ei aina edes muista, mutta jota hyödynnän elämässäni lähes päivittäin.

Paitsi oppimani asiat, myös ystävyssuhteet, tuttavuudet ja verkostot, joita nuoruuden järjestövuosien aikana syntyi, elävät ympärilläni ja tarvittaessa voin niihin nojata ja niitä hyödyntää.

Mitä nuorten harrastukset kertovat?

Lauri Vaara, 4.5.2021

Osaamiskeskus Kentauri toteutti Talous ja nuoret TATin sekä tutkimusyritys Insight360:sen kanssa nuorten järjestötoimintaa sekä harrastamista mittaavan kyselyn. Huhtikuun alussa päättynyt verkkokysely keräsi lähes 15 000 vastaajaa yläkouluista, ammatillisista oppilaitoksista, opistoista sekä lukioista.

Osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tavoitteena on mitata nuorten osallistumista järjestö- ja harrastustoimintaan sekä osallistumisen vaikutuksia muun muassa nuorten tulevaisuudenvalintoihin ja oppimiseen. Tavoitetta ja mittaustyötä lähdettiin toteuttamaan osana Talous ja nuoret TATin vuosittaista Nuorten tulevaisuusraportti -tutkimusta, johon lisättiin uusi järjestötoimintaa ja harrastamista koskeva osio.

Osion pohjana hyödynnettiin Partion vuonna 2019 kehittämää harrastusmittaria, jota laajennettiin kattamaan paremmin muun muassa järjestötoiminnan sekä osallistumisen koetut vaikutukset. Osiota laadittiin syksyn 2020 aikana useammassa työpajassa, johon osallistui tutkijoita ja tutkimusorientoituneita asiantuntijoita Humakista, TATista, Siviksestä, Partiosta sekä Insight360:sta. Laaja asiantuntijoiden joukko mahdollisti hyvin kokonaisvaltaisen ja

viimeistellyn lähestymisen nuorten järjestö- ja harrastustoimintaan.

Mitä kysyttiin ja miltä alustavasti näyttää?

TATin Nuorten tulevaisuusraportin järjestö- ja harrastustoimintaa käsittelevässä osiossa kysyttiin muun muassa seuraavia asioita:

- Osallistuminen sekä osallistumisen kesto järjestöjen ja yhdistysten toimintaan
- Järjestöjen ja yhdistysten toimintaan osallistumisen koettu tärkeys
- Erilaisten harrastusten ja harrastusmuotojen kartoitus
- Harrastamisen esteet
- Harrastus- ja yhdistystoiminnan kautta opittujen tietojen ja taitojen kartoitus

Lisäksi yleisissä taustatiedoissa kysyttiin iän ja sukupuolen lisäksi asuinpaikkakuntaa sekä sosioekonomista taustaa. Kyselyyn vastaajat vastasivat myös väittämiin, joiden kautta voidaan selvittää nuorten arvoja ja asenteita sekä yhdistää tätä tietoa esimerkiksi harrastustottumuksiin.

Järjestö- ja harrastustoimintaa koskevat tulokset on tarkoitus julkaista syksyllä 2021, mutta jo aivan ensimmäisetkin havainnot aineistosta ovat hyvin kiinnostavia.

”Poikien harrastamisessa tietokonepelaaminen korostuu voimakkaasti, tytöt harrastavat merkittävästi monipuolisemmin.”

”Yläasteikäisten tavat harrastaa vaikuttavat sukupuolittuvan. Poikien harrastamisessa tietokonepelaaminen korostuu voimakkaasti, tytöt harrastavat merkittävästi monipuolisemmin”, toteaa kyselyn vastaava tutkija Jaakko Kaartinen Insight360:sta.

Ylipäänsä aineiston pohjalta vaikuttaisi siltä, että sähköisillä laitteilla pelaaminen sekä yleinen hengailu verkossa vievät ison osan nuorten vapaa-ajasta, mikä voi heikentää muun harrastustoiminnan asemaa. Harrastamisen yksipuolistuminen liikunnan ja pelaamisen välille näyttäisi korostuvan erityisesti poikien kohdalla.

Viekö pelaaminen elintilan muilta harrastuksilta?

Alustavien tulosten perusteella harrastamisen suurimmiksi esteiksi nousevat kavereiden puute harrastustoiminnassa, ajanpuute sekä riittävän kiinnostavaksi koetun harrastuksen puute. Voisiko olla, että pelimaailma koetaan niin jännittäväksi, etteivät perinteisemmät aktiviteetit enää innosta samalla tavalla? Tällöin niihin ei ymmärrettävästi löydy niin paljon aikaakaan. Monille nuorille pelimaailma on myös se paikka, mistä varmimmin löytyy kavereita.

Digitaalisessa ympäristössä tapahtuvaa pelaamista tulee lähestyä kriittisesti muttei yksipuolisen tuomitsevasti. Yhä useammin pelataan yhdessä kavereiden kanssa ja pelaaminen myös linkittyy vahvasti osaksi nuorten kulttuuria ja yhteenkuuluvuutta. Sen on myös todettu kehittävän aivoja – kunhan pelaa kohtuudella.

Pelaaminen ei saisi kuitenkaan viedä merkittävästi tilaa muilta elämän merkityksellisiltä osialueilta, kuten ulkoilusta, liikunnasta tai yöunilta. Vaikka nuoret kohtaavatkin yhä helpommin kavereita digitaalisessa ympäristössä, on se kuitenkin eri asia kuin kasvokkain tapahtuva tapaaminen. Sen Korona-vuosi on meille kaikille varmasti opettanut.

Mikä on koulun ja harrastamisen välinen suhde?

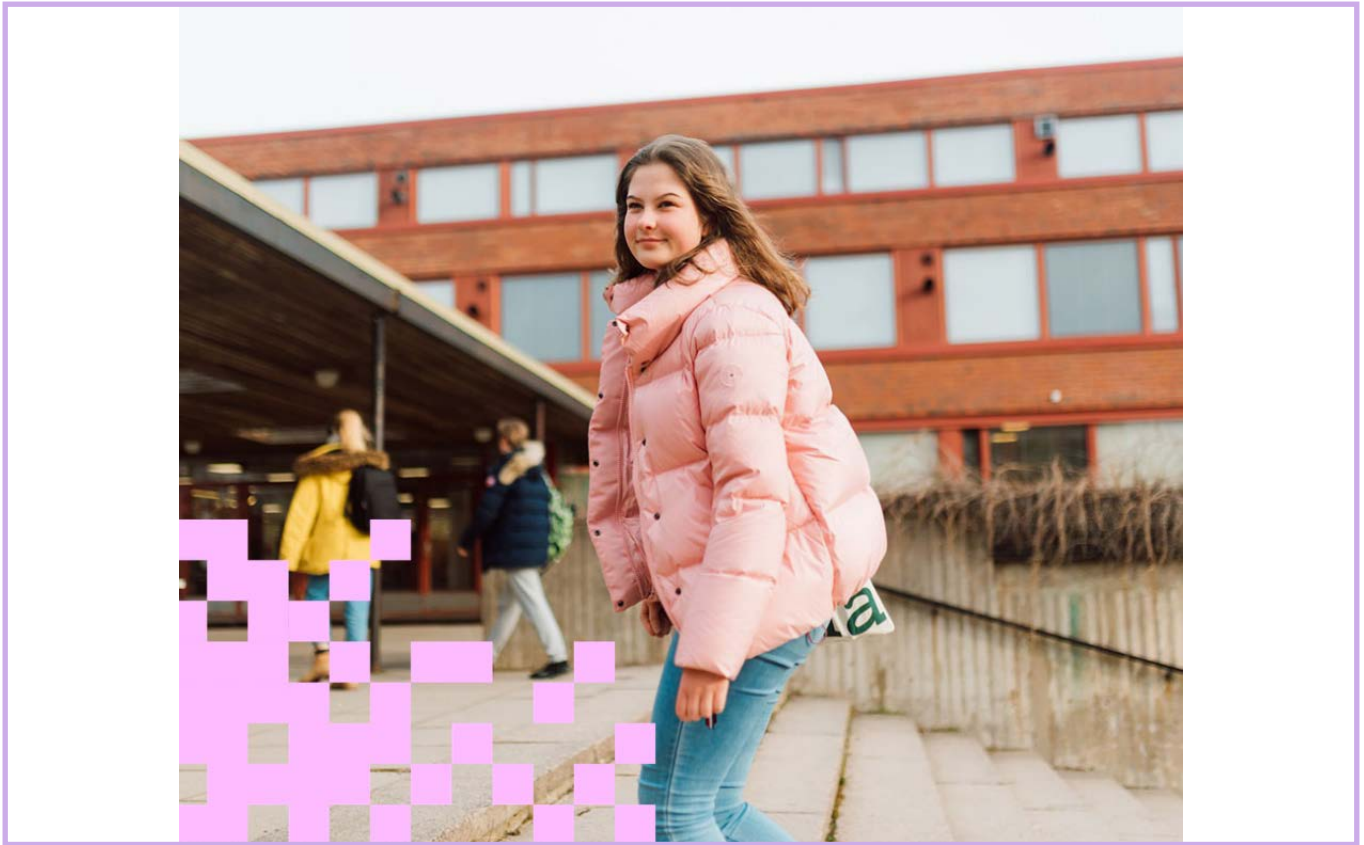
Tulevaisuusraportin aineistosta nousee esille, että nuoret oppivat harrastustoimintansa kautta hyvin monipuolisesti erilaisia tietoja ja taitoja, minkä lisäksi harrastustoiminta koetaan yleisesti tärkeäksi osaksi elämää. Harrastustoiminnan on myös muissa tutkimuksissa todettu olevan yhteydessä nuorten hyvinvointiin, osallisuuteen sekä osaamiseen. Tämä nousi esille esimerkiksi Lappeenrannan yliopiston tuoreen Ysimittari-kyselytutkimuksen ensimmäisistä tuloksista.

Alustavientulosten perusteella vaikuttaisikin siltä, että nuorten elämässä koulu näyttäytyy vain yhtenä monista oppimisympäristöistä – etenkin kun kyse on hyvinvointiin ja omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyvistä asioista. Keskeinen kysymys on se, että missä määrin kouluissa arvostetaan ja hyödynnetään formaalin koulutuksen ulkopuolella opittua. Osaamiskeskus Kentaurissa kehitetäänkin juuri tähän liittyviä ratkaisuja. Tavoitteena on helpottaa eri oppimisympäristöissä hankitun osaamisen yhdistämistä ja hyödyntämistä.

”Tarvitsemme laajempaa yhteistyötä formaalien, informaalien ja nonformaalien oppimisympäristöjen välille.”

Järjestö- ja yhdistystoiminnalla on paljon annettavaa nuorten oppimiselle ja kasvulle. Toimintaan osallistumisen vaikutukset ovat moninaiset ja yhteydessä myös koulumenestykseen. Monet järjestöt ovat lisäksi vahvistaneet pedagogista osaamistaan sekä huomioineet toiminnassaan myös opetussuunnitelmat.

Tarvitsemmekin laajempaa yhteistyötä formaalien, informaalien ja nonformaalien oppimisympäristöjen välille. Kyse on osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta riippumatta siitä missä se on hankittu – ja aina tietenkin siten, kun se on mahdollista ja järkevää. Tällaisen kehityksen voi nähdä myös laajemmin palvelevan jatkuvan oppimisen edellytyksiä sekä kannustavan kaikkia nuoria harrastamaan monipuolisemmin.

Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä

*Pekka Kaunismaa, Eeva Sinisalo-Juha,
Aino Tormulainen & Lauri Vaara, 7.9.2021*

Osaamiskeskus Kentauri toteutti keväällä 2021 nuorten keskuudessa kyselyn, johon vastasi lähes 15 000 nuorta. Tulokset kertovat nuorten harrastus- ja järjestötoimintaan osallistumisesta sekä vapaa-ajantoiminnan yhteyksistä nuorten tulevaisuussuunnitelmiin, arvoihin ja asenteisiin, koulumenestykseen ja sosioekonomiseen asemaan.

Tutkimusaineisto on kerätty peruskoulun 8. ja 9. luokan, lukion ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudesta koko maasta. Valtaosa vastaajista on syntynyt vuosina 2002–2007.

Nuorten harrastustoiminnasta on tuotettu useita laadukkaita tietoaineistoja ja tutkimuksia. Tämän aineiston suunnittelussa on hyödynnetty jo olemassa olevien aineistojen kysymyksenasetteluita, mutta suora vertailtavuutta aiempiin tutkimusaineistoihin tulee välttää, sillä tutkimuksen kysymyksenasettelu poikkeaa aiempien tutkimusten kysymyksenasetteluista.

Nuorten järjestötoiminnasta ja -sitoutuneisuudesta taas on olemassa vähemmän tietoa.

Tältä osin käsillä oleva aineisto tuottaa paljon uutta, aiempaan vertautumatonta tietoa. Harrastus- ja järjestötoimintaa koskevien ydinkysymysten ohella kyselystä selviää runsaasti tietoa nuorten asenteista ja arvoista, tulevaisuuden suunnitelmista, koulumenestyksestä, perhetilanteesta ja muista taustoittavista ja analyttistä syvyyttä tuottavista asioista.

Yleiskuva nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta

Liikunnalliset harrastukset ovat yleisimpiä kyselyyn vastanneiden keskuudessa. Kuntoliikuntaa harrastaa nuorista lähes joka toinen ja jotakin urheilulajia 40 %. Kolmanneksi yleisimmäksi nousee aineiston mukaan pelaaminen (37 %).

Kaikkiaan harrastukset jaettiin kyselyssä 15 eri luokkaan. Yhdistystoimintaa kysyttiin 12 eri luokassa ja yleisimmäksi ilmeni siinäkin liikuntaseuratoiminta, johon osallistuu vastaajista useampi kuin joka toinen.

Jotkin kysytyt yhdistystyypit olivat vastaajien keskuudessa varsin harvinaisia. Esimerkiksi poliittisen nuorisjärjestön, luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestön tai vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestöjen toimintaan osallistui kuhunkin noin 2 % vastaajista. Aineiston runsaus antaa kuitenkin mahdollisuuden analysoida niihinkin osallistumista. Onhan 2 % kokonaisvastaajamäärästä lähes 300 vastaajaa.

Kysymys osallistumisesta muotoiltiin siten, että vastaajat arvioivat jäsenyyden sijaan nimenomaan toiminnallista osallistumista järjestöissä.

Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös sitä, mitä he katsovat oppineensa harrastus- ja järjestötoiminnassa. Kolme yleisintä vastausta olivat: 1) nuoret olivat saaneet onnistumisen kokemuksia, 2) oppineet uutta tietoa ja 3) saaneet uusia kavereita.

Aineisto tarjoaa suuret mahdollisuudet analysoida monestakin näkökulmasta harrastus- ja järjestötoiminnalle ominaista nonformaalia ja informaalia oppimista. Kyselyssä on myös kysymys siitä, mikä kannustaisi nuoria harrastamaan ja toimimaan järjestöissä lisää, ja siinä 12 vaihtoehtoa. Yleisimmät vastaukset olivat: jos olisi kavereita samassa toiminnassa, jos olisi enemmän aikaa ja jos olisi enemmän rahaa käytettävissä. Tämä kysymys ja sen yhteydet muihin aineiston muuttujiin antaa mahdollisuuksia analysoida sitä, miten harrastuksia ja järjestötoimintaa voisi kehittää saavutettavammaksi ja vetovoimaisemmaksi.

Nuorten harrastaminen on sukupuolten mukaan eriytynyttä

Aineiston perusteella tyttöjen ja poikien harrastaminen on eriytynyttä ja sukupuolten erot ovat huomattavia. Luovat harrastukset, kuvataide, lukeminen, kirjoittaminen ja musiikki ovat selkeästi enemmän tyttöjen kuin poikien harrastuksia.

Pojat taas ovat enemmistönä tietokone- ja lautapeliä sekä moottoritekniikan harrastajissa. Poikien yleisimmät harrastukset ovat yhä hyvin sukupuolittuneita ja monipuolinen harrastaminen, etenkin luovien harrastusten osalta, on harvinaisempaa.

Tyttöjen näyttää olevan poikia helpompi ylittää sukupuolinormeja harrastamisen kentällä, esimerkiksi tyttöpelaajia on vastanneiden joukossa 21 %. Urheilu ja liikunta on monille tärkeä harrastus, jota niin tytöt kuin pojat harrastavat suhteellisen saman verran. Yli puolella nuorista on jokin säännöllinen harrastus.

Tytöt osallistuvat kaikkeen järjestötoimintaan poikia enemmän, poikkeuksena poikien

aktiivisempi osallistuminen "muihin harrastusjärjestöihin" (esim. vapaapalokunta, metsästysseurat, maanpuolustusjärjestöt). Urheiluseuroihin tai liikuntajärjestöihin osallistuvat varsin aktiivisesti niin pojat kuin tytötkin, sen sijaan muunsukupuoliset ja sukupuoltaan määrittelemättömät muita vähemmän.

Harrastuksissa opitut taidot ovat pitkälti nuorilla samansuuntaisia, vaikkakin pojat näyttävät oppivan hieman tyttöjä enemmän nimenomaan vapaa-ajalla kielitaitoa sekä talouteen liittyviä taitoja.

Kun nuorten harrastamista tarkastellaan suhteessa koulumenestykseen, havaitaan, että ne nuoret, joiden koulumenestys on korkea, osallistuvat aktiivisesti niin järjestötoimintaan kuin monipuolisesti erilaisiin harrastuksiinkin. Huolestuttavakin tulos on se, että ne nuoret, joilla koulussa ei mene niin hyvin, eivät myöskään ole osallistuneet minkään ryhmän toimintaan. Nuorten osallistuminen yhdistystoimintaan on myös yleisempää korkeakoulutettujen vanhempien lapsilla.

Sukupuoleltaan ei-binäärisillä nuorilla harrastamisen esteitä

Sukupuolten moninaisuuden olemassaolo haluttiin tunnustaa ja tehdä näkyväksi tarjoamalla vastausvaihtoina sukupuoli-identiteetin kohdalla vaihtoehdot "Muu" sekä "En halua sanoa". Vastaaja on siis itse voinut määritellä sukupuolensa dikotomista nainen-mies-jakoa laajemmin.

Kun aineistoa tarkastellaan, nähdään tietyistä tuloksista selkeää eroa oletettavasti sukupuoleltaan moninaisten nuorten kohdalla ja voidaan tehdä tulkintoja myös heidän osaltaan. Sukupuoltaan määrittelemättömät nuoret harrastavat säännöllisesti hiukan tyttö- ja poikavastaajia vähemmän, mikä voi tarkoittaa sitä, että heidän on muita vaikeampaa löytää turvallisia harrastamisen ympäristöjä. Ero näkyy esimerkiksi urheiluharrastuksissa, joita pojat ja tytöt harrastavat puolet enemmän kuin sukupuoleltaan moninaiset (pojat 42 %, tytöt 41 %, muu 23 % ja en halua sanoa 25 %).

Järjestökentällä yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöihin sekä vapaamuotoisempaan vaikuttajatoimintaan muunsukupuoliset ja sukupuoltaan määrittelemättömät osallistuvat muita aktiivisemmin. Ilahduttavaa on, että järjestöt näyttävät olevan mahdollisia turvallisia vapaa-ajan ympäristöjä sukupuoleltaan moninaisille nuorille.

Nuorten oppimisympäristöt moninaistuvat

Koulu on edelleen yksittäisistä oppimisympäristöistä merkittävin, mutta koulun ulkopuolelta löytyy yhä monipuolisemmin myös epävirallisempia oppimisympäristöjä. Kun aineistossa nuoria pyydettiin valitsemaan ne oppimisympäristöt, joista he kokivat saavansa tärkeimmät tiedot ja taidot omiin kiinnostuksenkohteisiinsa liittyen, niin koulun (42 %) ohi kiilasivat keskustelut kavereiden (57 %) sekä vanhempien kanssa (48 %). Neljäntenä tuli YouTube (41 %), viidentenä muu sosiaalinen media (40 %) sekä kuudentena harrastustoiminta (36 %).

Se, mitä näissä lukuisissa informaaleissa ja nonformaaleissa oppimisympäristöissä opitaan ja miten sitä voisi laajemmin hyödyntää, jää kuitenkin usein epäselväksi. Tästä syystä muualla hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota.

Aineisto tuo kuitenkin tilanteeseen valoa harrastus- ja järjestötoiminnan osalta. Kyselyssä tiedusteltiin, mitä kaikkea nuoret ovat kokeneet oppineensa harrastus- ja järjestötoiminnasta.

Esimerkiksi urheilun parissa nuoret kokivat saavansa uusia kavereita, oppivansa huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan sekä kantamaan vastuuta. Kulttuuriharrastusten parissa taas opittiin etenkin sosiaalisia taitoja ja uusia tietoja. Tietoteknisten harrastusten kohdalla painottuivat ongelmanratkaisu, kielitaito sekä taloustaito. Luonto- ja eläinharrastukset puolestaan näyttivät kehittävän tasaisesti lähes kaikkia kysytyjä taitoja kielitaitoa lukuun ottamatta.

Kyselyn tulosten perusteella nuoret oppivat koulun ulkopuolella todella paljon – ja myös sellaista, joka täydentää hyvin koulussa opittua sekä valmistaa monipuolisesti tulevaisuuteen. Tähän liittyviä haasteita on ainakin kaksi: 1) muualla opittua voi olla vaikea tunnistaa ja tunnustaa, 2) nuorten harrastukset ja ylipäänsä harrastuneisuus eriytyvät.

Tulevaisuusraportissa esimerkiksi kulttuuriharrastus nousi esille nuorten silmissä hyvin rikkaana oppimisympäristönä, kun taas pelaamisen kohdalla nuoret tunnistivat huomattavasti vähemmän opittuja asioita. Poikien keskuudessa pelaaminen olikin ylivoimaisesti suosituin harrastus, kun taas tyttöjen aikaa meni enemmän kulttuuriin liittyviin harrastuksiin. On hyvä pysähtyä miettimään, missä määrin tyttöjen ja poikien vapaa-ajan oppimisympäristöt eroavat toisistaan ja millaisia vaikutuksia sillä voi olla esimerkiksi koulumenestykseen ja tulevaisuudensuunnitelmiin.

Järjestö- ja harrastustoiminta näky nuorten arvoissa ja asenteissa

Kyselyssä oli myös 40 asenneväittämää, joiden avulla saadaan näkökulmaa nuorten arvoihin ja asenteisiin.

Peilattaessa vastausten summamuuttujia nuorten järjestöaktiivisuuteen, nuoren kokemus omasta elämönhallinnastaan näyttäisi vahvistuvan erityisesti urheiluseuratoiminnassa. Kulttuuritoiminnan, esimerkiksi teatterin tai musiikin parissa, työskentelevät järjestöt, puolestaan vahvistavat nuorten kokemusta oman vastuullisuuden kehittymisestä. Kokemus osallisuudesta yhteisöihin vaikuttaisi hivenen vahvistuvan kaikissa kyselyssä esitellyissä eri järjestöissä. Osallisuus yhteiskuntaan näyttäisi olevan vahvinta urheiluseurojen, kulttuurijärjestöjen, erilaisten nuorten vaikuttajaryhmien ja opiskelijajärjestöjen toiminnassa mukana olevilla nuorilla.

Kun otetaan tarkasteluun nuorten harrastaminen suhteessa muutamaaan asennemuuttujaan, voidaan huomata, että kuntoliikuntaan ja urheilulajiharrastukseen liittyy aktiivisen sosiaalisen elämän tärkeys. Lukemista tai pelaamista, kuten tietokone- tai lautapelit, harrastavat nuoret eivät puolestaan koe sitä erityisen tärkeäksi itselleen.

Kuvataiteen harrastajista löytyvät ne nuoret, joille kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus yhteiskunnassa on tärkeää. Vastakkaista asennoitumista puolestaan löytyy urheilulajiharrastajien parista. Lukemista ja kuvataiteita harrastavat nuoret ottivat vahvimmin kantaa sen puolesta, että Suomi ja suomalaiset suhtautuisivat avoimemmin muihin maihin ja niiden kansalaisiin. Vahvimmin vastakkaista mieltä olivat moottoritekniikan harrastajat. Mielenkiintoisesti sama asetelma toistuu, kun katsotaan nuorten vastauksia väittämään, tunnen itseni usein yksinäiseksi. Moottoritekniikan harrastajat eivät koe itseään yksinäiseksi, toisin kuin kuvataiteen ja lukemisen harrastajat.

Ehkäpä eniten jatkopohdintaa tulee tuottamaan nuorten arvo- ja asennevastausten sukupuolittuneisuus. Jo aineiston käsittelyn tässä vaiheessa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, miten tyttöjen vastauksista nousee liberaali maailmakuva ja poikien vastauksista

konservatiivinen. Tässä blogitekstissä ei siihen vielä tämän enempää kiinnitetä huomiota, mutta jatkossa tämä ilmiö tulee varmuudella olemaan yhtenä mielenkiintomme kohteena.

Poikien pelaamisinnostus nousee selkeästi esiin

Aineistosta nousee merkittävästi esille poikien innostus pelaamiseen. Tässä yhteydessä pelaamisella tarkoitetaan erilaisia digitaalisia, mobiileja tai tietokonepelejä, mutta myös lautapelejä.

Pelaaminen ei juurikaan korreloi koulumenestyksen kanssa. Vanhempien työssäkäynti tai käymättömyys ei myöskään ole merkittävä pelaamisen taustatekijä. Sen sijaan sukupuoli on. Yli puolet pojista kertoo harrastavansa pelaamista ja tytöistä viidennes. Pelaaminen on myös muunsukupuolisten sekä niiden nuorten, jotka eivät ole halunneet ilmoittaa sukupuoltaan, harrastuksista useimmin mainittu harrastus. Yhteenvetona: itsensä tytöksi luokittelevat ilmoittavat huomattavasti harvemmin harrastavansa pelaamista kuin muut sukupuolet.

Kolme neljästä pelaajasta kertoo pelaavansa omatoimisesti. Ryhmämuotoista pelaamista harrastaa joka neljännes pelaajista. Tiedonhankinnan näkökulmasta pelaajat erottuvat hieman muista. Omaan hyvinvointiin, tulevaisuuteen ja omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyviä tietoja ja taitoja he hakevat kaikkiin vastaajiin verrattuna useammin YouTubesta ja pelaamalla. Pelaajat vaikuttavat olevan toisaalta itsenäisiä toimijoita ja samalla löytyy joukkoa yhdistäviä tekijöitä.

Tässä oli muutamia näkökulmia pelaamiseen suorina nostoina, mutta tämä oli vasta pintaa. Syvempää analyysia tulee varmasti luettavaksenne pelaamisen harrastajien vastauksista.

[Tutustu julkaisuun.](#)

Miten nuorisoalan järjestöillä ja nuorilla menee?

Eveliina Kammonen, 14.10.2021

Miltä nuorisoalan järjestöt näyttävät tänään? Mitkä ovat toiminnan haasteet ja mahdollisuudet? Miten nuorisoalan järjestötoimijat näkevät nuorten voinnin kehittymisen poikkeuksellisen ajanjakson jäljiltä? Nuorisoalan järjestöt NYT! -kysely antaa vastauksia moniin kysymyksiin.

Keväällä 2021 toteutetun Nuorisoalan järjestöt NYT! -kyselystä saatiin kuulla ensimmäisiä tuloksia Nuorisotyön viikolla järjestetyssä julkistustilaisuudessa 12.10.2021. Teemoina olivat muun muassa nuorisotyön muodot ja resurssit, nuorten osallisuus sekä ajankohtaiset ilmiöt nuorisoalalla.

Allianssin, Osaamiskeskus Kentaurin, Aluehallintoviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttama kysely kohdennettiin nuorisoalan järjestöille. Yhteensä vastaajia oli 186 niin valtakunnallisista, alueellisista kuin paikallisistakin järjestöistä. Julkistustilaisuudessa kyselyn tuloksista esittelivät Allianssin tietoasiantuntija Essi Holopainen ja Kentaurin tutkija Eeva Sinisalo-Juha.

Tulevaisuuden rahoitus on kysymysmerkki

Nuorisotyön rahoitus on vähentynyt joka toisella kyselyyn vastanneella järjestöllä riippumatta pääasiallisesta rahoituslähteestä. Järjestöjen ensivuodentaloudelliseen tilanteeseen vaikuttavat sekä valtionavustusten leikkauspaineet että kuntien vähentyneet resurssit ja mahdollisuudet toteuttaa nuorisotyötä ostopalveluna järjestöjen kanssa.

Kyselyn vastaajat näkevät, että henkilöstömäärät ja nuorisotyön käytössä olevien tilojen määrät ovat pysyneet keskimäärin samalla tasolla viimeisen vuoden aikana. Toteutetun nuorisotyön määrässä taas oli eniten vaihtelua eri vastaajien välillä. Osa vastaajista tekee aiempaa enemmän nuorisotyötä entistä pienemmillä resursseilla.

– Iso kysymysmerkki on, miten tilanne tulee elämään rahoituksen osalta lähitulevaisuudessa, ja miten se tulee vaikuttamaan nuorisolaan, toteaa Essi Holopainen.

Osallisuuden kokemukset ykköstavoitteena

Valtakunnalliset sekä alueelliset ja paikalliset järjestöt tavoittelevat kyselyn perusteella nuorisotyön avulla hieman eri asioita, mikä näkyy myös nuorisotyön kohderyhmissä ja toimintamuodoissa.

– Valtakunnallisissa järjestöissä tärkeänä koetaan vaikuttamistaitojen ja yhdenvertaisuuden lisääminen, kun taas alueellisten järjestöjen vastauksissa korostuvat hyvin arjessa kiinni olevat asiat, kuten harrastustoiminnan lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy, kertoo Essi Holopainen.

– Enemmistölle vastaajista tärkein tavoite on kuitenkin nuorten osallisuuden kokemuksen lisääminen.

Nuorten hyvinvoinnissa selvää heikentymistä

Nuorisoalalla toimivat järjestöt ovat huomanneet nuorten mielen hyvinvoinnin heikentyneen voimakkaasti. Kyselyn perusteella myös nuorten osallistuminen järjestötoimintaan sekä ohjattuun harrastustoimintaan on vähentynyt huomattavasti.

Lisäksi nuorten huoli omasta tulevaisuudestaan, maailman tulevaisuudesta sekä ympäristökysymyksistä on vastausten perusteella lisääntynyt.

– Akuutti kysymys on, miten nuorten huoli saadaan kanavoitua toimijuudeksi, toteaa Eeva Sinisalo-Juha.

”Nuorten yksinäisyys ja eriarvoisuus näyttää lisääntyneen.”

Yllättävää oli, että huomattavan suuri osa kyselyn vastaajista ei osannut sanoa, ovatko nuorten päihteidenkäyttö ja rikollisuus lisääntyneet, pysyneet samalla tasolla vai vähentyneet.

– Ehkä korona-aika ja digitalisoituminen ovat vaikeuttaneet havainnointia, pohtii Sinisalo-Juha.

Nuorten yksinäisyyden ja eriarvoisuuden nähdään myös lisääntyneen voimakkaasti viimeisen vuoden aikana. Sinisalo-Juhaa tämä huolestaa.

– Työtä turvallisuuden ja yhdenvertaisuuden eteen on jatkettava, vaikei voittoja aina näkyisikään. Nuorisotyön kannalta olennaisia asioita on mielestäni kaksi T:tä – toivo ja toimijuus. Yritetään löytää niitä nuorille, tiivistää Sinisalo-Juha.

Nuoret harrastus- ja järjestötoiminnassa: Merkityksellinen oppimisympäristö

Eeva Jeronen & Lauri Vaara, 28.10.2021

Nuoret kokevat oppivansa järjestö- ja harrastustoiminnasta paljon erilaisia valmiuksia, selviää Kentaurin nuorten järjestö- ja harrastustoimintaa koskevasta kyselystä.

Osaamiskeskus Kentauri toteutti keväällä 2021 nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan merkitystä kartoittavan kyselytutkimuksen, johon vastasi lähes 15 000 nuorta yläkoulusta ja toiselta asteelta. Tämä kirjoitus käsittelee sitä, millainen oppimisympäristö harrastus- ja järjestötoiminta kyselyn perusteella on. Seuraava osa kertoo, miten harrastus- ja järjestötoiminnassa saatua osaamista tehdään näkyväksi.

Kysely on osa toukokuussa julkaistua TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2021 -kyselytutkimusta.

Epävirallisia oppimisympäristöjä sekä niissä opittuja asioita kartoitettiin erillisessä järjestö- ja harrastustoimintaa kartoittavassa osiossa, joka on kehitetty yhteistyössä Osaamiskeskus Kentaurin kanssa. Kentaurin tavoitteena on vahvistaa järjestökentällä tapahtuvan oppimisen tunnistamista ja tunnustamista sekä yhtenäistää tätä tukevia käytäntöjä kansallisella tasolla.

Nuorille löytyy yhä moninaisempia oppimisympäristöjä myös koulun ulkopuolelta

Kyselyn tulokset osoittavat, että koulun tarjoama formaali oppimisympäristö on edelleen yksittäisistä oppimisympäristöistä merkittävin, mutta sen rinnalla nuoret hyödyntävät lukuisia informaaleja oppimisympäristöjä, kuten keskusteluja tuttavien kanssa sekä sosiaalista mediaa. Lisäksi harrastaville nuorille järjestö- ja harrastustoimintaa tarjoaa merkittävän nonformaalin, eli epävirallisen mutta kuitenkin oppimista varten erikseen järjestetyn, oppimisympäristön. Puhuttaessa oppimisympäristöjen laajentamisesta onkin hyvä muistaa, että koulun ja opettajien lisäksi myös nuoret itse laajentavat oppimisympäristöjään.

Tätä ei kuitenkaan huomioida riittävästi kouluissa, sillä kyselyn mukaan vain 36 % nuorista koki, että koulussa arvostetaan heidän vapaa-ajallaan ja harrastuksissaan oppimiaan asioita. Muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on toki usein hankalaa, mutta sitäkin ei pääse pakoan, että nuoret oppivat yhä enemmän myös koulun ulkopuolella. Oman lisähaasteensa tuo se, että toiset nuoret hyödyntävät koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä huomattavasti enemmän kuin toiset.

Kyselyssä 60 % nuorista ilmoitti omaavansa säännöllisen harrastuksen. Harrastuksissaan he jakautuvat edelleen erilaisten järjestö- ja harrastustoiminnan tarjoamien oppimisympäristöjen pariin. Tähän jakautumiseen vaikuttavat tietysti monet asiat, kuten kotitausta ja harrastusmahdollisuudet ylipäänsä. Lisäksi tulosten perusteella nuorten harrastusvalinnat vaikuttavat edelleen varsin sukupuolittuneilta. Toisaalta on hyvä muistaa se yksinkertainen selitys, että nuoret tekevät mielellään sitä mitä kaveritkin.

Nuorten oppivat vapaa-ajalla monipuolisesti erilaisia valmiuksia

Kuten todettu, nuoret hyödyntävät oppimisessa monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Ensimmäinen haaste on selvittää, mitä ne ovat. Toinen haaste on kartoittaa, mitä niissä oikeastaan opitaan. Tämän jälkeen voidaan arvioida, mitä opitusta voidaan hyödyntää osana formaalia opetusta ja miten. Juuri tästä syystä muualla hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. Kentaurin harrastus- ja järjestötoiminnan kysely tuo tähän keskusteluun esimerkinomaisesti valoa järjestö- ja harrastustoiminnan osalta. Tulosten pohjalta tiedämme nyt, mihin järjestö- ja harrastustoimintaan nuoret osallistuvat ja mitä he kokevat sieltä oppivansa.

Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa kokemat oppimistulokset voidaan jakaa tulosten perusteella neljään osa-alueeseen: vuorovaikutustaidot, oman toiminnan johtamiseen liittyvät taidot, itsetunnon vahvistamiseen liittyvät taidot sekä uuden tiedon omaksuminen. Esimerkiksi urheiluharrastus oli yhteydessä uusien kavereiden saamiseen, omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen sekä vastuun kantamiseen. Kulttuuriin liittyvä toiminta taas oli yhteydessä

vuorovaikutustaitoihin sekä uusien tietojen oppimiseen. Tietotekniikka- ja käsityöharrastuksissa painopiste oli ongelmanratkaisuissa sekä kielitaidossa. Toisaalta oli myös harrastuksia, joissa nuoret kokivat oppivansa varsin tasaisesti erilaisia valmiuksia, kuten luonto- ja eläinharrastukset. Erilaiset järjestöt ja harrastukset tarjoavat siis varsin erilaisia oppimisympäristöjä, jossa toiminta ja sen sisällöt luonnollisesti myös määrittelevät sitä, mitä siellä opitaan.

Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa kokemat oppimistulokset voidaan jakaa tulosten perusteella neljään osa-alueeseen: vuorovaikutustaidot, oman toiminnan johtamiseen liittyvät taidot, itsetunnon vahvistamiseen liittyvät taidot sekä uuden tiedon omaksuminen.

Joka tapauksessa kyselyn tulosten perusteella nuoret oppivat järjestö- ja harrastustoiminnasta todella paljon – ja myös sellaista, mikä täydentää hyvin koulussa opittua sekä valmistaa monipuolisesti tulevaisuuteen. Kyselyn tulokset herättävät kuitenkin kysymyksiä liittyen eri lähtökohdista tulevien nuorten valmiuksiin sanoittaa omaa oppimistaan järjestö- ja harrastustoiminnassa. Esimerkiksi moottoritekniikkaan liittyvä harrastus näyttäytyi tulosten valossa huomattavasti vähemmän antoisampana oppimisympäristönä kuin esimerkiksi kulttuuriin liittyvä harrastus. Yleisesti on kuitenkin tiedossa, että moottoritekniikka on monipuolinen ja haastava harrastus. Herääkin kysymys, missä määrin nuoret ovat itse tietoisia harrastuksissaan oppimistaan asioista ja miten eri harrastuksiin liittyvät yleiset ennakkoluulot voivat vaikuttaa nuoren omaan käsitykseen vaikkapa oman harrastuksensa ”sivistyneisyydestä”.

Oppimisympäristöjen moninaisuus on syytä huomioida entistä vahvemmin

Digitalisaation siivittämänä erilaisten oppimismahdollisuuksien kirjo on kasvanut ja oppimista tapahtuu kaikkialla ja jatkuvasti. Myös nuoret hyödyntävät monipuolisesti koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä, mikä nousee hyvin esille Nuorten tulevaisuusraportin tuloksista. Järjestö- ja harrastustoiminta tuo tähän kokonaisuuteen yhden merkityksellisen ulottuvuuden, joka tarjoaa toiminnasta riippuen hyvinkin erilaisia oppimisympäristöjä. Nuoret ovat ylpeitä näissä oppimisympäristöissä oppimistaan asioista ja toivoisivat, että niitä arvostettaisiin enemmän myös osana formaalia koulutusta.

Silti koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen merkityksestä sekä huomioimisesta osana kouluopetusta puhutaan yllättävän vähän. Esimerkiksi Suomen hallituksen vuonna 2021 julkaisemassa koulutuspoliittisessa selonteossa ei juurikaan otettu huomioon yhteistyötä järjestö- ja harrastustoiminnan kanssa, informaalioppimisympäristöjen hyödyntämisestä puhumattakaan. Aihe on varmasti haastava monesta syystä, mutta tuskin koulun merkitys nuorten elämässä vahvistuu tai oppimisen eriarvoisuus vähenee kääntämällä selkään formaalin koulutuksen ulkopuolella tapahtuvalle oppimiselle. Myönteistä kehitystä voidaan sen sijaan edesauttaa rakentamalla siltoja eri oppimisympäristöjen välille sekä auttaa nuoria sanoittamaan ja hyödyntämään eri ympäristöissä oppimistaan tietoja ja taitoja. Tukea osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen saa erityisesti järjestökentältä.

Nuorten järjestötoiminta: yhdenvertaisuuden areena vai eriarvoisuuden näyttämö?

Pekka Kaunismaa, 17.2.2023

*Kentauri julkaisee uuden tutkimuksen *Yksin, yhdessä, yhteisössä* – järjestötoiminta nuorten voimavarana. Kirja koostuu artikkeleista, joissa tarkastellaan nuorten harrastus- ja järjestötoimintaa oppimisen, eriarvoisuuden ja yksinäisyyden tematiikkojen valossa sekä luodaan katsauksia eri harrastuksiin ja järjestötoiminnan lajeihin. Kirja pohjautuu Kentaurin keräämään laajaan kyselyaineistoon nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta.*

Epätasaiset mahdollisuudet elävät edelleen mahdollisuuksien Suomessa

Kentaurin keräämän aineiston analyysi kertoo, että järjestöihin osallistuminen on erittäin

yleistä nuorten keskuudessa. Keväällä 2021 lähes 15 000 iältään 14–17-vuotiasta vastasi kyselyyn, joka antaa näkemystä vanhaan hokemaan, että Suomi on yhdistystoiminnan luvattu maa. 75 prosenttia kertoi osallistuvansa järjestötoimintaan. Mutta ovatko kaikki varmasti mukana ja mikä aiheuttaa epätasapainon?

Eriarvoisuus, polarisaatio, köyhien syrjäytyminen, epätasa-arvoisuus ovat edelleen ongelmia nykypäivän Suomessa. Monissa lähteissä puhutaan nykyään paljon, kuinka nuorista osa ei pysy kehityksen ja hyvinvoinnin kelkassa. Koulutuksen, työelämävalmiuksien, poliittisen osallistumisen ja elämäntapojen erot johtuvat merkittävältä osalta kodin ja perheen luomista olosuhteista. Osattomuus ja huono-osaisuus periytyvät isiltä ja äideiltä lapsille ja nuorille ylisukupolisesti. Tämän osoittavat monet tutkimukset, ja on näyttöä, että eriarvoisuus on kasvussa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Sosiaalisella taustalla voi selittää nuoria koskevia yhteiskunnallisia eroja siinä määrin, että eriarvoisuutta täytyy arvioida kaikilla elämänalueilla. Eriarvoisuus ei ole siis vain tulojen erilaisuutta. Kysymys on sosiaalipolitiikan ja eriarvoisuuden tutkija Juho Saaren sanoin siitä, että elintaso, elämäntavat ja elämänlaatu kasautuvat suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta kaikki ryhmät eivät eri syistä pääse mukaan. Eriarvoisuus ei ole vain rakenne, joka seuraa käytettävissä olevien tulojen luomista mahdollisuuksien eroista. Se on myös pienten, toistuvien tilanteiden aiheuttama status, joissa toisilla on resursseja ja resilienssiä toimia ja toisilla ei.

Näkykö eriarvoisuus myös järjestökentällä?

- Onko nuorten järjestötoiminta yksi eriarvoisuuden näyttämö?
- Osallistuvatko paremmista olosuhteista tulevat nuoret enemmän?
- Jäävätkö heikompien taustaresurssien evästämät ulos järjestöjen toiminnasta?

Näitä kysymyksiä pohditaan Pekka Kaunismaan artikkelissa, joka julkaistaan 22.3. ilmestyvässä Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana -kirjassa. Artikkelissa katsotaan Kentaurin kyselyaineiston valossa, vaikuttaako vanhempien asema nuorten järjestöosallistumiseen ja siihen, millaisia asioita nuori saa irti osallistumisestaan. Järjestöihin luodaan toisinaan koviakin odotuksia siitä, että ne luovat osallisuutta niillekin, jotka jäävät muuten paitsi tai ratkovat ongelmia, joihin muiden keinot eivät pure.

Artikkelissa vertaillaan eri järjestötyyppejä. Analyysissä löydetään järjestötyyppejä, joiden toimintaan parempiosaisista perheistä tulevat osallistuvat useammin ja saavat järjestötoiminnasta enemmän irti. Järjestötoiminnassa on siis havaittavissa mekanismeja, joissa lähtökohtien erot toistuvat ja jossain määrin voimistuvat. Siten järjestötoiminta ei ole immuuni eriarvoisuuden ilmiöille.

Toisaalta aineistoista voi havaita järjestöjen lohkoja, joissa hyvä- tai huono-osaisuus eivät kovinkaan paljoa tai jopa lainkaan vaikuta nuorten järjestötoimintaan osallistumiseen tai siitä saatuihin hyviin asioihin. Näin muodostuu kuva, jonka mukaan nuorten kansalaistoiminnassa

on sekä eriarvoisuutta uusintavia että siitä jokseenkin riippumattomia lohkoja.

Nuorten järjestötoiminnassa on siis areenansa niille, joiden lähtökohdat eivät ole yhtä vahvat kuin muilla. Sen kautta hekin pääsevät osallisiksi yhteisöihin ja yhteiskuntaan, saavat sosiaalisia suhteita, osaamista, toimijuutta ja vaikuttamisen taitoja. Siellä on kuitenkin myös näyttämönsä, joilla eriarvoisuuden mylly jatkaa jauhamistaan.

Oma harrastus olkoon pyhä asia

Lauri Vaara, 2.3.2023

Kentauri julkaisee uuden tutkimuksen Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestötoiminta nuorten voimavarana. Kirja koostuu artikkeleista, joissa tarkastellaan nuorten harrastus- ja järjestötoimintaa oppimisen, eriarvoisuuden ja yksinäisyyden tematiikkojen valossa sekä luodaan katsauksia eri harrastuksiin ja järjestötoiminnan lajeihin. Kirja pohjautuu Kentaurin keräämään laajaan kyselyaineistoon nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta.

Harrastus kertoo ihmisen identiteetistä

Lähes kaikilla nuorilla on jokin harrastus ja hyvä niin. Mieluisa harrastustoiminta tuo elämään paljon merkityksellistä sisältöä ja avaa ovia uusille ihmissuhteille sekä tulevaisuuden mahdollisuuksille. Ylipäänsä jo sillä, että on löytänyt jonkin itseään kiinnostavan harrastuksen, on monenlaisia myönteisiä vaikutuksia nuoren kasvulle sekä yhteiskunnalliselle osallistumiselle.

Harrastustoiminta nimittäin auttaa nuoria esimerkiksi tunnistamaan omia vahvuuksia ja kiinnostuksenkohteita, minkä on todettu tukevan heitä myös tulevaisuuteen suuntaavissa valinnoissa. Järjestöjen toiminnasta löytää helposti samanhenkisiä kavereita ja osallisuus

vahvistaa nuoren identiteetin muotoutumista. Monesti kuulekin sanottavan, että työhakemuksissa kannattaa avata omia harrastuksia, sillä ne kertovat usein enemmän ihmisestä kuin koulutusvalinnat tai yksittäiset työkokemukset. Harrastusvalinnat heijastavat yksilön persoonaa ja auttavat hahmottamaan vastauksia sellaiseen suuren kysymykseen kuin ”kuka minä olen?”, ja tästä päästäänkin harrastamisen syvimpään olemukseen.

Harrastaminen on osa merkityksellistä omaa elämää

Vuoden 2022 E2-tutkimuksen mukaan peräti kolmasosa nuorista aikuisista koki elämänsä merkityksettömäksi ja vaikutusmahdollisuutensa vähäisiksi. Tähän on varmasti monia syitä ja olisi varmaan naiivia ajatella, että kivan harrastuksen löytäminen voisi kuitata ongelman. Jokainen meistä kuitenkin tunnustanee sen, kuinka pienistä asioista voi kuoriutua elämän suuria käännteentekijöitä, joiden vaikutukset säteilevät laajasti elämän eri osa-alueille. Uskon, että mielekkään harrastuksen löytäminen voi paljastua juuri tällaiseksi käännteentekijäksi. Tekijäksi, joka voi ainakin osaltaan vähentää merkityksettömyyden kokemusta tuomalla elämään uudenlaista sisältöä ja tarkoitusta.

Kirjoittajan omiin harrastuksiin kuuluu muun muassa leipominen omasta hapanjuuresta.

Omalla kohdallani koen harrastusteni olevan tavallaan pyhiä. Se ei tarkoita niiden olevan erityisen ihmeellisiä tai hengellisiä, vaan enemmänkin vapaita ja riippumattomia. Haluan pitää ne ulkopuolisten vaatimusten ja veloitteiden koskemattomissa. Harrastaessani haluan edetä oman kiinnostukseni ja jaksamiseni ehdoilla – tehdä rauhassa omia juttuja. Toisinaan ajattelen, että harrastukseni ovat askeleen edellä, sillä ne sisältävät paljon elementtejä, joille haluaisin antaa tulevaisuudessa enemmän tilaa. Täten lähestyn harrastuksia myös eräänlaisina suunnannäyttäjinä. Tämä kaikki ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettenkö hyödyntäisi harrastusteni kautta oivaltamiani asioita muilla elämän näyttämöillä. Päinvastoin: on todella hauska nähdä jonkin harrastuksen kautta nousseen idean tai taidon toimivan myös työelämässä. En kuitenkaan harrasta haaliakseni ideoita ja taitoja työelämää varten.

Järjestö- ja harrastustoiminta tarjoaa rikkaan oppimisympäristön

Vuonna 2021 Osaamiskeskus Kentauri järjesti nuorten järjestö- ja harrastustoimintaa kartoittavan kyselyn, joka toteutettiin osana laajempaa TAT Nuoren tulevaisuusraporttia. Kentaurin kyselyn tuloksista nousi vahvasti esille harrastustoiminnan merkitys nuorten elämässä. Yksi kiinnostavista havainnoista ja näkökulmista liittyi oppimiseen: nuoret kokivat oppineensa järjestö- ja harrastustoiminnan kautta lukuisia hyödyllisiä tietoja ja taitoja. Näiden joukosta löytyi myös paljon sellaisia valmiuksia, joiden voidaan yleisesti katsoa täydentävän koulussa opittua tai olevan hyödyksi työelämässä. Tällaisia olivat esimerkiksi vuorovaikutukseen, oppimiseen sekä oman toiminnan johtamiseen liittyvät valmiudet. Kentaurin kyselyn tulokset vahvistavatkin aiempia selvityksiä nuorten järjestö- ja harrastustoiminnan merkityksestä.

Eri harrastamiset kuitenkin eroavat siinä, millaista vastinetta niihin käytetylle ajalle saa: Harrastetaanko yksin vai yhdessä? Mitä ja missä harrastetaan? Kuinka paljon harrastetaan? Saako harrastuksessaan tukea ja ohjausta vai ei? Siinä on ero, harrastaako esimerkiksi tietokonepelejä yksin kotona, kavereiden kanssa peliporukassa vai ohjatusti osana pelaajayhteisöä jonkin järjestön siipien alla. Harrastamisessa monipuolisuus on valttia. Omia harrastuksia listatessa kannattaakin yhteisten tai ohjattujen juttujen lisäksi muistaa myös ne rakkaat omat jutut, vaikka niitä ei äkkiseltään ihan harrastukseksi mieltäisikään. Usein juuri ne kertovat meistä eniten.

Harrastuksissa tulee kuunnella omaa sisäistä ääntä

Harrastustoimintaan liittyikin erilaisia intressejä ja hyötyjä – arvioita harrastustoiminnan vastikkeellisuudesta. Nuorten kohdalla tätä harjoittavat usein vanhemmat, mutta myös nuoret itse puntaroivat harrastuksiaan eri näkökulmista. Tässä kohtaa haluan kuitenkin palata takaisin ajatukseen omien harrastusten pyhydestä. Ensisijaisen tärkeää on se, että halu harrastaa kumpuaa omasta sisäisestä motivaatiosta, ja sitä saattelee kokemus siitä, että voi edetä omaan tahtiin ja omilla ehdoilla. Merkityksellinen harrastus elää vapaudesta. Silloin se luo voimavaroja sekä ruokkii luovuutta ja intohimoa – kaikenlaisia hyviä vastavoimia arjen velvoitteille sekä toisaalta uusia oivalluksia hyödynnettäväksi myös muilla elämän osa-alueilla.

Tätä blogia kirjoittaessani koin puhuvani ikään kuin kahdella äänellä. Toisaalta työ-minäni halusi nostaa esille omaan asiantuntijuuteen ja meneillään oleviin hankkeisiin liittyviä asioista – pysyä tutuissa ja turvallisissa kaavoissa. Toisaalta vapaa-ajan-minäni änkesi mukaan avaamaan omakohtaista suhdettaan harrastamisen merkityksellisyyteen. Ehkäpä hyvä näin, sillä tällaista dialogia on mukava todistaa välillä muuallakin kuin oman pään sisällä.

Harrastukset, järjestötoiminta, kaverit ja yksinäisen nuoren tulevaisuus

Eeva Sinisalo-Juha, 9.3.2023

Kentaurijulkaisee uudentutkimuksen Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestötoiminta nuorten voimavarana. Kirja koostuu artikkeleista, joissa tarkastellaan nuorten harrastus- ja järjestötoimintaa oppimisen, eriarvoisuuden ja yksinäisyyden tematiikkojen valossa sekä luodaan katsauksia eri harrastuksiin ja järjestötoiminnan lajeihin. Kirja pohjautuu Kentaurin keräämään laajaan kyselyaineistoon nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta.

Yksinäisyys on liian yleistä

Nuoruuden kuvauksiin liittyvät usein ystävyudet ja kaveriporukat. Niitä voi olla useita erilaisia esimerkiksi harrastuksissa, kasvuympäristössä tai koulussa. Niissä opitaan esimerkiksi tärkeitä

vuorovaikutus- ja ryhmätaitoja sekä luodaan pohjaa tulevaisuuden verkostoille. Mutta entäpä, kun nuori on yksinäinen?

Kentaurin vuoden 2021 kyselyaineiston perusteella noin 4 000 nuorta eli 27 % kaikista vastaajista on samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väittämän ”tunnen itseni usein yksinäiseksi” kanssa. Yksinäisyys on usein haastavaa nuorelle itselleen, mutta samalla yksinäisyyden leima verottaa nuoren kiinnostavuutta. Jotenkin yksinäisyyden ajatellaan olevan tarttuvaa.

Yksinäisten nuorten parissa

Luodessani tutkimusperustaista toimintamallia Valo-Valmennusyhdistyksen Nuorisotakuutalolle työskentelin keskellä yksinäisiä nuoria. Heidän kokemuksensa traagisuus on antanut minulle veloitteen tuoda yksinäisten nuorten ääntä esille. Monella Nuorisotakuutalon nuorista oli taustaa koulukiusattuina, ja heidät oli eristetty toisten nuorten piirin ulkopuolelle. He eivät lähtökohtaisesti uskoneet kenenkään toivovan heille hyvää eli monella heistä oli jatkuva hälytystila päällä. Jos missä tahansa tilanteessa nuorelle tuli epäily, että siinä tilanteessa on jotain epäilyttävää, oli parasta välittömästi poistua paikalta. Näitä epäilyä herättäviä tilanteita oli paljon, koska nuoren tuntosarvet olivat lähes ylikehittyneet etsimään epäilyttäviä signaaleja, oli niihin aihetta tai ei.

Kun nuori on riittävän kauan väistänyt kaikkia vuorovaikutustilanteita, ei hän ole voinut oppia toimimaan toisten ihmisten parissa. Sosiaalinen kömpelyys näkyi nuorten olemisessa. Nuorella saattoi olla olemattomat sosiaaliset taidot sekä turvattomuuden kokemuksia ryhmistä. Samalla ryhmän nuoria yhdistävä tekijä oli ylikorostunut tarkkailu ryhmätilanteessa, uhkaisiko jokin koskemattomuutta tai turvallisuutta. Nuorelle ryhmään asettuminen saattoi jo itsessään olla riittävän haastavaa, puhumattakaan siitä, että hänessä olisi herännyt halukkuutta oppia toimimaan ryhmässä.

Mitä yksinäisyys tarkoittaa nuoren tulevaisuuden kannalta?

Kentaurin kyselyaineiston perusteella yksinäisyys vaikuttaa nuoren odotuksiin tulevaisuudesta. Yksinäisen nuoren usko omaan jaksamiseensa tai oman paikkansa löytämiseen vaikuttaa olevan heikompaa kuin niiden nuorten, jotka eivät tunteneet itseään yksinäisiksi. Yksinäinen nuori vaikuttaisi jäävän sivusta seuraajaksi omassa elämässään.

Samanaikaisesti Suomessa pohditaan koulutuspolkuja ja työelämäsiirtymiä, joissa jokaisen potentiaali tulisi saada hyödynnettyä. Kentaurin kyselyaineiston perusteella yli neljännes nuorista oli kokenut itsensä yksinäisiksi. Näistä yksinäisistä nuorista moni vaikuttaa epäilevän omaa selviytymistään työelämässä. Onko meillä varaa menettää näiden nuorten potentiaali? Mielestäni ei ole. Samalla on muistettava myös se, että yksinäisyys on ennen kaikkea henkilökohtainen tragedia.

Yksinäinen nuori harrastus- ja järjestötoiminnassa

Keskeinen kysymys lienee, miten yksinäinen nuori saadaan kiinnostumaan esimerkiksi jostain harrastuksesta. Kentaurin kyselyaineiston perusteella yksi keskeinen osallistumisen kynnystä laskeva tekijä oli se, että toiminnassa olisi mukana kavereita. Yksinäisellä nuorella ei taida luontaisesti olla sellaisia, jolloin toiminnan järjestäjien on syytä miettiä, miten toimintaan

polutetaan. Yksinäisen nuoren osalta siihen ei riittäne se, että kutsutaan mukaan ja kerrotaan, että meillä on kiva porukka. Yksinäisen nuoren reitti harrastukseen on räätälöitävä turvalliseksi, jotta se voisi toteutua.

Järjestöillä ja harrastustoiminnalla on keskeinen rooli nuoren osallisuuden tunteen vahvistamisessa ja samalla yksinäisyyden tunteen selättämisessä. Itsensä yksinäiseksi tunteva nuori voisi saada harrastus- tai järjestötoiminnasta sekä kavereita että kokemuksen osallisuudesta. Kysymys lieneekin, löytyykö tähän vaivan näköön halua ja resursseja? Minun mielestäni se olisi erittäin tärkeää.

Ei oo helppoo olla nuori...

Aino Tormulainen, 28.3.

Ei oo helppoo olla nuori 2020-luvulla, saaticka aina työskennellä nuorten kanssa ja olla perillä siitä mitä nuorten maailmaan kulloinkin kuuluu. Tässä kirjoituksessa katsahdan hyvin tiivistetysti 2020-luvun nuoruuteen tutkimus- ja ajankohtaistiedon valossa. Nuorten elämän ilmiöiden tunnistamista sekä koottua ja tutkittua tietoa voidaan pitää nuorisotyön kentällä merkittävänä toiminnan toteuttamisen ja tulevaisuuden suunnittelun työkaluna. Paitsi huolia, on tämän päivän nuoruudessa myös paljon hyvää. Kuitenkin tämän kirjoituksen näkökulma on, ettei nuoruus tässä ajassa ole kovin helppoa. Eikä se toki helppoa ole aina ennenkään ollut, mutta aikamme on tuonut tähän erityiseen ikävaiheeseen myös uusia sävyjä.

Ei oo helppoo olla nuori 2020-luvulla

Helppo olla nuori

Kaikki tai ei mitään

Hei rock and roll

On helppoo tarttuu kiinni

Ja kohta päästää menemään

Olavi Uusivirta laulaa tämän biisinsä jatkona ”on niin helppoo olla onnellinen”. Viimeaikaisen tiedon valossa nuorten kohdalla näin ei tosin välttämättä ole. Olavin teksti on menneen kevään mittaan kääntynyt päässäni yhä uudelleen otsikkoni muotoon ”ei oo helppoo olla nuori, eikä aina onnellinenkaan”.

Tämän vuoden 2023 maaliskuu on ollut nuoriso(tutkimuksellisen)tiedon tykitystä. Etenkin viikolla 11 saatiin melkoinen kattaus tietoa nuoriin liittyen, kun viikolla julkaistiin [VANUPO:on liittyvän nuorten kuulemisen selvitysraportti](#), Nuorisotutkimusverkoston laajalla yhteistyöllä toteuttaman Nuorten paikkataju ja huolet koronan aikakaudella ja sen jälkeen (2021–2023) -hankkeen pääjulkaisu [Nuoruus korona-ajan kaupungissa](#) sekä kriisiaikoja ja resilienssiä teemanaan käsitellyt vuoden 2022 [Nuorisobarometri](#).

Kolmoiskriisin haasteet painavat

*Päivät ne vaan tulee ja
Menee läpi korvien sunnuntait
Ja sormien on helppo
Kitaralla iltaa säestää*

*Heii... on niin helppoo olla onnellinen
Heii... ja tyytyy siihen, mitä on*

Edellä olevat laulunsäkeet piirtävät toki kullekin tulkitsijalleen omia merkityksiä. Tässä kohtaa minulle ne kuvastavat polarisaatiota. Sitä, että suurimmalla osalla nuorista menee hyvin tai erinomaisesti, mutta osalle nuorista pahoinvointi näyttää kasaantuvan. Toisten on helppo olla onnellinen ja soitella kitaraa illalla, tyytyä siihen, että hyvin pyyhkii ja tulee pyyhkimäänkin. On mahdollisuus harrastaa, innostua, menestyä koulussa, kotoa saa tukea ja yhteiskuntakin, esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunta, kiinnostaa. Toisille päivät vaan tulee ja menee, ilman että mistään saa kiinni. Nuorten syrjäytyminen, kotiin ”komeroituminen”, yksinäisyys, mielenterveysongelmat ja moninainen eriarvoistumiskehitys ovat tutkimusten mukaan lisääntyneet, etenkin tiettyjen nuorten kohdalla. Erityisesti vähemmistöihin kuuluvat nuoret kokevat muita useammin vaikeuksia tai tyytymättömyyttä elämäänsä.

*Helppo olla vapaa
Kuvitella että kaikkeen löytyy syy
Mut miten rakkaus
Tai maailman synty selittyy*

Voiko olla vapaa ja kuvitella että kaikkeen löytyy syy, kun arkea kuormittavat ilmastokriisi ja maailmanlaajuinen koronapandemia? Miten rakkaus selittyy tai miltä se näyttää, kun Euroopassa on tässä ajassa ja vielä vuodenkin jälkeen sotatila päällä? Nuoret ovat viime vuodet eläneet ”kolmoiskriisin” keskellä, mikä on monin tavoin koetellut jaksamista. Yksinäisyyden kokemukset ovat voimakkaasti lisääntyneet. Yksinäisyys nousi Nuoruus korona-ajan kaupungissa teoksen tuloksissa toistuvasti esille. Samoin Kouluterveyskyselyn (THL 2021) tulokset kuvaavat etenkin pandemia-ajan lisänneen yksinäisyyttä.

Osallisuuden osaamiskeskuksen (2023) toteuttamassa nuorten kuulemisen kyselyssä ilmastonmuutos, nuorten syrjäytyminen sekä maailmanpoliittinen tilanne nousevat nuorten mielestä tärkeimmiksi ratkaistaviksi haasteiksi Suomessa. Nuoremmilla eli alle 18-vuotiaiden

ikäluokalla ja lukiolaisilla ilmastokysymykset nousevat ratkaistavien haasteiden kärkeen, ja ne huolettavat muita enemmän, kun taas vanhemmat ikäluokat painottavat työllisyyttä ja työelämää. Myös työelämän pirstaleisuus ja kovuus huolettavat nuoria. (Mt.) Nuorisobarometrin mukaan eniten epävarmuutta ja turvattomuutta nuorten keskuudessa aiheuttavat oma tulevaisuus, työelämä ja toimeentulo.

*Epävarmuuden aikakausi
Mä voin suunnitella mun koko elämän
Vaimon ja viran ja talonkin
Mut kaikki menee toisin
Joku suunnittelee mua paremmin*

Nuorten tulevaisuususkoa horjuttavat siis monet seikat. Onko meillä tulevaisuudessa edes maapalloa, jossa epävarmoja töitä tehdä? Missä nuoret toisiaan tapaavat ja millaisia sosiaalisia suhteita jatkossa rakennetaan? Millaiset ovat sosiaaliset taidot nuorilla, jotka ovat kokeneet tai kokevat vahvaa yksinäisyyttä?

Edellä on vain muutamia nostoja siitä, mitä tutkimukset tämänhetkisestä nuorten elämästä pystyvät muun muassa kertomaan. Tutkimustieto antaa tukea arjen havainnoille, ja se on tärkeää esimerkiksi juuri järjestöjen toiminnan perustelulle. Tietoa tärkeämpää on kuitenkin kohdata nuori itse ja kysyä, miten hänen elämässään menee nyt.

Sosiologit Päivi Armila ja Mari Käyhkö (2023) kirjoittavatkin: ”Julkisessa keskustelussa syitä nuorten ongelmiin haetaan useimmiten esimerkiksi koulutusyhteiskunnan paineista tai kilpailumiseen ja itsen loputtomaan muokkaamiseen pakottavasta ajanhengestä. Kun elämänongelmista, kuten mielenterveyden häiriöistä, keskustelea nuorten itsensä kanssa, ne kuitenkin kiinnittyvät usein arkisiin elinympäristöihin ja läheisiin ihmissuhteisiin. Tavallistenkin perheiden tavallisilla nuorilla voi olla vaikeuksia matkallaan aikuisuuteen.”

Lue 5.4. päivänvalon näkevästä Miksi ennakoida? -julkaisusta kootusti lisää nuoriin liittyvistä ilmiöistä sekä siitä, kuinka nuorilla 2020-luvulla menee viimeaikaisen nuorisotutkimuksellisen tiedon ja nuorisoalan järjestöjen tunnistamien havaintojen perusteella.

*Heii... on niin helppoo olla onnellinen
Heii... ja tyytyy siihen, mitä on*

Ei ole aivan helppoa olla nuori ja onnellinen tässä ajassa – mutta ennen muuta siihen ei tarvitse tyytyä. Samalla nuorisotutkimuksellisen tiedon julkaisuviikolla maaliskuussa Allianssista tehopyöritettiin isoa ”[Ilman nuoria meillä ei ole mitään](#)” – kampanjaa nuorisoalan yhteisellä kampanjapullssilla. Se toi samalla nuorten asiaa esille eduskuntavaalien alla. Fakta on, että jos nuorten arkea heikentäville huolenaiheille mielenterveyspalveluihin pääsystä maapallon säilyttämiseen ei ryhdytä pian tekemään konkreettisia tekoja, ei meillä ole tulevaisuudessa enää nuoria – eikä siten mitään.

Vahvalla yhteistyöllä ja vaikuttamalla eteenpäin

Kentaurissa on työstetty Miksi ennakoita? -julkaisua nuorisolan järjestöjen ennakkoinnin tueksi. Syksyllä 2022 järjestöjen kanssa toteutetuissa ennakointityöpajoissa nousi esiin monia tarkkoja huomioita järjestökentän toimintaympäristön muutosten vaikutuksista toimintaan. Niissä käsiteltiin niin osallistumisen tapoja, jäsenyyttä, rahoituksen muutoksia kuin järjestöjen tulevaisuuden tiloja ja kumppaneita. Ennakointia tehdään jatkuvasti, osittain strategisesti, osittain arjessa – lähes huomaamattakin.

Nimenomaan nuorisotutkimuksellisella ajankohtaistiedolla on iso merkitys, kun nuorisotoimijat pyrkivät ennakointiin toiminnassaan. Yhtenä tärkeimpänä ennakkoinnin näkökulmana nostettiin Kentaurin keskusteluissa esille nuoriin liittyvän tiedon merkitys, jota saadaan paitsi eri tahojen koostamana ja tutkittuna, myös jatkuvasti omaa nuorisotoimintaa seuraamalla sekä nuorten kanssa keskustelemalla. Erityisesti nuorten kanssa toimivien järjestöjen on nimittäin oltava kartalla siitä, mitä nuorten parissa tapahtuu – mutta aina tämän ennakoiminen ja tulevan suunnittelu ei ole aivan yksinkertaista nuoruuden nopean sykkeen vuoksi

Tämän blogikirjoitukseni aiheen, nuorten elämän, joka ei ole aivan helppoa 2020-luvulla, näkökulmasta haluankin nostaa järjestöjen kanssa käydyistä keskusteluista esille kaksi näkökulmaa.

1. Vaikuttamistoiminta

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen poliittiseen päätöksentekoon sekä järjestölle tärkeiden teemojen esille nostaminen nousivat keskusteluissa esille. Järjestöt voisivat herättää enemmänkin keskustelua ja tuoda esiin näkökulmia työhönsä perustuvan tiedon valossa. Toinen näkökulma vaikuttamistoiminnan ympärillä oli osallistujien osallistaminen. Järjestöissä haluttaisiin ottaa toiminnassa olevia/osallistujia mukaan vaikuttamaan ja päättäjien pöytiin tuomaan asioita esille, ja siten avata vaikuttamisen ovia myös heille. Vielä jäimme pohtimaan, kuinka tämä parhaalla mahdollisella tavalla mahdollistuisi. Järjestöissä mietittiin myös, ottaako jatkossa joihinkin asioihin enemmän kantaa ja mihin liikkeisiin tulisi mennä mukaan? Keskusteluissa korostettiin myös rohkeutta toimia ja muistaa järjestöjen kansalaisvaikuttamisen juuret.

2. Kumppanuuksien radikaalikin uudelleenajattelu – yhteinen työ yhteisten nuorten eteen

Kaikki Kentaurin ennakointikeskusteluissa mukana olleet järjestöt toivat esille, että jatkossa haluttaisiin tehdä entistä enemmän yhteistyötä toisten järjestöjen ja nuorisolan toimijoiden kanssa. Samoista resursseista ja rahoituksista kilpailun sijaan tervetullutta olisi vahvempi yhteistyö yhteisten nuorten eteen. Kumppanuudet kytkeytyvät myös edellä nostamaani vaikuttamistoimintaan. Keskustelijoiden mukaan nuorisojärjestökentällä on vielä aika paljon tehtävää yhteisen hyvän rakentamisessa, oli se sitten kannanottoja tai ylipäätään vaikuttamista yhdessä.

Nuorisotutkimusverkoston [Paikkataju-hankkeen](#) julkaisuutilaisuudessa peräänkuulutettiin yhteistä huolenpitoa nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan ja esimerkiksi kaikkien kaupunkitilassa liikkuvien aikuisten vastuuta väkivaltaan, syrjintään ja rasismiin puuttumisesta.

Kaikki nuorten puolella

Jotta meillä olisi hyvinvoivia jälkipolvia, toisen suomalaisen popmusiikin tähden Sannin sanoin ”vielä 2080-luvulla”, on meidän pidettävä nuorten puolia, yhdessä. Sitä on myös tehtävä yhdessä nuorten kanssa ja kasvatettava heitä tulevaisuuden toimijoiksi. Paitsi työtä yhteisten nuorten tulevaisuuden eteen, tarjoavat järjestöt jatkuvasti kukin tavallaan nuorille mielekästä vapaa-aikaa, tärkeitä tukipalveluja, merkityksellisiä vertaissuhteita, turvallisia aikuisia ja mahdollisuuksia. Nämä resurssit on turvattava jatkossakin! Jos ei nuoren, ei myöskään aina järjestötoimijan ole helppo olla onnellinen, eikä siihen myöskään tarvitse tyytyä!

Huolehtikaamme kaikki omalta osaltamme siitä, että nuoret saavat olla nuoria. Jokaisella sukupolvella tulisi olla mahdollisuus myös nuoruuteen kuuluvaan huolettomuuteen sekä mahdollisuus laulaa Olavin tavoin ”Heii... on niin helppoo elää nyt ja tässä”.

5.4.2023 julkaistavassa Miksi ennakoida? -julkaisussa käsitellään nuorisolan järjestöjen toimintaympäristön muutoksia, nuorten elämää, ennakointia sekä tulevaisuuden näkyjä ja mahdollisuuksia. Nuoruus ei ole aina helppoa, mutta on se myös ihanaa ja erityistä aikaa. Julkaisussa käsitellään tätä kirjoitusta enemmän myös 2020-luvun nuoruuteen liittyviä myönteisiä ilmiöitä, kuten lisääntyneitä ymmärrystä moninaisuudesta ja sen huomioimisen tärkeyttä tulevaisuuden nuorisotyössä.

Lähteet:

Allianssin [Ilman nuoria meillä ei ole mitään](#) -kampanja

Armila, Päivi & Käyhkö, Mari 2023. Tutkijan tärkein työkalu on luottamus. Blogikirjoitus 16.1.2023, Aikuiskasvatus <https://aikuiskasvatus.fi/blogi/tutkijan-tarkein-tyokalu-on-luottamus/> Viitattu 17.3.2023

Kivijärvi Antti (toim.) 2023. [Läpi kriisien. Nuorisobarometri 2022](#). Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto & Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Laine Sofia, Kauppinen Eila, Malm Karla & Hoikkala Tommi (toim.) 2023. [Nuoruus korona-ajan kaupungissa. Tutkimus nuorten vapaa-ajasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja huolikaumista](#). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 242.

Olavi Uusivirta 2005: [On niin helppoo olla onnellinen](#)

Osaamisen Osaamiskeskus 2023. [Raportti nuorten kuulemisesta seuraavan valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelutyössä](#).

THL 2021. Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2021: Iso osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä – yksinäisyyden tunne on yleistynyt. [Tilastoraportti 30/2021](#).

Nuori harrastaa – mitä nuori itse siitä kertoo?

*Eeva Sinisalo-Juha & Rewina Teklai Abera,
16.6.2023*

Nuorten harrastaminen on kovin ajankohtainen aihe. Harrastamisen Suomen mallilla ajatellaan voitavan ratkaista monia nuorten hyvää elämää haastavia kysymyksiä. Tässä blogissa kuullaan nuorten kertomana, mitä harrastaminen heille tarkoittaa. Nuoret ovat pohtineet muun muassa kysymyksiä harrastuksen positiivisista vaikutuksista, mikä saa nuoren pysymään harrastuksen piirissä sekä millaisena osallisuus ja yhteisöllisyys on näyttäytynyt nuorten elämässä.

Humakin yhteisöpedagogiopiskelijat toteuttivat osana opintojaan keväällä 2021 yhteensä 11 haastattelua nuorten harrastamisesta. Tässä blogissa tarkasteltavat harrastuspolut vaihtelevat joukkueurheilusta itseohjautuvan yhteisöllisen toiminnan ohjaamiseen ja vapaaehtoistyöhön. Haastatteluihin osallistui viidestä yhteen nuorta kerrallaan, ja yhteensä heitä oli 22.

Miten innostutaan harrastuksen pariin?

Monen haastattelun nuoren polku harrastustoimintaan vaikuttaa alkaneen jo lapsena, usein perheenjäsenen innoittamana. Esimerkkeinä näistä harrastuksista ovat autourheilu, joukkuevoimistelu, TeamGym, muodostelmaluistelu sekä metsästys ja ampuminen. Osa nuorista kertoi ensin aloittaneensa kilpailullisten harrastusten parissa, ja siitä siirtyneet harrastamaan vähemmän kilpailullista ryhmäliikuntaa hieman vanhemmalla iällä.

Ystävän innostaminen vaikutti olevan toinen selkeä polku harrastuksen pariin. Tällaisia harrastuksia olivat muun muassa elokuvakerho, vapaaehtoistyö ja roolipelaaminen. Toisaalta esimerkiksi elokuvakerhon toiminnan käynnistäneellä henkilöllä oli ollut tarve luoda yhteisö ympärilleen, ja hän olikin saanut inspiraationsa elokuvakerhoon toisesta saman tapaisesta toiminnasta.

Roolipelaajat olivat tutustuneet harrastukseensa internetin kautta. Bändin jäsenet puolestaan olivat aloittaneet soittamisen tutustuttuaan toisiinsa ja jaettuaan kiinnostuksensa musiikkiin. Näillä nuorilla oli ollut musikaalista perhetaustaa, mutta varsinainen bänditoiminta ei ollut alkanut vanhempien vaikutuksesta.

Mikä harrastuksessa on parasta?

Nuoria pyydettiin pohtimaan sellaisia asioita, jotka sitouttavat heitä harrastuksiinsa. Yleisimpänä tekijänä mainittiin onnistumisen kokemukset ja kehittyminen. Ne liittyivät erityisesti autourheilun, taitoluistelun, jalkapallon, TeamGym, muodostelmaluistelun ja joukkuevoimistelun harrastajiin.

Toiseksi yleisemmin nuoret puhuivat joukkuekavereista, yhdessä tekemisen ilosta ja tiimin kanssa hauskanpidosta. Nämä liittyivät autourheiluun, joukkuevoimisteluun, TeamGym harrastajiin, muodostelmaluistelijoihin ja bändissä soittamiseen.

Lisäksi esimerkiksi autourheilun, ryhmäliikunnan ja bänditoiminnan harrastajat kertoivat siitä, kuinka tekeminen on itsessään erityisen mieluista, kuten rakkaus musiikkiin ja vauhdikas meno kilpaa ajettaessa.

Kilpaileminen, voitot ja kilpailuhenkisyys olivat nuorten mielestä kaikissa kilpaurheilulajeissa sitouttavia tekijöitä. Vapaaehtoistyöntekijälle puolestaan merkityksellistä oli ihmisten auttamisesta tuleva hyvä mieli sekä oma vahvuus kyseisessä työssä. Elokuvakerholaiset sanoivat kokevansa velvollisuudekseen järjestää yhteisöllisiä elokuvanäytöksiä ja toimintaan osallistujat motivoivat heitä jatkamaan elokuvanäytösten järjestämistä.

Mitä harrastuksesta voi saada?

Nuoret kertoivat haastatteluissa harrastusten tukevan psyykkistä hyvinvointia. Sen vahvistuminen liittyi nuorten mukaan harrastuksissa tapahtuviin sosiaalisiin kanssakäymisiin. Nuoret nostivat tässä yhteydessä esiin harrastuksiin liittyvät onnistumisen ja pystyvyyden tunteet, yhteenkuuluvuuden yhteisöön tai joukkueeseen sekä ryhmän tuen. Samoin harrastuksen piirissä saatu positiivinen palaute oli nuorille merkityksellistä. Tärkeitä olivat myös harrastuksesta syntyneet hyvät muistot, samoin kuin itsensä ilmaisemisen kehittyminen ja rohkeus omana itsenään olemiseen. Nuoret kertoivat myös oppineensa itsestään uusia asioita. Harrastuksiin, kuten autourheiluun ja joukkuevoimisteluun liittyi myös mahdollisuus

päästä matkustelemaan. Lisäksi esimerkiksi autourheilua, TeamGymiä sekä metsästystä ja ammuntaa harrastavat nuoret kertoivat fyysisistä terveyshyödyistä ja psyykkisen vahvuuden kehittymisestä.

Haastattelussa mainittiin myös monia harrastuksista karttuneita oppeja. Kilpaurheilijoilla ominaisia kommentteja olivat muun muassa sinnikkyys, paineensietokyvyn kehittyminen, kurinalaisuus, itsensä haastaminen ja henkinen vahvistuminen. Kaikissa haastattelussa mainittiin sosiaalisten taitojen kehittyminen sekä uusien ystävien saaminen. Lisäksi mainittiin harrastuksen kautta tulleina oppina kommunikointi- ja yhteistyötaidot sekä verkostoituminen. Nuoret mainitsivat oppineensa myös lukuisia harrastuksellensa ominaisia taitoja.

Mitä tavoitteita liittyy nuoren harrastamiseen?

Kilpaurheilijoiden tavoitteisiin kuuluu kehittyminen ja kisoissa menestyminen sekä arvokisoihin kuten MM-kisoihin pääsy. Sen sijaan ryhmäliikuntaa harrastavat ja ohjaavat toivovat pysyvänsä mahdollisimman pitkään harrastuksensa parissa ja myös kehittyvänsä ohjaajina. Yksi muodostelmaluistelua harrastava nuori sanoi, ettei hänellä ole tavoitteita ja harkitseekin aktiivisen harrastamisen lopettamista, mutta uskoo kuitenkin luistelun pysyvän osana elämäänsä.

Toisaalta esimerkiksi elokuvakerhon vetäjät mainitsivat haluavansa tehdä historiaa, koska he olivat Suomessa ensimmäiset vastaava toimintaa järjestäneet. Heidän tavoitteenaan on edistää toimintaa suuremmaksi ja tunnetummaksi sekä toteuttaa oma elokuvafestivaali. Elokuvakerhossa yhteinen visio ja suunta ovatkin tukeneet toiminnan ohjaamista yhdessä onnistuneesti.

Roolipelaajien tavoitteena puolestaan oli olla osaltaan vaikuttamassa lajin kehitykseen ja päästä ohjaamaan pelejä. Myös vapaaehtoistyöntekijä toivoi olevansa mukana toiminnassa vielä ainakin viisi vuotta. Bändin jäsenten tavoitteena oli tavoitella oman albumin julkaisua ja keikkailua tulevaisuudessa. Nuorten vastausten perusteella vaikuttaa, että harrastustoiminnasta motivoituneet nuoret myös visioivat tulevaisuuteensa toivoen harrastuksensa ja itsensä kehittyvän entisestään. Harrastamiseen liittyy myös jonkin yhteisen tavoittelemisen, joka yhdistää toiminnassa käyviä ihmisiä ja saa heitä puhaltamaan yhteen hiileen ja kommunikoimaan toistensa kanssa yhteisen hyvän vuoksi.

Miltä nuoren elämä näyttäisi ilman harrastusta?

Autourheilua ja TeamGymiä harrastavat nuoret kertoivat, etteivät edes osaisi kuvitella elämäänsä ilman harrastustaan. Taitoluistelun harrastamisen lopettanut nuori sanoi lopettamisen olleen vaikeaa, koska harrastus oli osa hänen identiteettiään. Hänellä oli sama kokemus myös uudesta harrastuksestaan ja työstään ryhmäliikunnan parissa. Jo pelkästään terveyden ylläpidon kannalta tuli hankittua uusi harrastus.

Yhdessä joukkuevoimistelijoiden haastattelussa nuoret pohtivat, että jos harrastusta ei olisi enää, heillä olisi paljon aikaa ystäviensä kanssa ja he myös voisivat ystäväystyä erilaisten ihmisten kanssa. He myös pystyisivät panostamaan enemmän kouluun. Mutta toisaalta he uskoivat hankkivansa tilalle jonkin toisen harrastuksen. Vastaavasti muodostelmaluistelua harrastavat nuoret sanoivat samaa uuden harrastuksen hankkimisesta. He lisäsivät myös, että aikaa jäisi muihin kiinnostuksen kohteisiin.

Miten harrastuksessa toteutuu nuoren osallisuus ja yhteisöllisyys?

Muodostelmaluistelua harrastavat nuoret kertoivat, etteivät he pysty vaikuttamaan lajin kehitykseen, mutta pysyvät kyllä vähän vaikuttamaan treenitilanteisiin yhteistyöllä. Entisen taitoluistelijan mielestä yksittäisellä harrastajalla ei ole juurikaan sananvaltaa lajissa. Sen sijaan joukkuevoimistelijat ja TeamGymiä harrastavat nuoret kertoivat pystyvänsä vaikuttamaan joukkueen sisäisiin pieniin asioihin, mutta eivät lajiin kokonaisuudessaan. TeamGym-harrastajat kertoivatkin päätösvallan olevan suurimmaksi osaksi valmentajilla. Sen sijaan ryhmäliikuntaa harrastavien nuorten mielestä he pystyivät vaikuttamaan toimintaan esimerkiksi esittämällä musiikkitoiveita. Heidän mukaansa palautteet on otettu vastaan hyvin.

Kilpa-ammunnassa piiri ja liitto tekevät nuorten mukaan päätöksiä ja omien mielipiteiden esille tuominen on välillä hankalaa, mutta voi kuitenkin onnistua. Kiinnostavasti autourheilun harrastaja kertoi pystyvänsä vaikuttamaan lajin kehittymiseen toimimalla yhdistyksessä sekä lisäksi käymällä keskustelua muiden kanssa varikolla. Hänen mukaansa mahdollisuus vaikuttamiseen riippuu omasta aktiivisuudesta ja kiinnostuksesta.

Joissain harrastuksissa nuorten mahdollisuus vaikuttaa toimintaan oli vahvempaa. Metsästyksessä päätökset tehdään nuorten mukaan yhdessä metsästysporukalla. Vastaavasti bändin jäsenten on helppoa vaikuttaa toimintaan, koska se on itseohjautuvaa.

Myös roolipelaaminen on jäsenvetoista, jolloin toimintaan vaikuttaminen on luontevaa. Roolipelaajat kertoivat heillä olevan hyvä porukka, joka vetää myös paljon uusia jäseniä mukaan. Mieluisa harrastusyhteisö saa siis harrastajat pysymään toiminnassa mukana ja voi samalla houkuttaa uusia mukaan toimintaan.

Nuorten mielestä yhteisöllisyys ja ryhmähenki näkyivät harrastuksissa monin tavoin. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat heidän harrastuksissaan olevan hyvä ryhmähenki. Sitä pidettiin kannustavana asiana. Ryhmäliikuntaa harrastavat mainitsivat nimenomaan ryhmän tuovan motivaatiota, esimerkiksi kun kaikki tekevät innolla, se kannustaa myös itseään tekemään, ja vastaavasti jos ryhmähengessä on jotain vialla, se voi vaikuttaa kaikkien suoritukseen negatiivisesti.

Kolme nuorta hyppää ilmaan rinnakkain, talvinen tausta.

Muodostelmaluistelua harrastavat nuoret mainitsivat erityisesti arvostavansa ryhmähenkeä, koska sitä ei voi pitää itsestäänselvyytenä. He kertoivatkin tekevänsä erilaisia toimenpiteitä ryhmähengen edistämiseksi. Sen sijaan joukkuevoimistelijat kertoivat, että heidän ryhmähengessään on parannettavaa. He antoivatkin ehdotuksia sen parantamiseksi, kuten yhteisen ajan lisääminen ja kaikkien huomioon ottaminen joukkueessa.

Erityisesti urheiluharrastuksissa mainittiin valmentajan roolin tärkeys harrastuksen ilmapiirin kannalta. Valmentajalla on mahdollisuus luoda kannustavaa ilmapiiriä rakentavalla ja innostavalla palautteella sekä estämällä erillisten kuppikuntien muodostumista urheilujoukkueen sisälle. Ryhmäliikunnassa valmentajan passiivisuus voi myös vaikuttaa paljon nuoren omaan suoritukseen.

Mitä resursseja nuoren harrastukseen tarvitaan?

Taitoluistelijat kertovat harrastuksen vaativan paljon resursseja sekä ajallisesti että taloudellisesti. Lisäksi he lisäsivät tarvitsevansa perheen tukea. Heillä on oltava hyvä fyysinen kunto, mutta toisaalta on pystyttävä tekemään myös kompromisseja harrastuksen vuoksi. Jalkapalloa harrastanut nuori oli samoilla linjoilla.

Joukkuevoimistelun harrastajat eivät maininneet taloudellisista resursseista, mutta ajallisesti harrastus vaatii paljon. Se tarkoittaa myös kompromissien tekemistä ja jatkuvaa aikatauluttamista. Myös joukkuevoimistelu vaatii hyvää kuntoa ja liikuntarajoitteettomuutta. Ryhmäliikunta puolestaan ei vaadi erityisiä resursseja ja se on myös lajina edullinen. TeamGymin harrastaminen puolestaan edellyttää taloudellisia resursseja sen korkean hinnan vuoksi. TeamGymin harrastamisesta mainittiin tarvittavana resurssina myös sinnikkyyttä. Lisäksi joukkueen sisäinen kiusaaminen voi muodostua esteeksi nuoren osallistumiselle.

Autourheilun parista löytyy nuorten mukaan edullisia tai jopa ilmaisia harrastusmahdollisuuksia. Sen sijaan eteneminen kilpatasolle vaatii hyviä taloudellisia resursseja. Lisäksi kilpailukauden aikana harrastus vie paljon aikaa.

Elokuvakerhon toiminnassa nuoret kertoivat tarvittavan intohimoa, koska se on vapaaehtoistyötä. Siihen liittyy rahoituksen etsiminen sekä sisäinen tunne velvollisuudesta toteuttaa toimintaa. Elokuvakerhoa harrastavat nuoret mainitsivat lisäksi yhteisen WhatsApp-ryhmän. Sitä käytetään sisäiseen viestintään, yhteisen vision kirkastamiseen, sekä suunnan ja moraalien käsittelyyn.

Metsästyksen harrastamiseen nuoret kertoivat tarvittavan jonkun tutun, kenen kanssa lähteä kokeilemaan ja harrastamaan. Ampumisharrastuksen voi sen sijaan aloittaa seuran kautta tai ystävän kanssa kokeilemalla. Roolipelaamiseen vaadittaviin resursseihin nuoret mainitsivat kuuluvan kynän, paperin ja mielikuvituksen. Lisäksi tarvitaan vähän rahaa, jos haluaa investoida rekvisiittaan, mutta pelata voi ilmankin. Bänditoiminnan osalta nuoret sanoivat, että musikaalisuutta pystyy toteuttamaan ilman soittimiakin, mutta rytmitajun tai tietynlaisen musikaalisuuden puute voisi olla esteenä. Vapaaehtoistyöntekijä sen sijaan kertoi toiminnan vaativan lähinnä aikaa.

Mistä nuoret kertoivat?

Harrastuksen äärelle nämä nuoret ovat löytäneet vanhempiansa tai ystäviensä avustuksella. Tämä on tärkeä asia pitää mielessä, kun mietitään nuorten harrastamista. Miten silloitetaan reitti mieleisen harrastuksen piiriin nuorille, joilla ei ole ystäviä eikä kodin tukea?

Nuoret, joita haastateltiin, vaikuttavat saavan paljon harrastamisestaan, mikä liittyy toisaalta mielen hyvinvointiin, mutta myös fyysiseen hyvinvointiin. Harrastaminen on luonut heille myös yhteisöjä ja uusia ystäviä. Nuoret kertoivat myös vuorovaikutustaitojensa vahvistumisesta. Hyvä henki harrastusryhmässä puolestaan saa nuoren jatkamaan harrastuksen parissa. Ohjaajilla ja valmentajilla onkin tärkeä rooli siinä, että poissulkemista tai kiusaamista ei hyväksytä lievimmässäkään muodossa nuorten harrastamisessa.

On myös hyvä pitää mielessä, että nuorten yhdessä tekeminen ja samalla nuorten kuuleminen omassa harrastuksessaan ovat merkityksellisiä asioita. Kiinnostavaa on, miten yhdistetään kunnianhimoinen ja tavoitteellinen harrastamisen nuorten kokemukseen osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä.

Pitänee kysyä nuorilta, miten se tehdään.

Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan *Pekka Kaunismaa, 4.9.2023*

Nuorten yrittäjäyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyselyaineiston helmi- ja maaliskuun aikana 2023. Vastajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja asiantuntijamme Pekka Kaunismaa avaa tuloksia blogisarjassa.

Järjestöosallistuminen on yleistä

Kyselyaineiston mukaan suomalaisista nuorista 87% on osallistunut vähintään jonkin järjestön toimintaan. Prosenttiosuus on monella tapaa korkea. Yhdistystoimintaa ei yleisesti pidetä sellaisena, mihin lähes kaikki nuoret osallistuisivat. Yhdistykset nähdään usein harvinaisena tai poikkeuksellisena toimintana, johon osallistuminen ei ole arkipäivää tai kaikkien ulottuvilla. Näin ei selvästikään ole. Kaikki nuoret eivät osallistu järjestöjen toimintaan, mutta se kuuluu

kuitenkin elämään suurimmalla osalla nuorista.

Samalla on todettava, että 87 % voi olla jopa liian korkea yleistettäväksi nuorten järjestöosallistumisen asteeksi. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2022 (Aapola-Kari (toim.) 2023, 100) mukaan 15–19-vuotiaista 47 % on mukana jossakin järjestössä. Vapaa-aikatutkimuksen mukaan prosenttiosuus on hieman laskenut 2010-luvun vastaavista mittauksista, mutta on pitkäaikaisesti pysynyt suhteellisen vakaasti samalla tasolla.

Vapaa-aikatutkimuksen tulokset on kysytty eri tavoin kuin Kentaurin käytössä olevassa aineistossa. Kentaurin kysymysasettelussa järjestötoimintaa on kysytty 11 eri kategoriassa, jotka ilmenevät alempana, ja siksi tuloskin voi olla korkeampi. Lisäksi vapaa-aikatutkimuksessa kysytään vastaajalta ”Oletko nykyisin mukana tai kuulut jäsenenä jossakin seurassa, kerhossa, yhdistyksessä tai järjestössä?” Kentaurin aineistossa kysymysmuotoilu menee: ”Seuraavassa on yhdistyksiä ja muita ryhmämuotoisia toimintoja. Valitse ne toiminnat, joihin olet osallistunut ja merkitse, kuinka kauan olet ollut niissä mukana.” Vapaa-aikatutkimus on siis kysynyt osallistumista ”nykyisin” ja yleisesti viitaten seuroihin, kerhoihin, yhdistyksiin ja järjestöihin, kun taas Kentaurin aineistossa kysytään asiaa perfektimuodossa ”olet osallistunut” 11 kategoriassa viitaten laiveammin yhdistyksiin ja muihin ryhmämuotoisiin toimintoihin.

Nuoret hakeutuvat monenlaiseen kollektiiviseen toimintaan

Tunnistavatko nuoret aukottomasti, mikä on järjestöjen toimintaa ja mikä ei?

Eivät välttämättä. On luultavaa, että useassakaan tapauksessa nuorille ei ole kovin olennainen tieto, onko kysymys järjestön tai varsinkaan rekisteröidyn yhdistyksen toiminnasta, vai onko kysymys jonkin muun organisaatiomuodon puitteissa olevasta aktiviteetista. Kysymyslistaa laadittaessa järjestönä on pidetty myös vapaamuotoista tai järjestönkaltaista toimintaa. Siksi kysymys on muotoilu sisältäen ”ryhmämuotoisen” toiminnan. Valtaosaltaan on kysymys yhdistysten toiminnasta, mutta lähtökohtaisesti osa toiminnasta on seurakuntien, kunnallisten toimijoiden tai harvemmin yritysten puitteissa olevasta toiminnasta. Olennaista on, että se on organisoitua ja kollektiivista.

Kaikkien kyselyidentuloksia analysoitaessa on syytä huomioida mahdollinen kadonvinouttava vaikutus eli se, että vastaajissa on enemmän niitä, jotka ovat aktiivisia tai kiinnostuneita kyselyistä asioista. Kentaurin aineistossa on viitteitä siitä, että näin saattaa olla senkin vastaajajoukossa. Siksi on syytä suhtautua kovin varauksellisesti yksittäisiin prosenttilukemiin. 87 % ei siis ole varsinainen totuus järjestöjen toimintaan osallistuvien määrästä vaan aineiston antama arvio siitä. Koska vastaajissa on suhteellista määrää enemmän esimerkiksi tyttöjä tai keskimääräistä paremmin koulussa menestyviä, on oletettavaa että niin sanotusti todellinen lukema on jonkin verran alempi kuin 87 %.

Tässä blogissa luonnehditaan tarkemmin, mihin järjestöihin nuoret osallistuvat sekä mitä kyselyaineiston tiedetään sukupuolten eroavuuksista järjestötoiminnassa. Blogi saa jatko-osia, joissa kuvaa järjestöihin osallistujien profileista, mielipiteistä ja järjestöosallistumisen vaikutuksista analysoidaan yksityiskohtaisemmin.

Aineiston yleispiirteet

Aineisto on kerätty toisen asteen 8. ja 9. luokkaa sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudesta.

Aineisto on valtakunnallista.

Vastaajat olivat pääosin 14–17-vuotiaita.

Aineisto kerättiin helmi- ja maaliskuussa 2023.

Aineiston suunnittelun ja keräämisen tekivät Talous ja Nuoret TAT ry, Taloustutkimus Oyj ja nuorisovaltuuston osaamiskeskus Kentauri.

Tutkimusluvan antaneita vastaajia on 4 578, joista

- 2 195 opiskeli yläkoulussa (pääosin 14–15 vuotiaita)
- 1712 opiskeli lukiossa (pääosin 16–17-vuotiaita)
- 671 opiskeli ammatillisen toisen asteen oppilaitoksessa (16–17-vuotiaita)

Vastaajista

- tyttöjä 2 452 (54 %)
- poikia 1 718 (38 %)
- muita sukupuolia 219 (4,8 %)
- ei halunnut ilmoittaa sukupuoltaan 189 (4,1 %)

Suuralueittain

- Helsinki-Uusimaa 21,1 %
- Etelä-Suomi 18,8 %
- Länsi-Suomi 26,6 %
- Pohjois- ja Itä-Suomi 19,5 %
- puuttuva tieto 14,0 %

Asuinpaikan mukaan

- Sisempi kaupunkialue 25,5 %
- Ulompi kaupunkialue 27,2 %
- Kaupungin läheinen maaseutu 7,7 %
- Maaseudun paikalliskeskukset 6,8 %
- Ydinmaaseutu 9,7 %
- Harvaan asuttu maaseutu 4,2 %
- Puuttuva tieto 8,4 %

Järjestötoiminnan tyypit ja niihin osallistuminen

Järjestöosallistumista kysyttiin 11 tyyppin mukaan. Vastaajat ilmoittivat olevansa mukana keskimäärin 2,67 järjestötyypin toiminnassa.

Taulukko 1. osoittaa, että selvästi yleisintä on osallistuminen urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen toimintaan: lähes kaksi kolmesta vastaajasta on osallistunut niihin. Seuraavaksi yleisintä on osallistuminen nuorten harrastusjärjestöihin (35 % vastaajista), joita ovat esimerkiksi 4H, Partio tai muut pääosin nuorille toimintansa suuntavat yhdistykset. Kolmanneksi yleisintä on opiskelijajärjestötoimintaan osallistuminen. Tämä kategoria sisältää sekä varsinaisten ry-muotoisten opiskelijajärjestöjen (kuten SAKKI ry) toiminnan, mutta myös oppilaskuntien ja epämuodollisempien kouluihin liittyvien ryhmien toiminnan. Noin joka kolmas on osallistunut tällaisten erilaisten opiskelijajärjestöjen toimintaan. Neljänneksi yleisintä on uskonnolliseen yhdistys- ja ryhmätoimintaan osallistuminen, josta suuri osa on seurakuntien toimintaa ja vain osa rekisteröityjen yhdistysten toimintaa. Viidenneksi yleisin tyyppi on kulttuurijärjestöt, joiden toimintaan osallistuu tulosten mukaan 28 % nuorista. Tämä sisältää todennäköisesti paljon vastauksia toiminnasta, jonka toteuttaja on esimerkiksi kunnallinen kansalaisopisto, mutta paljon myös järjestöjen organisoimaa toimintaa. Muiden harrastusjärjestöjen vastauksissa on eri tyyppisiä järjestöjä, joiden toiminta koskee vain nuoria. Näitä ovat esimerkiksi vapaapalokunnat sekä metsästys- ja maanpuolustusjärjestöt. Niiden toiminnassa on mukana kyselyn mukaan 22 % nuorista.

Loput viisi tyyppiä ovat sellaisia, että noin 10 % osallistuu niiden toimintaan. Ne ovat luonteeltaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtääviä tai sosiaaliseen tukeen liittyviä järjestötyyppejä. Niiden joukossa on myös vaikuttajaryhmät ja –verkostot, jotka ovat nimenomaisesti löyhästi organisoituja, usein tapahtuma- tai aihekeskeisiä toimintoja. Ne eivät pääsääntöisesti ole rekisteröityjen yhdistysten organisoimia ja niiden kommunikaatiossa netillä ja sosiaalisella medially on tärkeä osa.

Järjestötyyppi	Osallistuu	Osallistuvien %-osuus
Urheiluseura tai liikuntajärjestö	2 978	65 %
Nuorten harrastusjärjestö	1 614	35 %
Kulttuurijärjestö	1 273	28 %
Opiskelijajärjestö	1 563	34 %
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	414	9 %
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	405	9 %
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisjärjestö	449	10 %
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö, hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestö	524	11 %
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	1 423	31 %
Muut harrastusjärjestöt	1 000	22 %
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	574	13 %

Taulukko 1. Järjestötoimintaan osallistuvien määrä ja prosenttiosuus järjestötyypeittäin (N = 4 578).

Sukupuolten erot järjestötoimintaan osallistumisessa

Tytöt osallistuvat järjestöjen toimintaan useammin kuin pojat (taulukko 2). Tytöistä 88 % on osallistunut tutkimusmateriaalin mukaan johonkin järjestötoimintaan ja pojista 84 %. Muun sukupuolisista osallistujia on 86 %. Keskimäärin tytöt ovat osallistuneet 2,47 ja pojat 2,34 järjestötyypin toimintaan. Muun sukupuoliset osallistuvat keskimäärin 3,12 järjestötyypin toimintaan. Niiden, jotka eivät halua sanoa sukupuoltaan, järjestöosallistumisen määrä muistuttaa muun sukupuolisten osallistumisen määriä. Sukupuolten eroavuudet ovat tässä katsannossa pieniä. Lähinnä erottuu muun sukupuolisten ja sukupuoltaan ilmoittamattomien

suhteellinen monipuolisuus järjestötoiminnassa. Seuraavassa esitettävistä lukemista on poistettu vastaukset, joissa on merkitty osallistuminen kaikkiin tyyppisiin (104 tapausta), sillä suurin osa niistä näyttää olevan epävalideja vastauksia. Epävalidin vastauksista tekee se, etteivät kyseiset vastaukset näytä tosissaan tai ajatuksella laadituilta eivätkä siis todenperäisiltä, koska ne toistavat tässä käsitellyn kysymyksen vastaamisessa mekaanisesti samaa merkitsemistapaa. Niiden mukaan lukeminen vääristäisi tuloksia tarpeettomasti.

	Tytöt	Pojat	Muu sukupuoli	Ei halua sanoa sukupuoltaan
Johonkin järjestötyyppiin osallistuneiden %-osuus	88 %	84 %	85 %	84 %
Järjestötyyppien keskiarvo	2,47	2,34	3,12	3,18

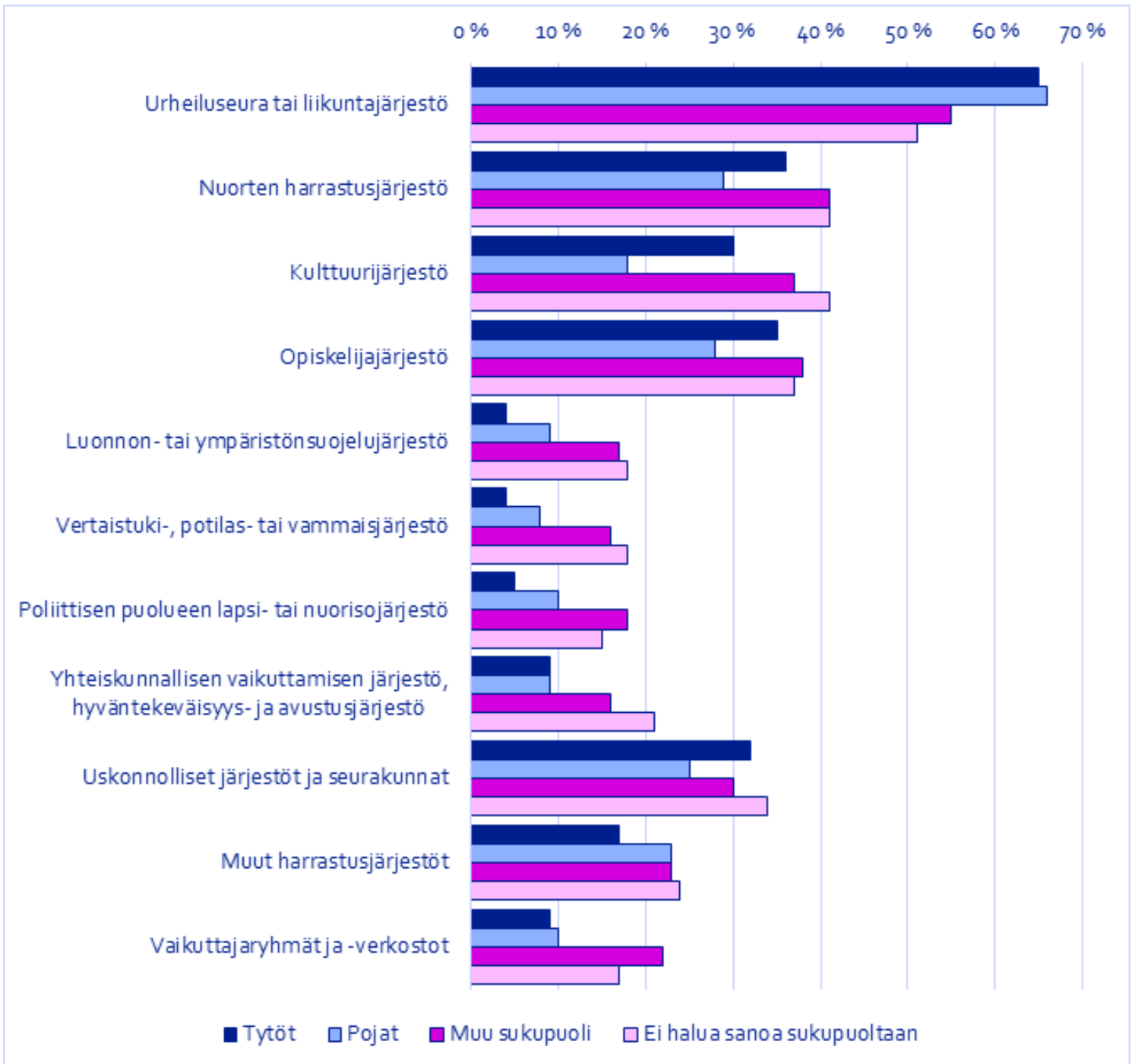
Taulukko 2. Sukupuolten osallistuminen järjestöihin ja järjestötyyppimainintojen keskiarvoja. (N = 4 474).

Sukupuolilla on kuitenkin eroa, kun nuorten osallistumista tarkastellaan järjestötyypeittäin. Taulukon 3 mukaan erottuu selvästi, että joissakin järjestötyypeissä tytöt ovat selvästi poikia aktiivisempia. Samat tiedot on esitetty visuaalisesti kuviossa 1. Taulukossa ja kuviossa olevat tiedot ovat %-osuuksista sukupuolittain. Määrällisesti suurin osa kaikissa järjestötyypeissä on poikia tai tyttöjä. Tietoja tarkastellessa osoittautuu, että on sekä poikavoittoisia että tyttövoittoisia järjestötyyppejä. Muun sukupuolisia ja sukupuoltaan ilmoittamattomia on suhteellisesti paljon useimmissa järjestötyypeissä lukuun ottamatta liikuntajärjestöjä.

Järjestötyyppi	Tytöt	Pojat	Muu sukupuoli	Ei halua sanoa sukupuoltaan	Kaikki
Urheiluseura tai liikuntajärjestö	65 %	66 %	55 %	51 %	64 %
Nuorten harrastusjärjestö	36 %	29 %	41 %	41 %	34 %
Kulttuurijärjestö	30 %	18 %	37 %	41 %	26 %
Opiskelijajärjestö	35 %	28 %	38 %	37 %	33 %
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	4 %	9 %	17 %	18 %	7 %
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	4 %	8 %	16 %	18 %	7 %
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisjärjestö	5 %	10 %	18 %	15 %	8 %
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö, hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestö	9 %	9 %	16 %	21 %	9 %
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	32 %	25 %	30 %	34 %	29 %
Muut harrastusjärjestöt	17 %	23 %	23 %	24 %	20 %
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	9 %	10 %	22 %	17 %	11 %
	N	2 427	1 673	197	4 474

Taulukko 3. Sukupuolten osallistuminen järjestöjen toimintaan järjestötyypeittäin %-osuuksina. (N = 4 474).

Tyttövoittoisia järjestötyyppejä ovat monet harrastuksiin ja yhdessä tekemiseen keskittyvät järjestötyypit: nuorten harrastusjärjestöt, kulttuurijärjestöt ja opiskelijajärjestöt. Samoin tyttöjen osallistuminen on poikia yleisempää myös uskonnollisissa järjestöjen ja seurakuntien toiminnassa. Muiden harrastusjärjestöjen tyyppi on puolestaan poikavoittoinen.

Kuvio 1. Sukupuolten osallistuminen järjestöjen toimintaan järjestötyypeittäin %-osuuksina. (N = 4 474).

Eri järjestötyypit kiinnostavat kaikkia sukupuolia monipuolisesti

Pojat ovat tyttöjä aktiivisempia yhteiskunnallisesti orientoituneissa järjestötyypeissä: poliittisten puolueiden, yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja luonnon- ja ympäristönsuojelun järjestöissä. Myös vapaamuotoisten vaikkajaryhmien toiminnassa pojat ovat tyttöjä useammin mukana, joskin ero on pieni. Pojat ovat, ehkä yllättäen, tyttöjä aktiivisempia myös vertaistuki-, potilas- ja vammaisjärjestöjen toiminnassa. Urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen toiminnassa, joka on kaikista järjestötyypeistä suosituin, tyttöjen ja poikien osuudet ovat samalla tasolla.

Tyttöjen ja poikien osallistumista vertaillen, voi tiivistää, että tyttöjen järjestötoiminnassa painottuu harrastaminen ja yhdessä tekeminen ja poikien järjestötoiminnassa yhteiskunnallisuus

ja terveys. Samalla kuitenkin voi todeta, että kaikissa järjestötyypeissä on mukana sekä poikia että tyttöjä. Laajasta näkökulmasta katsoen järjestöt kutsuvat siis luokseen poikia ja tyttöjä jokseenkin samassa määrin.

Muun sukupuoliset ja sukupuoltaan ilmoittamattomat eroavat tyttöjen ja poikien profiilista. Ne näyttävät vaihtelevan järjestömuuttujien kohdilla samansuuntaisesti ja voi pohtia, onko kysymys laajemmasta kategoriasta, jota voisi kutsua ei-binaariseksi sukupuoli-identiteetiksi. Liikuntajärjestöt ovat ei-binaaristen suhteen poikkeus yleisestä linjasta, sillä niiden toiminnassa ei-binaariset ovat suhteellisesti aliedustettuja. Aineiston mukaan kaikissa muissa järjestötyypeissä ei-binääriset ovat keskimääräistä useammin mukana. Ero binäärisiin sukupuoliin on suorastaan dramaattinen yhteiskunnallisissa järjestötyypeissä ja vertaistuki-, potilas- ja vammaisjärjestöissä, mutta nähtävillä myös harrastusjärjestöjen eri tyypeissä. Eroja ei selitä tilastollinen sattuma, sillä vastaajia ei-binäärisissä sukupuolissa on yhteensä 374.

Lähteet

Aapola-Kari, Sinikka (toim.) 2023. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Järjestötoiminta on nuorille tärkeää

Pekka Kaunismaa, 19.9.2023

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyselyaineiston helmikuusta maaliskuun aikana 2023. Vastajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja asiantuntijamme Pekka Kaunismaa avaa tuloksia blogisarjassa.

Seuraavassa tarkastellaan järjestötoiminnan muutoksia 14–17-vuotiailla: väheneekö vai lisääntykö järjestötoimintaan osallistuminen ja sen koettu tärkeys teinivuosina? Tämä blogikirjoitus on toinen osa sarjassa, joka alkoi blogikirjoituksella ”Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan”.

Edellisessä blogissa on esitelty aineiston keräämiseen ja luonteeseen liittyviä peruspiirteitä, joten niihin ei tässä palata. Siinä on esitelty myös tietoja järjestötoiminnan yleisyydestä tarkasteltavan ikäryhmän osalta sekä analysoitu sukupuolten järjestöosallistumisen eroja.

Nuorten järjestötoimintaan osallistuminen ei juurikaan muutu teinivuosina

Kyselyaineistoon vastasivat yläkoulun 8. ja 9. luokkien sekä ammatillisen toisen asteen oppilaitosten ja lukioiden opiskelijat. Vaikka ikähaarukka aineistossa on pääosin 14–17-vuotiaat, on oletettavaa, että elämänmuutokset voivat näkyä järjestötoimintaan osallistumisessa muutoksina. Aineistoon kuvaamina ikävuosina teini-ikä nousee ja laskee myllerryksineen, ja se näkyy ajankäytössä, sosiaalisissa suhteissa ja kiinnostuksen kohteissa. Taulukko 1. osoittaa, että muutokset ovat hyvin vähäisiä syntymävuoden mukaan tarkasteltuna. Nuorimmat taulukkoon mukaan luetut ovat vastaushetkellä olleet pääosin 14-vuotiaita (2008 syntyneet) ja vanhimmat (2005 syntyneet) 17-vuotiaita. Taulukossa on kunkin järjestötyypin toimintaan osallistuneiden prosenttiosuudet ikäluokastaan. Vaalenpunaisella värillä on merkitty kuhunkin järjestötyyppiin keskimääräistä useammin osallistuneet ikäluokat.

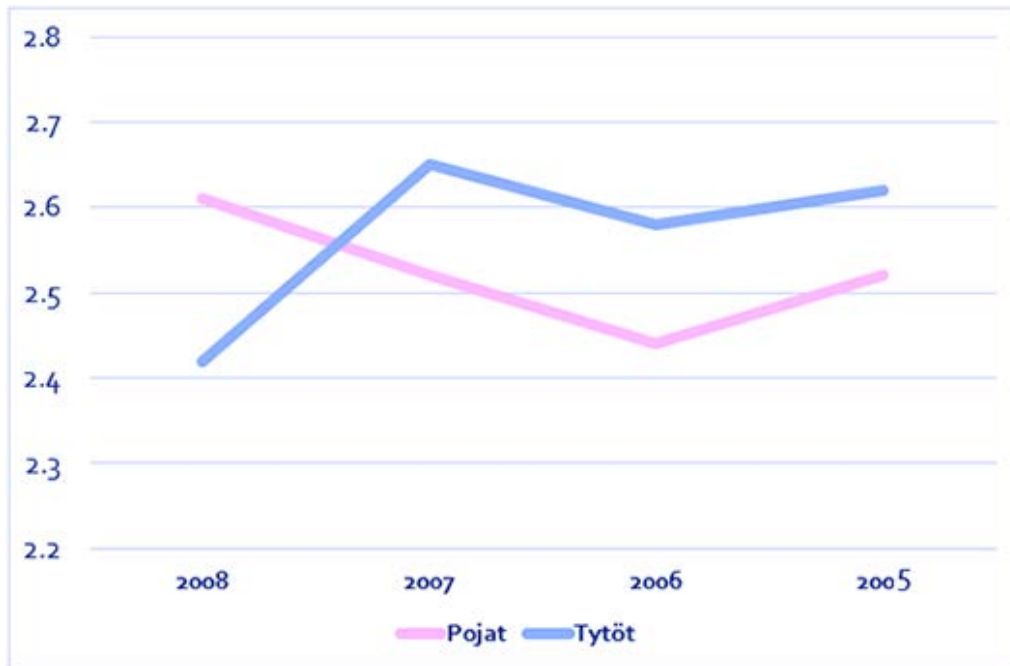
Syntymävuosi	2008	2007	2006	2005	Koko aineisto
Urheilu ja liikunta (N = 2 625)	67 %	66 %	65 %	68 %	65 %
Nuorten harrastus (N = 1 402)	36 %	35 %	35 %	37 %	35 %
Kulttuuri (N = 1 093)	29 %	27 %	27 %	28 %	28 %
Opiskelija (N = 1 347)	33 %	34 %	33 %	36 %	34 %
Luonnon- tai ympäristönsuojelu (N = 321)	10 %	8 %	6 %	8 %	9 %
Vertaistuki-, potilas- ja vammaisjärj. (N = 308)	10 %	8 %	6 %	7 %	9 %
Poliittisen puolueen lapsi- ja nuorisjärj. (N = 363)	12 %	10 %	8 %	8 %	9 %
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen (N = 418)	12 %	10 %	8 %	13 %	11 %
Uskonnollinen (N = 1220)	23 %	34 %	34 %	31 %	31 %
Muu harrastus (N = 851)	23 %	22 %	19 %	22 %	22 %
Vaikuttajaryhmät (N = 470)	11 %	10 %	13 %	13 %	13 %

Taulukko 1. Järjestötyypin toimintaan osallistuneiden %-osuus syntymävuoden mukaan.

Taulukosta voi lukea, että 2008 syntyneet ovat useammin mukana järjestötoiminnassa kuin 2007 tai 2006 syntyneet. Järjestötoimintaan osallistumisen yleisyys siis putoaa hieman 14-vuotiaasta 16-vuotiaaksi. Selvintä – joskaan ei kovin dramaattista – tämä on luonnon- ja ympäristösuojelun, vertaistuki- ja muun sosiaalisen tuen järjestöissä sekä poliittisten lapsi- ja nuorisjärjestöjen toiminnassa.

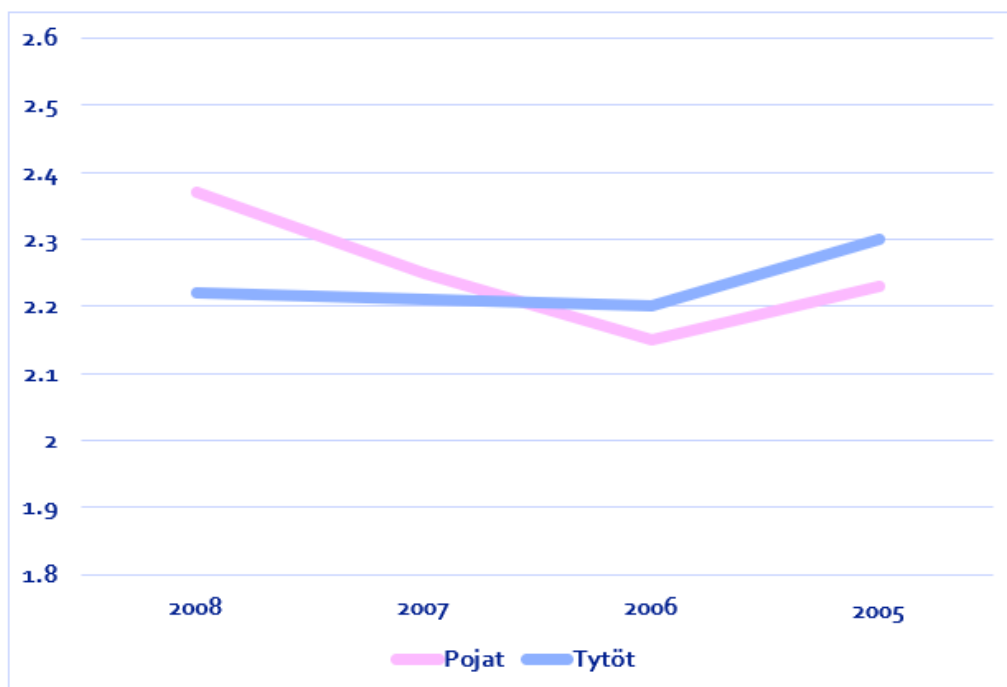
Taulukon mukaan järjestötoiminnan yleisyys kuitenkin palautuu 17-vuotiailla. Esimerkiksi yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestötyypissä nähdään väheneminen 16-vuotiaaksi saakka, mutta lukema tyyppin toimintaan osallistuminen nousee korkeimmaksi 17-vuotiailla. Samaa ilmiötä voi lukea liikunnan ja harrastusten järjestötyypeissä. Uskonnollinen seurakunta- ja yhdistystoiminta harppaa 15-vuotiailla, selitys saattaa olla rippikouluikä.

Tulkitsen taulukkoa kokonaisuudessaan siten, että järjestötoiminta ei olennaisesti vaihtele teini-ikävuosina, kun asiaa arvioidaan ikäluokasta osallistuneiden määrällä. Tilannekuva muuttuu, kun vertaillaan tyttöjä ja poikia. Kuvio 1. osoittaa, että sukupuolten välillä on ero siinä, että poikien järjestöosallistumisen yleisyys vähenee 14 ikävuoden jälkeen, mutta tyttöillä on harppaus eteenpäin. Kuviossa esitetään järjestötyyppiin osallistumisen yhteismäärä.

Kuvio 1. Eri järjestötyyppeihin osallistumisen keskiarvo ikävuosittain sekä tyttöjä ja poikia vertaillen (N = 3 456).

Kuvion 1. muutosta tyttöjen osalta selittää merkittävältä osalta seurakuntatoimintaan osallistumisen yleistyminen 15-vuotiailla. Jos seurakuntatoimintaan ja uskonnolliseen yhdistystoimintaan osallistuminen jätetään ulos analysista, näyttää osallistumisen muutos kuvion 2. mukaiselta.

Kuvio 2. Eri järjestötyyppeihin osallistumisen keskiarvo ikävuosittain sekä tyttöjä ja poikia vertaillen, ei sisällä uskonnollisten yhdistys- ja seurakuntatoimintaa (N = 3 456).

Kuvion 2. perusteella yhdistystoiminnan yleisyys pojilla laskee jonkin verran 14-vuotiaista 16-vuotiaiksi, mutta tytöillä yleisyys ei juuri muutu. 17-vuotiaat tytöt ja pojat ovat mukana järjestötoiminnassa yleisemmin kuin 16-vuotiaat. Tarkastelu osoittaa siis pientä eroavuutta sukupuolten välillä.

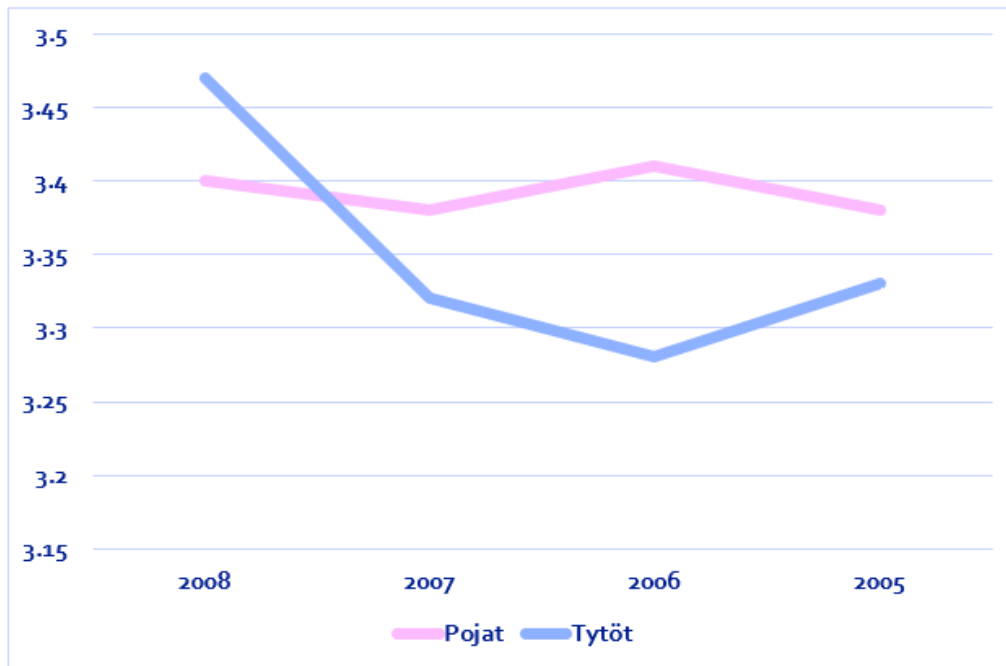
Järjestötoiminta on merkittävää kaikille vastaajille

Kyselyssä kysyttiin myös kuhunkin järjestötyyppiin liittyen sen tärkeyttä vastaajalle. Vastaajat vastasivat viisiportaisen Likertin asteikolla välillä "ei lainkaan tärkeää" (1) ja "erittäin tärkeää" (5). Taulukossa 2. on tärkeyden keskiarvoja laskettu järjestötyypin mukaan toimintaan osallistuneiden keskuudessa. Järjestötyypeittäin koettu tärkeys vaihtelee, mutta sitä ei ole tarkoitus analysoida tässä. Kaikkien vastauksien keskiarvo on 3,35. Kuten taulukosta havaitaan kaiken järjestötoiminnan koettu tärkeys on korkeimmillaan 2008 syntyneillä eli 14-vuotiailla. Tämän jälkeen tärkeys putoaa hieman pysyäkseen sitten 17-vuotiaaksi saakka tasolla 3,33. Järjestötyypeillä on kuitenkin eroa: pääosin voi taulukon perusteella tulkita, että harrastusjärjestötoiminnan – mukaan lukien liikuntaseuratoiminta – tärkeys laskee ikävuosien lisääntyessä. Kulttuuri- ja opiskelijajärjestöjen ja, ainakin pääosin, yhteiskunnallisten järjestöjen toimintaan osallistumisen merkitys puolestaan kasvaa. Mielenkiintoinen seikka tulkittavaksi on, että monissa järjestötyypeissä merkitys on korkeimmillaan 16-vuotiailla (siis 2006 syntyneillä).

Syntymävuosi	2008	2007	2006	2005
Urheilu ja liikunta (N = 2 625)	3,79	3,77	3,75	3,71
Nuorten harrastus (N = 1 402)	2,93	2,98	2,79	2,88
Kulttuuri (N = 1 093)	3,37	3,39	3,55	3,39
Opiskelija (N = 1 347)	2,82	2,69	2,86	2,99
Luonnon- tai ympäristönsuojelu (N = 321)	2,91	3,02	3,21	3,18
Vertaistuki-, potilas- ja vammaisjärj. (N = 308)	3,01	2,88	3,25	2,98
Poliittisen puolueen lapsi- ja nuorisjärj. (N = 363)	2,87	2,91	3,17	2,78
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen (N = 418)	3,31	3,21	3,29	3,36
Uskonnollinen (N = 1220)	3,16	3,27	3,13	3,11
Muu harrastus (N = 851)	3,29	3,27	3,25	3,19
Vaikuttajaryhmät (N = 470)	3,48	3,36	3,4	3,32
KAIKKI (N = 3 456)	3,42	3,33	3,33	3,33

Taulukko 2. Järjestötyypin toimintaan osallistuneiden kokemus toiminnan tärkeydestä syntymävuoden mukaan.

Taulukon perusteella nähtävät erot ikäryhmien välillä eivät ole kuitenkaan kovin merkittäviä. Taustalla tehty korrelaatioanalyysi osoittaa, että erot ovat pääosin tilastolliselta merkittävyydeltään vähäisiä ja voivat siis sisältää tilastollisia satunnaisuutta. Kokonaisvaltaisesti ottaen tulkitsemisen siten, että järjestötoiminnan merkityksessä nuorten näkökulmasta ei tapahdu keskimäärin mitään erityistä muutosta ikävuosien lisääntyessä: ei sen enempää sen hiipumista kuin korostumistakaan.

Kuvio 3. Trendiviiva järjestötoiminnan koetusta tärkeydestä sukupuolittain syntymävuoden mukaan. (N = 3 456).

Edellä nähtiin, että tyttöjen ja poikien järjestöosallistumisen yleisyydellä on hienoisia eroja eri ikäisillä. Kuinka on järjestöjen koetun tärkeyden laita? Siitä on koostetietoa kuviossa 3. Sen perusteella tyttöjen kokema järjestötoiminnan merkitys laskee 14-vuotiaasta 16-vuotiaaksi, mutta nousee hieman loppuun. Poikien järjestötoiminnan merkitys ei olennaisesti muutu iän mukana. Kuvion tiedot perustuvat kaikkien järjestötyyppien keskiarvoon. Kehityskulku näyttää päinvastaiselta kuin järjestöosallistumisen yleisyyttä kuvaava trendi (kuvio 2).

Hobbyer och föreningsverksamhet – Ur de svenskspråkiga ungdomarnas perspektiv

Eeva Sinisalo-Juha, 16.10.2023

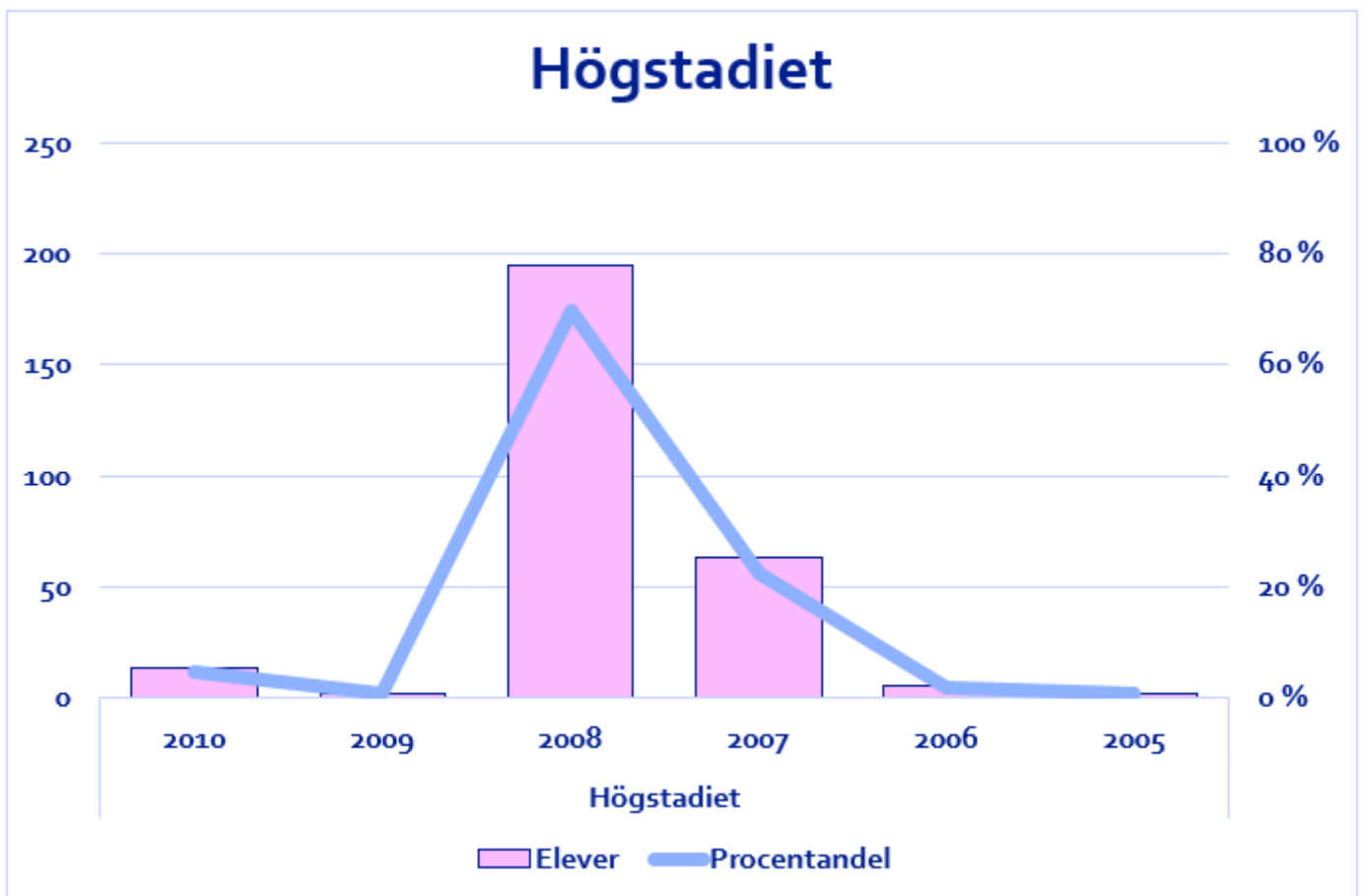
Under våren 2023 gjorde Ung företagsamhet och ekonomi NYT en enkätundersökning om ungdomarnas förväntningar gällande studierna och arbetslivet. NYT Ungas framtidsrapport öppnar tusentals ungdomars svar på dessa frågor. Undersökningen har genomförts årligen sedan 2013 under namnet "När skolan slutar" och från 2020 under namnet "Ungas Framtidsrapport". De årliga resultaten har gett trendinformation om ungdomars tankar och eventuella förändringar i dem.

I samband med Framtidsrapporten 2021 och 2023 fanns det också frågor om ungdomars tankar om deltagande i verksamhet i olika föreningar eller hobbyer. De här frågorna utarbetades

tillsammans med kompetenscentret Kentauri. Ungefär 6 000 ungdomar svarade på enkäten. Totalt 678 svenskspråkiga ungdomar gav tillstånd till att använda sitt svar i Kentauris undersökningen. I den här bloggtexten tittar jag på de här svenskspråkiga ungdomarnas svar om deras fritid och hobbyer.

Vilka var de svenskspråkiga ungdomarna?

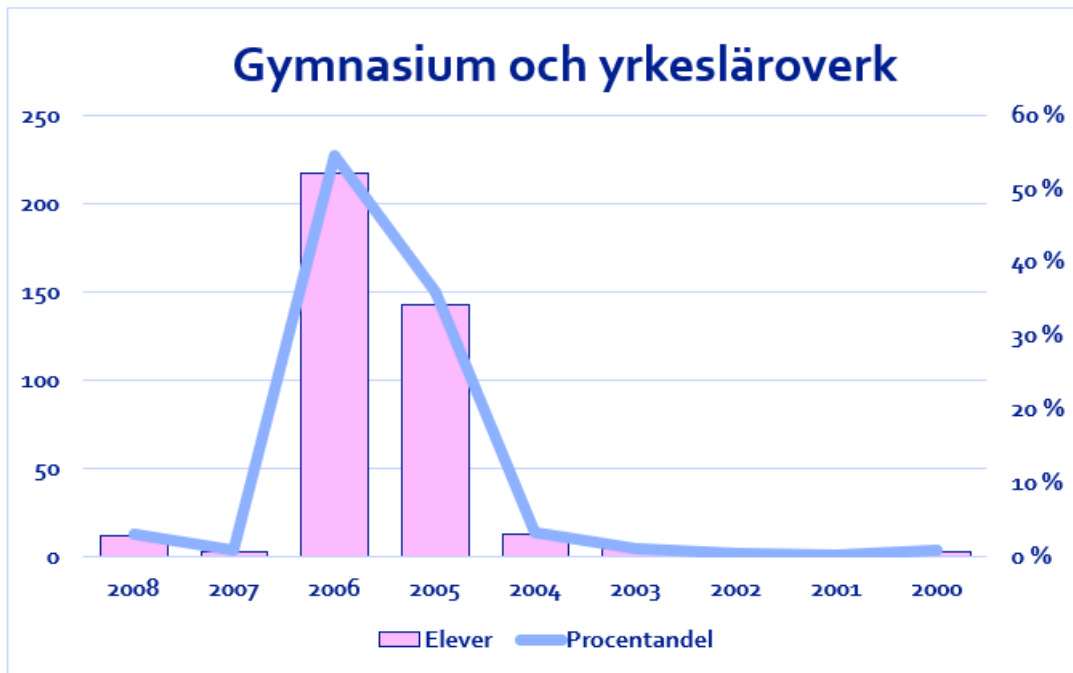
Insamlandet av undersökningsdata för framtidsrapporten har gjorts under skolarbete i högstudier, gymnasier samt yrkesläroanstalter. Största delen av de tillfrågade på högstadiet var födda 2007 eller 2008. De var 14–16 år gamla när de svarade på enkäten (tabell 1). Gällande studerande vid gymnasier eller yrkesläroanstalter var största delen födda 2005 eller 2006. De var 16–17 år gamla när de svarade på enkäten (tabell 2).

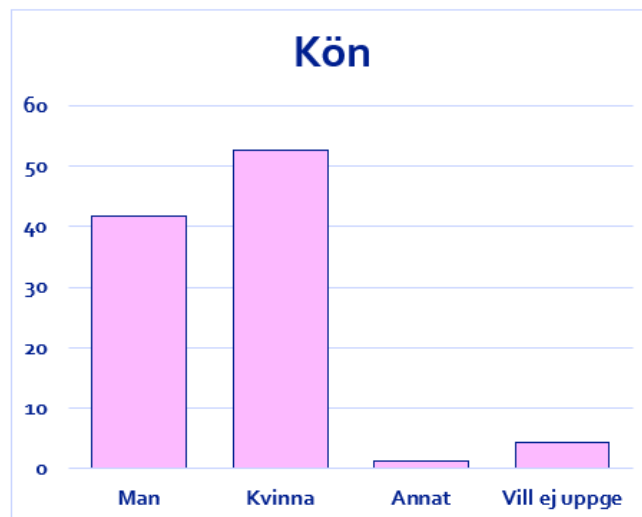
Tabell 1. De svarande på högstadiet.

Mer än hälften av de tillfrågade var flickor och pojkar drygt 40 procent. Något mer än en procent av de tillfrågade valde något annan kön och drygt fyra procent ville inte uppge sitt kön (Tabell 3).

Den här bloggen är baserad på svar från ungdomar som har meddelat att åtminstone det andra hemspråket är svenska. Vi frågade vilka språk de använde tillsammans med mamma och pappa. Baserat på svaren använde över 70 procent också svenska med den andra föräldern, 15 procent finska och cirka 10 procent av de svarande något annat språk. (Tabell 4.)

Tabell 2. De svarande i gymnasier eller yrkesläroanstalter.

Tabell 3. Kön.

Tabell 4. Vilket språk man använder tillsammans med sina föräldrar efter att har valt svenska som sitt eget språk?

Ungdomars deltagande i föreningars verksamhet

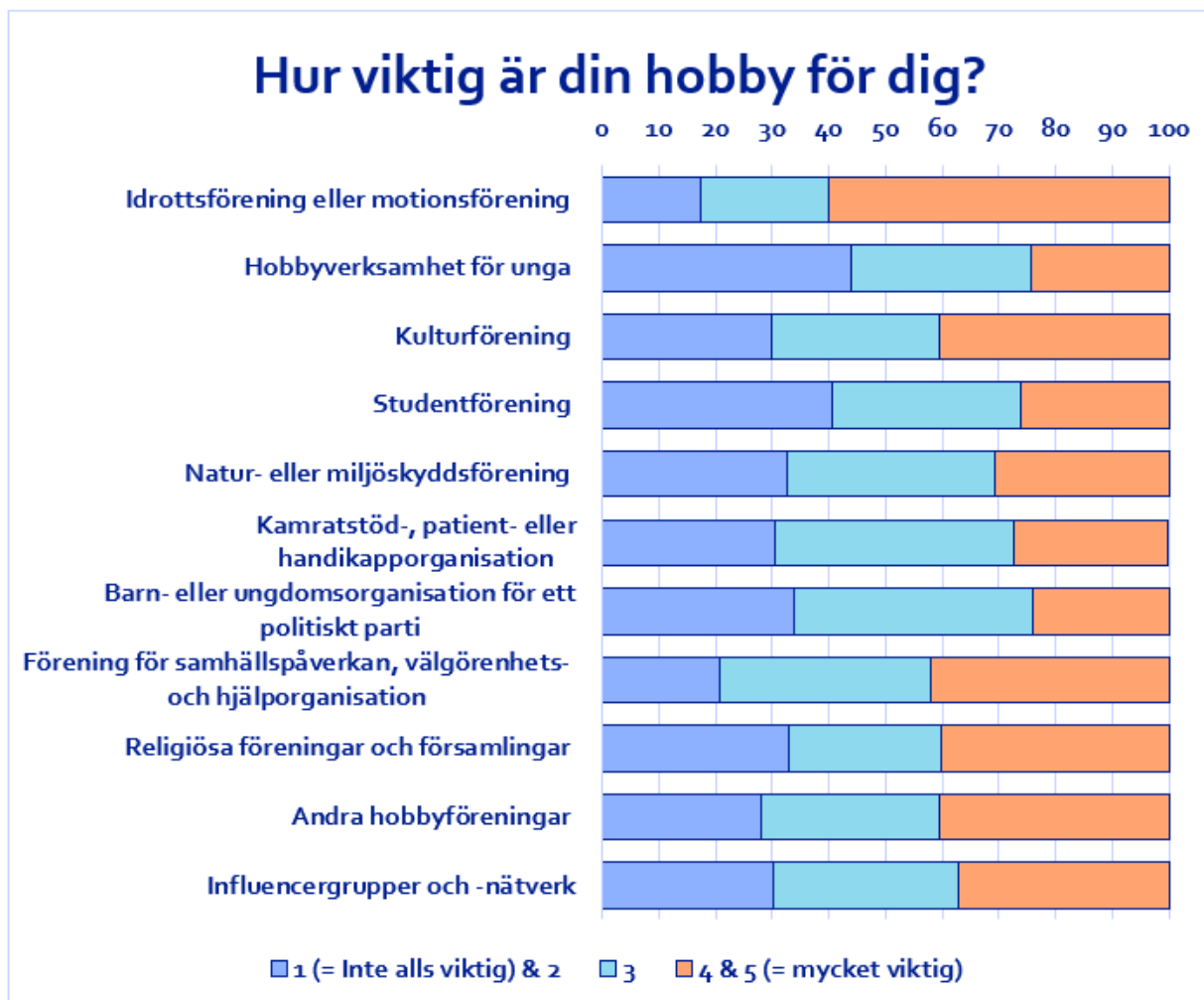
I enkäten hade gjorts upp en förteckning över olika föreningar som man kan delta i. Sammanlagt hade föreningar av olika slag placerats i 11 klasser (tabell 5). Överlägset flest, cirka 70 procent av ungdomarna uppgav att de deltog i idrotts- eller motionsföreningarnas verksamhet. Över 40 procent av ungdomarna har berättat att ha deltagit i församlingarnas och de religiösa samfundens verksamhet. Den höga andelen kan troligen delvis förklaras med skriftskolan eller hjälpledarverksamheten i skribateamet.

Omkring 40 procent av dem som svarat på enkäten verkar vara engagerade i kulturföreningar som fungerar på områden till exempel musik eller teatern. Nästan lika många unga deltar i ungdoms hobbyorganisationer, såsom scoutverksamhet eller 4H-verksamhet. Natur- eller miljöskyddsföreningarna, patient- eller handikapporganisationer samt verksamheten inom samhällspåverkan och välgörenhet verkar inte vara speciellt populära bland ungdomarna.

Tabell 5. Har deltagit i föreningens verksamhet.

Ungdomarna ombads också välja på skalan "inte alls viktig" – "mycket viktig" hur meningsfullt det var för dem att ta del i verksamheten (tabell 6). Även här kan man se att deltagande i idrottssällskap och motionsföreningar kan anses som viktigaste bland ungdomar. Skillnaden mellan de andra föreningarna är tydlig. Det verkar oroande att både ungas hobbyföreningar som scouter eller 4H och politiska partiers barn- eller ungdomsverksamhet har en svag roll i ungdomarnas fritid. Mindre än en fjärdedel av de deltagande anser att detta verksamheten är viktigt. När det gäller fritidsorganisationer anser dessutom över 40 procent av dem som deltar i verksamheten att verksamheten inte alls är viktig.

Tabell 6. Hur viktig är deltagande i verksamhet för dig?

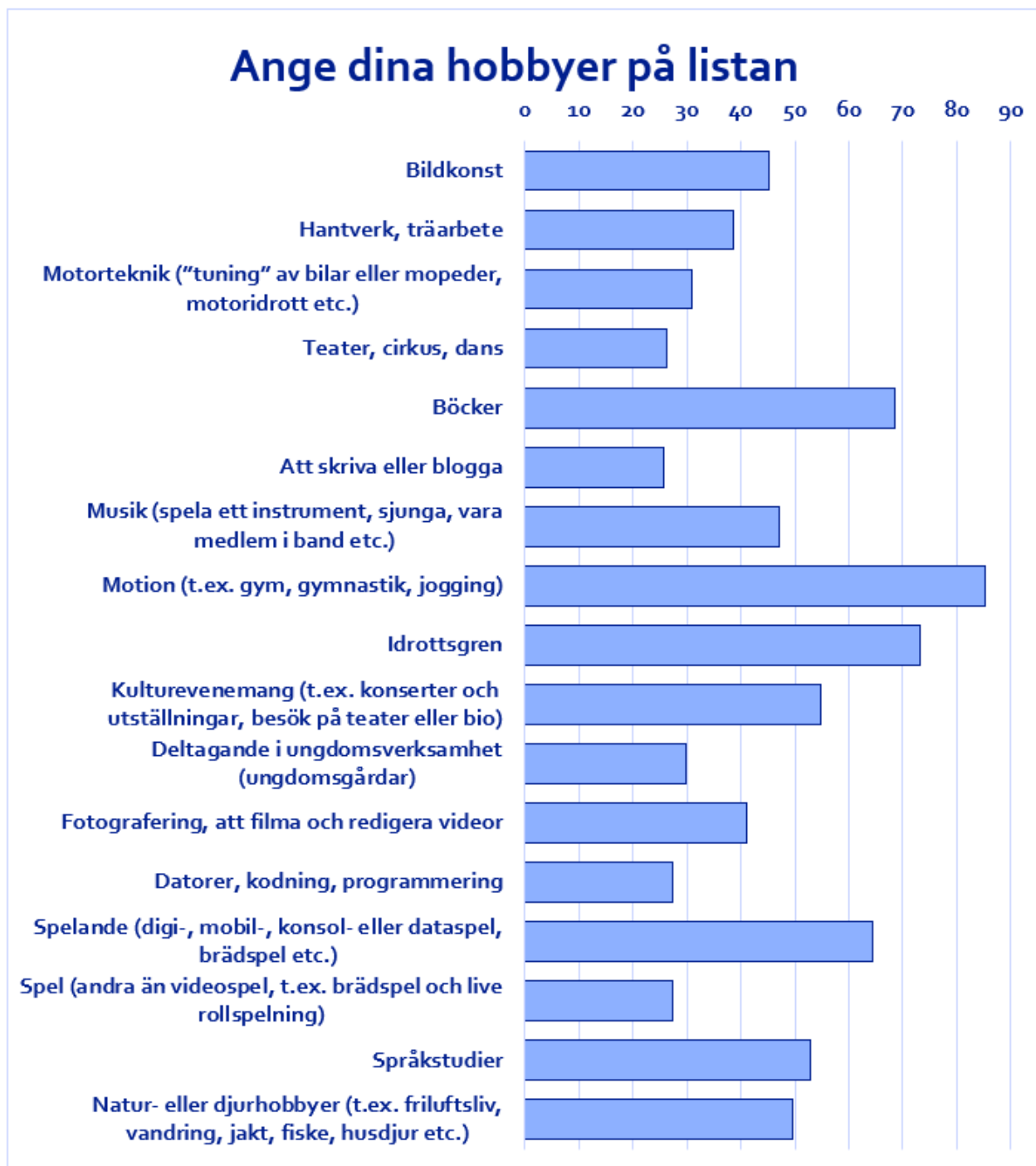
Ungdomarnas hobbyer

Liksom i fråga om deltagande i olika föreningarnas verksamhet uppgjordes även en förteckning av 17 klasser över ungdomens olika hobbyer (tabell 7). Men det är bra att komma ihåg att för en ung, liksom för oss vuxna, kan vara en utmaning att skilja mellan vad som tillhör till hobby och vad till verksamhet i föreningen. Detta framgår till exempel av vad ungdomar har berättat om sin aktivitet inom motion eller sport. Dessa olika former av motion stiger både i fråga om föreningsverksamhet och i fråga om hobbyer till de mest populära. Å andra sidan deltar cirka 15 procent av de unga i natur- eller miljöskyddsföreningarnas verksamhet, men omkring hälften säger sig bedriva natur- eller djurverksamhet. Naturen och djuren tycks omfattas av någon form av självstyrd verksamhet.

Ungdomars svar riktar uppmärksamheten på betydelsen av ordet "böcker" eller läsning. I

allmänhet har man uttryckt oro över den minskade läsningen bland ungdomar. Men svaren i Framtidsrapporten visar något helt annat. Det är intressant vad ordet "böcker" betyder för unga människor. Betyder det att läsa, lyssna på ljudböcker eller något helt annat? Samtidigt uppger endast en fjärdedel av de tillfrågade har valt som sin hobby att skriva eller blogga.

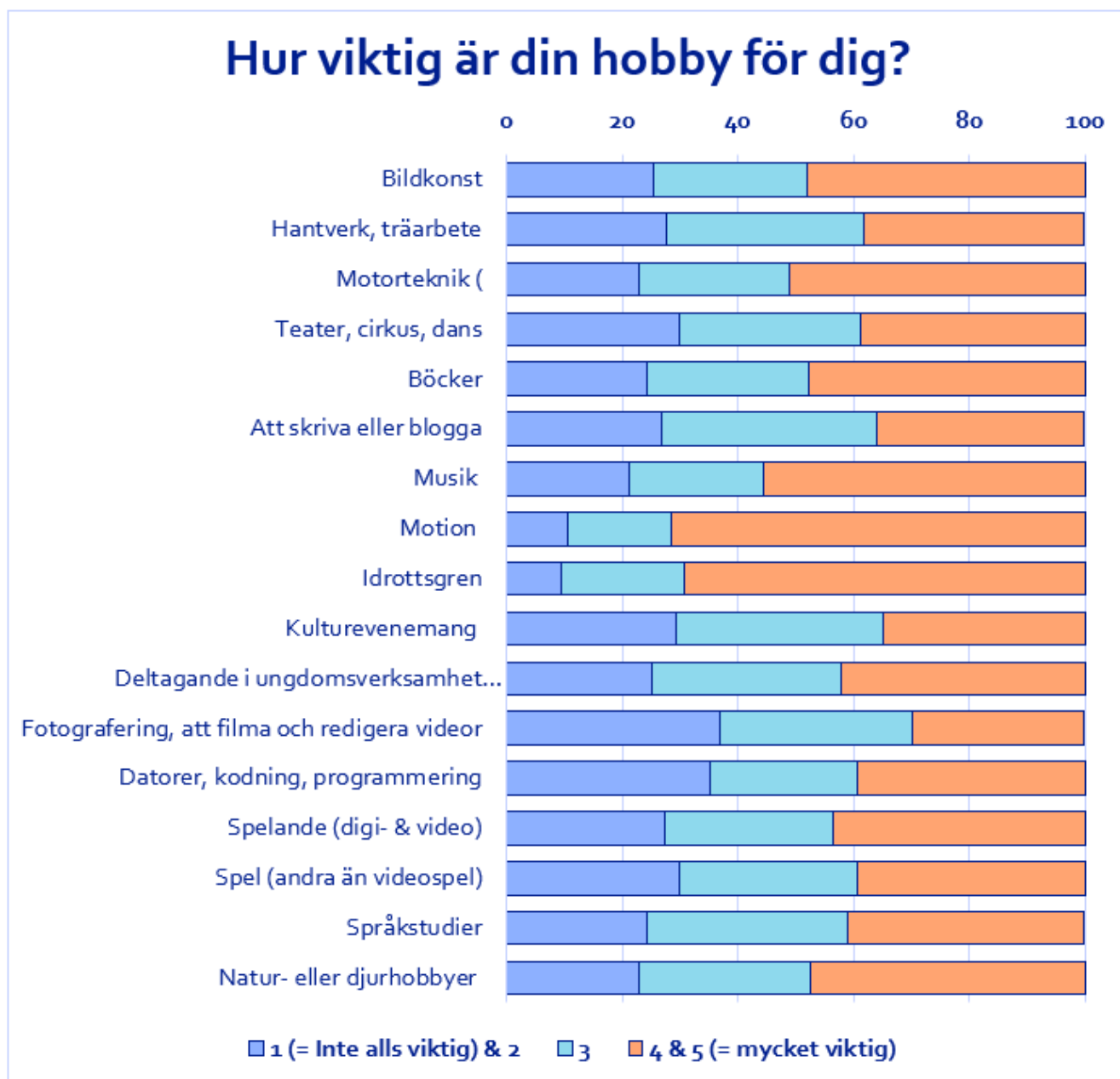
Popularitet av digitalt spelande är betydande, cirka två av tre ungdomar uppger att de sysslar med det. Det har också funnits många oenigheter om dess för- och nackdelar. Det verkar dock som att det digitala spelandet har en stark popularitet och sannolikt inte kommer att minska i framtiden.

Tabell 7. Vad har de unga som hobbyer?

Även i fråga om hobbyer tillfrågades de unga om hobbyns betydelse (tabell 8). Motion och idrott var överlägset de viktigaste fritidsintressena för ungdomar, cirka 70 procenten av de som utövar idrott, ansåg att de båda var mycket viktiga eller viktiga och bara omkring 10 procent

ansåg att de inte var viktiga. Av de ungdomar som ägnade sig åt musik tyckte omkring 55 procent att deras hobby var viktig. På motsvarande sätt ansåg omkring hälften av dem som sysslade med motorteknik, bildkonst, böcker och natur- eller djurverksamhet att deras hobby var viktig. Däremot ansåg mer än en tredjedel av dem som sysslade med fotografering, videospelning eller kodning inte att deras hobby var betydande.

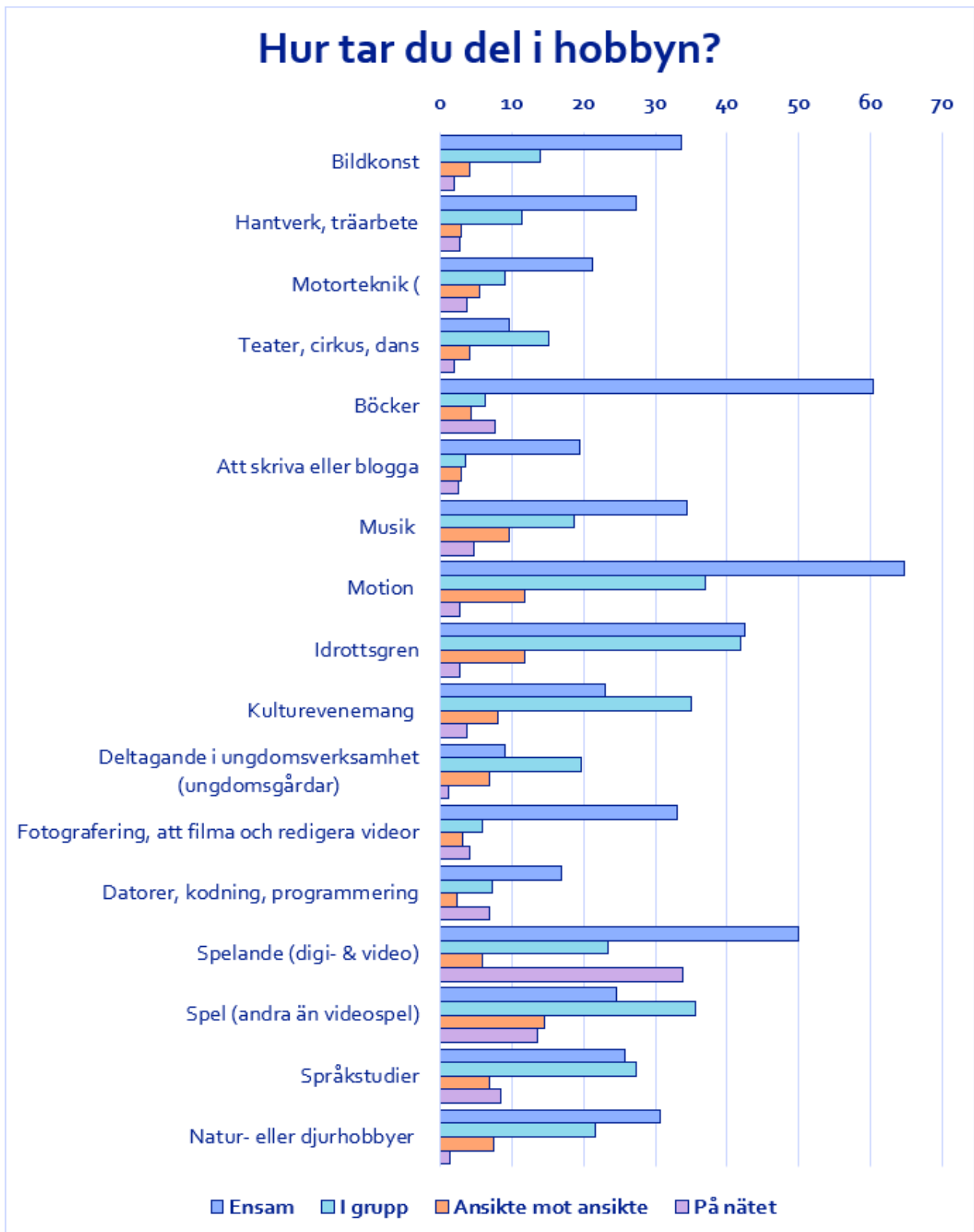

Ungdomar tillfrågades också om vilket sätt de tog del i sin hobby. Svartalternativen var ensamma, i grupp, ansikte mot ansikte och on-line. Det var möjligt att välja mer än ett alternativ.

I tabell 9 nedan kan man se att de flesta ungdomar tränar ensamma. Två av tre unga som motionerar gör det ensamma. Samtidigt mer än en tredjedel av dem övar i grupp. Däremot skedde lika mycket träning av sporter ensam och i grupp, omkring 40 procent. Läsning är en hobby som man oftast ägnar sig åt ensam. På samma sätt ser ut i det digitala spelandet, ungefär hälften spelarna ensamma.

Somengruppdeltarungdomarna oftast i aktiviteter som kulturrevenemang, språkundervisning, teater och cirkus samt aktiviteter på ungdomsgårdar. Andra typer än digitala spel spelas också oftast i grupp. Uttrycket "på nätet" användes i undersökningen. Det kunde dock ha varit en

utmaning att förstå för unga. Endast bland digitala spel det hade någon roll. Att använda ordet "online" kunde ha varit mer beskrivande för unga människor. Naturligtvis är det möjligt att ungdomar efter perioden med korona inte mera lockats av aktiviteter online.

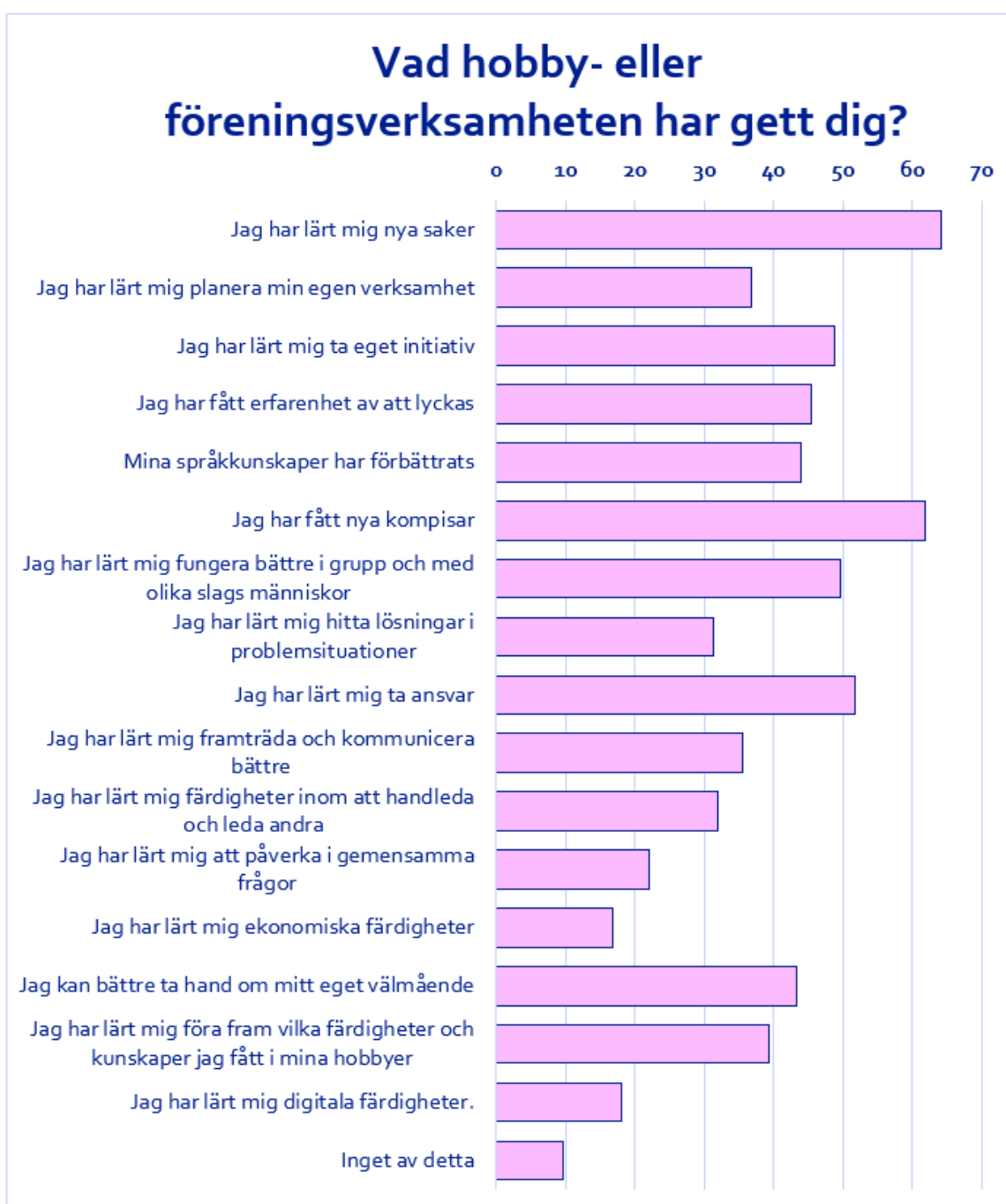

Tabell 9. På vilket sätt utövar ungdomarna sin hobby?

Vad får unga ut av sin hobby?

Den aktuella debatten om fritidsaktiviteter för ungdomar fokuserar på icke-formellt lärande. I vårens undersökning bad vi ungdomar att berätta vad de hade fått ut av sina hobbyer. Ungdomarnas svar framgår ur tabell 10. Nästan två av tre ungdomar sa att de hade lärt sig nya saker i sina hobbyer. Samtidigt endast mindre än 10 procent av ungdomarna hade inte fått ut något av sin hobby. Så i hobbyer sker det lärande. Denna undersökning tillåter oss tyvärr inte att säga vilka nya saker unga människor har lärt sig.

Att få nya vänner är också en särskilt viktig aspekt av hobbyverksamhet för ungdomar. Mer än 60 % av ungdomarna uppgav att de hade fått nya vänner. Detta är anmärkningsvärt i en tid då ensamhet bland unga människor är ett växande problem. Samtidigt hade ungefär hälften av ungdomarna lärt sig att fungera bättre i grupp. Och lika många ungdomar hade lärt sig att ta ett större ansvar. Av de saker som hade specificeras för unga är det minst troligt att de lär sig ekonomiska eller digitala färdigheter.

Tabell 10. Vad har man fått ut av hobbyn?

Hur kan man öka ungdomars intresse för hobbyer?

Det var också intressant att ta reda på vad som påverkar ungdomars möjligheter att delta i hobbyerna. Det fanns 12 olika alternativ i enkäten, vilket framgår ur tabell 11. Dessa är aktuella, exempelvis då man tänker på vidareutvecklingen av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.

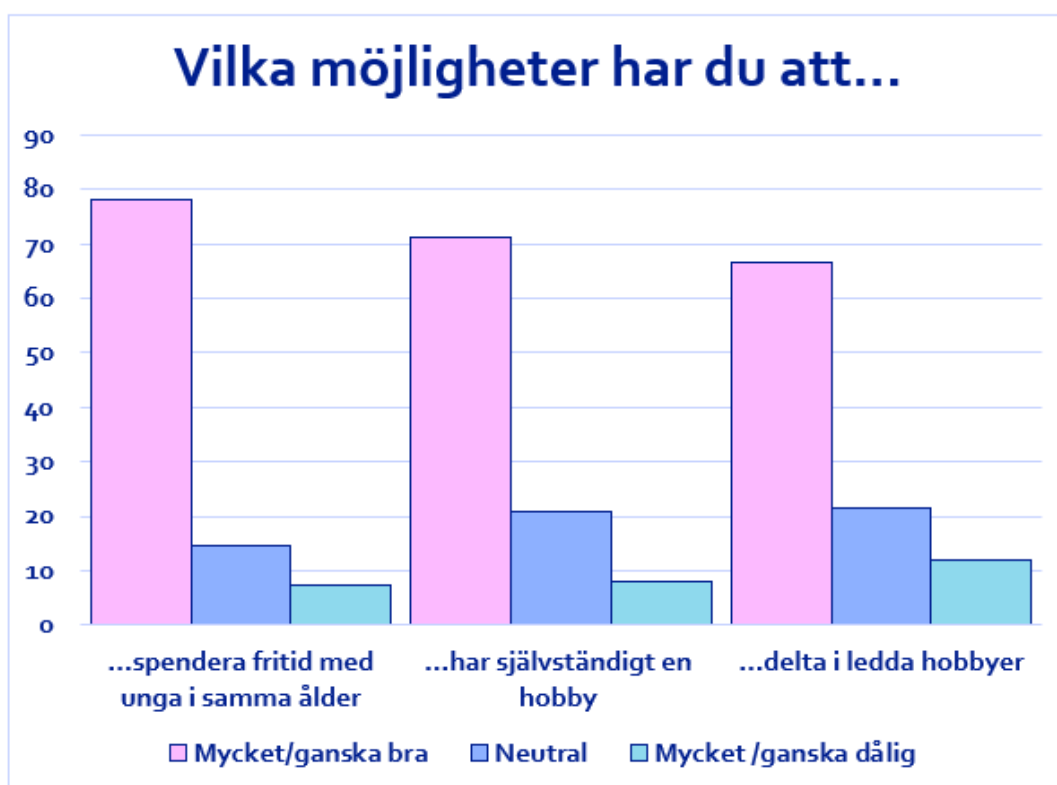
Svaren speglar ungdomarnas hektiska liv, nästan hälften av dem sa att den viktigaste faktorn var att få mer tid för fritidsaktiviteter. Det näst viktigaste för unga människor var att kunna ha en kompis med sig i verksamheten. Naturligtvis bör hobbyn också vara intressant för den unga personen. Detta är en stor utmaning, eftersom det är uppenbart att samma hobby inte kan erbjudas till alla ungdomar. För vissa unga erbjuds det intressanta hobbyer, medan det för andra inte finns några sådana hobbyer till exempel i deras grannskap. Mer än en femtedel av ungdomarna anger transport till hobbyverksamhet som en utmaning, och nästan en femtedel säger att det är en utmaning att hitta intressanta aktiviteter i deras bostadsområde. Bland de andra utmaningarna för att delta i fritidsaktiviteter nämner en fjärdedel av ungdomarna pengar. Lika många ungdomar nämner att de skulle behöva mer mod för att börja med en ny hobby. Samtidigt känner många unga att de behöver uppmuntran från sina nära och kära för att börja. Tyvärr känner många unga också att deras svåra hemsituation hindrar dem att ha en hobby.

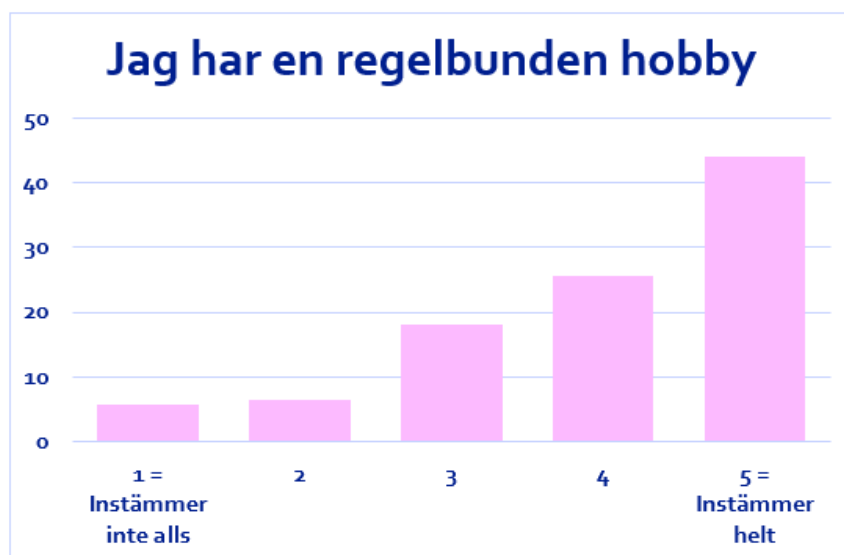
Tabell 11. Att kunna utöva nya hobbyverksamheten.

Några kommentarer

Betydelsen av ungdomars hobbyverksamhet har varit i fokus i den finländska debatten. Denna undersökning visar att ungdomarna själva uppfattar sina möjligheter som relativt goda. Tabell 12 visar till exempel att majoriteten av ungdomarna har tillgång till självständigt eller ledarledda hobbyaktiviteter. Samtidigt är det förvillande att en femtedel av ungdomarna inte tar någon ställning till dessa två frågor. Det största bekymret är dock att nästan en tiondel av ungdomarna inte har tillgång till hobbyer, varken självständigt eller i ledd verksamhet. Ungdomarna tillfrågades också om sina regelbundna hobbyer. Cirka 12 % av ungdomarna uppgav att de inte hade en sådan (tabell 13). Det skulle vara viktigt att nå dessa ungdomar för att ta reda på hur de kunde få möjlighet att delta i hobbyverksamhet om de så önskar.

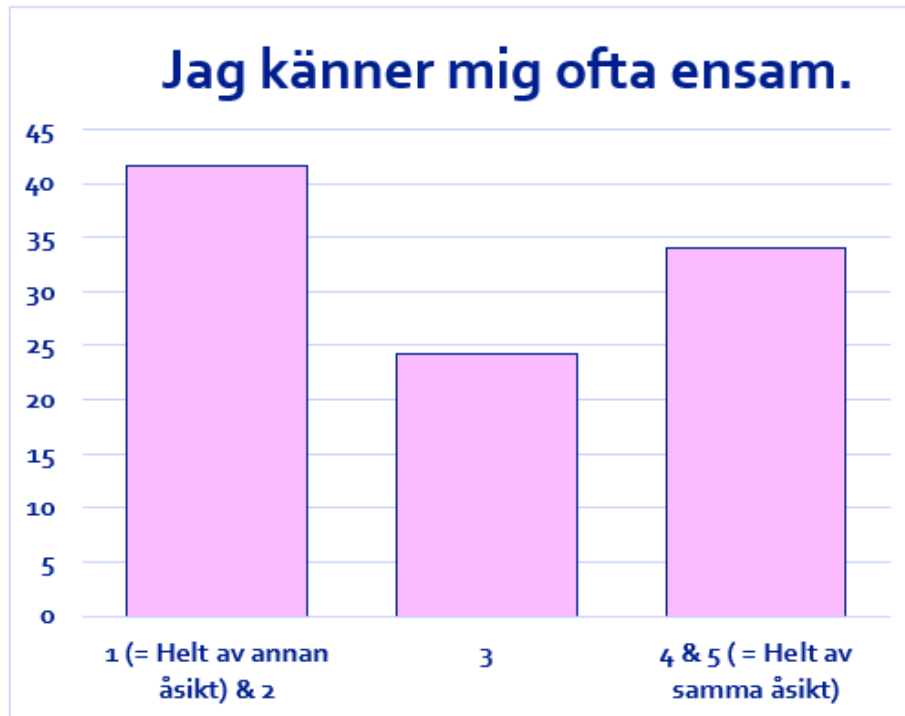

Tabell 12. Möjligheter för fritiden.

Tabell 13. Regelbunden hobby.

Vi frågade också ungdomarna vilka möjligheter de hade att tillbringa sin fritid med sina kamrater. Ungefär fyra av fem ungdomar ansåg att de hade goda möjligheter. Däremot ansåg drygt 7 % av ungdomarna att de inte hade några möjligheter att göra det. Detta väcker frågan om den ensamhet som unga människor upplever, vilket är ett stort hot mot deras välbefinnande. Mer än en tredjedel svarade på enkäten att de känner sig ofta ensamma (tabell 14). Detta är en för stor andel.

Tabell 14. Ensamhet.

Ensamhet bland unga är ett stort problem. Det får inte glömmas bort. Annars ger ungdomarnas svar på enkäten en känsla av att de kan delta i fritidsaktiviteter och hobbyer, samt tillbringa sin fritid på ett sätt som de själv tycker om. Det är goda nyheter. Det är upp till oss vuxna att se till att ungdomar också i fortsättningen ha möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, antingen självständigt eller via föreningsverksamhet.

Järjestötoiminnan tärkeyteen vaikuttaa moni tekijä nuoren elämässä

Pekka Kaunismaa, 15.11.2023

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyselyaineiston helmikuusta maaliskuun aikana 2023. Vastaajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja asiantuntijamme Pekka Kaunismaa avaa tuloksia blogisarjassa.

Tässä blogissa tarkastellaan nuorten järjestötoimintaan osallistumisen tärkeyttä. Tärkeyden kokemus kertoo monesta asiasta järjestötoiminnassa. Siitä, että se on motivoivaa, hauskaa ja antoisaa. Siitä, että se on osa omaa koettua ja osa persoonallista kasvua. Siitä, että siitä saa oppimisen kokemuksia, kavereita, tietoja ja taitoja. Kaiken toiminnan toki tarvitse olla tärkeäksi koettua. Järjestötoiminnalla voi olla myös merkittävät hyötynsä, vaikka se olisi motivoivaa, antoisaa ja seurauksia tuottavaa vain satunnaisesti.

Blogi liittyy aiemmin ilmestyneisiin kirjoituksiin ”Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan” ja ”Nuorten järjestötoimintaan osallistuminen ei juurikaan muutu teinivuosina”.

Niissä esitellään aineistoa ja tarkastellaan järjestöihin osallistumisen peruspiirteitä ja muutoksia 14–17-vuotiaiden keskuudessa.

Järjestöjen tärkeys

Kyselyssä järjestöosallistumisen tärkeyttä kysyttiin jokaisen järjestötyypin osalta kysymyksellä ”Kuinka tärkeää osallistuminen tähän toimintaan sinulle on?”. Vastaus annettiin Likertin asteikolla 1–5, jossa 1 tarkoittaa ”ei lainkaan tärkeää” ja 5 ”erittäin tärkeää”. Taulukosta 1. näkyvät vastausten määrät järjestötyypeittäin. Yleisin vastaus oli 3 eli tärkeys arvioidaan tavanomaisimmin keskivaiheilla olevaksi. Vastaukset 4 ja 5 ovat selvästi yleisempiä (sisältäen lähes 44 % vastauksista) kuin ei-tärkeän pään vastukset 1 ja 2 (joita oli vajaat 28 %). Vastajaat käyttivät kuitenkin koko skaalaa yleisesti, mistä voi päätellä, että järjestöjen toimintaan osallistuminen todella vaihtelee varsin vähämerkityksisestä mukana olemisesta henkilökohtaisesti todella merkittävään tekemiseen.

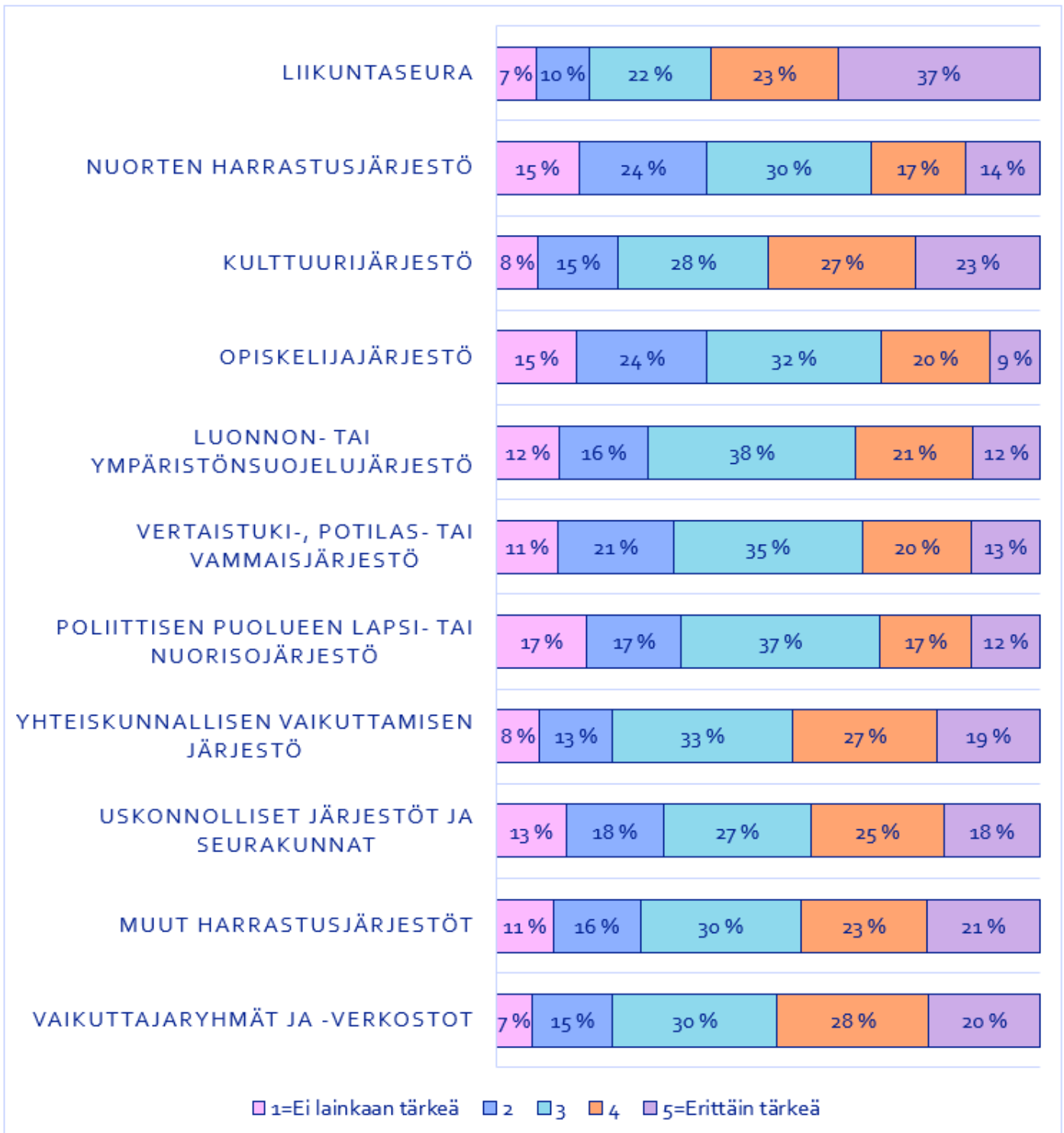
Järjestötyyppi	1 = Ei lainkaan tärkeä	2	3	4	5 = Erittäin tärkeä	Yhteensä
Liikuntaseura	219	291	664	699	1105	2978
Nuorten harrastusjärjestö	245	382	485	281	221	1614
Kulttuurijärjestö	99	186	353	344	291	1273
Opiskelijajärjestö	232	374	501	311	145	1563
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	48	68	158	89	51	414
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	46	86	141	81	51	405
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö	75	78	164	76	56	449
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö	42	70	174	139	99	524
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	183	255	385	349	251	1423
Muut harrastusjärjestöt	105	160	296	231	208	1000
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	38	85	174	160	117	574
	1332	2035	3495	2760	2595	12217

Taulukko 1. Järjestötyyppeihin osallistumisen tärkeys koko aineiston (N = 4 578) määrinä

Järjestötoiminnan tyyppi vaikuttaa tärkeyden kokemukseen

Kiinnostavaa on järjestötyyppien keskinäinen vertailu. Järjestötyyppeihin osallistuminen vaihtelee suuresti (ks. blogi ”Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan”). Osallistumisen tärkeyden osuudet eri järjestötyypeissä ovat näkyvissä kuviossa 1. Siitä nähdään, että tärkeyden kokemus vaihtelee varsin selvästi. Liikuntaseuroihin kuulumisen nuoret vastaajat kokevat keskimäärin tärkeämmäksi kuin muiden järjestötyyppien. Vastauksia 1 tai 2 on noin 17 % ja

vastauksia 4 tai 5 on selvästi yli puolet eli 60 %. Toisessa ääripäässä ovat opiskelijajärjestöjen, poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestön sekä nuorten harrastusjärjestöjen osallistujat. Näissä järjestötyypeissä vastaukset 1 tai 2 ovat yleisempiä kuin vastaukset 4 tai 5.

Kuvio 1. Tärkeyden kokemus järjestötyypeittäin vastausten jakautumisen mukaan.

Vaihtelua voidaan kuvata myös tärkeyden keskiarvolla. Ne ovat esillä taulukossa 2. Siitä näkyy myös vastausten keskiarvot sukupuolittain. Sukupuolten erot eivät ole pääosin kovin suuria. Poikien ja tyttöjen tärkeimmiksi kokemat järjestötyypit ovat jokseenkin samoja. Poikien keskuudessa korostuvat suhteellisesti vaikuttajaryhmät ja muut harrastusjärjestöt. Tytöt kokevat yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöihin ja liikunta- ja urheiluseuroihin osallistumisen poikia useammin tärkeäksi. Muun sukupuoliset arvioivat järjestöosallistumisensa yleisesti poikia ja

tyttöjä vähemmän tärkeäksi. Näin on kaikkien järjestötyyppien osalla, mutta erityisen suureksi ero venähtää liikuntaseuroihin ja muihin harrastusjärjestöihin osallistumisessa. Sen sijaan vaikuttajaryhmiin ja -verkostoihin osallistuminen on heille erityisen tärkeää.

Järjestötyyppi	Kaikki	Pojat	Tytöt	Muu sukupuoli
Liikuntaseura	3,73	3,74	3,81	3,08
Kulttuurijärjestö	3,43	3,31	3,48	3,31
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	3,41	3,55	3,27	3,4
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö	3,35	3,31	3,52	2,98
Muut harrastusjärjestöt	3,28	3,48	3,15	2,79
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	3,16	3,19	3,18	2,93
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	3,07	3,1	3,09	2,93
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	3,01	3,02	3,19	2,72
Nuorten harrastusjärjestö	2,91	2,92	2,9	2,76
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö	2,91	3,02	2,84	2,72
Opiskelijajärjestö	2,85	2,83	2,86	2,74

Taulukko 2. Järjestötyyppihin osallistumisen keskimääräinen tärkeys koko aineistossa ja eri sukupuolilla.

Mistä toimintaan osallistumisen tärkeys muodostuu?

Järjestötoiminnan keskimääräistä tärkeyttä voi tulkita monella tapaa. Korkeaksi koettu tärkeys kertoo kenties eniten järjestötoimintaan liittyvän harrastuksen ja siihen liittyvien sosiaalisten suhteiden intensiivisyydestä. On oletettavaa, että liikuntaseuratoiminnassa ja kulttuurialan järjestöissä nämä ovat tyypillisesti korkealla. Toiminnalle näissä järjestötyypeissä on leimallista tavoitteellinen ja usein kilpailuihin, otteluihin, esiintymisiin tai näytöksiin tähtäävä ryhmätoiminta.

Toisaalta tärkeyden kokemus saattaa liittyä järjestötoimintaan liittyvien tavoitteiden yleisestä merkittävytydestä, arvostettavuudesta ja arvokkuudesta. Näin voisi tulkita vaikuttamisryhmätoiminnan ja yhteiskunnallisten vaikuttamisen järjestöjen suhteellisen korkeaa sijoittumista vertailussa.

Suhteellisesti vähemmän tärkeiden järjestötyyppien joukossa on opiskelijajärjestötoiminta. Oletettavasti se on intensiivisyydeltään useita muita tyyppisiä keveämpää ja kenties keskimäärin vähemmän sitovaa. Tavanomaisesti se liittyy vain joihinkin asioihin tai hetkiin kouluympäristössä ja vapaa-ajassa. Siten on ymmärrettävää, että harvemmat nuoret kokevat sen tärkeäksi. Sama saattaa liittyä esimerkiksi nuorten harrastusjärjestöihin, joita ovat esimerkiksi 4H, Partio tai muut nuorille kohdistuvat vapaa-ajan järjestöt.

Vähemmän tärkeäksi koetulla järjestötoiminnalla saattaa kuitenkin olla huomattavia seurauksia. Epäintensiivinen tai satunnainen järjestötoimintaan osallistuminen voi saada aikaan vaikutuksia samantapaisesti kuin säännöllinen ja intensiivinen. Se voi luoda merkittäviä oppimiskokemuksia, tarjota tietoja ja taitoja, laajentaa sosiaalisia piirejä ja tuttuussuhteita sekä tuoda arvostusta. Tällaisia vaikutuksia tarkastellaan myöhemmin ilmestyvässä blogissa tarkemmin.

Vaikuttavatko myös nuoren perhe ja taustatekijät tärkeyden kokemukseen?

Seuraavassa tarkastellaan koulumenestyksen ja vanhempien koulutustason vaikutusta koettuun järjestötoiminnan tärkeyteen. Aluksi on hyvä tunnistaa, että sekä oma koulumenestys että vanhempien koulutustaso vaikuttavat siihen, miten todennäköistä järjestötoiminnassa mukana oleminen on. Paremmiin koulussa menestyvistä ja parempien perheiden nuorista suurempiosuus osallistuu järjestötoimintaan. Muttasittenkunnuoriosallistuu järjestötoimintaan, vaihteleeko sen merkitys? Kokevatko paremmiin koulussa menestyvät ja parempien perheiden nuoret järjestötoiminnan merkityksen korkeammaksi kuin ne, joilla menestys tai tausta eivät ole yhtä hyviä?

Asiaa valaisee korrelaatiokertoimien tarkasteleminen. Positiivinen korrelaatio kertoo, että kahden valitun muuttujan välillä on yhteys, ja negatiivinen että yhteys on käänteinen. Tarkastelun hypoteesina on, että koulumenestys tai vanhempien koulutustaso eivät vaikuttaisi järjestötoiminnan tärkeyden kokemukseen. Tärkeys muodostuisi siinä tapauksessa mitä ilmeisimmin toiminnasta itsestään, ei osallistujan taustatekijöistä. Taulukossa 3 esitetään korrelaatiokertoimet ja niiden merkitsevyyssaste. Tähdellä tai kahdella merkityissä on kysymys tilastollisesti merkittävästä tai erittäin merkittävästä yhteydestä. Ilman tähteä olevien korrelaatioiden välillä on yhteys, joka kuitenkin saattaa olla tilastollisesti epäluotettava eli se saattaa olla sattumaakin. Koulumenestystä indikoi viimeisen peruskoulun todistuksen lukuaineiden keskiarvo ja vanhempien koulutustasoa korkein tutkinto heidän saavuttamista.

Taulukosta havaitaan, että koulumenestys ja vanhempien koulutustaso selittää joidenkin järjestötyyppien osallistumisen koettua tärkeyttä. Erityisesti liikuntaseura- ja kulttuurijärjestöaktiivisuus yhdistyy koulumenestykseen ja vanhempien koulutustasoon. Muiden järjestötyyppien kohdalla tilastollisesti luotettavia yhteyksiä on koulumenestykseen (luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöt, uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöt). Perhetaustan tai koulutustason vaikutuksesta ei muita tilastollisesti luotettavia havaintoja ole. Pääsääntöisesti kuitenkin näyttää taulukon perusteella, että yhteys koulumenestykseen ja perhetaustan pääomiin on olemassa.

Järjestötyyppi	Koulumenestys	Vanhempien koulutustaso
Liikuntaseura	0,073**	0,061**
Nuorten harrastusjärjestö	0,008	0,032
Kulttuurijärjestö	0,089*	0,084**
Opiskelijajärjestö	-0,015	-0,031
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	0,161**	0,086
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	0,100	-0,010
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö	-0,028	0,068
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö	0,090*	0,003
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	0,096**	0,053
Muut harrastusjärjestöt	-0,031	0,061
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	-0,02	0,021

Taulukko 3. Järjestötyyppien sekä koulumenestyksen ja vanhempien koulutustason väliset korrelaatiokertoimet.

Koulumenestyksellä on vaikutus tärkeyden kokemukseen

Edellä mainittu hypoteesi ei siis pidä paikkansa. Järjestötoiminnan tärkeys ei riipu pelkästään toiminnasta itsestään, vaan selittyy osittain myös osallistujan taustatekijöillä. Miten tämä pitäisi ymmärtää? Selitysmalleja voi olla ainakin kaksi.

Yksi näkökulma on, että taustalla olevat erot selittävät yhdistystoiminnassa käytettävissä olevia resursseja: mitä paremmin koulu- tai perhetausta resursoi tietoja, taitoja ja sosiaalisia kykyjä, sitä tärkeämmäksi järjestötoiminta muodostuu. Jos tämä pitää paikkansa, omaan oppimiseen perustuva koulumenestys resursoi enemmän kuin perhetausta. Tiivistäen oppimispääoma on tärkeämpi kuin yhteiskunnallisen aseman sosiaalinen pääoma.

Toinen näkökulma on, että järjestötoiminnassa itsessään on rakenteita, jotka motivoivat ja kannustavat enemmän nuoria, joilla on oppimisen tai aseman tuomia resursseja. Heikommista lähtökohdista tulevat voivat kokea myös sulkemista tai syrjimistä, mikä näkyy vähentyneenä tärkeyden kokemuksena. Tässäkin selitysmallissa huomio kiinnittyy siihen, että perhetaustan mukainen sosiaalinen asema on vähäisempi selittävä tekijä kuin oppimisen kautta saavutettu.

Tarvitaanko nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa enemmän tilaa arvokeskustelulle?

Lauri Vaara, 27.11.2023

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyseleaineiston helmi- ja maaliskuun aikana 2023. Vastaajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja tällä kertaa asiantuntijamme Lauri Vaara avaa tuloksia blogissaan.

Nuoret ovat aiempaa arvotietoisempia

Nuorten yrittäjyys ja talous NYTin teettämän ja Taloustutkimuksen toteuttaman NYT Nuorten tulevaisuusraportti 2023 -kyselytutkimuksen mukaan 80 % nuorista halusi tehdä tulevaisuudessa omien arvojensa mukaista työtä. Kyselyyn vastasi yli 6000 nuorta yläkoulusta

ja toiselta asteelta. Arvoista nuoria yhdistivät eniten hyvántahtoisuus ja yhteenkuuluvuus, kun taas kannat esimerkiksi universalismiin ja perinteisyyteen liittyviin arvoihin eriytyivät edellä mainittuja enemmän. Kuten Schwartzin arvoteoriaan kuuluukin, olivat erot eri arvojen välillä kuitenkin varsin maltillisia. Myöskään eri sukupuolten välillä ei löytynyt kovin merkittäviä eroja arvopainotuksissa. Pojilla korostui arvodimensioista hieman enemmän valta ja perinteisyys, kun taas tyttöjen ja muunsukupuolisten kohdalla korostui hieman enemmän universaalit arvot, kuten luonnosta ja muista ihmisistä huolehtiminen.

Samasta kyselystä ilmeni, että arvot olivat yhteydessä myös siihen, millä aloilla nuoret voisivat harkita tulevaisuudessa työskentelevänsä. Esimerkiksi valtaan ja suoriutumiseen liittyvät arvot yhdistyivät vahvimmin kiinnostukseen pankki- ja rahoitusalaan sekä vakuutusalaan kohtaan, perinteisyyteen liittyvät arvot kirkollista työtä ja maanpuolustusta kohtaan sekä universalismiin liittyvät arvot opetusalaan, sosiaalialaan ja ympäristöalaa kohtaan. Arvonäkökulma onkin kiinnostava lisä keskusteluun nuorten alavalinnoista, mutta voisiko se olla myös kiinnostava näkökulma nuorten järjestö- ja harrastusvalintoihin?

Harrastustyyppi vaikuttaa arvovalintoihin

Osaamiskeskus Kentaurin tutkijatiimissä lähdimme selvittämään asiaa saman kyselytutkimuksen aineistoa hyödyntämällä. Vuoden 2023 kyselyssä oli nimittäin Osaamiskeskus Kentaurin kanssa yhteistyössä toteutettu nuorten järjestö- ja harrastustoimintaa kartoittavat osio. Havaitimme, että arvojen ja nuorten järjestö- ja harrastusvalinnoilla oli yhteys, vaikka se ei osoittautunutkaan yhtä vahvaksi kuin alaharkintojen ja arvojen kohdalla.

Tulostemme perusteella arvot korostuvat tiettyjen järjestöosallisuuksien ja harrastusten kohdalla, eli näihin osallistuvat nuoret ottivat ylipäänsä vahvemmin kantaa erilaisiin arvoväittämiin. Harrastusten puolelta tällaisia olivat etenkin teatteri-, sirkus- ja tanssi-harrastus, kieltenopiskelu sekä kulttuuritapahtumissa käynti. Järjestöjen puolelta taas osallistuminen opiskelijajärjestöihin, nuorten harrastusjärjestöihin (esim. partio, 4H yms.) sekä uskonnollisiin järjestöihin oli keskimääräistä vahvemmin yhteydessä eri arvodimensioihin. Maltillisemmin arvoväittämiin kantaa ottavat nuoret taas löytyivät moottoritekniikan, pelaamisen, tietotekniikan sekä ehkäpä hieman yllättäen lukuharrastusten parista.

Entäpä yhteydet yksittäisiin arvodimensioihin? Otetaan muutama esimerkki: Kuntoliikunnan kohdalla yhteys valtaan, suoriutumiseen sekä toisaalta virikkeisyyteen nousi hieman muita vahvemmin esille. Universalismi näkyi vahvimmin teatteri-, sirkus ja tanssiharrastuksen sekä kuvataiteen kohdalla. Perinteisyydestä hieman korostui moottoritekniikan sekä lukuharrastuksen parissa aikaa viettävien keskuudessa. Vastaavasti järjestöpuolella valta korostui osallistumisessa poliittisiin järjestöihin sekä universalismi yhteiskunnallisiin vaikuttamisjärjestöihin, hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestöihin sekä vaikuttajaryhmiin- ja verkoihin osallistumisessa. Yhdenmukaisuus oli tärkeää etenkin opiskelijajärjestöihin osallistuville.

Tulosten kohdalla on kuitenkin huomioitava, että erot olivat varsin pieniä. Ne voidaan pikemmin nähdä vihjeinä sekä ponnahtuslautana syvempää analyysiä varten. Nuorten arvoihin vaikuttavat monet tekijät, kuten kotitausta. Tulosten perusteella näyttäisikin siltä, että paremmista sosioekonomisista taustoista tulevat nuoret ottavat ylipäänsä vahvemmin kantaa erilaisiin arvoväittämiin ja heidän voidaankin täten olettaa olevan arvotietoisempia. Yleisesti on myös tiedossa kotitaustan yhteys harrastusvalintoihin, mikä voisi selittää sitä, että esimerkiksi taide- ja kulttuuriharrastuksen kohdalla yhteys arvoihin oli vahvempi.

Arvoista on tärkeä keskustella nuoren kanssa

On hyvä kysymys, mikä on arvokeskustelun merkitys nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa. On selvää, että arvot ovat eri tavalla läsnä esimerkiksi poliittisessa järjestössä kuin vaikkapa urheiluseuran toiminnassa. Silti tänä päivänä on erittäin vaikeaa pysyä arvokeskustelun ulkopuolella. Hyvänä esimerkkinä toimii jääkiekon ympärillä kierroksia ottanut arvokeskustelu. Arvoihin liittyviä latauksia voi helposti aistia joka puolella. Arvojännitteiden purkaminen edellyttää myös rehellistä keskustelua nimenomaan itse arvoista sekä sellaista turvallista ympäristöä, jossa näistä voidaan rakentavasti ja toisia kuunnellen keskustella.

Järjestötoiminta voi luontevasti tarjota juuri tällaisen ympäristön. Nuorten kanssa voi käsitellä syvällisemmin ainakin niitä arvoja, jotka ovat toiminnassa tärkeitä. Pelkkä arvojen esille nostaminen ei kuitenkaan ole vielä sama asia kuin arvoista keskusteleminen. Nuorten kanssa voidaan pohtia muun muassa sitä, miksi juuri kyseiset arvot on valittu, miten niiden oletetaan näkyvän käytännössä sekä miten nuoret itse kokevat nämä. Meillä on aina ollut erilaisia arvoja ja tulee aina olemaan. Ne ohjaavat ajatteluamme ja valintojamme sekä muodostavat tärkeän osan identiteetistämme. Keskustelu arvoista on paitsi ajankohtaista myös tärkeää nuorten kasvun kannalta.

Järjestötoiminnasta nuoret saavat sosiaalisia taitoja ja itseohjautuvuutta

Pekka Kaunismaa, 12.1.2024

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyselyaineiston helmikuun maaliskuun aikana 2023. Vastaajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja asiantuntijamme Pekka Kaunismaa avaa tuloksia blogisarjassa.

Järjestötoiminnalla on vaikutuksia nuorten oppimiseen ja uusien asioiden saamiseen nuoren elämään. Tässä blogissa syvennetään kuvaa siitä, mitä järjestötoimintaan osallistuvat nuoret erityisesti saavat järjestötoiminnalta, tai toisesta suunnasta katsoen, millaisia vaikutuksia järjestötoiminnalla on siihen osallistuvalla nuorella.

Järjestötoiminta vaikuttaa varsinkin nuoren ohjaamis-, johtamis- ja vaikuttamistaitoihin sekä ryhmässä toimimiseen. Myös nuoren itseohjautuvaan toimijuuteen merkitys on huomattava.

Blogissa osoitetaan, miten näihin tutkimustuloksiin päästään Kentaurin käytössä olevan kyselyaineiston perusteella. Kyselyaineistoon vastasi keväällä 2023 yhteensä 4578 lähinnä 14–17-vuotiasta nuorta koko maasta.

Blogi liittyy aiemmin ilmestyneisiin kirjoituksiin Nuorista 87% osallistuu järjestötoimintaan, Nuorten järjestötoimintaan osallistuminen ei juurikaan muutu teinivuosina ja Järjestötoiminnan tärkeyteen vaikuttaa moni tekijä nuoren elämässä. Niissä esitellään aineistoa ja tarkastellaan järjestöihin osallistumisen peruspiirteitä ja muutoksia 14–17-vuotiaiden vastaajien keskuudessa.

Harrastus- ja järjestötoiminnan vaikutukset nuoren elämään

Kyselyaineistossa kysyttiin kysymyssarja, joka kuului ”Arvioi, mitä seuraavista asioista olet saanut harrastus- ja yhdistystoiminnan kautta?” Kysymyksissä on erilaisia asioita 16 kappaletta, jotka karkeasti ottaen voidaan jakaa kolmeen laajempaan kategoriaan: yksilölliset taidot ja tiedot, itseohjautuvuuteen liittyvät kyvyt ja sosiaaliseen toimintaan liittyvät ominaisuudet. Taulukossa 1. on nähtävillä kysymysten aihealueet ja niiden prosenttiosuudet koko aineistosta. Prosenttiosuudet kuvaavat sitä, mitä hyviä asioita kaikesta harrastus- ja järjestötoiminnasta saadaan erittelemättä, ovatko harrastukset ja toiminnan lajit yksilöllisiä tai yhdessä tehtäviä. Niitä, jotka eivät tunnista yhtään mainituista aiheista harrastus- ja järjestötoiminnasta opituiksi on 6,5 % vastaajista.

Yksilölliset tiedot ja taidot	Itseohjautuvuuteen liittyvät kyvyt	Sosiaaliseen toimintaan liittyvät ominaisuudet
Uuden tiedon oppiminen (64 %)	Suunnittelutaidot (42 %)	Esiintymis- ja viestimistäidot
Kielitaito (42 %)	Oma-aloitteisuus (53 %)	Vastuun ottaminen (52 %)
Digitaalisuuteen liittyvät taidot (24 %)	Onnistumisen kokemukset (63 %)	Uudet kaverit ja tuttavat (65 %)
Talouteen liittyvät taidot (16 %)	Hyvinvoinnista huolehtiminen (47 %)	Ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toiminta (53 %)
	Taidot ongelmanratkaisu- ja ristiriitatilanteissa (36 %)	Ohjaamisen ja johtamisen taidot (33 %)
	Saavutettujen tietojen ja taitojen osoittaminen (43 %)	Yhteisiin asioihin vaikuttamisen taidot (27 %)

Taulukko 1. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saatujen asioiden aihealueet ja vastausten prosenttiosuudet.

Kuten taulukosta nähdään, harrastus- ja järjestötoiminnasta opitaan ja saadaan kokonaisuudessaan kaikkia analysoitavia asioita monipuolisesti. Yleisimpiä ovat uusien tietojen, onnistumisen kokemusten ja uusien kavereiden ja tuttavien saaminen.

Seuraavassa analysoidaan, mitä nimenomaan järjestötoiminnasta saadaan. Tätä analysoidaan havainnoimalla järjestöaktiivisuutta ja peilaamalla järjestötoimintaa siihen, mitä laajemmin ottaen saadaan harrastus- ja järjestötoiminnasta. Oletetaan seuraavaa: jos järjestöaktiivit saavat enemmän irti kaikesta harrastus- ja järjestötoiminnastaan kuin keskimääräiset nuoret, on havaittava erotus ainakin pääasiassa järjestötoiminnan seurausta. Tähän oletukseen täytyy suhtautua aavistuksen varauksellisesti, sillä saattaa olla, että järjestötoiminnassa mukana olevat nuoret ovat muullakin tavoin aktiivisia harrastustoiminnassa. Esimerkiksi yhteiskunnalliseen järjestötoimintaan osallistuva nuori saattaa harrastaa lukemista, valokuvausta ja pelaamista.

Aineistolla ei pystytä suoraan tunnistamaan, mikä on vaikuttava tekijä. Vertailemalla voidaan havaita kuitenkin todennäköisiä tekijöitä järjestötoiminnan vaikutuksista.

Järjestöissä mukana olevat oppivat monipuolisesti

Ensimmäisessä vertailussa tarkastellaan niitä, jotka ovat jossakin järjestön toiminnassa mukana, ja niitä, jotka eivät osallistu mihinkään järjestötoimintaan. Tieto on tiivistetty taulukkoon 2., jossa vaaleansinisellä värillä on yksilöllisten tietojen ja taitojen oppiminen, oranssilla itseohjautuvuuteen liittyvät kyvyt ja violetilla sosiaaliseen toimintaan liittyvät ominaisuudet.

	Ei osallistu järjestötoimintaan	Osallistuu järjestötoimintaan	Erotus
N	612	3966	
Uutta tietoa	59 %	65 %	5 %
Kielitaito	44 %	44 %	0 %
Digitaalisuuteen liittyvät taidot	26 %	24 %	-3 %
Talouteen liittyvät taidot	11 %	17 %	5 %
Suunnittelutaidot	25 %	44 %	19 %
Oma-aloitteisuus	38 %	56 %	18 %
Onnistumisen kokemukset	48 %	65 %	17 %
Hyvinvoinnista huolehtiminen	33 %	49 %	16 %
Taidot ongelmanratkaisu- ristiriitatilanteissa	27 %	37 %	10 %
Saavutettujen tietojen ja taitojen esille tuomisen taidot	27 %	45 %	18 %
Esiintymis- ja viestimistaidot	21 %	40 %	18 %
Vastuun ottaminen	35 %	55 %	20 %
Uusia kavereita ja tuttavvia	42 %	68 %	26 %
Ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toiminta	29 %	57 %	28 %
Ohjaamisen ja johtamisen taidot	16 %	35 %	20 %
Yhteisiin asioihin vaikuttamisen taidot	14 %	29 %	15 %
Ei mikään näistä	14 %	5 %	-9 %

Taulukko 2. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saadut asiat yhdistystoimintaan osallistuvilla ja osallistumattomilla.

Taulukosta 2. havaitaan, että järjestötoiminnasta saadaan erityisesti itseohjautuvuuteen ja sosiaaliseen toimintaan liittyviä asioita. Tietoja ja taitoja koskevassa oppimisessa ei ole eroa perusjoukkoon. Tämän voi tulkita siten, että järjestötoiminta tuo muuhun harrastustoimintaan erityistä lisäarvoa juuri itseohjautuvuuteen ja sosiaaliseen toimintaan liittyvissä asioissa. Kun taulukosta 2. katsotaan osallistujien ja ei-osallistujien erotusta, nähdään että suurin vaikutus on uusien kavereiden saamisessa sekä ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toimimisessa. Siis kaikenlaista saadaan, mutta eniten vuorovaikutussuhteita.

Vertailu kertoo karkean kuvan, mutta ongelma on, että suurin osa vastaajista (87 %) vastaa olevansa mukana jossakin järjestötoiminnassa. Vertailu siis osoittaa, että ne harvat, jotka eivät osallistu mihinkään järjestötoimintaan millään intensiteetillä eroavat tietyissä asioissa

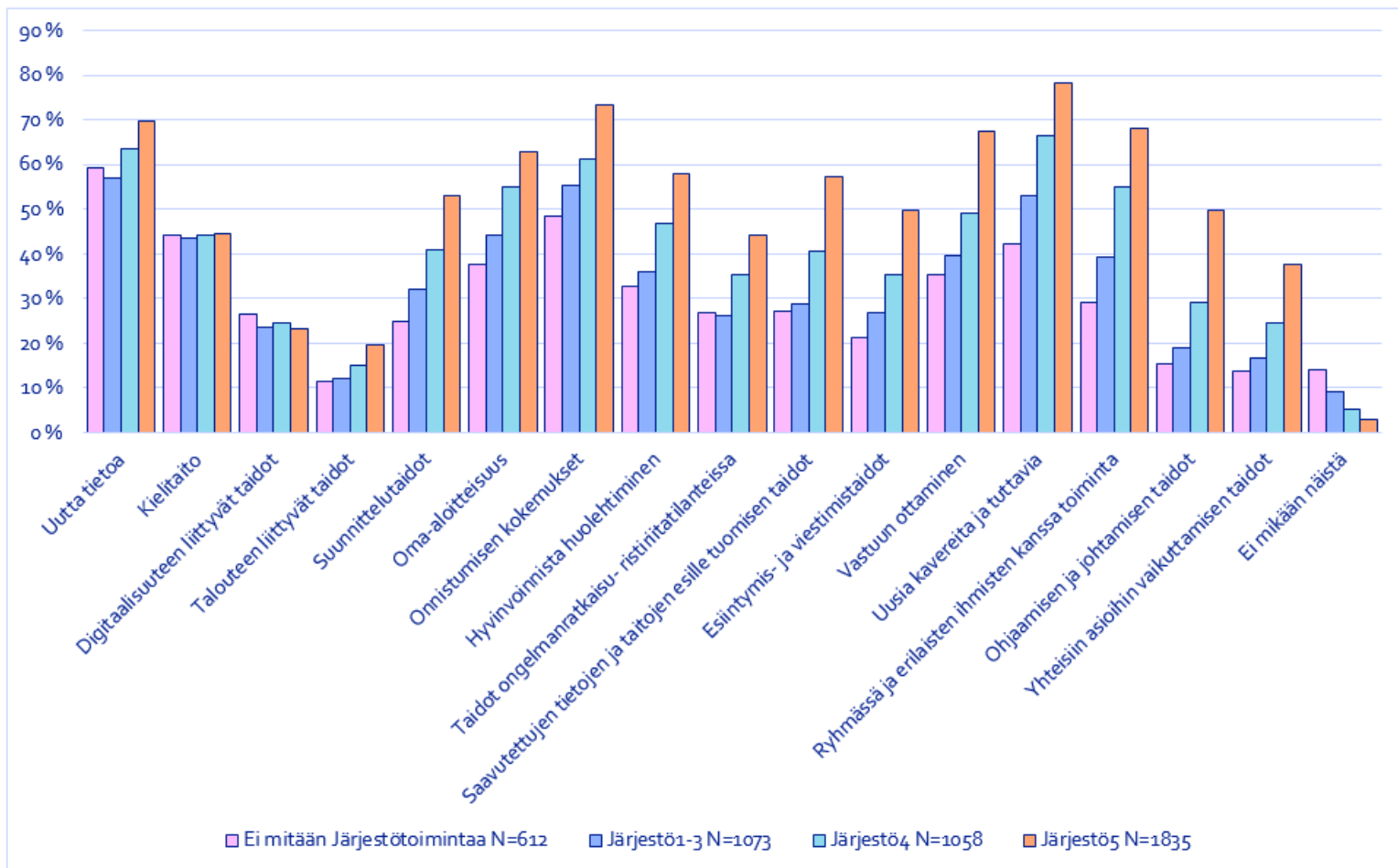
siitä valtajoukosta, jotka ovat mukana pienellä tai isommalla sitoutuneisuudella järjestöjen toiminnassa.

Vaikutus sosiaaliseen ja itseohjautuvuuteen toimijuuteen on huomattavaa

Kuvaatarkennetaan jatkossa ottamalla huomioon järjestöosallistumisen tärkeys. Sitä kysyttiin 11 järjestökategoriassa (ks. blogi Nuorten järjestötoimintaan osallistuminen ei juurikaan muutu teinivuosina). Vastaajat ilmoittivat asteikolla 1–5 osallistumisen tärkeyden järjestötyypeittäin. Seuraavassa aineisto on jaettu korkeimman vastauksen mukaan. Yhden luokan muodostavat ne 1073 vastaajaa (23 % aineistosta), joiden korkein ilmoittama järjestöosallistuminen saa arvon 1–3. Toinen luokka muodostuu 1058 vastaajasta (23 %), joiden korkein järjestötoiminnan arvo saa lukeman 4 (tärkeä) ja kolmas luokka 1835 vastaajasta (40 %), joille ainakin yksi järjestötyyppi oli erittäin tärkeää (siis arvo 5). Tulokset ovat näkyvillä numeerisesti taulukossa 3. ja visuaalisena esityksenä kuvaajassa 1.

	Ei mitään järjestötoimintaa	Järjestöt 1-3	Järjestö 4	Järjestö 5
	N=612	N=1073	N=1058	N=1835
Uutta tietoa	59 %	57 %	63 %	70 %
Kielitaito	44 %	44 %	44 %	45 %
Digitaalisuuteen liittyvät taidot	26 %	24 %	25 %	23 %
Talouteen liittyvät taidot	11 %	12 %	15 %	20 %
Suunnittelutaidot	25 %	32 %	41 %	53 %
Oma-aloitteisuus	38 %	44 %	55 %	63 %
Onnistumisen kokemukset	48 %	55 %	61 %	73 %
Hyvinvoinnista huolehtiminen	33 %	36 %	47 %	58 %
Taidot ongelmanratkaisu- ristiriitatilanteissa	27 %	26 %	35 %	44 %
Saavutettujen tietojen ja taitojen esille tuomisen taidot	27 %	29 %	41 %	57 %
Esiintymis- ja viestimistaidot	21 %	27 %	35 %	50 %
Vastuun ottaminen	35 %	40 %	49 %	68 %
Uusia kavereita ja tuttavuuksia	42 %	53 %	67 %	78 %
Ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toiminta	29 %	39 %	55 %	68 %
Ohjaamisen ja johtamisen taidot	16 %	19 %	29 %	50 %
Yhteisiin asioihin vaikuttamisen taidot	14 %	17 %	25 %	38 %
Ei mikään näistä	14 %	9 %	5 %	3 %

Taulukko 3. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saadut asiat korkeimman järjestötärkeyden mukaan.

Kuvaaja 1. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saadut asiat korkeimman järjestötärkeyden mukaan

Taulukosta ja kuvaajasta nähdään, että mitä tärkeämmäksi järjestötoiminta koetaan, sitä enemmän siitä saadaan erilaisia hyötyjä. Havainto pätee kaikkeen muuhun kuin kielitaitoon ja digitaalisiin taitoihin.

Vertailtaessa taulukon 3. sarakkeita "ei mitään järjestötoimintaa" ja "järjestö1-3" voidaan päätellä, että järjestötoiminta, jota ei koeta kovin tärkeäksi, tuottaa jo positiivisia vaikutuksia itseohjautuvuuteen ja sosiaalisiin suhteisiin. Huomattavin vaikutus on asioissa, joissa muutos on prosenttiyksiköissä laskien suurinta. Kärkeen nousevat tässä uusien kavereiden ja tuttavien saaminen, ryhmässä toimiminen sekä suunnittelutaidot ja onnistumisten kokemuksen saaminen.

Havaittavat vaikutukset käyvät huomattavasti selveemmiksi, kun järjestötoiminta koetaan tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi. Itseohjautuvuuteen luokiteltujen muuttujien todennäköisyys nousee 18–28 prosenttiyksikköä, kun järjestön korkeimmaksi mainittu tärkeys nousee arvosta 3 arvoon 5. Sosiaalisten muuttujien nousu on vielä hieman selvempää, sillä niiden arvot nousevat 21–31 prosenttiyksikköä. Tietojen ja taitojen oppimisessa nousua on uusien tietojen saamisessa (13 %-yksikköä) ja talouteen liittyvissä taidoissa (9 %-yksikköä). Kielitaidossa ja digitaalisissa taidoissa ei järjestötoiminnalla ole mitään havaittavaa vaikutusta. Tiedollinen oppiminen on tärkeä asia, mutta näyttää siltä että sitä on saavutettavissa muulla harrastustoiminnalla, ja järjestötoiminta antaa nostaa sen todennäköisyyttä vähän verrattuna itseohjautuvuuden ja sosiaalisen toiminnan kehittymiseen. Tiedollinen oppiminen on kuitenkin aktiivisimmillakin järjestöosallistujilla kolmanneksi tärkein harrastus- ja järjestötoiminnasta saatava asia. Kun järjestötoimintaa ei ole, tai sen merkitys ei ole suuri, tiedollinen oppiminen on selvästi tärkein harrastustoiminnasta saatava asia. Kuvaajassa 3. tiivistetään tietoa vielä tarkastelemalla

edellisten taulukoiden tietoja suhteellisen muutoksen mukaan. Taulukkoon on laskettu indeksi, jossa indeksiarvon 100 saa niiden osuus, jotka eivät osallistu järjestötoimintaan. Muut arvot saadaan laskelmalla osuus ja kertomalla se ei-järjestöosallistujien osuudella. Niiden arvot siis indikoivat sitä, miten järjestötoiminta tuottaa seurauksia kyseisille asioille.

	Ei mitään järjestötoimintaa	Järjestöt 1-3	Järjestö 4	Järjestö 5
	N=612	N=1073	N=1058	N=1835
Uutta tietoa	100	96	107	118
Kielitaito	100	99	100	101
Digitaalisuuteen liittyvät taidot	100	89	93	88
Talouteen liittyvät taidot	100	108	135	175
Suunnittelutaidot	100	129	164	213
Oma-aloitteisuus	100	117	146	167
Onnistumisen kokemukset	100	114	127	152
Hyvinvoinnista huolehtiminen	100	110	144	177
Taidot ongelmanratkaisu- ristiriitatilanteissa	100	99	132	166
Saavutettujen tietojen ja taitojen esille tuomisen taidot	100	106	149	211
Esiintymis- ja viestimistaidot	100	125	165	233
Vastuun ottaminen	100	112	140	192
Uusia kavereita ja tuttavvia	100	125	157	185
Ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toiminta	100	135	189	234
Ohjaamisen ja johtamisen taidot	100	123	189	321
Yhteisiin asioihin vaikuttamisen taidot	100	122	182	278

Taulukko 4. Harrastus- ja järjestötoiminnasta saatujen asioiden suhteellinen muutos järjestötoiminnan tärkeyden mukaan.

Taulukon 4. perusteella on havainnollista pohtia kysymystä, mihin asioihin tärkeäksi koetulla järjestötoiminnalla on suurin merkitys. Seuraavaksi listataan oikeanpuolimmaisena sarakkeen lukemat. Niiden järjestys siis kertoo siitä, mitkä ovat yleisimmät aktiivisesta järjestöosallistumisesta saatavat asiat.

Ohjaamistaidot ja vaikuttamisosaaminen ovat vaikutusten kärjessä

Ensimmäiseksi, arvolla 321, sijoittuu ohjaamisen ja johtamisen taidot. Sen esiintymisen todennäköisyys siis kasvaa yli kolminkertaiseksi, kun vertaillaan järjestötoimintaan osallistumattomia niihin, jotka kokevat ainakin jonkin järjestöosallistumisensa erittäin tärkeäksi. Erityisen voimakas nousu on, kun järjestötoiminta koetaan erittäin tärkeäksi. Ohjaamisen ja johtamisen taidot ovat ehkä yllättäväkin vertailun voittaja. Niiden mainitseminen harrastus- ja järjestötoiminnasta saatavaksi asiaksi on varsin harvinaista (joka kuudes), jos järjestöosallistumista ei ole. Joka toinen erittäin tärkeäksi järjestötoimintansa kokeva mainitsee sen. Ero on päivänselvä ja selittyy järjestötoimintaan liittyvillä kokemuksilla.

Toiseksi vertailussa nousee, arvolla 278, yhteisiin asioihin vaikuttamisen taidot. Vaikuttaminen

on tärkeä järjestötoiminnan perusajatukseen liittyvä asia, ja se näkyy selvästi aineistossa. Vaikuttamistaitojen todennäköisyys kasvaa varsin selvästi järjestötoiminnan tärkeyden mukana. Kun joka seitsemäs järjestötoimintaan osallistumaton kokee saavansa harrastustoiminnasta vaikuttamisen taitoja, niin siten sanoo lähes kaksi viidestä järjestötoimintansa erittäin tärkeäksi kokevista.

Sosiaalista pääomaa ja esiintymistaitoja

Kolmanneksi vertailussa sijoittuu ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa toimiminen. Järjestötoiminta yhdistää ja kytkee ihmiset toisiinsa. Järjestötoiminta luo sosiaalista pääomaa. Vaikutus on varsin huomattava jo vähemmän tärkeäksi koetun järjestötoiminnan yhteydessä.

Esiintymis- ja viestintätaidot on vertailun neljäs. Järjestötoiminta muodostaa vuorovaikutusareenan, jossa oman toiminnan esittäminen ja asioiden ilmaiseminen on tärkeää. Erityisen tärkeää se on kulttuurialan yhdistyksissä, kuten musiikin tai tanssin järjestöissä. Esiintymis- ja viestintätaitojen merkitys korostuu, kun järjestötoiminta koetaan tärkeäksi.

Suunnittelutaidot ytimessä vaikutuksista itseohjautuvuuteen

Suunnittelutaidot osoittautuu keskeiseksi itseohjautuvuuteen liittyvistä vaikutuksista. Se korostuu jossain määrin verrattuna oma-aloitteisuuteen, onnistumisen kokemuksiin, hyvinvoinnista huolehtimiseen ja taitoihin ongelmanratkaisu- ja ristiriitatilanteissa. Nuorten järjestöaktiivisuus vaikuttaa kuitenkin kaikkiin näihin. Tilastollisesti todennäköisyys, että harrastus- ja järjestötoiminnalla on näitä vaikutuksia on puolitoistakertainen tai kaksinkertainen verrattuna niihin, jotka eivät osallistu järjestötoimintaan. Suunnittelutaidot poikkeaa muista mainituista siinä, että myös epäintensiivisen järjestötoiminnan vaikutus on vähintäänkin kohtalainen.

Onnistumisen kokemuksia ja oma-aloitteisuutta harrastus- ja järjestötoiminnan seurauksina nuoret kokevat erittäin yleisesti. Karkeasti arvioiden kaksi kolmesta kaikkein järjestöaktiivisimmista (Järjestö 5) kokee saavansa näitä asioita. Suhteellisesti järjestötoiminnan vaikutus niihin ei kuitenkaan ole vertailussa erityisen voimakas. Tämä johtuu siitä, että niitä saadaan varsin yleisesti myös muusta harrastustoiminnasta – yksilöllisistä tai muissa kuin järjestökonteksteissa harrastettavista. Kun kysymyksessä on laajasti ottaen vapaa-ajan toiminta, on hyvin odotettavaa, että onnistumisen ja oman aktiivisuuden kokemukset ovat tärkeitä toiminnan vaikutuksia.

Uutta tietoa saadaan järjestötoiminnasta

Samantodeta uuden tiedon muodostumisesta. Se on ominaista monelle järjestötoiminnan lajille. Ajateltakoon esimerkkinä pienoismallien rakentamista, urheilulajin harrastamista tai ympäristönsuojeluun vaikuttamista. Kaikissa niissä tiedonmuodostus ja -hallinta harrastuksen, lajin tai toiminnan erityisestä kohteesta on olennaista. Uutta tietoa saadaan järjestötoiminnassa, mutta sitä saadaan myös muissa harrastamisen ympäristöissä.

Mielenkiintoinen havainto on, että kielitaitoon ja digitaalisiin taitoihin järjestöaktiivisuudella ei näytä olevan mitään vaikutusta. Ne ovat tietenkin tärkeitä taitoalueita, joiden merkitys tulevaisuudessa oletettavasti vain tulee tärkeämmäksi. Voi kysyä, miksei järjestöaktiivisuus vaikuta niihin lainkaan. Onko nuorten järjestötoiminta jäänyt jälkeen digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisestä ja kielten moninaisuudesta?

Harrastamisella ja järjestötoiminnalla on esteitä ja kannustavia tekijöitä

Pekka Kaunismaa, 12.2, 2024

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on kerännyt tulevaisuuskyselyaineiston helmi- ja maaliskuun aikana 2023. Vastaajat olivat yläkoulun 8. ja 9. luokan sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. He ovat suurimmaksi osaksi vuosina 2005–2008 syntyneitä eli vastaamisajankohdan aikaan 14–17-vuotiaita nuoria. Osaamiskeskus Kentauri analysoi aineistoa syksyn 2023 aikana, ja asiantuntijamme Pekka Kaunismaa avaa tuloksia blogisarjassa.

Tässä blogissa tarkastellaan, mitkä tekijät nuorten mielestä kannustaisivat ja edistäisivät harrastamisen lisäämistä. Tutkimustulokset perustuvat Kentaurin käytössä olevaan kyselyaineistoon. Siihen vastasi keväällä 2023 yhteensä 4578 lähinnä 14–17-vuotiasta nuorta koko maasta.

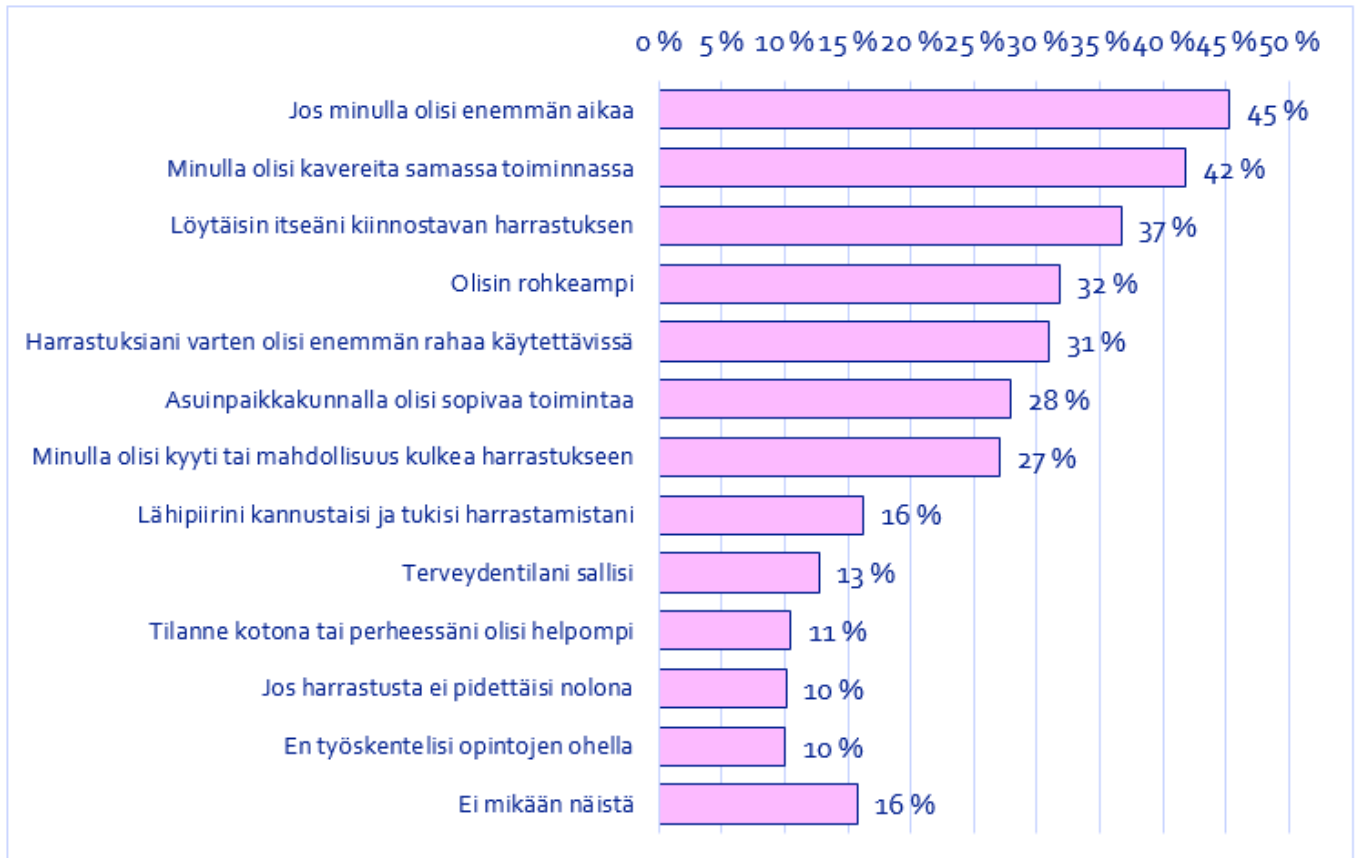
Kyselyssä tiedusteltiin nuorilta, mikä kannustaisi tai tukisi lisäämään järjestö- ja

harrastustoimintaa, ja tulosten perusteella nähdään, että monet varsin erilaiset tekijät. Niitä voi tulkita myös rajoitteiksi, jotka ehkäisevät harrastamasta enemmän. Nuoret tunnistavat kynnyksiä erityisesti ajankäytössä, kaveripiiriin kapeudessa, omassa rohkeudessa sekä vaikeuksissa harrastuksen löytymiseen ja saavutettavuuteen. Oma tekijänsä on harrastamisen kalleus, mikä on noussut yhteiskunnalliseksi keskusteluaiheeksi.

Kirjoitus liittyy tarkasteluun, jossa analysoidaan aineiston valossa nuorten harrastus- ja muun järjestötoiminnan vaikutuksia osallisuuteen ja kasvuun ja sen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tässä kirjoituksessa käytetään kuitenkin johdonmukaisesti käsitettä harrastaminen, sillä kyselyaineistossa nuoria pyydettiin vastaamaan yleisesti haluun ja mahdollisuuksiin harrastaa. Järjestötoiminta katsotaan tässä kuuluvan osaksi harrastamisen laajempaa ilmiötä. Tarkastelun lopuksi palataan kysymykseen, millaisia kynnyksiä ja esteitä nuorten harrastusjärjestöjen tulisi huomioida suunnatessaan toimintaa nuorille.

Ajankäytön haasteet yleisimpiä

Kyselyyn vastaajia pyydettiin merkitsemään vaihtoehtoista kohdat, jotka "lisäisivät haluasi tai mahdollisuksiasi harrastaa". Erilaisia asioita oli tarjolla 12 ja lisäksi oli vaihtoehto "ei mikään näistä". Tarjolla olleet asiat koskivat ajankäyttöä, harrastusten löytymistä ja saatavuutta, perheeseen, resursseihin ja talouteen liittyviä tekijöitä, sosiaalisia suhteita ja rohkeutta, terveyttä sekä sitä, pidetäänkö harrastusta nolona. Tarkemmat muotoilut ilmenevät kuvaajasta 1. Vastaaja vastasi vaihtoehtoista haluamaansa määrään. Vastaajat löysivät listalta keskimäärin 3,6 itseään enemmän harrastamiseen kannustavaa tekijää.

Kuvaaja 1. Harrastusta lisäävät ja kannustavat tekijät

Yleisin vaihtoehtoista on ajankäyttöön liittyvä: 45 % kyselyyn vastanneista nuorista harrastaisi enemmän, jos aikaa olisi käytössä enemmän. Tämän kysymyksen voi tulkita harrastamisen lisäämisen rajoitteena. Koulu, vapaa-aika ja jo olemassa olevat harrastukset rajoittavat mahdollisuutta lisätä harrastamista. Estävätkö ajankäyttöön liittyvät tekijät harrastamista ja järjestötoimintaa yleisesti vai onko niin, että harrastaminen on jo saturoitunut. Tähän kysymykseen etsitään alempana vastausta.

Toinen lähes yhtä yleinen tekijä liittyy sosiaalisiin suhteisiin. Oletuksena voi pitää, että tämä on enimmäkseen yhdistystoiminnallisen ja ryhmässä toteutuvan harrastustoiminnan rajoite. Kysymys "minulla olisi kavereita samassa toiminnassa" on merkitty 42 %:ssa vastukseksi. Henkilökohtainen kiinnostus harrastuksia kohtaan ei siis saa aina kaveripiiristä tukea. Liittyykö tämä kaveripiirien kapeuteen ja kenties yksinäisyyteen vai siihen, ettei harrastus- ja järjestötoimintaan niin sanotusti käy kutsu tuttuja osalta?

Lähellä tätä kysymyksenasettelua on kysymys "olisin rohkeampi". Tämä vastausvaihtoehto viittaa pääasiallisesti siihen, että oma toimijuus ei riitä tekemään mahdolliseksi harrastusten löytymistä. Tämä on neljänneksi yleisin tekijä ja koskee lähes kolmasosaa vastaajista.

Harrastusten löytäminen on myös varsin yleinen tekijä. Itseä kiinnostavaa harrastusta ei löydy 37 % vastaajista ja asuinpaikkakunnan tarjonta ei anna mahdollisuuksia 28 %:lle. Harrastamista rajoittaa myös kyydin tai kulkumahdollisuuden puute (27 % vastaajista). Harrastusten saatavuus tai saavutettavuus on siis varsin yleinen rajoittava tekijä.

Yleinen seikka on myös harrastusten kalleus. Lähes kolmannes harrastaisi enemmän, jos sitä varten olisi enemmän rahaa käytössä. Näin asian näkee lähes kolmannes (31 %) vastaajista. Artikkelin lopuksi tätä kysymystä pohditaan tarkemmin: liittyykö se vain joihinkin, kalliiksi koettuihin harrastuksiin? Onko rahan puute vain sosioekonomiselta perhetaustaltaan vähävaraisempien kysymys vai yleisesti kaikkia nuoria koskeva?

Jossain määrin harvinaisempia vaihtoehtoja ovat terveydentilaan, kodin olosuhteisiin, lähipiirin kannustamisen ja tukemisen puutteisiin, työssäkäyntiin sekä harrastuksen nolouteen liittyvät seikat. Näihin vaihtoehtoihin vastasi 10–16 % vastaajista. Vaikka ne eivät ole niin yleisiä kuin muut esiintyvät tekijät, koskevat ne kuitenkin melko suurta joukkoa.

Vanhemmilla nuorilla harrastamisen lisäämisen haasteet moninaisempia

Kyselyn vastaajat olivat suurimmaksi osaksi 14–17-vuotiaita. Tähän vaihteluväliin menevät yläkouluikäiset ja lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat. On odotettavaa, että harrastuksiin kannustavat tai niiden kynnyksiä estävät tekijät ovatkin erilaisia vastaajien nuorimpien ja vanhimpien välillä. Odotuksen mukaisesti ikä ja nuoruuden vaihe liittyy joihinkin tekijöihin eri tavoin. Taulukossa 1. esitetään kaikkia harrastamiseen kannustavista tekijöistä tilastollinen yhteys vastaajan ikään sekä ilmeinen selitys, mikä tekee yhteyden ymmärrettäväksi. Tilastollinen yhteys on joko merkitsevä (p-arvo alle 0,05) tai erittäin merkitsevä (korrelaation p-arvo alle 0,01).

Harrastamista lisäävä tai kannustava tekijä	Tilastollinen yhteys	Ilmeinen selitys iän merkitykselle
Jos minulla olisi enemmän aikaa	Erittäin merkitsevä	Ajankäyttö tiivistyy vanhemmilla nuorilla.
En työskentelisi opintojen ohella	Erittäin merkitsevä	Työnteko yleistyy vanhemmilla nuorilla.
Löytäisin itseäni kiinnostavan harrastuksen	Merkitsevä	Harrastusten löytyminen on vanhemmille vaikeampaa. Tarjonta voi olla vähisempää yli 16-vuotiaille.
Asuinpaikkakunnalla olisi sopivaa toimintaa	Ei yhteyttä	
Harrastuksiani varten olisi enemmän rahaa käytettävissä	Erittäin merkitsevä	Nuorempia todennäköisesti tuetaan harrastuksissa yleisemmin tai vanhempien nuorten harrastukset ovat kalliimpia
Minulla olisi kyyti tai mahdollisuus kulkea harrastukseen	Käänteisesti merkitsevä	Vanhemmilla nuorilla on monipuolisempia mahdollisuuksia järjestää kyyti
Minulla olisi kavereita samassa toiminnassa	Merkitsevä	Vanhemmilla nuorilla on jossain määrin rajatut harrastuksiin kutsuvat sosiaaliset piirit
Olisin rohkeampi	Erittäin merkitsevä	Rohkeus ja itsetunto rajaavat voimakkaammin vanhempien nuorten mahdollisuuksia. Selitys voi olla, että harrastukset vaativat itsenäisempää toimijuutta.
Terveystilani sallisi	Erittäin merkitsevä	Terveydelliset harrastamisen rajoitteet joko yleistyvät vanhemmilla nuorilla tai harrastustoiminnan piirteet rajoittavat tai syrjivät heidän mahdollisuuksiaan.
Tilanne kotona tai perheessäni olisi helpompi	Ei yhteyttä	
Lähipiirini kannustaisi ja tukisi harrastamistani	Ei yhteyttä	
Jos harrastusta ei pidettäisi nolona	Käänteisesti erittäin merkitsevä	Nuoremmille omat kiinnostuksen kohteet ovat arkaluontoisempia.
Ei mikään mäistä	Käänteisesti erittäin merkitsevä	Vanhemmat nuoret kokevat useammin ja monipuolisemmin harrastamisen rajoitteita.

Taulukko 1. Harrastamista lisäävien ja kannustavien tekijöiden yhteys vastaajan ikään.

Ikä siis vaikuttaa harrastamiseen kannustaviin tekijöihin. Ajankäytölliset haasteet, rahan käyttämisen haasteet, rohkeuden ja kavereiden puute, harrastuksen löytyminen ja terveydentilan tuomat rajoitteet yleistyvät. Harrastusten noloksi kokeminen ja kyydin ja kuljetuksen järjestäminen helpottuvat, kun ikävuosia tulee lisää.

Tytöt kokevat harrastamisen kynnykset korkeampina kuin pojat

Sukupuolten vertailu osoittaa, että tytöt tunnistavat enemmän ja useampia harrastamiseen kannustavia tekijöitä. Sukupuolten ero on huomattava lähes kaikkien tekijöiden osalta. Taulukossa 2. on esitetty poikien ja tyttöjen vastausten prosenttiosuudet.

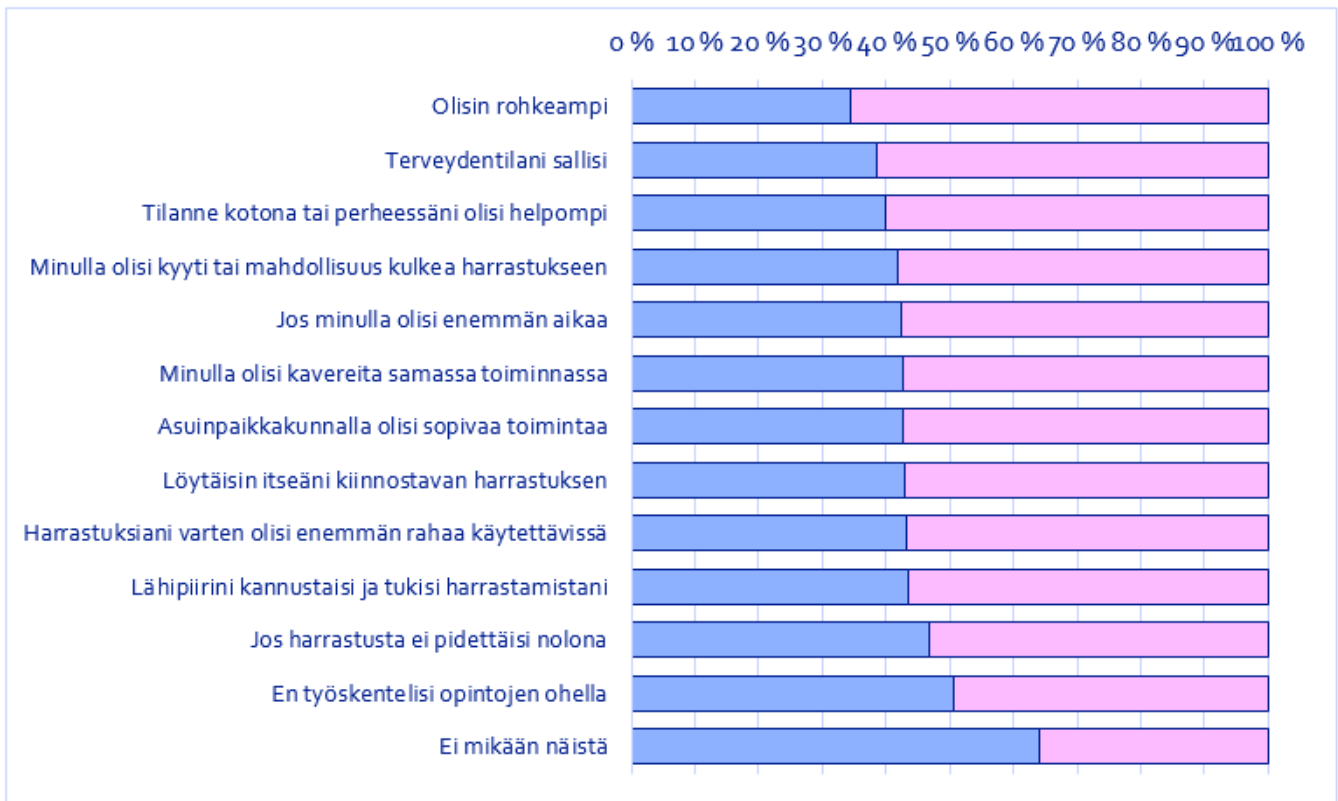
Harrastamista lisäävä tai kannustava tekijä	Poika	Tyttö
Jos minulla olisi enemmän aikaa	38%	51%
En työskentelisi opintojen ohella	10%	10%
Löytäisin itseäni kiinnostavan harrastuksen	31%	41%
Asuinpaikkakunnalla olisi sopivaa toimintaa	23%	31%
Harrastuksiani varten olisi enemmän rahaa käytettävissä	26%	34%
Minulla olisi kyyti tai mahdollisuus kulkea harrastukseen	22%	31%
Minulla olisi kavereita samassa toiminnassa	35%	47%
Olisin rohkeampi	20%	39%
Terveystilani sallisi	9%	15%
Tilanne kotona tai perheessäni olisi helpompi	8%	12%
Lähipiirini kannustaisi ja tukisi harrastamistani	14%	18%
Jos harrastusta ei pidettäisi nolona	9%	10%
Ei mikään näistä	22%	12%

Taulukko 2. Harrastamista lisäävien ja kannustavien tekijöiden yleisyys tytöillä ja pojilla.

Sukupuolten eroa on mahdollista tulkita eri tavoin. Yksi tulkintalinja lähtee siitä, että pojilla ja tytöillä on erilainen suhtautumistapa harrastamista lisäävien tekijöiden tunnistamiseen. Tämän tulkinnan mukaan tytöt merkitsevät kyselylomakkeeseen kevyemmin perusteita ja useampia vaihtoehtoja kuin pojat. Toinen tulkintatapa on, että harrastamista lisäävät ja siihen kannustavat tekijät ovat sellaisenaan sukupuolittuneita. Jos tekijät otaksutaan harrastamista estäviksi, taulukkoa on mahdollista tulkita siten, että tytöt kokevat paljon useammin ja useammanlaisia esteitä ja rajoitteita harrastamiseen. Esteet ja rajoitteet voivat olla kulttuurisia tai liittyä erilaisiin harrastuksiin. Ne voivat olla rooli-dotuksia tai toiminnallisia seikkoja. Tiedetään myös, että nuorten harrastaminen ja yhdistystoiminta eri muodoissaan on sellaisenaan varsin sukupuolittunutta. Pääsääntöisesti tytöt vastaavat harrastavansa ja toimivansa yhdistyksissä poikia enemmän. Lisäksi poikien vapaa-ajan toiminta ei välttämättä suuntaudu sellaiseen toimintaan, jota kutsutaan nuorten näkökulmasta harrastamiseksi.

Nämä seikat huomioiden kiinnostavaa onkin tarkastella eri tekijöiden suhteellista yleisyyttä. Kuvaajassa 2. esitetään poikien ja tyttöjen suhteellinen %-osuus. Kuviossa siis esitetään, mikä määrä vastaajista kuhunkin harrastusta lisäävään tekijään on tyttöjä ja mikä poikia. Ylimpänä listassa olevat tekijät ovat tytöille kaikkein tyypillisimpiä harrastuksia lisääviä tekijöitä. Alempana listassa esiintyvät pojilla suhteellisesti yleisemmin.

Tiedot osoittavat, että tytöille ominaisia harrastuksia lisäävät tai niiden esteitä poistavat tekijät ovat rohkeuden puute, terveydentilaan ja kotitilastaan liittyvät tekijät, kyydin järjestelyt, ajankäyttö ja samasta kiinnostuneiden kavereiden löytyminen. Pojille tavanomaisempia tekijöitä ovat työssä käynti, harrastamisen nolostelu, lähipiirin kannustus ja talouden rajoitteet.

Kuvaaja 2. Harrastamista lisäävien tekijöiden poikien ja tyttöjen suhteellinen %-osuus.

Seuraavassa nostetaan esille joitakin havaintoja ja pohditaan kyselyaineiston valossa niiden luonnetta ja esiintyvyyttä tarkemmin.

Kiireinen arki harrastamisen rajoitteena

Ajankäytön haasteet on yleisin harrastamisen lisäämistä estävä tekijä. Harrastamista olisi lähes joka toisella enemmän, jos aikaa siihen olisi käytettävissä enemmän. Kysymys onkin, koskeeko tämä enimmäkseen niitä, jotka jo harrastavat ja joilla olisi halua harrastaa vieläkin enemmän. Kyselyssä vastaajat ovat toisessa kohdassa vastanneet mielipidekysymykseen ”Minulla on säännöllinen harrastus”. Tähän kysymykseen vastattiin viisiportaisella likertin asteikolla, jonka ääripäät ovat ”täysin eri mieltä” ja ”täysin samaa mieltä”. Kyseinen muuttuja korreloi tilastollisesti luotettavasti sen kanssa, että harrastamista lisäisi, jos olisi siihen enemmän aikaa. Korrelaatiokerroin on 0,062 ja sen voi tulkita varsin selväksi. Käytännössä siis runsas harrastaminen liittyy monesti siihen, että harrastamisen lisäämiselle ei ole aikaa. Toisesta suunnasta katsoen näyttää siltä, että runsaasti harrastavat toivoisivat harrastavansa lisää, mutta ajankäyttö rajoittaa.

Vielä vankempi korrelaatio (0,18) eli muuttujien yhteisvaihtelu esiintyy koulumenestyksen ja harrastusten lisäämisen ajankäytöllisten rajoitusten välillä. Hyvin koulussa menestyville on tavallisempaa kokea ajankäytöllisiä haasteita harrastamisen lisäämisessä. Nämä havainnot vahvistavat siis käsitystä, että koulun ja harrastusten täyttämä arki rajoittavat harrastamisen lisäämistä. Sama havainto toisesta näkökulmasta: suuri osa nuorista haluaisi harrastaa enemmän, mutta koulun ja harrastusten ajankäyttö rajaa mahdollisuuksia.

Tiedoista voi päätellä, että harrastusten lisäämisen esteenä on kiireinen arki, jossa koulu, harrastukset ja muu ajankäyttö kasaantuvat siinä määrin, ettei harrastusten lisääminen ei tule mahdolliseksi.

Omatoimisesti harrastavat kokevat tarvetta harrastaa enemmän

Nuoret, jotka harrastavat omatoimisesti harrastuksiaan, kokevat enemmän tarvetta harrastaa lisää. Havainto näyttää koskevan paikkansa yleisesti harrastamiseen ja suurimpaan osaan harrastamisen eri lajeista. Taulukkoon 3. on kerätty tiedot omatoimisen ja ryhmämuotoisen harrastamisen tilastollisesta yhteydestä (korrelaatiosta) eri harrastuksiin osallistuvista. Havaitaan, että omatoimisesti harrastavat haluaisivat harrastaa enemmänkin tilastollisesti erittäin merkitsevällä todennäköisyydellä. Poikkeuksia ovat vain moottoritekniikka ja tietokoneita harrastavat. Ryhmämuotoisesti harrastavien tarve harrastaa enemmän ei pääsääntöisesti poikkea aineiston keskiarvoista tilastollisesti merkitsevällä tasolla. Kuitenkin kuvataiteita, urheilulajia, kulttuuritapahtumia ja muuta kuin digitaalista pelaamista ryhmämuotoisesti harrastavat kokevat tarvetta harrastaa enemmän.

Harrastus	Omatoimisen harrastuksen yhteys harrastamisen lisäämiseen	Ryhmämuotoisen harrastuksen yhteys harrastamisen lisäämiseen
Kuvataide	Erittäin merkitsevä	Erittäin merkitsevä
Käsityöt, puutyöt	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Moottoritekniikka	Ei yhteyttä	Ei yhteyttä
Teatteri, sirkus, tanssi	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Lukeminen	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Kirjoittaminen	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Musiikki	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Kuntoliikunta	Merkitsevä	Ei yhteyttä
Urheilulaji	Erittäin merkitsevä	Erittäin merkitsevä
Kulttuuritapahtumat	Erittäin merkitsevä	Erittäin merkitsevä
Nuorisotoiminta	Merkitsevä	Merkitsevä
Valokuvaus	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Tietokoneet	Ei yhteyttä	Ei yhteyttä
Pelaaminen, digi	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Pelaaminen, muu	Erittäin merkitsevä	Erittäin merkitsevä
Kielten opiskelu	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Luonto ja eläimet	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä
Muu	Erittäin merkitsevä	Ei yhteyttä

Taulukko 3. Nuoren omatoimisten ja ryhmämuotoisten harrastusten yhteys harrastamisen lisäämisen tarpeeseen.

Näyttäisi siis siltä, että ryhmämuotoisiin harrastuksiin osallistuvat eivät koe harrastamisen lisäämistä itselleen tärkeäksi keskimääräistä nuorta enempää. Tämän voi tulkita siten, että ryhmämuotoinen harrastaminen ikään kuin saturoi harrastamiseen liittyviä tarpeita paremmin kuin omatoimisesti kiinnostuksen kohteitaan harrastavat. Selitys voi olla, että ryhmämuotoinen harrastaminen on sosiaalisesti antoisampaa. Tälle tulkinnalle löytyykin tukea aineistosta. Ryhmämuotoiset harrastukset antavat todennäköisemmin esimerkiksi uusia kaverisuhteita sekä taitoja toimia muiden nuorten kanssa kuin omatoimiset harrastukset. Toisaalta

omatoimiset harrastukset koetaan henkilökohtaisesti tärkeämmiksi kuin ryhmämuotoiset. Myös tämä viimeksi mainittu havainto voi osittain selittää tarkasteltavaa yhteyttä: tärkeäksi koetut harrastukset lisäävät halua harrastaa.

Harrastukset maksavat, mikä rajoittaa harrastamista

Viimeisenä seikkana tarkastellaan lähemmin taloudellisten rajoitteiden yhteyttä harrastamisen tarpeisiin. Kyselyn mukaan lähes kolmannes (31 %) nuorista kokee, että harrastaisi enemmän, jos hänellä olisi enemmän rahaa käytettävissä harrastamiseen. Asia on herättänyt yhteiskunnallista keskustelua siitä, onko harrastustoiminta eriarvoistavaa ja riippuvainen perheen mahdollisuuksista käyttää nuorten vapaa-ajan toimintaan rahaa. Keskustelua on käyty erityisesti liikuntaseuratoiminnan kalleudesta, mutta sama koskee vaihtelevasti muutakin ohjattua ja harrastusmaksuja ja -välineistöä edellyttävää toimintaa. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että nuoret kokevat harrastamisen kynnyksenä rahankäytön vain yhtenä, muttei kaikkein yleisempänä tekijänä. Enemmän ajankäyttö, samoista asioista kiinnostuneiden kavereiden löytyminen, harrastuksen löytyminen ja oma rohkeus. Harrastustoimintaa kehitettäessä taloudellinen kyky osallistua niihin on vain yksi tekijä muiden joukossa.

Vanhempien koulutustaso on varsin hyvä ja usein käytetty mittari, joka kuvaa laajemmin perheen sosio-ekonomista asemaa laajoissa aineistoissa. Vanhempien koulutustasolla onkin yhteys nuoren tarpeeseen lisätä harrastamista. Yhteys ei kuitenkaan ole suoraviivainen. Paremmiin koulutettujen vanhempien perheissä nuoret kokevat muita enemmän harrastamista lisääviksi tekijöiksi harrastuksen löytymisen ja samoista asioista kiinnostuneiden kavereiden löytymisen. Toisaalta vanhempien alempi koulutustaso yhdistyy tilastollisesti luotettavasti siihen, että tilanne kotona olisi yleisesti parempi. Yllättävää kyllä, väittämä "minua kannustaisi harrastamaan enemmän, jos harrastuksiani varten olisi enemmän rahaa käytettävissä" ei näytä korreloivan tilastollisesti merkitsevästi perheen koulutustason ja sosio-ekonomisen aseman kanssa. Yhteys on olemassa: nuoret korkeammin koulutettujen vanhempien perheissä tunnistavat jossain määrin yleisemmin väittämän koskevan itseään. Tämä ilmenee taulukosta 4.

Vanhempien korkein koulutustaso	Harrastuksia varten olisi enemmän rahaa käytössä
Peruskoulu	34 %
Ammatillinen koulutus	33 %
Ylioppilastutkinto	29 %
Ammattikorkeakoulu	34 %
Yliopisto	27 %

Taulukko 4. Vanhempien koulutustason yhteys väittämään "haluani ja mahdollisuuksiani harrastaa lisääsi, jos harrastuksiani varten olisi enemmän rahaa käytettävissä". Vastaajien %-osuus. N = 4 578

Näyttää siis siltä, että harrastuksiin käytettävissä olevan rahan rajoitteet koskevat varsin tasaisesti kaikkia sosioekonomisia ryhmiä. Saattaa toki olla, että asia ilmenee aivan eri muodoissa sosiaaliluokissa. Taloudelliset kynnykset harrastaa ylipäättään kalliita osallistumismaksuja ja välineistöä edellyttäviä harrastuksia ilmenevät varmasti eri tavoin vähävaraisten perheiden keskuudessa kuin hyvin tienaavien. Nuoret voivat hyvinkin tunnistaa jo lähtökohdissaan,

etteivät kalliimmat harrastukset ole saavutettavissa itselleen eivätkä osaa niitä kaivatakaan.

Suomalaisten nuorten harrastaminen ei yleisesti ottaen ole sidoksissa perheen sosioekonomiseen taustaan. Kokonaisuudessaan sekä järjestömuotoinen toiminta että harrastukset jakautuvat varsin tasaisesti, kun tarkastellaan vanhempien korkeinta koulutustasoa. Poikkeuksena näyttäisi olevan ryhmämuotoinen urheilulajiharrastus ja urheiluseuratoiminta, joka on muihin harrastuksiin ja muuhun yhdistystoimintaan verraten selvästi sidoksissa perheen sosioekonomiseen asemaan.

Lopuksi

Yhdistykset ja muut harrastamista organisoivat toimijat voivat hyödyntää edellä olevia havaintoja toiminnassaan monella tavalla. Ensinnäkin, harrastamiseen kannustaisivat ja halua harrastaa lisääisivät varsin moninaiset tekijät. Edellä on ilmennyt, että yleisin tekijä on ajankäytön rajoitteet. Harrastaminen kilpailee nuorten ajasta koulun, kodin, viihteen, kulutuksen ja muun vapaa-ajan keskellä. Tämä näkyy selvästi aineistossa. Harrastamisen järjestäjät joutuvat jatkuvasti miettimään keinoja, miten toimintaa voisi kehittää kiinnostavaksi ja luokseen kutsuvaksi, jotta se voittaisi muut ajankäytön velvoitteet ja houkutteet.

Melkein yhtä merkittävä tekijä on nuorten sosiaalisten piirien rajoitteet ja rohkeuden puute. Nämä ovat jossain määrin kuin kolikon kaksi puolta. Monille nuorille on vaikeaa löytää samoista asioista kiinnostunutta porukkaa ja olla rohkeampi osallistumaan harrastustoimintaan. Mielenkiintoinen on myös havainto, että noin joka kymmenes nuori kokee harrastamisen lisäämisen kynnyksenä olevan harrastamisen nolous. Järjestöjen ja muiden harrastusten tuottajien on hyvä miettiä, miten harrastaminen tehdään sosiaalisesti kutsuvaksi. Nuorten järjestötoimintaan voi liittyä sosiaalista sulkevuutta, joka ilmenee nuorille sellaisena, että toimintaan mukaan pääseminen edellyttää kontakteja jo mukana oleviin sekä rohkeutta. Yhdistystoiminta saattaa sulkea ulos tavoilla, joita on vaikea tunnistaa.

Kolmas havainto on, että nuorille ei ole helppoa löytää kiinnostavaa harrastusta. Yli kolmannes kyselyyn vastaajista tunnisti sen omakohtaiseksi haasteekseen. Osaltaan tätä havaintoa voi pohtia näkökulmasta, saavatko nuoret riittävästi tietoa tarjonnasta ja mahdollisuuksista. Toisaalta harrastamiseen liittyy odotuksia, että sen tulee olla omasta näkökulmasta kiinnostavaa ja motivoivaa. Harrastusta ei siis löydy, koska kiinnostus ei ilmene rohkaisevana voimana ja voimavarana. Osaltaan kysymys on harrastuksen saavutettavuudesta omalla paikkakunnalla tai elämänpiirissä. Yleisiä kynnyksiä ovatkin, ettei paikkakunnalta löydy sopivaa toimintaa tai kyydin järjestäminen on liian vaikeaa.

Harvinaisempia mutta joillekin polttavia tekijöitä ovat lähipiirin kannustuksen puute, terveydentilan rajoitteet sekä se, että kotiolot ovat kehnot. Nämä tekijät koskevat aineiston perusteella kymmenesosaa tai jossain määrin useampaa nuorta. Lisäksi niillä on aineiston perusteella taipumusta kasautua samoille nuorille. Tiivistäen, syrjäytyminen sosiaalisista ja terveydellisistä syistä nostaa kynnyksiä joidenkin nuorten harrastamiseen.

Lopuksi kirjoittajan tärkeä viesti kaikille järjestötoimijoille

Kokonaisuudessaan järjestötoimintaan ja sen kaltaiseen yhteistoimintaan osallistuu aineiston mukaan jopa 80 % nuorista. Vaikka eroja onkin oman toimijuuden ja perhetaustan mittareilla, kaikki osallistuvat runsaasti. Järjestötoiminta siis tavoittaa suomalaiset nuoret

laajasti ja monipuolisesti, joskaan ei kaikkia. Vaikka harrastus- ja järjestötoimintaan mukaan tulemiseen ja sen lisäämiseen liittyy yleisiä ja vaikeitakin haasteita, kynnyksiä ja jopa esteitä, on se jo saavuttanut suurimman osan nuorista. Järjestöjen ei siis tarvitse yrittää ajatella nuorten tavoittamista liian monimutkaisilla tavoilla. Keinot ovat jo olemassa ja järjestö- ja harrastustoiminnan rakenteet tuottavat hedelmiä.

Vaikuttavuus ja vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuus nyt ja huomenna

Marion Fields, 25.2.2021

Vaikuttavan toiminnan suunnittelu ja aikaansaaminen ja sen todentaminen vaativat pitkäjänteisyyttä ja osaamista. Osaamiskeskus Kentaurin tavoitteena on kasvattaa nuorisjärjestöjen vaikuttavuusosaamista.

Kaikki yhdistykset on perustettu jotain tarkoitusta varten. Nuorisjärjestöjen toiminnan tavoitteena on usein hyvinvoiva lapsi tai nuori. Toiminnan vaikutukset taas ovat muutoksia, jonka järjestö tai muu toimija saa aikaan kohderyhmässään tai niiden asioiden parissa, joiden hyväksi se toimii. Vaikuttavuutta taas on laajempi yhteiskunnallinen hyöty, jota järjestö tavoittelee, eli esimerkiksi positiivinen muutos nuorten hyvinvoinnissa.

Kun moni toimija työskentelee saman tavoitteen aikaansaamiseksi, muutosta saadaan todennäköisemmin aikaiseksi. Harvoin varsinkaan pieni yhdistys saa yksin aikaan suuria muutoksia.

Vaikuttava toiminta elää ajassa

Jos haluamme suunnitella toimintaa nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi, meidän tulee ensin pohtia, mitä hyvinvointi oman yhdistyksen tai järjestön näkökulmasta tarkoittaa. Tämän jälkeen asetamme tavoitteita sekä mittareita, joiden avulla tavoitteiden saavuttamista mitataan.

Toiminta lähtee tästä.

Yhdistykset haluavat usein pitäytyä aiemmin hyväksi todetuissa toimintatavoissa, mutta jos vaikutuksia halutaan saada aikaan myös tulevaisuudessa, pitää osata rohkeasti kokeilla uusia toimintamuotoja ja joskus valitettavasti myös luopua vanhoista. On osattava ja uskallettava kysyä, millainen toiminta tuottaa tulosta kymmenen vuoden päästä ja osaammeko varautua muutokseen?

Kartoitus kertoo mittaamisen haasteista

Kartoitimme Kentaurissa nuorisojärjestöjen vaikuttavuusosaamista ja koulutustarpeita loppuvuodesta 2020. Kyselyyn vastanneissa nuorisojärjestöissä koetaan, että parhaiten onnistuu tavoitteiden asettaminen. Yli 80 % vastaajista kokee sen sujuvan vähintään melko hyvin.

Sen sijaan mittareiden valinta tavoitteiden mittaamiseen sujuu heikosti. Vain vajaa puolet vastaajista kertoi sen sujuvan vähintään melko hyvin. Muut viimeaikaiset havaintomme sekä nuoriso- että muiden järjestöjen parissa vahvistavat käsitystämme siitä, että mittarit ovat eräänlainen kipukohta järjestöjen vaikuttavuusosaamisessa.

Valitettavasti saimme kyselyymme yhteensä vain 27 vastausta, joten keräämämme tiedot eivät kuvaa tarpeita erityisen kattavasti. Tulevan vaikuttavuuskoulutuksen suunnittelussa olemme täydentäneet kyselyn tietoja työpajojen ja tuoreiden koulutuksissa tehtyjen havaintojen avulla.

Vaikuttavuus haltuun koulutuksilla

Toiminnan tulosten mittaamiseen liittyvän osaamisen tarve näkyi myös tutkimuksessa esiin nouseissa koulutustarpeissa, joissa kolmen kärki oli vaikuttavuusviestintä, mittarit sekä vaikuttavuuden yhteiskunnallinen ulottuvuus.

Kysyimme myös ajatuksia siitä, millaista osaamista järjestöissä tarvitaan, jotta toiminta olisi vaikuttavaa vielä kolmen tai kymmenen vuoden päästä. Viestintä ja mittaaminen nousivat näissäkin vastauksissa esiin.

“Vaikuttavuustekijöihin liittyvää koulutusta tarvitaan. Lisäksi työntekijöiden tulisi olla alasta kiinnostuneita ja sitoutuneita ihmisiä, joilla on halua vaikuttaa.”

Tulevaisuuden kannalta tärkeänä nähtiin myös toimijoiden sitoutuminen, koska vaikuttavuuden aikaansaaminen on pitkäjänteistä työtä.

Miten nuorisojärjestöt mittaavat toimintaansa?

Tanja Malk, 2.6.2021

Tanja Malk toteutti Kentaurissa työharjoittelunsa aikana tutkimuksen nuorisojärjestökentälle. Mitä kentällä mitataan ja millä tavalla?

Osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tehtävänä on kehittää nuorisojärjestökentän vaikuttavuusosaamista. Nuorisojärjestöjen vaikuttavuusarvioinnista on kerätty havaintoja kyselyllä sekä työpajatyöskentelyllä. Näiden lisäksi haluttiin tehdä pieni laadullinen tutkimus, jossa selvitetään nuorisojärjestöjen vaikutusten arvioinnin työkaluja ja mittareita.

Toteutin tutkimuksen sähköpostikyselynä avovastauksin ja kävin läpi vastanneiden järjestöjen kotisivuja ja toimintakertomuksia. Valitsin 15 eri nuorisojärjestöä, jotka edustivat erilaisia järjestöjä, ja vastauksia sain kuudelta eri järjestöltä. Puolet vastaajista halusi pysyä anonyyminä.

Kysely antoi kuvan siitä, miten vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi, työkalut ja mittarit ymmärretään järjestökentällä. Vastausten analysoinnissa peilasin tuloksia Allianssin tekemään Selvitys nuorisotyöstä Suomessa -kyselyyn sekä Hyvän mitta.fi-sivustolla esitettyyn vaikuttavuusketjuun.

Löytyykö yhteisiä mittareita?

Mitä mittarointityökaluja on käytössä? Kahdella järjestöllä kuudesta on käytössä vaikuttavuuden arviointiin tarkoitettu työkalupakki. Toisella näistä järjestöistä on käytössä Pokka-arviointityökalu ja toisella järjestölle opinnäytetyönä räätälöity vaikutusten arvioinnin työkalupakki. Viisi järjestöä kuudestailmoitti arvioivansasystemaattisestitoimintansavaikutuksia kyselyjen avulla. Kaksi järjestöä ilmoitti käyttävänsä jäsenrekisteriä, toimintasuunnitelmaa ja taloudenseuranta työkaluina. Kyselyntuloksesta voi vetää johtopäätöksen, että vaikuttavuuden mittaamista ei aina nähdä laajana kokonaisuutena, vaikuttavuuden ketjuna.

Millaisia mittareita käytetään? Kaikki kuusi järjestöä ilmoittivat keräävänsä osallistujapalautetta, joten se on yleisimmin käytetty vaikutusten mittari. Myös tapahtumien määrää ja osallistujamäärää ilmoitti seuraavansa viisi järjestöä. Strategian toteutumista ilmoitti seuraavansa neljä järjestöä. Muita mittareita – kuten toiminnan ja talouden seuranta, muuta vaikuttamistyötä sekä vertaisarviointia – ilmoitti käyttävänsä vain kaksi järjestöä. Hyvin todennäköisesti toimintaa seurataan, mutta sitä ei mielletä vaikuttavuuden mittariksi.

”Ilman kentän yhteisiä mittareita on mahdotonta arvioida yhdessä aikaansaatuja tuloksia ja vaikuttavuutta.”

Mitä mitataan? Kaikki kyselyyn vastanneet pitivät toimintaan osallistujien tyytyväisyyttä tärkeänä mitattavana asiana. Myös toiminnan määrää ja laajuutta mittasi viisi järjestöä. Osallistuneiden määrää seuraa myös viisi järjestöä. Nuorten toimijuuden vahvistumista seuraa kolme järjestöä. Näistä tärkeimpinä seurattavina asioina mainittiin opiskelu- ja työpaikan löytyminen.

Mitä halutaan saada aikaan? Viisi järjestöä ilmoitti tärkeimmäksi tavoitteeksi nuorten osallisuuden ja toimijuuden vahvistumisen, kaksi järjestöä nuorten kasvun ja kehityksen tukemisen. Viisi järjestöä oli sitä mieltä, että nuorisojärjestöjen kentällä on yhteisiä tavoitteita. Näistä tärkein on nuorten osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen ja nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuuksien tukeminen. Näitä tavoitteita ei kuitenkaan vastaajien mukaan mitata yhdessä, mikä tarkoittaa sitä, että kentän vaikuttavuutta ei saada hyvin esiin.

Miten tuoda vaikuttavuutta näkyviin?

Vain yksi järjestö kuudesta näytti mieltävän vaikuttavuuden mittaamisen koko toiminnan ketjuksi ja tuo toimintansa vaikutukset selkeästi esiin. Useat järjestöt kertoivat tavoitteista ja tehdystä vaikuttamistyöstä, mutta eivät niiden tuloksista. Normaalia toiminnan seuraamista ei nähty vaikutusten arvioinnin työkaluna. Tärkeänä pidetyn osallisuuden vahvistumisen mittaamista pidettiin vaikeana mitata. Kyselyyn vastanneet aktivismin ja harrastustoiminnan järjestöjen toiminnan tavoite on joko harrastustoiminnan edistämisessä tai järjestön harjoittamassa aktivismissa.

Nuoret ovat mukana toiminnassa, mutta toiminnan vaikutuksia nuoriin ei arvioitu. Allianssin aikaisemmassa kyselyssä 32 järjestöä 35:stä ilmoitti mittaavansa vaikutuksia. Tämä kyselyn tulos tukee sitä. Se mitä työkaluja ja mittareita käytetään, vaihtelee kuitenkin paljon. Ilman kentän yhteisiä mittareita on mahdotonta arvioida yhdessä aikaansaatuja tuloksia ja vaikuttavuutta.

Vaikuttavuus ja aika – Käsitteet muutoksessa

Marion Fields, 9.8.2023

Tavat, jolla vaikuttavuudesta ja arvioinnista puhutaan muuttuvat ajassa. Nykyään vaikuttavuus nähdään muutoksena yhteiskunnallisessa ilmiössä, jonka ratkaisemiseen esimerkiksi järjestö pyrkii. Tällainen voi olla esimerkiksi nuorten kokema yksinäisyys. Yhden järjestön ei itsessään koeta nykyisellään saavan aikaan vaikuttavuutta, koska se tarkoittaa muutosta myös toimintaympäristössä.

Näin olemme Kentaurissakin asian määritelleet. Järjestön toiminnan voidaan kuitenkin sanoa olevan vaikuttavaa, kun se saa aikaan tuloksia ja vaikutuksia, kuten Valtioneuvoston tuoreessa Valtionavustustoiminnan sanastossa määritellään. Tässä tekstissä keskitytään muutokseen ja jaetaan lopussa viisi vinkkiä käytännön arviointiin.

Tulos on välitön muutos

Valtionavustustoiminnan sanastossa termiin "tulos" on liitetty määre välitön kuvaamaan sitä, että se on muutos, joka seuraa suoraan toiminnasta ja sen tuotoksista. Sitä vertaillaan

tavoitteeseen. Nuorisojärjestössä toiminnan välitön tulos voi olla leirillä opitut uudet taidot.

Vaikutusta syntyy monen tekijän summasta

Vaikutus on kestävämpää muutosta. Uudessa sanastossa vaikutukset on jaoteltu välittömiin vaikutuksiin, jolloin ne juontuvat toiminnasta itsestään, sekä yleisemmän tason vaikutuksiin, jolloin kohderyhmässä tapahtuvaan muutokseen on voinut vaikuttaa jokin muukin tekijä. Kun arvioit järjestösi toimintaa, on tärkeää osata hahmottaa syy–seuraussuhteita ja arvioida, mitkä muut tekijät kuin esimerkiksi leirillä oleminen ovat vaikuttaneet nuoren hyvinvointiin.

Nuorisojärjestön työssä toteutetun leirin välitön vaikutus voi olla, että nuori on saanut uusia kavereita, joiden kanssa yhteydenpito jatkuu leirin jälkeen, tai että hän on saanut oppimistaan taidoista osaamismerkkin, jota hän on hyödyntänyt kesätyön haussa. Jos leirin tavoitteena on ollut opettaa työllistymistä edistäviä taitoja, yleisempi vaikutus voi olla, että nuoret työllistyvät. Tämä ei kuitenkaan voi olla täysin järjestön ansiota: Nuori on voinut saada koulussa apua opinto-ohjaajalta, hän on voinut sairastua, millä on saattanut olla haitallinen vaikutus, tai taantuman takia työtä ei ehkä ole ollut tarjolla.

Vaikuttavuuspuhe vaikuttaa ajatteluamme

Järjestöjen työ on aina tuottanut yhteiskunnallista hyötyä, mutta tapa, jolla vaikuttavuudesta kulloinkin puhutaan, ohjaa väistämättä toimintaa. Aiemmin ajateltiin, että toiminta itsessään on tavoiteltavaa, eikä sen tuloksia ja vaikutuksia mitattu ja arvioitu niinkään. Nykyään järjestöt itsekin haluavat osoittaa aiempaa enemmän, että niiden työ on tuloksellista. Se vaikuttaa jopa vapaaehtoisten löytymiseen.

Viisi vinkkiä: Sido muutoksen käsitteet työhösi

1. Kun lähdet järjestössäsi suunnittelemaan toimintaa, mieti ensin muutosta, jonka toiminta voisi saada aikaan. Näe toiminta keinona, älä päämääränä. Leiri voi olla esimerkiksi keino lievittää yksinäisyyttä ja oppia uusia asioita.
2. Kirjaa tavoitteet mahdollisimman konkreettiseksi ja toiminnan välittömät tulokset ja vaikutukset mielessä pitäen. Niihin toimintanne vaikuttaa suoraan. Laajemmat vaikuttavuustavoitteet ovat yleensä sellaisia, joihin ette pysty suoraan yksin vaikuttamaan, joten vältä niiden kirjaamista.
3. Kerää arviointitietoa oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi leirillä voit jo loppukyselyssä saada tietoa tuloksista, mutta vaikutuksista, kuten uusien ystävyssuhteiden muodostumisesta, saat tietoa vasta jälkikäteen.
4. Ole realistinen: kun puhut toimintasi vaikutuksista, arvioi muidenkin tekijöiden osuutta ja missä määrin järjestösi toiminta on mahdollistanut niitä. Älä liioittele, mutta älä myöskään vähättele.
5. Kun puhut toimintasi vaikuttavuudesta, puhut kaikkiaan sen onnistumisesta. Vaikuttavuus on nykyajattelun mukaisesti kuitenkin muutosta suuremmassa ilmiössä. Ratkaiseeko toimintasi esimerkiksi nuorten yksinäisyyteen liittyvät ongelmat?

Vaikuttavuusvalmennus on tehokas tapa lisätä osaamista

Raisa Omaheimo & Tuija Kautto, 15.8.2023

Järjestöjen toimintaympäristöt muuttuvat kiihtyvällä tahdilla. Kyky todentaa ja viestiä oman työn tuloksista ja vaikutuksista on koko ajan tärkeämpi. Jokaisella järjestöllä on omat tavoitteet, muutokset, joita se haluaa saada maailmassa aikaan. Mutta tapahtuuko muutosta? Mistä tiedämme, että teemme oikeita asioita?

Vaikuttavuusvalmennus oli keväällä 2023 toteutettu kokeilu, jonka tavoitteena oli lisätä järjestökentän työntekijöiden osaamista arvioinnissa ja mittaamisessa. Kokeilun erinomaisten tulosten perusteella valmennusta hiottiin, ja toinen toteutus starttaa nyt syksyllä.

Yksi nuorisoalan kattojärjestö Allianssin ja osaamiskeskus Kentaurin tavoitteista yleisesti on lisätä nuorisoalan vaikuttavuusosaamista eli alan toimijoiden kykyä mitata, arvioida ja viestiä oman työnsä vaikutuksista. Vaikuttavuusvalmennus sopi näin ollen erinomaisesti molempien organisaatioiden perustehtävään. Tästä syystä konseptia olikin helppo lähteä kehittämään.

Valmennukseen ei ollut ilmoittautumista, vaan siihen haettiin mukaan. Osallistuvien organisaatioiden määrä haluttiin pitää pienenä (10 organisaatiota ja noin 20 osallistujaa), jotta aikaa keskusteluille ja henkilökohtaisille palautteille olisi riittävästi. Kevään valmennukseen

tulikin kaksi kertaa enemmän hakemuksia, kuin voitiin ottaa mukaan. Ensimmäisellä kierroksella valitsimme mukaan valtakunnallisia organisaatioita.

Hakeminen tuki sitoutumista valmennuskokonaisuuteen

Hakiessa järjestöt sitoutuivat osallistumaan vähintään kahden työntekijän voimin ja osallistumaan kaikkiin tapaamisiin. Tavoitteenamme oli varmistaa, että osallistuvissa järjestöissä resursoitaisiin valmennukselle tarpeeksi työaikaa, mikä näin mahdollistaisi syvemmän oppimisen. Tämä myös toimi! Osallistujaprosentti oli lähes sata koko valmennuksen ajan.

Valmennus toteutettiin neljän kuukauden aikana. Siihen kuului kaksi lähipäivää, yksi etätapaaminen ja vapaaehtoinen Q&A-sessio. Lähitapaamisissa osallistujat saivat alustuksia erilaisista arviointiin liittyvistä aiheista. Tapaamisten ohella jokainen osallistuva järjestö valmisti omaan organisaatioonsa arviointisuunnitelman. Suunnitelman tekemiseen sai henkilökohtaista sparrausta yhdeltä valmentajista sekä toisen järjestön vertaispalautetta.

Tulossa käsikirja kattojärjestöjen tueksi

Koostimme vaikuttavuusvalmennuksesta käsikirjan, johon kuvasimme valmennuksen lähtökohdat ja tavoitteet. Käsikirja kuvaa prosessin kokonaisuudessaan ja sen avulla vaikuttavuusvalmennuksen voi toteuttaa esimerkiksi kattojärjestön toimesta jäsenjärjestöille.

Toivomme, että nyt luotu malli helpottaisi vaikuttavuuden ja arvioinnin osaamisen lisäämistä suomalaisella ja pohjoismaisella nuorisojärjestökentällä. Mallia voi myös käyttää sitoumista ja osaamista lisäävänä rakenteena, jonka aihealueen voi vaihtaa toiseksi.

Käsikirja julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi syyskuussa 2023.

Tule mukaan syksyllä!

Syksyn valmennuksen haku on auki vielä 20.8.2023 saakka. Lisätiedot ja ilmoittautumisen löydät Allianssin Lyyti-järjestelmästä.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi, opintokeskus Sivis ja nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri toteuttivat keväällä 2023 yhdessä vaikuttavuusvalmennuksen järjestötoimijoille. Valmennus toteutettiin osana Evaluation and monitoring of the activities of youth organisations in the Nordics – what could be learned among the Nordic countries? -hanketta, joka on toteutettu vuosina 2021–2023 Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoituksella.

Viisi vinkkiä toiminnan tulosten mittaamiseen

Marion Fields, 6.9.2023

Arvioinnissa keskeistä on määrittää toiminnalle tavoitteet. Yhtä tärkeää on määritellä sopivat mittarit, joiden avulla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata. Toisinaan hyvin muotoiltu tavoite voi olla mittari itsessään!

1. Käytä monipuolisia mittareita

Toiminnan mittaamiseksi kannattaa valita monipuolisesti eri mittareita. Ne voivat olla määrällisiä tai laadullisia ja ne voivat kertoa toiminnasta eri tasoilla. Mittari voi olla esimerkiksi toistettava väittämäsarja tai kysely, tarkistuslista tai jokin laadullinen mittari. Monipuoliset mittarit auttavat hankkimaan moninäkökulmaista tietoa kehittämistyön tueksi.

Esimerkki: Kysy toiminnan vaikutuksista sekä osallistujilta että toiminnan vetäjiltä. Yhdistä anonyymiin numeroarvosanoja keräävään kyselyyn ryhmän haastattelu ja ohjaajan muistiinpanot.

2. Mittaa oikeita asioita

Arvioinnin yhteydessä näkee usein käytettävän sanontaa ”mittaa sitä, mistä välität ja välitä siitä, mitä mittaat.” Toiminnasta seuraa monia hyviä asioita myös mitattavan maailman ulkopuolella, mutta sekä toiminnan tavoitteiden asettelussa että niiden toteutumisen mittaamisessa on hyvä keskittyä olennaiseen ja valita kerralla vain muutama mitattava asia.

Esimerkki: Jos toiminnan yhtenä tavoitteena on osallistujien yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen, sinun täytyy kysyä asiasta heiltä.

3. Mittaa resurssien mukaan

Sopeuta mitattavat asiat käytössä oleviin resursseihin.

Esimerkki: Toimintaa saattavat vetää vapaaehtoiset, joten kovin laajoja arviointiprosesseja ei useinkaan ole mahdollista toteuttaa. Mikä olisi pienen määrän tietoa, mistä on hyötyä? Mikä olisi olennaisin tavoitteen täyttymisestä kertova asia?

4. Älä mittaa turhia asioita

Älä mittaa asioita, joilla ei ole merkitystä. Älä myöskään mittaa asioita, joiden muuttaminen ei ole mahdollista. Kerää vain tietoa, jota tarvitset, se keventää sekä vastaamista että tulosten analysointia.

Esimerkki: Onko osallistujan sukupuoli asia, jonka seuraaminen on teille olennaista? Ellei, pudota kysymys pois patteristosta!

5. Suunnittele mittaamisen prosessi kuntoon

Olette määritelleet sopivat mittarit kertomaan tavoitteidenne täyttymisestä, upeaa! Seuraava askel on miettiä, mitä mittaustuloksilla tehdään. Miten usein mittauksia tehdään, kenen vastuulla se on? Entä minne vastaukset talletetaan tietoturvasyistä? Ja tärkeimpänä: kenen työ on koota tulokset yhteen ja missä niitä käsitellään? On tärkeää, että mittauksen tuloksia arvioidaan, ja niitä käytetään hyväksi toiminnan suunnittelemisessa. Jos tätä ei tapahdu, sekä vastaajat että mittausten tekijät tapaavat turhautua: ”tällä ei ole mitään merkitystä”. Sitouta siis ihmiset toiminnan kehittämiseen!

Esimerkki: rakentakaa yhdessä arvioinnin vuosikello ja merkitkää sinne mittaamiseen ja tulosten analysointiin ja läpikäymiseen liittyvät päivämäärät ja nimetkää vastuuhenkilöt.

Lue lisää [vaikuttavasti.fi-sivustolta!](http://vaikuttavasti.fi-sivustolta)

Viisi vinkkiä, kuinka motivoida nuoria mukaan arviointiin

Marion Fields, 2.10.2023

Elämme läpiarvioidussa maailmassa. Saamme viikoittain palautekyselyjä, kun olemme käyttäneet palveluja ja toimintamme jatkuvaan arviointiin kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota elämän eri osa-alueilla. Kentaurissa saammekin ajoittain palautetta siitä, että nuoria on vaikeaa saada vastaamaan arviointeihin ja kyselyihin. Tässä on siis viisi vinkkiä motivointiin.

1. Ota nuoret mukaan jo suunnitteluvaiheeseen

Arvioinnissa on tärkeää osallistaa ne, jota asia koskee, jo suunnittelussa. Nuoret voivat esimerkiksi miettiä, mikä heille on toiminnassa tärkeintä ja muotoilla sen avulla kysymyksiä palautekyselyyn. Tämä lisää todennäköisyyttä sille, että kyselyihin vastataan ja arviointi koetaan omaksi. Lisäksi voitte miettiä yhdessä, miten kysely kannattaa toteuttaa.

2. Perustelee, miksi arvioit

Sekä nuorelle että aikuiselle on tärkeää ymmärtää, miksi heidän palautettaan kerätään, mitä siitä seuraa ja mihin kertyvää tietoa käytetään. Viesti tästä mieluummin liikaa kuin liian vähän. On myös tärkeää kerätä vain olennaista tietoa. Jokaiselle kysymykselle palautelomakkeessa tai haastattelussa tulee olla peruste. Kerro myös, miten tietoa käsitellään ja miten huolehdit vastaajien nimettömyydestä.

3. Kysy lyhyesti ja perustellusti

Kun laadit kyselyä, ota huomioon seuraavat asiat:

- Kyselyn tulee palvella tarkoitustaan: sen pitää kertoa tarpeeksi mittaamisen ja arvioinnin kohteesta, mutta olla samalla tarpeeksi lyhyt, ettei siihen vastaamiseen mene liikaa aikaa.
- Aloita kysely helpoilla kysymyksillä ja siirry sitten haastavampiin.
- Nuori voi kokea taustatietoihin vastaamisen kiusalliseksi ja lopettaa vastaamisen jo alussa. Kokeile siis kerätä taustatiedot vasta kyselyn lopussa.
- Vältä sekä liian henkilökohtaisia palaute- että taustakysymyksiä.
- Kerää vain tietoa, joka on välttämätöntä. Jos esimerkiksi nuoren seurustelusuhteilla ei ole toimintasi tulosten kanssa tekemistä, älä kysy niitä.
- Mitoita myös palaute toiminnan laajuuden mukaan. Jos nuori tulee esimerkiksi lyhyeen tapahtumaan, kysy vain pari kysymystä.

4. Pohdi, milloin ja miten kysyt

Koska nuoret käyttävät runsaasti mobiililaitteita, uskomme niiden olevan myös paras keino kerätä palautetta. Näin varmasti onkin, mutta harkitse myös tapahtumissa erilaisia filismittareita ja muita tapoja kerätä tietoa.

Varmimmin saat palautetta, jos varaat sen keräämiselle aikaa tilaisuutesi lopussa. Voit esimerkiksi pyytää osallistujia ottamaan hetkeksi puhelimensa esille ja vastaamaan. Työsi vaikutuksista et saa tällä tavalla kuitenkaan palautetta. Sitä saa keräämällä jälkipalautetta, mutta mitä kauemmin toiminnan ja palautteen keruun väliin jää aikaa, sitä epätodennäköisempää on saada vastauksia. Mieti sen sijaan esimerkiksi ryhmähaastattelua joidenkin osallistujien kanssa, kun tilaisuudesta on kulunut pidempi aika.

Mieti, mikä motivoi vapaaehtoista

Kyselyt ja muut tavat kerätä palautetta kannattaa räätälöidä soveltumaan erityyppisille toimijoille. Jos nuori on esimerkiksi kokeilemassa vapaaehtoistyötä ensimmäisen kerran, ei kannata vielä kysyä, miten hän kehittäisi järjestösi toimintaa. Vapaaehtoisten motivaatiota koskevassa tutkimuksessa on nostettu esiin, että tehtävänsä alkuvaiheessa tekijää motivoi esimerkiksi porukka ja tekemisen hauskuus. Miten saisit näitä asioita mukaan palautteen keruuseen?

Vapaaehtoistoiminnassa olevia nuoria motivoi tunne omasta riittävyydestä ja oppimisesta.

Kysymykset, joissa nuori voi pohtia omaa oppimistaan, voivat olla motivoivia. Voisiko näihin yhdistää myös esimerkiksi osaamismerkkin tai muun tunnustuksen?

Järjestösi työn kannalta on tärkeää, että arviointitiedon keruu on suunnitelmallista ja resurssit ja vastuunjako ovat kunnossa. Nuorille on tärkeää olla tarjolla ohjausta myös tässä vaiheessa toimintaa.

Viisi vinkkiä arviointitiedon tulkintaan

Marion Fields, 1.11.2023

Kun keräät tietoa toimintasi onnistumisesta, sinun tulisi osata myös tulkita, mitä luvut ja esimerkiksi palvelujen käyttäjien esiin nostamat teemat siitä kertovat. Tässä on viisi vinkkiä tiedon tulkitsemiseen.

1. Mittaa oikeita asioita oikeilla välineillä

Esimerkiksi jos haluat tietää, mikä nuorten harrastusryhmissä toimijamikä vaatii kehittämistä, tarvitset tietoa siitä, mitä tiettyjen menetelmien käytöstä seuraa. Tätä tietoa et yleensä saa pelkästään numeerisia kysymyksiä sisältävillä kyselyillä. Tarvitset siis myös laadullista tietoa. Keskity mittaamaan ja arvioimaan muutamaa asiaa kerrallaan. Ennen kuin lähdet pohtimaan omia työkaluja, tutustu standardoituihin mittareihin – niiden on pitkän kehittämistyön tuloksena todettu mittaavan sitä, mihin ne on kehitetty.

2. Helpota työtäsi työkaluilla

Jos sinulla on käytössäsi kyselytyökalu, joka laskee esimerkiksi vastausten keskiarvot ja muita tunnuslukuja, hyödynnä sitä. Ota huomioon, että joissain kyselyissä myös en osaa sanoa -vastaus saa numeerisen arvon ja se voi vääristää tuloksia. Laadullisten aineistojen kohdalla kannattaa hyödyntää esimerkiksi erilaisia sanapilviohjelmia silloin, kun alat jäsentää vastauksia. Niiden avulla näet jo alustavasti, mitä teemoja nousee esiin.

3. Entä, jos vastaajia on vähän?

Vastaajaryhmän ollessa pieni tulee kiinnittää huomiota sekä vastaajien nimettömyyteen että vastausten esittämistapaan. Esimerkiksi Kuntoutussäätiön Artsi-toiminnan oppaassa suositellaan, että jos vastaajia on alle 30, vastausten jakauma kannattaa ilmoittaa lukumäärinä eikä prosenttisuuksina (esimerkiksi toiminnassa olleista nuorista 18 kahdestakymmenestä oli tyytyväinen). Silloin, kun vastaajia on vähän, keskiarvotkin voivat vääristyä, kun yhdenkin vastaajan näkemys vaikuttaa siihen merkittävästi. Pienen joukon vastauksista ei myöskään kannata tehdä suuria yleistyksiä.

4. Varaa aikaa laadullisen aineiston analysoimiselle

Jos olet kerännyt arviointitietoa esimerkiksi haastattelujen avulla, sinulla voi olla monta sivua litteroitua tekstiä ja muistiinpanoja edessäsi. Niiden analysoiminen vie aikaa ja vaatii osaamista. Voit hyödyntää tiedonlouhinnan ohjelmistoja tai esimerkiksi sanapilviä, mutta arvioinnissa tärkeää on tulkinta:

- Miksi jokin teema toistuu vastauksissa?
- Miksi osa käyttäjistä ei ole pitänyt palvelusta?

Perinteisesti arvioinnissa laadullista aineistoa teemoitellaan ja sitten tarkastellaan kunkin teeman yleisyyttä ja sisältöjä.

5. Kanna vastuusi aineistosta ja vastaajista

Arvioinnissa kerätty tieto on ensisijaista. Arvioijalla voi olla ennakkokäsityksiä toiminnan laadusta, mutta ne eivät saa vaikuttaa analyysiin tai tiedon esittämiseen. Arvioinnin luotettavuutta voi lisätä dokumentoimalla hyvin ja avoimesti, miten tietoa on analysoitu. Lisäksi se, että mukana on useampi ihminen, jotka voivat analysoida aineistoa ja jakaa näkemyksiään, auttaa erityisesti laadullisen aineiston luotettavassa tulkitsemisessä.

Kun analysoit yksilöiltä kerättyä palautetta tai muuta arviointitietoa, muista että vastauksen on antanut toinen ihminen. Arvioinnista ei saisi olla haittaa kenellekään. Mieti siis, miten saat suojeltua vastaajien nimettömyyttä esimerkiksi silloin, kun haluat nostaa arviointiraporttiin heidän kommenttejaan. Tämä on erityisen tärkeää pienissä organisaatioissa, joissa kaikki tuntevat toisensa.

Lisävinkkinä voimme todeta, että isojen aineistojen keruussa ja analyysissä voi hyödyntää opinnäytettä tekeviä opiskelijoita, joilla on jatkuvasti tarvetta soveltuvista aiheista. Heillä on usein aikaa paneutua aineistoon.

Viisi vinkkiä vaikuttavaan viestintään

Raisa Omaheimo, 9.1.2024

Järjestön työn tuloksia tunnetaan sen kentän laajuuteen nähden heikosti sen ulkopuolella. Arviointi ja mittaaminen tuottavat tietoa toiminnan tuloksista ja vaikutuksista. Tämä tieto on avuksi paitsi oman toiminnan kehittämiseksi, myös tärkeää viestittävää!

1. Muista, ketkä kaikki haluavat tietoa työnne tuloksista

Tieto toiminnan tuloksista ja vaikutuksista on tärkeää nykyisille ja tuleville vapaaehtoisille, lahjoittajille ja jäsenille sekä tietenkin rahoittajille. Myös työntekijät ja -hakijatkin haluavat toimia järjestössä, joka saa hyviä muutoksia aikaan.

Muuttuvassa toimintaympäristössä ja rahoituksen uudistusten keskellä on myös selvää, että koko vapaan sivistystyön järjestökentän on syytä todentaa ja kertoa oman työnsä tuloksista entistä aktiivisemmin.

2. Mieti kohderyhmät

Viestinnän kohderyhmän ei koskaan kannata olla "suuri yleisö". Miettikää, keitä haluatte viestinnällänne tavoittaa? Minkälaisia kohderyhmiä teillä on?

Mitä tarkemmin saatte määriteltyä erilaisia kohderyhmiä, sitä paremmin osaatte miettiä heidän tavoittamistaan. Millaisesta viestinnästä juuri tämä porukka hyötyisi? Viestintä tulee aina kohdentaa kohderyhmän mukaan.

3. Hyödynnä arvioinnissa syntynyt tieto

Arviointi ja mittaaminen tuottavat sisältöjä viestintään. Aluksi on hyvä kartoittaa, mitä kaikkea tietoa teillä kerätään jo nyt. Tällainen tieto voi olla esimerkiksi kävijämääriä, osallistujien palautteita, leiriläisten mielipiteitä tai vaikka vertaisryhmien kävijöiden kokemuksia toiminnasta. Tai ehkä teillä kerätään tietoa toiminnan pitempiäaikaisista vaikutuksista tai osallistujamäärien muutoksista?

Kerättyä tietoa kannattaa miettiä suhteessa kohderyhmiin: mitä toivoisimme heidän tietävän toimintamme tuloksista? Onko olemassa vääriä mielikuvia, joita haluamme korjata? Jos jotakin tietoa puuttuu, viestinnällinen ajattelu voi antaa tietoa siitä, mistä uusista asioista kannattaisi kerätä tietoa.

4. Hyödynnä monipuolisia materiaaleja

Erilaiset asiat ja kohderyhmät hyötyvät erilaisista materiaaleista. Välillä on paikallaan tehdä perinteinen tiedote tai blogiteksti, mutta viestinnän keinovalikoimaa kannattaa hyödyntää monipuolisesti.

Infografiikka ja sitaatit ovat parhaimmillaan todella tehokkaita. Henkilö-, käyttäjä- ja kokemustarinat välittävät paljon tietoa, ja niitäkin voi esittää monipuolisilla tavoilla, kuten vaikkapa lyhyellä videolla. Eri somekanavissakin toimivat parhaiten erilaiset materiaalit, joten kohderyhmien ja kanavien valintaan kannattaa keskittyä.

5. Viestintä tarvitsee resursseja

Vaikka on totta, että nykyaikaisessa organisaatiossa viestintä kuuluu kaikille, on myös selvää, että viestintään pitää varata resursseja. Viestintä vaatii suunnittelua, koordinoitua ja monenlaista osaamista. On hyvä miettiä, mikä kaikki hoituu omin voimin ja millaisissa viestinnällisissä ulostuloissa olisi hyvä ostaa osaamista talon ulkopuolelta.

Ps. Muistakaa miettiä myös mittarit viestinnän arvioinnille! Kannattaa merkata ajoissa kalenteriin, missä kohti vuotta viestinnän tunnuslukuja ja tuloksia tarkastellaan.

NEMI eli Nuorisotyön ekologiset arvot -mittari

Toiminnan ekologisuuden todentaminen haastaa ja innostaa – ota NEMI avuksesi!

Marion Fields, 26.2.2024

Nuorisoalan järjestöillä on sekä rahoittajalta mutta ennen kaikkea jäsenistöstä nouseva tarve vähentää ympäristökuormitustaan sekä edistää toiminnassaan ekologisia arvoja.

Toiminnan ympäristövaikutusten mittaamiseen on olemassa esimerkiksi Hiilifiksu järjestö -laskurin kaltaisia työkaluja. Ekologisten arvojen omaksumiseen ja välittymiseen keskittyviä mittareita ei aiemmin ole kuitenkaan ollut yleisesti käytössä, mutta Kentauri on kehittänyt yhdessä järjestöjen kanssa tähän soveltuvan Nuorisotyön Ekologiset Arvot -mittarin eli NEMIn. NEMItä on kehitetty kaksi eri-ikäisille vastaajille sopivaa versiota, joten sitä voi käyttää myös lasten harrastustoiminnassa.

Mikä on NEMI?

NEMI on yhteensä kymmenen kysymyksen sarja, johon vastaamalla toimintaan osallistunut vastaaja arvioi, onko toiminnassa käsitelty ekologisia aiheita tai toimittu yhdessä ympäristön hyväksi. Osa kysymyksistä koskee käytännön järjestelyjen ympäristökuormitusta ja osallistujien kokemusta niiden hoitamisesta.

NEMIstä voi hyödyntää joko koko kyselyn tai itselle tarkoituksenmukaiset kysymykset. Sitä voi käyttää itsenäisesti tai osana laajempaa palautekyselyä – tästä päätätte itse! Kentauri on lopettelemassa toimintaansa, NEMIn ja Kentaurissa kehitetyn Osallisuusmittarin ja sen käyttöohjeen löydät vastaisuudessa Allianssin sivustolta ja Järjestin-palvelusta.

NEMIä kehittäneet ja kokeilleet järjestöt ovat olleet tyytyväisiä kokemuksiinsa. Mittari on hyvin uudenlainen, joten se vaatii pienen sisäänajon, mutta sen avulla saatava tieto on järjestön toiminnan kehittämistyössä arvokasta.

Hyödynnä NEMIä osana toiminnan kehittämistä ja markkinointia

Kestävään kehitykseen ja muuhun vastuullisuuteen liittyvälle tiedolle ja osaamiselle on järjestöissä koko ajan isompi tarve, kuten olen Opintokeskus Siviksen osaamistarvekyselyä vuosien aikana tarkastellessani havainnut. Nuorisojärjestöt ovat aiheesta erityisen kiinnostuneita. NEMIn avulla on helppoa saada tietoa oman toiminnan nykytilasta. Se auttaa löytämään kehittämiskohteita esimerkiksi tapahtumiin liikkumisen suunnittelun tueksi.

Nuorille toiminnan ekologisuus on tärkeä vapaaehtoistoiminnan vetovoimatekijä. NEMIn avulla kerättäviä tuloksia voikin hyödyntää vaikuttavuusviestinnässä myös silloin, kun järjestö haluaa uusia vapaaehtoisia. Arviointitulosten näkyminen viestinnässä on koko ajan tärkeämpää järjestöille.

Anna palautetta!

Jatkamme kumppaneidemme kanssa NEMIn ylläpitämistä Kentaurin jälkeen. Jos haluat tulevaisuudessa opastusta NEMIn käytöstä tai jättää palautetta, ota kehittäjiin yhteyttä.

Raisa ja Marion työskentelevät Opintokeskus Siviksessä:
raisa.omaheimo@opintokeskussivis.fi, marion.fields@opintokeskussivis.fi

Viisi vinkkiä tiedolla johtamiseen

Raisa Omaheimo, 26.2.2024

Arviointitietoa kerätään järjestöissä moniin tarkoituksiin. Arviointitieto on tärkeä oman kehittämistyön työkalu, sekä tietenkin hyödyllistä rahoittajille raportoisessa ja omasta työstä viestimisessä.

Tänä päivänä koko ajan tärkeämpää on tiedolla johtamisen lisäksi myös se, miten arviointitieto siirtyy tiedolla johtamiseksi. Tiedolla johtaminen tarkoittaa oikeaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa eli tietoista toimintamallia, jossa tietoa hyödynnetään ja analysoitua tietoa tuodaan osaksi päätöksentekoprosessia.

1. Ota arviointiprosessi haltuun

Pidä huolta siitä, että kaikki organisaatiossa tietävät miten ja ennen kaikkea miksi tietoa kerätään. Hyvin suunnitellut, toimivat prosessit tuottavat luotettavaa tietoa. Arviointiprosessi kannattaa suunnitella yhdessä työyhteisön kanssa, ja pitää se mukana toiminnan vuosikellossa niin, että kaikille on selvää, mihin mennessä mitkään tiedot kerätään, missä niitä käsitellään ja milloin niihin palataan.

2. Osallista kaikki mukaan

Osallista henkilöstöä, kohderyhmää ja vapaaehtoisia arviointiin. Se lisää läpinäkyvyyttä ja kuulluksi tulemisen tunnetta sekä motivoi. Muista myös palauttaa tieto yhteisöön, eli kerro tuloksista ja niistä seuraavista toimenpiteistä säännöllisesti.

3. Kerää moninäkökulmaista tietoa

Tiedolla johtaminen ja vaikuttaminen ovat tehokkainta silloin, kun ne yhdistetään hyvään toimintaympäristön tuntemukseen ja kokemusperäiseen tietoon. Hyödynnä erilaisista lähteistä nousevaa tietoa. Mitä mieltä ovat toimintaan osallistuvat? Entä ohjaajat, sidosryhmien edustajat, tai vapaaehtoiset? Mitä henkilökunta ajattelee? Mistä saatte tietoa toimintaympäristömuutoksista?

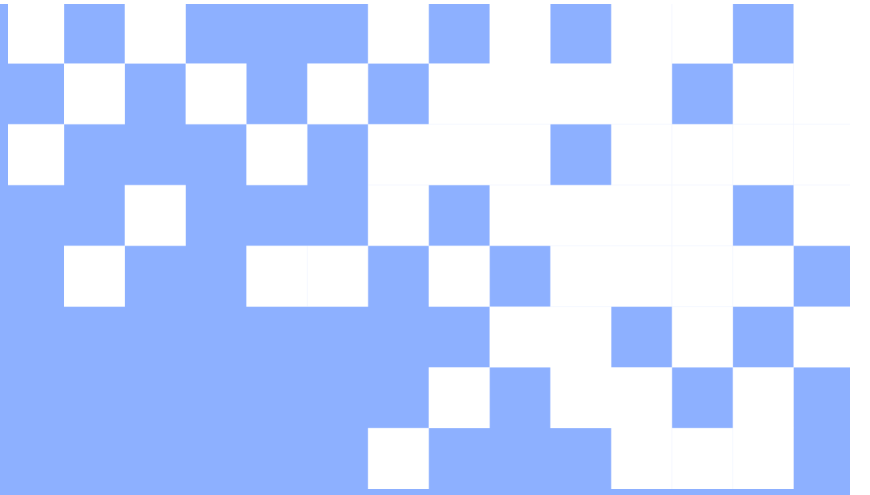
4. Mieti, mikä tieto on olennaista

Mikä palautteessa on tarkoituksenmukaista? Harkitse saatua palautetta suhteessa järjestön ydintehtävään ja arvoihin. Muista kuitenkin, että myös kriittistä palautetta ja heikompia tuloksia on tärkeä käsitellä ja käydä läpi.

5. Hyödynnä arviointitietoa sisäisesti

Ota tieto käyttöön strategiatyössä ja toiminnan suunnittelussa. Antaako kerätty tieto vinkkejä osaamisesta, joita omaan järjestöön olisi hyvä saada lisää? Miten voisimme lisätä henkilökunnan ja vapaaehtoisten osaamista? Mikä kerätystä tiedosta on jo osa viestintäämme, mitä uutta viestittävää tieto meille antaa?

Arviointitiedolle on valtava määrä erilaisia käyttötapoja. Lue lisää arviointitiedon hyödyntämisestä arvioinnin itseopiskelusivustosta: vaikuttavasti.fi.

Muuttuvat toimintaympäristöt

Tulevaa aikaa etsimässä

Kimmo Lind, 19.3.2021

Millaisia ovat tulevaisuuden nuorisojärjestöjen toimintalogiikat?

Sosiologi-taustaisena uskon, että monia asioita on parempi hahmottaa menneisyydestä käsin: se, mikä tässä hetkessä vaikuttaa ilmeiseltä, voi olla moniulotteisempaa, kun katsoo sitä laajemman yhteiskunnallisen ja historiallisen kehittymisen kautta.

Menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus kietoutuvat usein yhteen. Tämä tuli hyvin esille, kun vähän aikaa sitten tutkin suomalaisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteiskunnallisessa asemassa ja toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia. Suomalaisten järjestöjen muutokset kytkeytyvät usein jo 1800-luvun lopulta alkaneeseen liittoon yhteiskunnallisten liikkeiden sekä valtion ja kuntien kanssa. Suomalainen kansalaisyhteiskunta ja sen monipuolinen yhdistyskenttä kehittyi tiiviissä vuorovaikutuksessa julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Tämä symbioottiseksi kuvattava suhde on määrittänyt ja muovannut laajassa mielessä sitä toimintaympäristöä, jossa järjestöt tänäkin päivänä Suomessa toimivat.

Mitkä asiat tässä ajassa vaikuttavat kansalaistoimintaan?

Kentaurissa yritämme kollegoiden kanssa saada otetta mm. siitä, millaisia vaikutuksia kansalaistoiminnan muuttuneella toimintaympäristöllä on järjestöjen ja erityisesti nuorisoalan järjestöjen toimintaan. Miten voisimme Kentaurissa tukea järjestöjä niiden pyrkiessä ennakoimaan muutoksia ihmisten vapaa-ajan aktiviteeteissa ja yhteisöllisen toiminnan tavoitteissa, järjestöjen miettiessä toimintansa edellytyksiä, rahoitusta ja sen muutoksia, jäsenyyden luonteen muuntumista, toiminnan oikeanlaista suuntaamista jne.

Tämä jos mikä edellyttää eräänlaista aikalaisanalyysia – tai aikalaisdiagnoosia – siitä, mitkä piirteet ovat tässä ajassa kansalaistoimintaan vaikuttavia keskeisiä tekijöitä, millaiset yhteiskunnalliset muutokset ja tekijät ohjaavat, rajoittavat tai mahdollistavat järjestöjen toimintaa ja kehittymistä. Tällainen aikalaisanalyysi edellyttää samanaikaisesti ymmärrystä menneestä, nykyisyydestä sekä tulevaisuudesta. Tässä kirjoituksessani tarkastelenkin proosallisesti sitä, mistä nuorisojärjestöt ovat tulossa ja mihin suuntaan ne ovat mahdollisesti menossa.

Seuraavaksi siis lyhyt ja karrikoitu kuvaus nuorisojärjestöjen menneisyydestä. Nuorisojärjestöt ovat olleet pelkästään jo sotien jälkeisessä historiassa varsin moninaisten toimijoiden joukko. Sosiologit ovat perinteisesti tarkastelleet nuorisojärjestöjä yhdistyksinä, joissa on ”taisteltu nuorisosta”. Nuorisojärjestöt on nähty ilmauksina erilaisten yhteiskunnallisten intressien kokonaisuudesta, ja tässä mielessä nuorisojärjestöihin on perinteisesti liittynyt varsin vahva poliittinen ulottuvuus. Yhtäältä on ollut olemassa nuorison ”oma intressinmuodostus”, jonka on nähty olleen hyvinkin riippuvaista kulloistenkin nuorisoryhmittymien omista resursseista.

Puhe taloudellis-sosiaalisen pääomansa perusteella polarisoituneesta nuorisosta juontaa siis jo useamman vuosikymmenen taakse, kyse ei ole vain tämän ajan ilmiöstä. Käytännössä tämä on tarkoittanut, että toisissa nuorisojärjestöissä toiminta ja sen resursointi on vain muodostunut vahvemmiksi kuin toisissa. Ne ovat olleet lähempänä yhteiskunnallista valtaa ja kyenneet säilyttämään tai jopa vahvistamaan asemaansa. Toisilla ei ole mennyt aivan yhtä hyvin.

Puoluepoliittisella 1970-luvulla valtakunnallisen nuorisotyön ohjenuoraksi saatettiin ottaa poliittisten nuorisojärjestöjen kautta tapahtuva nuorison aktivoiminen ja poliittinen sosiaalistaminen. Nuorisojärjestöjen 1970-lukulainen funktionalistinen malli kytki nuorison intressit viime kädessä osaksi poliittisten puolueiden päämääriä. Asia ei sinänsä ollut uusi, sillä samantyyppinen yhteys oli Suomessa jo aiemmin esimerkiksi kansallisen liikkeen ja nuorisoseuraliikkeen tai työväenliikkeen piirissä.

Tällainen vahvan poliittinen nuorisojärjestötoiminta kriisiytyi 1980-luvun aikana. Suomalaista yhdistyskenttää tutkinut Martti Siisiäinen on esittänyt, että 1980-lukulainen puoluepolitiikan vastainen ilmapiiri kyseenalaisti vanhoja poliittisia ja organisatorisia rakenteita ylläpitäviä järjestöjä, eivätkä järjestöt edes helposti enää tavoittaneet nuorten elämämaailman todellisuutta. Nuorison mielenkiinto suuntautui yhä enemmän erilaisiin vaihtoehtoliikkeisiin ja uusiin yhteiskunnallisiin liikkeisiin. Myös individualismi ja kaupallisuus vahvistivat asemaansa nuorten maailmassa.

Nuorisojärjestöillä ei enää olekaan samanlaista hegemonista otetta nuorisosta, kuin niillä vielä 1970-luvulla oli. Jos tänä päivänä katsoo nuorisojärjestöjä – esimerkiksi valtionapukelpoisten nuorisojärjestöjen joukkoa – huomaa, että kyseessä on hyvin kirjava ryhmä vanhoista ja uusista poliittisista nuorisojärjestöistä perinteisiin harrastusjärjestöihin (esimerkiksi Suomen Partiolaiset ry) sekä muun toimintansa ohessa myös nuorisotyötä tekeviin ja yleensä hyvinkin monialaisiin järjestöihin (esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry.).

Muutama vuosi sitten valtakunnallisten nuorisojärjestöjen luonnetta ja niiden toiminnan nykytilannetta tarkastelleet Hanna Laitinen ja Riikka Taavetti korostivatkin kentän moninaisuutta. Nuorisojärjestöjen kentällä on edelleenkin erilaisia poliittiseen toimintaan liittyviä intressijärjestöjä ja aktivistijärjestöjä, mutta määrällisesti selvästi eniten on erilaisia vapaa-ajan järjestöjä sekä sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen nuorisojärjestöjä, joiden toiminnan keskiössä ovat nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen ja nuorten kasvun tukeminen.

Moninaista joukkoa yhdistää se, että ne laajasti sitoutuvat nuorisolain arvoperustaan ja yleisiin tavoitteisiin, vaikka ne lähtökohtaisesti ovatkin itsenäisiä ja omien tavoitteittensa mukaisesti toimivia organisaatioita. Pitemmällä aikavälillä tarkasteltuna nuorisojärjestöissä näyttäisi tapahtuneen painopisteen siirtymistä vaikuttamistoiminnasta ja edunvalvonnasta erilaisiin nuoriin kohdistuvien vapaa-aikatoimintojen sekä palveluiden tuottamiseen.

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat järjestöjen toimintaan

Edellä tarkasteltu kehityskulku kertoo järjestöjen toimintaympäristön ja sen muutosten vahvistuneesta vaikutuksesta järjestöjen toimintaan. Eräs keskeinen käsite, jolla viime vuosina on pyritty kuvaamaan järjestöjen toimintaympäristön muutosta, on hybridisaation käsite. Sillä on haluttu tuoda esille kehityskulkua, jossa järjestöt ovat omaksuneet omaan toimintaansa alun perin muille sektoreille – julkiselle ja yksityiselle – ominaisempia toimintatapoja tai toimintalogiikoita. Tapahtuu siis toimintalogiikoiden sekoittumista.

Asia ei sinänsä ole vallan uusi. Mutta jos järjestöjen ja julkisen sektorin välillä on ollut aiemmin tiivistä vuorovaikutusta, voidaan sanoa, että 1990-luvulta lähtien järjestöt ovat joutuneet huomioimaan toiminnassaan vielä huomattavasti enemmän julkisen sektorin odotuksia sekä omaksumaan palvelutuotannossaan uudenlaista, markkinatalouden ehdoilla toimivaa logiikkaa.

Hanna Laitisen melko tuore väitöstutkimus osoittaa, että valtakunnalliset nuorisojärjestöt luovivat nykyisin tavattoman monenlaisten toimintalogiikoiden ristipaineissa, ja nämä logiikat yhdistyvät paitsi niiden toimintaympäristön erilaisiin odotuksiin, myös järjestöjen näkemyksiin siitä, millaisen toimijuuden tilan ja mahdollisuuden ne nuorille esittävät ja mahdollistavat. Vahvistunut trendi tässä suhteessa on ollut nuorisojärjestöjen toiminnan ammattimaistuminen, mikä on tarkoittanut järjestöjen toimihenkilöiden työn ja osaamisen merkityksen lisääntymistä mm. erilaisessa palvelutuotannossa tai nuorten osallisuuden tukemisessa. Toimintaympäristön moninaisten odotusten keskellä ja toimihenkilöiden merkityksen kasvaessa nuorisojärjestöissä voi olla haastavaa huomioida itse nuoria järjestöjen keskeisinä toimijoina.

Puhe toimintaympäristöstä ja sen muutoksista korostaa helposti erilaisten laajojen yhteiskunnallisten ja kulttuuristen prosessien merkitystä. Ne ovat totta kai keskeisessä asemassa järjestöjen pohtiessa nykytilaansa ja hahmottaessaan mahdollisia tulevaisuuksia, mutta samalla niiden roolia voidaan painottaa ehkä liikaakin. Tarkoitin tällä sitä, että harvoin kyse on siitä, että yksittäiset toimintaympäristön muutokset määrittäisivät tai pakottaisivat järjestöjen valintoja. Järjestöissä tehtävät valinnat ovat sitä vastoin enemmän tai vähemmän erilaista reaktiivisuuden ja ennakkoinnin tasapainottelua, strategisia valintoja, varautumisia tai joutumisia.

Mitä enemmän järjestössä tehtäisiin toimintaympäristöanalyysia ja tulevaisuuden ennakoiteja, sitä paremmin ne todennäköisesti voisivat tulevaisuudessa toteuttaa myös

omia tavoitteitaan. Koska tulevaisuuden tekemisessä on ennen kaikkea kyse niistä toimijoista, yhteisöistä ja yksilöistä, jotka viime kädessä tekevät erilaisia päätöksiä järjestöissä. Juuri heillä pitäisi olla katsetta ja näkemystä.

Lue myös:

Kimmo Lind (toim.): [Kestääkö järjestöjen edustuksellisuus? \(2020\)](#)

Hanna Laitinen: [Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla? – Nuorisjärjestöjen hybridit toimintalogiikat \(2018\)](#)

Hanna Laitinen & Riikka Taavetti: [Valtakunnalliset nuorisjärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet \(2016\)](#)

Vapaaehtoistyö piti pintansa koronavuonna

Marion Fields, 18.5.2021

Onko vapaaehtoistyön suosio nousussa vai laskussa? Miten koronavuosi vaikutti vapaaehtoistoimintaan? Ovatko nuoret vapaaehtoistoiminnan tulevaisuuden toivoja?

Kansalaisareena, Kirkkohallitus ja Opintokeskus Sivis teettivät maaliskuussa Taloustutkimuksella Vapaaehtoistyö Suomessa -kyselyn. Sen mukaan noin puolet vastaajista on tehnyt vapaaehtoistyötä viimeisen vuoden aikana.

Tutkimus on toteutettu edellisen kerran vuonna 2018. Silloin 48,7% oli tehnyt vapaaehtoistyötä edeltävän vuoden aikana, kun vuonna 2021 vastaava luku oli 47%.

– Korona-aika on ollut vapaaehtoistoiminnan kannalta ristiriitaista aikaa. Esimerkiksi ikäihmisten tekemä ja ikäihmisten parissa tehtävä vapaaehtoistoiminta on rajoitusten ja suositusten takia ollut hankalaa tai mahdotonta. Toisaalta kriisiajat usein aktivoivat ihmisten auttamishalua. Tämä on näkynyt esimerkiksi kauppa-avussa ja erilaisissa etä- ja digimuotoisissa vapaaehtoistoiminnoissa. Selvitys tukee tätä käsitystä, sillä vapaaehtoistoiminnan määrä pysyi lähes entisissä lukemissa, toteaa Kansalaisareenan hallituksen puheenjohtaja Antti Rajala.

Tutkimuksessa havaittiin myös, että koulutusasteittain tarkasteltuna alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet osallistuvat vapaaehtoismintaan eniten. Tulotasoittain tarkasteltuna keskituloiset näyttävät olevan aktiivisimpia osallistujia. Miesten vapaaehtoistyön määrä on lisääntynyt, naisten taas vähentynyt.

Vapaaehtoistyötä tehdään mieluiten kasvotusten ja järjestöjen tai yhteisöjen organisoimana. Lyhyt- ja pitkäkestoista vapaaehtoistyötä tehdään lähes yhtä paljon. Pop up -tyyppinen vapaaehtoisminta kiinnosti erityisesti naisia.

Vapaaehtoisena toimittiin keskimäärin 12,9 tuntia kyselyä edeltävän neljän viikon aikana. Vuonna 2018 vastaava luku oli reilut 15 tuntia.

Nuoret ovat kiinnostuneita vapaaehtoistoinnasta

Vastaajista 38 % haluaisi osallistua vapaaehtoismintaan, jos pyydetäisiin – nuorista (15–24-vuotiaat) jopa 61 %.

– On upeata huomata tuloksista, että vapaaehtoisminta kiinnostaa nuoria ja se on ollut merkityksellistä pandemiankin aikana, Kansalaisareenan toiminnanjohtaja Anne Porthén sanoo.

Kyselyn perusteella vapaaehtoismintaan osallistumista helpottaisi eniten se, jos tarjolla olisi lyhytkestoisia ja kertaluonteisia tehtäviä ja jos elämäntilanne olisi sopivampi. Kiinnostus vapaaehtoistyötä kohtaan ei kuitenkaan ole vähentynyt.

– Hienoa havaita myös tämän tutkimuksen kautta, että vapaaehtoistyötä arvostetaan ja ihmiset haluavat olla mukana erilaisissa vapaaehtoistoinnin muodoissa, Irene Nummela Kirkkohallituksesta summaa.

Miltä näyttää vapaaehtoistyön tulevaisuus?

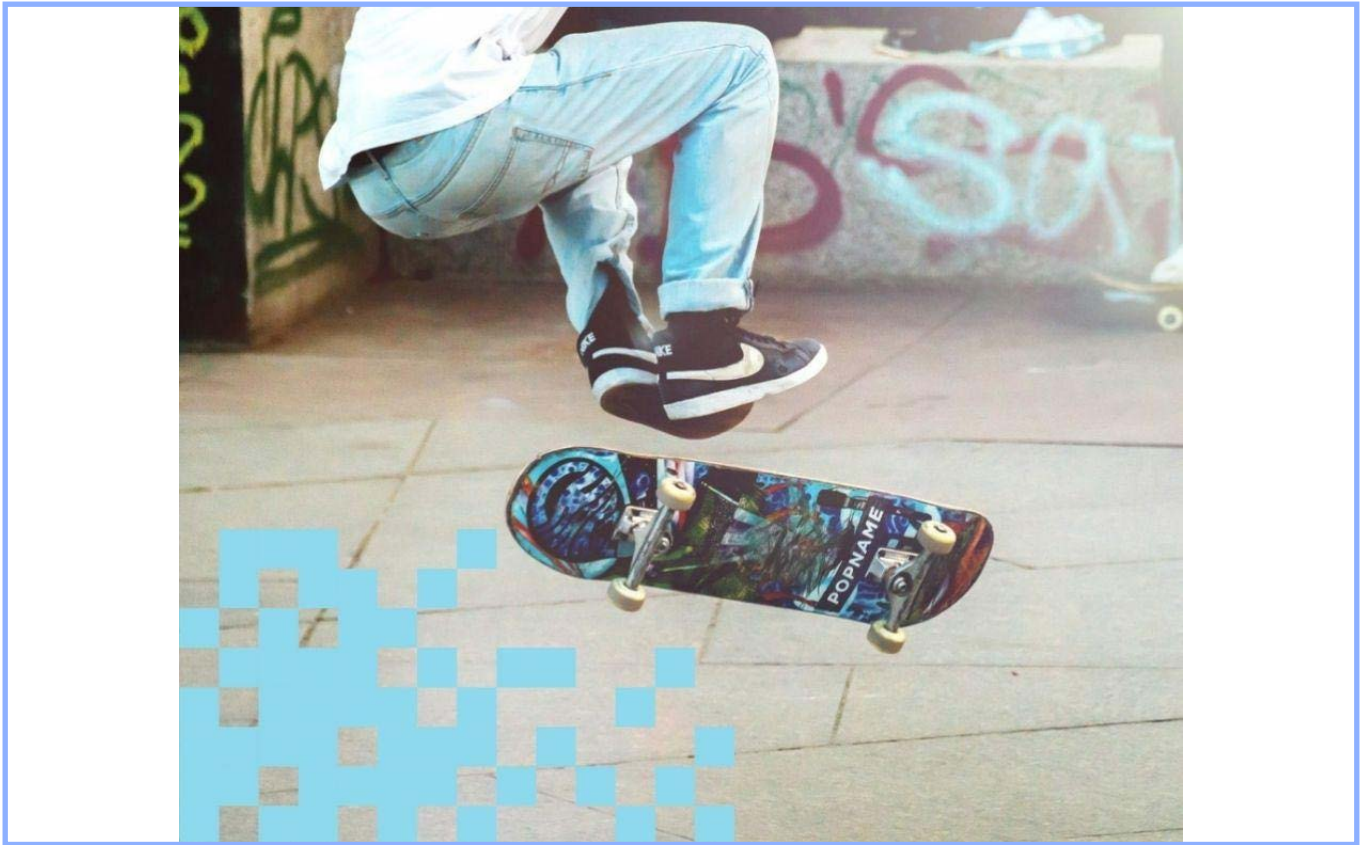
Poikkeusaika näyttäisi vaikuttaneen vapaaehtoismintaan ja -tehtäviin. Esimerkiksi pelastuspalveluiden kategoriassa on tehty erityisen paljon vapaaehtoistyötunteja ja mm. seurakunnissa vapaaehtoistyö on siirtynyt verkkoon.

Korona-aika ei kuitenkaan ole vähentänyt suomalaisten halua tehdä vapaaehtoistyötä.

– Noin 2/3 kyselyn vastaajista uskoo tekevänsä vapaaehtoistyötä jatkossa vähintään yhtä paljon tai jopa enemmän kuin nyt, toteaa asiantuntija Marion Fields Opintokeskus Siviksestä ja jatkaa:

– Tosin esimerkiksi koulutustausta vaikuttaa siten, että korkeakoulutetut ja vakaalla työuralla olevat henkilöt ovat innokkaimmin kasvattamassa omaa vapaaehtoistyöpanostaan ja uskovat osaamisensa olevan riittävää. Jos vapaaehtoismintaa organisoivat tahot haluavat jatkossakin olla avoimia kaikille, tulisi jatkossa kiinnittää erityistä huomiota rekrytointikäytäntöihin, perehdytykseen sekä työn tukemiseen.

Tutustu [Vapaaehtoistyö Suomessa 2021 -tutkimusraporttiin.](#)

Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 1

Sari Huttu & Kimmo Lind, 5.8.2021

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tehtävänä on tarkastella muuttuvia toimintaympäristöjä ja havainnoida ajankohtaisia ilmiöitä, jotka liittyvät nuorisoalan järjestöjen arkeen, toimintaan ja tulevaisuuteen. Toimintaympäristöjä on kartoitettu mm. järjestämällä keskustelutilaisuuksia järjestöille. Millaisia teemoja keskusteluissa on noussut esille?

Nuorisoalan järjestöjen – ja järjestöjen yleisimminkin – toimintaympäristössä on tapahtunut viimeisten vuosien aikana paljon muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet niiden toimintaan monin tavoin. On tapahtunut mm. lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka vaikuttavat palveluiden hankintaan ja tuottamiseen. Toiminnan rahoitukseen liittyvistä muutoksista seuraa, että järjestöt joutuvat yhä enemmän huomioimaan rahoituksen muutoksia, monipuolistamaan rahoituskanaviaan ja kehittämään toimintansa markkinointia. Rahoittajat ja sidosryhmät odottavat myös järjestöjen toiminnalta yhä enemmän erilaista tuloksellisuuden mittaamista ja osoittamista.

Samanaikaisesti järjestöt joutuvat yhä vahvemmin puolustamaan arvojaan ja aatteitaan

sekä pohtimaan omassa toiminnassaan eettisesti kestäviä ja laadukkaita ratkaisuja. Lisäksi kilpailu järjestöjen potentiaalisista jäsenistä ja toimijoista on koventunut. Järjestöjen kanssa ihmisten vapaa-ajasta käyvät kisa lukuisten muiden asioiden ja harrastusten lisäksi myös nk. vapaamuotoisen kansalaistoiminnan lisääntyminen, jonka sosiaalista mediaa hyödyntävä, spontaani ja tapahtumaluontoinen toiminta vetoaa varsinkin suurten kaupunkien nuoriin aikuisiin.

Tehtävänäme nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurissa on tarkastella juuri näitä muuttuvia toimintaympäristöjä ja havainnoida ajankohtaisia ilmiöitä, jotka liittyvät nuorisoalan järjestöjen arkeen ja toimintaan. Olemme toteuttaneet tätä tehtäväämmme mm. järjestämällä keskustelutilaisuuksia, joissa on hyödynnetty Erätauko-menetelmää. Keskustelutilaisuuksien avulla olemme tavoittaneet noin 25 eri nuorisoalan järjestöä. Keskustelutilaisuuksissamme on ollut mukana noin kymmenen osallistujaa kussakin. Me kentaurilaiset olemme toimineet keskustelutilaisuuksien vetäjinä.

Keskustelun teemoja ovat olleet jäsenyyden, palvelutuotannon, rahoituksen muutokset sekä järjestöjen ennakointiosaamiseen liittyvät tarpeet. Elokuussa 2021 keskustellaan vielä Harrastamisen Suomen mallista ja järjestöjen osallisuudesta tässä mallissa. Keskustelutilaisuuksiimme olemme saaneet järjestökentältä asiantuntija-alustuksia kulloisestakin teemasta. Keskustelut ovat olleet antoisia ja olemme lähettäneet keskustelutilaisuuden koonnin kaikille osallistujille. Mutta millaisia asioita näistä keskusteluteemoista on siis noussut esille?

Jäsenyys on muutoksessa

Jäsenet ovat perinteisesti olleet järjestötoiminnan ydintä, sen keskeinen inhimillinen voimavara. Toimintaa on suunnattu keskeisesti jäsenille, esimerkiksi heidän harrastuksensa tai vertaisuutensa tukemiseksi ja mahdollistamiseksi. Pohjoismaissa osallistuminen on perustunut jäsenyyteen, mutta samalla nuorten suhtautuminen järjestöjen jäsenyyteen on muuttunut kriittisemmäksi. Monet nuoret voisivat tutkimusten mukaan olla mukana järjestötoiminnassa, jos se ei edellyttäisi jäsenyyttä, ja samaan aikaan yhä useampien järjestöjen toimintaan osallistuminen ei enää edellytäkään jäsenyyttä. Hanna Laitisen ja Riikka Taavetin (2016) mukaan järjestöjäsenyyden asema ja merkitys nuorten yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja ylipäänsä kansalaistoiminnassa on selkeästi muuttunut.

Nuoret tarvitsevat usein mahdollisimman matalia kynnyksiä osallistumiseen.

Kentauri-keskustelussa tuli esille, että keskustelijat olivat laajalti havainneet jäsenyydessä tapahtuneita muutoksia. Nuoria ei useinkaan kiinnosta passiivinen jäsenyys, toisin sanoen siis se, että ollaan vain jäseniä, mutta ei oikeasti toimita ja tehdä asioita. Myös mahdolliset erilaiset poliittiset puolue- tai viiteryhmäsidokset voivat vieroksuttaa osaa nuorista. Keskeinen havainto oli myös, että nuoret tarvitsevat usein mahdollisimman matalia kynnyksiä osallistumiseen ja että osallistuminen järjestöjen järjestämiin erilaisiin pop-up –tapahtumiin tai lyhytkestosiin projekteihin voivat toimia hyvinä väylinä myös pitempiaikaiseen jäsenyyteen.

Jäseniä tarvitaan, entä jäsenmaksuja?

Keskustelijat toivat esille, että nuorisoalan järjestöt tarvitsevat jäseniä edelleenkin. Jäsenten nähtiin edelleenkin oikeuttavan järjestöjen toimintaa ja sen suuntaa. Jäsenten koettiin myös olevan järjestöjen demokraattisuuden tärkeä edellytys, jota ilman järjestöt eivät olisi järjestöjä. Jäsenet ja jäsenyys merkitsivät monille keskustelijoille myös tärkeää elementtiä toiminnan jatkuvuudessa: toimintaan ja järjestöjen tavoitteisiin sitoutuneet jäsenet vievät ja ohjaavat järjestöä eteenpäin ja muotoilevat järjestöstä sen mitä se on. Useat kokivat jäsenten määrän tärkeänä myös taloudellisessa mielessä. Jäsenmaksut merkitsevät monille järjestöille niiden keskeistä autonomian taetta: oma rahoitus mahdollistaa järjestölle juuri sen kaltaisen toiminnan, jota jäsenet itse haluavat ja kaipaavat.

Aivan kaikki keskustelijat eivät kuitenkaan jakaneet näkemystä jäsenmaksujen tärkeydestä. Osalle keskustelijoista jäsenmaksujen hankkimisen edellytys esimerkiksi valtionavustusten omarahoitusosuuden saamiseksi koettiin turhauttavana. Osa keskustelijoista myös koki, ettei jäsenmaksu ole enää toimintaan sitouttavaa, ja että jäsenmaksut voivat olla myös eriarvoistavia. Kaikilla ei yksinkertaisesti ole varaa jäsenmaksuihin.

Viestinä Kentaurille keskustelijat toivoivatkin kiinnitettävän jatkossa enemmän jäsenyyden merkityksen erilaistumiseen ja erityisesti siihen, että jäsenyyden ja siihen useasti kytkeytyvät rahoituslinjaukset voivat koskettaa eri järjestösektoreita (nuoriso-, liikunta- ja sosiaali- ja terveysala) hyvinkin eri tavoilla ja mahdollisesti myös nuoria eriarvoistavasti. Valtionapulinjauksista olisikin keskustelijoiden mielestä hyvä käydä laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Palvelutuotannon tilannekuva

Toinen Kentauri-keskusteluista käsitteli nuorisoalan järjestöjen palvelutuotannon kysymyksiä. Tulokulmana keskusteluihin oli, että järjestöjen palvelutuotannossa on ollut jo parin vuosikymmenen ajan varsin voimakasta kasvua ja toiminta on siltä osin myös ammattimaistunut. Keskeinen kysymys onkin, mihin suuntaan kansalaistoiminnan ja palvelutuotannon välinen suhde tulee muuttumaan? Keskustelussa korostettiin, että samalla kun järjestöt ja varsinkin niiden palvelutuotanto on ammattimaistunut, ne ovat samalla myös erilaistuneet.

Osa nuorisoalan yhdistyksistä tai järjestöistä toimii hyvinkin ruohonjuuritasolla, käytännön toiminnassa tukien ja mahdollistaen esimerkiksi nuorten harrastustoimintaa, kun taas osalla toiminta on keskittynyt esimerkiksi erilaiseen hanketoimintaan. On järjestöjä, jotka ammattimaistuvat ja niitä, jotka ei. Monissa kunnissa erilaiset yhteistyökumppanuudet ovat lisääntyneet. Kunnissa on kuitenkin hyvin erilaisia käytäntöjä yhteistyössä yhdistyksiin päin esimerkiksi lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämisessä.

Kuntayhteistyöstä uusia mahdollisuuksia?

Keskustelussa tuli esille, että järjestöt ovat tärkeitä kuntien elinvoimalle. Kysymys siitä, millainen rooli ja asema järjestöillä ja niiden palveluilla kunnissa on, onkin jatkossa erityisen tärkeä. Tämä kytkeytyy myös siihen, millainen identiteetti järjestöillä on ja miten ne onnistuvat tuomaan esille toimintansa ja myös palvelujensa erityisyyden. Keskustelussa tuli esille, että kunnat ovat hyvin erilaisia, mutta peräänkuulutettiin myös järjestöjen ”oman hännän nostoa”

omien vahvuuksien ja erityisyyksien esille tuomiseksi. Keskustelussa korostettiin sitä, että järjestötoimijoiden kannattaa jatkossa tehdä enemmän yhteistyötä myös kuntien neljännen sektorin toimijoiden kanssa.

Keskustelu toi palvelutuotannosta esille myös laajemman yhteiskuntapoliittisen teeman. Nuorisoalan järjestöjen ja yleisemminkin järjestöjen palvelutuotannon oikeutus tulee tulevaisuudessa olemaan keskeinen kysymys. Onko palvelutuotannossa kyse tarpeista vai kansalaisten oikeuksista? Keskustelussa nähtiin, että yhteiskunnassa on ollut paljon heiluritoimintaa kansalaistoiminnan ja palvelutuotannon välillä – välillä painottuu toinen enemmän, välillä toinen. Kummatkin toiminnot ovat myös kehittyneet ja niihin on tullut uusia ulottuvuuksia ja tuulia. Keskustelussa herätettiin kysymys, eikö palvelutuotannosta pitäisi ajatella, mitä ihminen tarvitsee, eikä keskittyä siihen kuka tuottaa palvelut? Miten esimerkiksi kansalaispalveluja korostava näkökulma vaikuttamaan tulevaisuuden palvelutuotantoon? Häviääkö jatkossa ero kansalaistoimintaan ja palvelutuotantoon? Voisivatko vaikuttamistyö, osallisuus ja tarpeet, muokkautua jatkossa enemmän yhdeksi?

Lähteet

Laitinen, Hanna & Taavetti, Riikka 2016. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet. Yhteiskuntapolitiikka 81 (2016):1.

Millainen on liikuntaurheilun kasvatusrooli?

Tuija Runtuvuori, 9.9.2021

Olen seurannut lasten ja nuorten seuraurheilua sivusta jo lähes 10 vuoden ajan. Olen saanut seurata seuraurheilun kehittymistä ja vielä tänä päivänäkin pohdin, mihin kategoriaan lasten ja nuorten seuraurheilu lokeroituu.

Olen pohtinut seuraurheilun vaikutuksia lasten ja nuorten kasvuun. Ilmoittaessani oman lapseni jumppakouluun, puhuimme harrastamisesta. Tuolloin minä mielsin harrastamisen vapaaehtoiseen itsensä toteuttamiseen, kivaan ryhmässä puuhasteluun, jolla on positiivisia vaikutuksia niin henkisesti kuin fyysisestikin.

Jumppakoulun aloituksen myötä vuonna 2011 tyttärelleni aukesi urapolku lajin parissa. Tätä en itse ymmärtänyt, sillä olinhan vienyt tyttäreni "vain" harrastamaan. Samalla mukaan astui pakko. Harjoituksissa oli pakko käydä. Tietynlaiset vaatteet oli pakko hankkia. Lapsen osallisuus valita esimerkiksi syntymäpäiväjuhlien ja treenien väliltä poistui, sillä treenien valinta hauskojen juhlien sijaan oli ilmiselvää. Sairaana oli tärkeää osallistua treeneihin – edes katsojan roolissa. Ymmärsin pian, että myös perheen yhteiset lomat suunnitellaan usein lasten harrastusten suomien loma-aikojen puitteissa.

Olenkin huomannut, että me vanhemmat olemme tausta- ja tukipilareina usein aika neuvottomia. Luotamme siihen, että ryhmää ohjaava koulutettu valmentaja tietää paremmin. Saatammemielessämme rinnastaaseuraurheilunkasvatustyöksi. Samallakuitenkin unohdamme, että varhaiskasvatuksessa toimintaa ohjaa lakisääteinen varhaiskasvatussuunnitelma ja kouluissa opetussuunnitelma. Lain mukaan nuorisotyöllä puolestaan parannetaan nuorten elinoloja ja edistetään nuoren kasvua ja kansalaisvalmiuksia. Seuraurheilussa toimintaa ohjaavat seuran määrittelemät arvot.

Harrastaminen = liikunta?

Seuraurheilutoiminnan sisällä on valtava määrä lapsia ja nuoria. LIITU-tutkimuksen mukaan hieman yli puolet kaikista lapsista ja nuorista liikkui urheiluseuran järjestämissä tapahtumissa vähintään kerran viikossa. Noin joka toisena päivänä (2–3 päivänä viikossa), urheiluseurojen toimintaan osallistui viidennes (21 %) kaikista lapsista ja nuorista. Samoin joka viides osallistui urheiluseurojen toimintaan hyvin usein, 4–7 päivänä viikossa (1).

Uskoakseni on väistämätöntä, että toiminnan sisällä kohdataan monin paikoin samanlaisia kasvatuksellisia tilanteita kuin esimerkiksi varhaiskasvatuksen, koulun tai nuorisotyön piirissä. Liikuntaseurojen rooli lasten ja nuorten liikuttajina ja liikuntaan sosiaalistajina on nykytilanteessa jokseenkin korvaamaton (2), vaikka rooli on äärimmäisen tärkeä, vanhempien tulisi erottaa seurojen rooli kasvatuksellisesta osaamisesta ja vastuusta.

Aino Tormulainen kirjoittaa artikkelissaan, että harrastamisesta ja nuorisotyön suhteesta keskustellaan aktiivisesti ja sitä pohditaan myös Suomen mallin ja koulunuorisotyön kehittämisen kontekstissa (3). Vuonna 2017 hallitus kirjasi tavoitteekseen harrastustakuun, jonka tarkoitus on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen ja siten myös edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä ja vähentää syrjäytymistä sekä edistää yhdenvertaisuutta (4).

Kunnallisen nuorisotyön yksi tehtävä on tukea nuorten harrastamista ja kansalaisvalmiuksia. Toki tämä ei tarkoita sitä, että nuoria tulisi ohjata nimenomaan liikuntaseuraharrastuksen pariin, mutta mielestäni usein harrastaminen ja liikunta mielletään ikään kuin saman lauseparin sisään. Lapsen Ääni -tutkimuksen mukaan 78% vastaajista kertoi, että suosituimpia harrastuksia ja vapaa-ajan toimintoja olivat urheilu ja liikunta (5). Nuorisotutkimusseura kiteyttää osuvasti käsitykseni siitä, miten ylipäättään lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastamisen nykytila on monin paikoin vain hapertunein langoin kiinni siinä yhteiskunnallisessa ja kasvatuksellisessa funktiossa, joka muodostaa harrastusinstituution yhteiskunnallisen perustelun (ks. Nuorisolaki 1250/2016; Liikuntalaki 390/2015; Yhdenvertaisuuslaki 1347/2014) (6)

Onko seuraurheilu palvelua maksaville asiakkaille?

Kun taas otamme huomioon kustannukset, joita vanhempina maksamme, kaupallisuus astuu vahvasti kuvioihin mukaan. Tosin voittoa ei valmennuksen kautta tässä tapauksessa tavoitella. Ei ole yllättävää, että tänä päivänä perheen sosioekonominen asema saattaa estää liikunta harrastuksen aloittamisen. (7)

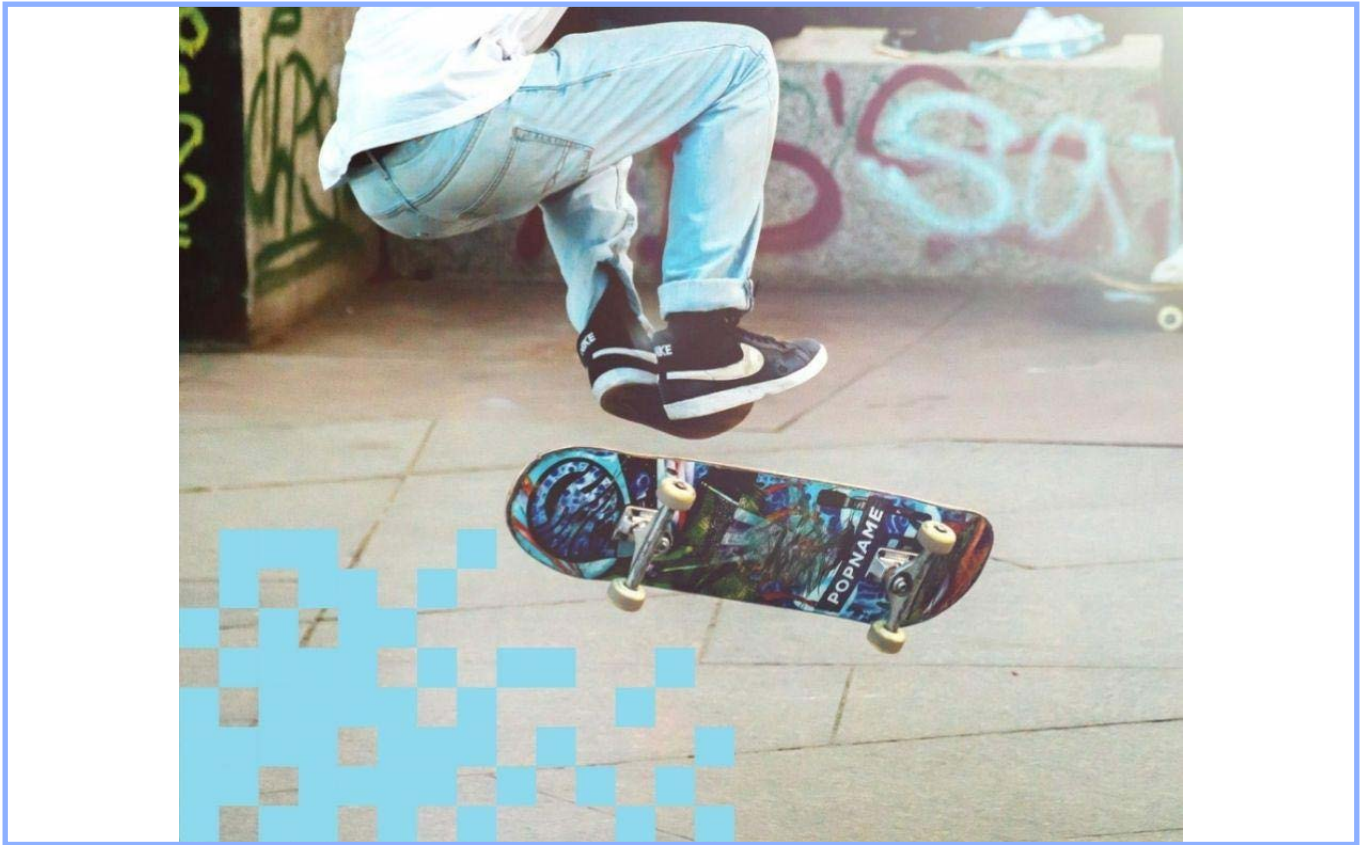
Mutta mitä tapahtuisi vanhempien "vastavoimalle" jos ymmärtäisimme ja mieltäisimme kyseessä olevan liiketoimintaa? Olisimmeko esimerkiksi tarkempia siitä, millaista toimintakulttuuria tukisimme? Mieltäisimmekö vanhempina seuraurheilun enemmän palveluna

kuin oletetun yhteisen hyvän kehittäjänä? Ja toisaalta, asettaisiko se vastuuta panostaa esimerkiksi lapsen osallisuuden kokemuksiin, joilla voi olla merkittäviä mielenterveydellisiä hyötyjä vielä myöhemmin elämässä? Osallisuuden tunne tukee mielenterveyttä ja on yksi mielenterveyden suojatekijä. Suojatekijä on asia, joka antaa suojaa silloin kun elämässä tulee myöhemmin eteen erilaisia haasteita tai erilaisia riskitekijöitä. (8)

Tuntuu, että en edelleenkään ole tullut yhtään viisaammaksi tämän asian tiimoilta, mitä seuraurheiluharrastaminen on. Onko sillä sittenkään väliä mitä se on, jos voimme taata, että lasten ja nuorten kohtelu toiminnan sisällä vaalii osallisuuden kokemuksia ja tukee lapsia ja nuoria oman identiteetin kehittymisessä ja edistää nuoren kasvua ja kansalaisvalmiuksia? Näinhän pyrimme pohjimmiltaan toimimaan niin varhaiskasvatuksen, opetuksen kuin nuorisotyön puitteissakin.

Viitteet

1. <https://www.jyu.fi/sport/fi/tutkimus/hankkeet/liitu>
2. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161059/Suomalaiset%20liikunta-%20ja%20ourheiluseurat.pdf>
3. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2021/04/kompassi-osaamiskeskus-kentaurin-matkaan-2021-humak.pdf>
4. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/harrastustakuu_digi_final.pdf
5. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2020/10/20094831/Lapsen-Aani-2020_raportti2_FI_FINAL1.pdf
6. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/harrastustakuu_digi_final.pdf
7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75186/okm19.pdf>
8. Marja Snellman-Aittola 16.4.2021
<https://nuoretjaosallisuus.fi/teehetki-nuoretjaosallisuus-16-4-2021-klo-13-13-20/>

Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 2

Sari Huttu & Kimmo Lind, 17.9.2021

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tehtävänä on tarkastella muuttuvia toimintaympäristöjä ja havainnoida ajankohtaisia ilmiöitä, jotka liittyvät nuorisoalan järjestöjen arkeen, toimintaan ja tulevaisuuteen. Toimintaympäristöjä on kartoitettu mm. järjestämällä keskustelutilaisuuksia järjestöille. Millaisia teemoja keskusteluissa on noussut esille?

Edellisessä kirjoituksessamme Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 1 tarkastelimme keskustelijoiden näkemyksiä jäsenyyden ja palvelutuotannon muutoksista. Tässä artikkelissa tarkastelemme, miten nuorisoalan järjestötoimijat hahmottavat toimintansa rahoituksen muutoksia sekä kykyään ennakoida muuttuvaa toimintaympäristöä.

Odotettavissa rahoituksen monilähteisyyden kasvua

Järjestöalan rahoituksen toimintaympäristö on ollut viime aikoina varsin kovassa turbulenssissa. Etenkin keskustelu Veikkauksen pienentyvistä tuloista ja rahapelihaitoista

koskettaa monin tavoin myös nuorisoalan järjestöjä ja nuorisotyön toimijoita yleensäkin. Kysymykset rahapeleistä saatavien tulojen määrästä, lähteistä, etiikasta tai mahdollisen budjettirahoituksen vaikutuksesta järjestöjen toiminnan autonomiaan ovat vahvemmin nousseet esille vasta viime vuosien aikana ja ovat monimutkaisia ja vaikeita.

Valtioneuvoston elokuussa asettaman työryhmän tehtävänä onkin laatia uusi malli rahapelituotoilla kustannettujen toimintojen rahoittamiseksi. Uudistus toteutetaan vuoden 2024 alusta. Ongelmattomaan menneisyyteen ei liene ole paluuta. Toivottavasti Veikkauksen ongelmiin tulevat ratkaisut ovat nuorisoalan ja järjestöjen kannalta kuitenkin huonoista vaihtoehdoista mahdollisimman paras.

Samaan aikaan meneillään on myös järjestöjen valtionavustusten uudistamishanke, jonka tavoitteena on kaikille valtionhallinnon ministeriöille yhtenäinen ja digitalisoitu valtionavustusprosessi. Uudistuksen eräänä keskeisenä pyrkimyksenä on, että järjestöt ja valtionapuviranomaiset tekisivät aiempaa enemmän yhteistyötä jo alusta alkaen: yhdessä suunnitteleamalla millaisiin yhteiskunnallisiin päämääriin valtionavustuksilla rahoitetulla toiminnalla on tarkoitus vastata. Tämän nähdään edistävän toiminnan ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttavan järjestöjä ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Kentauri keskustelee rahoituksesta -tilaisuus toi alustuksineen ja keskusteluineen hyvin esille sen, että nuorisoalan järjestöt ovat ylipäänsä rahoituksensa suhteen kuitenkin hyvin erilaisia. Monet nuorisoalan järjestötoimijat painivat sen parissa, miten ne ylipäänsä voivat ennakoida rahoitustaomantoimintansaavaikuttamisen kautta. Haasteena onesimerkiksise, miten erilaiset rahoitusmuutokset vaikuttavat vapaaehtoistoimintaan. Tällaisessa tilanteessa keskustelu Veikkauksesta ja sen rahoituksen muutoksista on sittenkin vain eräs – joskin periaatteellisesti merkittävä – juonne. Sillä osalle ja varsinkin pienemmille järjestöille toiminnan rahoituksen hankkiminen on jatkuvaa ”kädestä suuhun” –toimintaa, joka ei läheskään aina mahdollista vakaata ja suunnitelmallista toiminnan suunnittelua. Vakiintuneille, omavaraisemmille ja isommille yhdistyksille tai järjestöille tilanne voi kuitenkin olla varsin toisenlainen.

Yhtä kaikki keskustelijat odottavat rahoitusmallien eriytymistä entisestään, rahoituksen monilähteisyyden ja aaltoliikkeisyyden kasvua. Tämä kaikki tarkoittaa esimerkiksi järjestöjen yksityisen rahoituksen, tapahtumatuottojen, yksityisen varainhankinnan ja hankerahoituksen määrän kasvattamista sekä yritysyhteistyön lisäämistä. Tällaiset rahoituksen muutokset edellyttävät monipuolista ennakointia ja erilaisten rahoituspainotusten vuorottelua sekä järjestön talouspuskureiden rakentamista ja hyödyntämistä.

Lisääkö rahoituksen monilähteisyys toiminnan byrokraattisuutta?

Keskustelun perusteella rahoituksen monilähteisyyttä kuitenkin hankaloittavat erilaiset sektorirajat (nuoriso-/liikunta-/kulttuuri-/sosiaali- ja terveyst), joista kiinnipitävät rahoittajat eivät välttämättä mahdollista laaja-alaista työskentelyä. Järjestöissä hyvin tehty työ ei välttämättä lisääkään tai varmista rahoitusta, mikä itsessään voi osaltaan vaikuttaa kielteisesti järjestöjen kehittämistyön suunnitelmallisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Myös rahoituksen (varsinkin ESR-rahoituksen) byrokraattisuus ja ”hakemusammattilaisuuden” vaatimukset koettiin monia varsin pieniä yhdistystoimijoita rasittavina. Rahoituksen monilähteisyyden hallinnoinnin nähtiin raskaana, ja ääripäässä siihen liittyvät toimenpiteet moninkertaisine raportointeineen koettiin

joskus jopa haittaavan hyvää toimintaa.

Kankea rahoitus ei aina saa tehokkainta toimintaa aikaiseksi. Jotkut keskustelijat kokivatkin, että juuri julkiseen rahoitukseen sitoutumaton toiminta – yhdistysten perinteinen harrastus- ja kansalaistoiminta – voikin tuottaa järjestöjen toimintaan kaivattua ja toimijoita inspiroivaa vapautta. Äärimmillään keskustelussa esitettiin tulevaisuuden ”kauhuskenaariona”, että meillä on tulevaisuudessa julkisella ja hankerahoituksella pyöriviä ammattimaisten toimijoiden järjestöjä ja että neljäs sektori ja ns. vapaat toimintaryhmät ja vapaamuotoinen kansalaistoiminta toimivat jatkossa vapauden ja elävän ruohonjuuritason toiminnan kehtoina.

Järjestöjen ehkäisevällä toiminnalla tärkeä rooli

Keskustelu toi esille huolen siitä, että erikokoisilla järjestöillä on kovin erilaiset edellytykset hankkia näkyvyyttä ja rahoitusta toiminnalleen. On vaarana, että tulevaisuudessa vahvat järjestöt vahvistuvat entisestään, ja pienet ja uudet toimijat eivät enää pärjää samalla tavalla kuin aiemmin. Iso kysymys onkin, jääkö nuorisovalan järjestökentälle pienille toimijoille tilaa toimia?

Iso kysymys on, jääkö nuorisovalan järjestökentälle pienille toimijoille tilaa toimia?

Yhteistyön merkitys voi olla yksi ratkaisu. Varsinkin EU-rahoituksissa yhteistyön rooli voi olla keskeinen, ja toki rahoittajatkin sitä toivovat. Se ei kuitenkaan saisi estää mielekkäitä sektoriylityksiä ja kansalaistoiminnallisia painotuksia. Nämä haasteet kytkeytyvät myös toiminnan vaikuttavuuden osoittamiseen, jota varsinkin rahoittajat nykyään haluavat korostaa.

Nuorisovalan järjestöjen ja yleisemmin nuorisotyön vaikuttavuuden kriteerejä ei keskustelijoiden mielestä saisi kuitenkaan siirtää pois ehkäisevästä toiminnasta ja työstä. Ehkäisevällä toiminnalla on monia yhteisöllisyyttä ja nuorten yhteiskunnallisia taitoja ja tietoja lisääviä tehtäviä ja vaikutuksia. Nuorisotyötä ei voida ajatella vain korjaavana työnä.

Ennakointiosaaminen mahdollistaa muutoksen

Rahoituksen tulevaisuuden lisäksi keskusteluissa on noussut esiin ennakointiosaamisen tila ja tarpeet nuorisovalan järjestöissä. Ennakointi- ja tulevaisuusosaamisestahan on viimeisten vuosien aikana tullut eräänlainen trendi, eikä erilaisista tulevaisuus-, strategia- tai skenaariotyökaluista ole sinänsä ollenkaan pulaa. Haaste onkin oikeastaan löytää erikokoisten järjestöjen tarpeisiin sopivia työkaluja tai ehkä paremminkin ajattelutapoja, joissa voisi eri tavoin yhdistyä ennakoinnin, arvioinnin ja visioinnin ulottuvuuksia.

Nuorisovalan järjestöjen lähtökohtahan on jo itsessään valtavan hieno: niillä jos kellä on valtavaa potentiaalia käydä nuorten itsensä kanssa keskustelua tulevaisuudesta ja hengittää sen aitoa ilmaa. Keskustelussa tuli esille, että ennakointi- ja tulevaisuusosaaminen voidaan nähdä nuorisovalalla juurikin maailman tekemiseksi paremmaksi. Ennakointi voidaan ymmärtää toisten ihmisten ja elämisen parempien edellytysten huomioimisena ja kehittämisenä, globaalillakin tasolla. Se voidaan ymmärtää uskona siihen, että asioita voi muuttaa ja asioihin voi vaikuttaa.

Muutosvoimaa voidaan kokea laajasti. Ei ainoastaan nuorisovalan järjestöjen toiminnassa, vaan

laajemmin myös epämuodollisessa kansalaistoiminnassa ja kaikkien ikäryhmien yhteistyönä. Monet järjestöt aktiivisesti tätä työtä tekevätkin. Esimerkiksi Nuorten Akatemian hallinnoima Osallisuuden osaamiskeskus edistää ja kehittää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Osaamiskeskus hyödyntää toiminnassaan nuorten fokusryhmiä, työpajoja, palvelumuotoilua, idealaboratorioita, kokeiluja ja pelillistämistä. Monet nuorisotalon toimijat tekevät tulevaisuuspohdintaa myös ajankohtaiseen nuorisotutkimukseen peilaten.

Tulevaisuustyö vaatii pysähtymistä ja aikaa

Erikokoisilla ja eri alueilla toimivilla järjestöillä on ennakoitiosaamisen suhteen omat realisminsa, tämäkin keskustelussa tuli esille. Isommat järjestöt kykenevät paremmin huomioimaan isoja yhteiskunnallisia ja globaalejakin asioita ja tendenssejä, kun taas pienissä järjestöissä aika voi mennä arjen toiminnan pyörittämiseen – niissä eletään useammin niin sanotusti kädet savessa. Isommissa järjestöissä joudutaan kuitenkin ehkä useammin kuin pienissä miettimään strategisesti sitä, menevätkö ne tulevaisuuteen omat järjestörakenteet ja tavoitteet edellä vai enemmän nuorten ja nuorten vapaaehtoisten ehdoilla.

Näistäkin syistä kysymys siitä, miten järjestöjen työssä pystyttäisiin enemmän ennakoivaan, proaktiiviseen toimintaan on tärkeä. Oikeus ja mahdollisuus toiminnan tulevaisuuden suuntaamiseen ja ennakoimiseen olisi hyvä olla kaikilla. Myös pienet järjestöt ja niiden työntekijät sekä vapaaehtoiset voisivat laajemmin olla mukana tulevaisuuden muutostyössä.

Keskustelun perusteella tämänkaltaiselle ennakointi- ja tulevaisuustyölle täytyisi kuitenkin olla oma aikansa ja paikkansa. Olisi oltava aikaa myös pysähtyä, mahdollisuus tulkita, pohtia ja sanoittaa asioita – aikaa yhteisille keskusteluille ja ymmärrykselle sekä tulevaisuudesta että tulevaisuuksista.

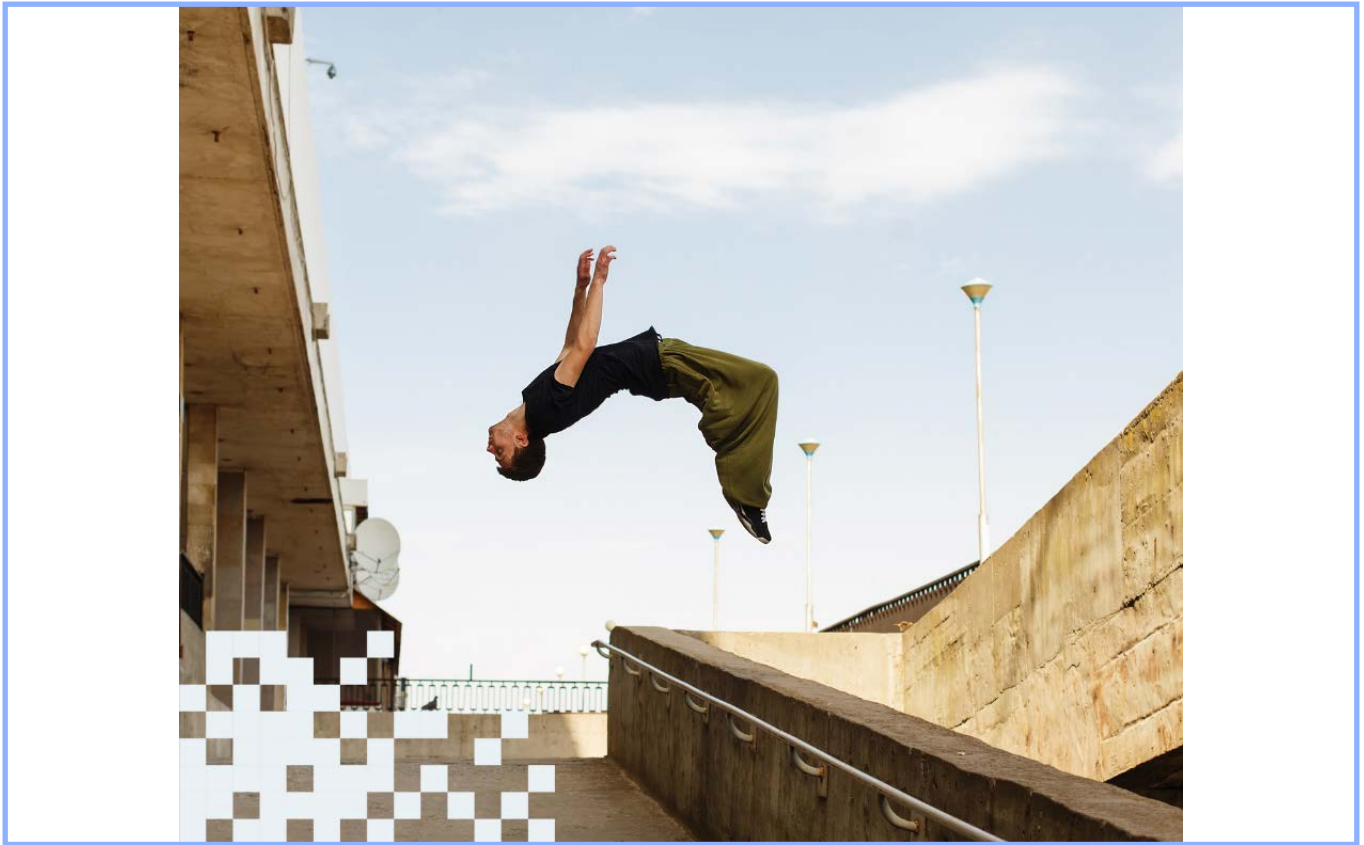
Lähteet:

[Hyvis-Veikkauksesta tuli pahis, silti uusi laki vahvistaa monopolia](#) (Yle 7.9.2021)

[Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt 2021. Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. \(Valtiovarainministeriön julkaisu – 2021:27. Viitattu 9.9.2021\)](#)

[Rahapelitoiminnan tuotot \(Opetus- ja kulttuuriministeriö\)](#)

[Nuorten akatemia: Osaamiskeskus](#)

Miltä Harrastamisen Suomen malli näyttää järjestöjen näkökulmasta?

Sari Huttu & Kimmo Lind, 25.10.2021

Kentaurin keskustelutilaisuudessa Harrastamisen Suomen mallista löytyi hyviä asioita, mutta myös huolia nousi esiin. Harrastamisen Suomen mallin perimmäinen tavoite – mahdollistaa harrastustoiminta kaikille lapsille ja nuorille – koettiin tärkeänä ja positiivisena asiana.

Nuorisoalan järjestöjen osaamiskeskus Kentaurin kevään 2021 järjestämissä Kentauri keskustele -tilaisuuksissa nousi useissakin puheissa esille Harrastamisen Suomen malli, ja päädyimmekin järjestämään tästä ajankohtaisesta aiheesta oman keskustelutilaisuutensa.

Erätauco-menetelmällä järjestetty keskustelutilaisuus toteutettiin elokuussa 2021. Alustajiksi ja keskustelijoiksi kutsuimme järjestötoimijoiden lisäksi asiantuntijoita, toiminnan organisoijia ja järjestökentän edustajia sekä valtakunnallisesta OKM:n asettamasta työryhmästä että Allianssin jäsenjärjestöjen edustajistosta. Keskustelutilaisuutemme ajatuksia luvattiin viedä eteenpäin mallia kehittäviin työryhmiin.

Harrastamisen Suomen mallin taustaa ja tavoitteita

Harrastamisen Suomen mallin (OKM 2021) päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Mallin tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Suomen mallissa yhdistyvät lasten ja nuorten kuuleminen harrastustoiveista, olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö. Koululaiskyselyllä kuullaan oppilaita heidän harrastustoiveistaan koulupäivän yhteydessä. Kyselyn tuloksia hyödynnetään Suomen mallin harrastustoiminnan kehittämisessä. Vuonna 2021 mukana on 76 harrastusta.

Harrastamisen Suomen mallin ensimmäinen vaihe toteutetaan 1.8.2021–30.6.2022 ja sen kohderyhmänä ovat perusopetuksen vuosiluokkien 1.–9. sekä lisäopetuksen oppilaat 235:ssä kunnassa ympäri maata. Tavoitteena on juurruttaa Suomen malli pysyväksi toimintatavaksi kunnissa. Ministeri Annika Saarikon johdolla lapsi- ja nuorisopoliittinen ministerityöryhmä päätti käynnistää Harrastamisen Suomen mallin seuraavan vaiheen valmistelun helmikuussa 2021. Valmistelu alkoi työryhmäprojektilla, jota johtaa valtiosihteeri Tuomo Puumala. Työryhmän tehtävänä on ehdottaa keinoja, joilla turvataan mallin pysyvyys sekä arvioida mallin laajentamismahdollisuuksia. Työryhmän työskentelyaika on 1.4.2021–31.12.2021.

Harrastustoiminnan merkitys lasten ja nuorten elämään

Osaamiskeskus Kentauri toteutti keväällä 2021 nuorten keskuudessa Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä -kyselyn (Kaunismaa, Sinisalo-Juha, Tormulainen & Vaara 2021), johon vastasi lähes 15 000 nuorta. Tulokset kertovat nuorten harrastus- ja järjestötoimintaan osallistumisesta sekä vapaa-ajantoiminnan yhteyksistä nuorten tulevaisuussuunnitelmiin, arvoihin ja asenteisiin, koulumenestykseen ja sosioekonomiseen asemaan.

Tulosten mukaan järjestö- ja harrastustoiminta näkyy nuorten arvoissa ja asenteissa. Nuoren kokemus omasta elämänhallinnastaan näyttäisi vahvistuvan erityisesti urheiluseuratoiminnassa. Kulttuuritoiminnan, esimerkiksi teatterin tai musiikin parissa, työskentelevät järjestöt, puolestaan vahvistavat nuorten kokemusta oman vastuullisuuden kehittymisestä. Kokemus osallisuudesta yhteisöihin vaikuttaisi hivenen vahvistuvan kaikissa kyselyssä esitellyissä eri järjestöissä. Osallisuus yhteiskuntaan näyttäisi olevan vahvinta urheiluseurojen, kulttuurijärjestöjen, erilaisten nuorten vaikuttajaryhmien ja opiskelijajärjestöjen toiminnassa mukana olevilla nuorilla.

Harrastamisen Suomen mallin valtakunnallisen kyselyn mukaan 80 prosentilla lapsista ja nuorista on mieluisa harrastus. Niistä 20 prosentista, joilla ei ole, 63 prosenttia haluaisi sellaisen. Tämä kohderyhmä tuntuisi olevan juurikin se, kenen elämään harrastustoiminta toisi merkityksellisyyttä ja yhteisöllisyyttä. (Koululaiskysely 2020.)

Kuntien vapaus soveltaa mallia on johtanut käytäntöjen kirjavuuteen

Kentaurin keskustelutilaisuudessa tuotiin esille, että harrastamisen Suomen mallia voidaan lähestyä kahdesta eri suunnasta; siitä miten lapset ja nuoret itse kokevat asian tai siitä, miten malli vaikuttaa järjestöjen tapaan tavoittaa lapsia ja nuoria. Näistä kummastakaan lähestymistavasta

ei ole vielä riittävästi tietoa. Kokeilusta tarvitaan siis lisää dataa.

Joillakin paikkakunnilla harrastamisen mahdollisuudet ovat voineet lisääntyä, mutta toisilla taas harrastus-mahdollisuudet ovat voineet jopa kaventua. Tämän argumentin perusteluksi kerrottiin, että iltatoiminnot ovat saattaneet vähentyä osallistujapulan vuoksi.

Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintojen järjestäjinä voivat toimia kunnat, yksityiset toimijat sekä kolmannen sektorin toimijat. Eri toimijoiden tiivis yhteistyö on kuntakoordinaattoreiden vastuulla. Joillakin paikkakunnilla harrastamisen mahdollisuudet ovat voineet lisääntyä, mutta toisilla taas harrastusmahdollisuudet ovat voineet jopa kaventua. Tämän argumentin perusteluksi kerrottiin, että iltatoiminnot ovat saattaneet vähentyä osallistujapulan vuoksi.

Järjestöillä on hyvin erilaisia valmiuksia tarjota mallin mukaista toimintaa. Tarvittaisiin ratkaisuja, joiden avulla saataisiin yhä useampi toimija mukaan. Osalla toimijoista ei ole mahdollista tuottaa kerhotoimintaa iltapäiväaikaan, koska ohjaajista on pulaa. Kerhotoiminnan ohjaajat ovat usein muualla työssäkäyviä ohjaajia, jotka tekevät järjestötoiminnassa ohjaustyötä joko vapaaehtoisena tai pienellä korvauksella. Järjestötoiminnan puolella ei ole juurikaan kokopäiväisiä järjestön palkkalistoilla olevia ohjaajia, jotka voisivat vetää kerhotoimintaa iltapäivisin.

Keskustelussa kävi ilmi, että toiminnan kilpailutus on koettu hankalana. Kunnat ovat myös voineet lopettaa tai vähentää muuta ostopalvelutoimintaa järjestöiltä. Toimijat ovat voineet myös pudota kilpailutuksissa pois, koska kilpailutukset ovat raskaita pienille toimijoille ja aiheuttavat paljon oheistyötä. Kuntien halutessa toteuttaa toimintaa mahdollisimman halvalla, voivat jotkut harrastukset jo itsessään aiheuttaa paljon oheiskuluja ja lisäkustannuksia, joita ei aina huomioida. Kaikkia harrastuksia ei ole mielekästä toteuttaa esimerkiksi samalla ”yhden tunnin sapluunalla”. Harrastusten monipuolisuus ja laajuus vs. laatu koettiin myös haastavana kysymyksenä.

Joidenkin keskustelijoiden kokemuksena oli, että parhaimmillaan malli on mahdollistanut jopa toiminnanohjaajien palkkauksia. Osa keskustelijoista koki myös positiivisena toiminnan säännöllisyyden ja kiinteän yhteyden koulupäivään. Harrastamisen Suomen mallin perimmäinen tavoite – mahdollistaa harrastustoiminta kaikille lapsille ja nuorille – koettiin tärkeänä ja positiivisena asiana.

Aito mahdollisuus valita mieluinen harrastus on välttämätöntä

Keskustelun aikana todettiin painokkaasti, että aito mahdollisuus valita mieluinen harrastus ja lasten ja nuorten kuuleminen on välttämätöntä mallin perimmäisiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Valtakunnallisesti toteutetun koululaiskyselyn (2020) mukaan suosituimpia harrastustavoitteita olivat parkour (46 %), kuvataide (41%) ja elokuva- ja animaatio (41%).

Harrastustavoitteet vaihtelevat suuresti vastaajien iän ja sukupuolen mukaan. Keskustelijoiden mielestä olisi tärkeää toteuttaa ja hyödyntää myös kuntatason kyselyjä mahdollisimman kattavasti ja erilaisia osallistavia menetelmiä hyödyntäen.

Järjestökentän kehittämisajatuksia

Miten harrastamisen Suomen mallia voitaisiin kehittää? Keskustelussa järjestötoimijat toivat esille, että tarvittaisiin mallin joustavoittamista, monipuolistamista ja sen yhdenvertaisuuden kehittämistä sekä valtakunnallisella että kuntatasolla. Mallin toteutukseen, esimerkiksi ohjaajien palkkaukseen, tarvittaisiin yhdenvertaisia ja joustavia mutta ei tasapäistäviä selkeytyksiä ja linjauksia. Mallin todettiin olevan hyvä, mutta ei vielä läheskään täydellinen. Mallille olisi hyvä saada lainsäädännöllinen pohja, kirjaus ja ohjeistus.

Kehittämisen tueksi tarvittaisiin lisää tietoa kokeilusta ja kokemuksista. Harrastamisen Suomen mallin mukainen toiminta ei myöskään saisi korvata muuta harrastustoimintaa. Sen sijaan harrastustoiminnan yleinen laajentuminen koettiin hyvänä asiana.

Malli on lisännyt eri toimijoiden välistä yhteistyötä kaikilla tasoilla sekä mahdollistanut yhteistyön ja harrastustoiminnan rakenteita ja resursseja. Keskustelussa tuotiin esille, että joustavoittamista voisi edesauttaa sektorisiiloista irrottautuminen. Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimet ovat nykyisellään vielä usein erillisiä toimijoita.

Keskustelussa tuli esille, että malli voisi paremmin huomioida myös erityisen haavoittuvassa asemassa olevia nuoria. Tärkeä kysymys on, miten mahdollistetaan myös heidän mukaan pääsemisensä harrastuksiin? Harrastamisen matalan kynnyksen ideologia ei saisi typistyä vain kouluihin. Keskustelussa kannatusta saivat jatkokehitysideat esimerkiksi harrastussetelien hyödyntämisestä ja mallin laajentamista hieman vanhemmille nuorille toiselle asteelle. Mallin uhkana saattaa keskustelijoiden mukaan olla harrastustoiminnan polarisoituminen ja jakautuminen ns. A- ja B-luokan harrastuksiin. Myöskin vertaisohjaamisen merkitys nousi keskustelussa esille lapsille ja nuorille tärkeänä työnä, jota malli ei saisi unohtaa.

Lähteet:

[Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä.](#) Kaunismaa, Pekka, Sinisalo-Juha, Eeva, Tormulainen, Aino & Vaara, Lauri 2021.

[Koululaiskysely 2020.](#)

[OKM 2021. Harrastamisen Suomen malli.](#)

Puhetta nuorten harrastuksista ja järjestötoiminnan tulevaisuudesta

Raisa Omaheimo, 22.11.2021

Kentaurin Kulmapotku järjestettiin virtuaalilaisuutena 16.11.2021. Tapahtuman teemana oli nuorten osallisuus harrastuksissa nyt ja tulevaisuudessa. Paneelikeskustelussa pohdimme myös, miten järjestöissä toimiminen muovaa tulevaisuuden yhteiskuntaa? Keskustelun parhaat palat on koottu tähän artikkeliin.

Kentaurin asiantuntija ja Humakin TKI-lehtori Pekka Kaunismaa piti alustuksen, joka pohjasi keväällä 2021 TAT Nuortentulevaisuusraportin yhteydessä saatuun tutkimusdataan. Pekka kertoi, että järjestötoiminta on hyvissä voimissa ja valtaosa nuorista on mukana yhdistystoiminnassa. Osallistumisessa on kuitenkin hajontaa mm. sukupuolen, koulumenestyksen ja äidinkielen mukaan.

Tuloksista näkyy, että tytöt osallistuvat järjestötoimintaan poikia enemmän. Myös vanhempien koulutustausta näkyy tuloksissa: mitä korkeampi koulutus vanhemmilla on, sitä todennäköisemmin nuori on mukana järjestötoiminnassa. Lisäksi nuoren omalla

koulumenestyksellä on vaikutusta. Mitä korkeampi keskiarvo nuorella on, sitä aktiivisemmin nuori osallistuu järjestötoimintaan. Äidinkieleltään suomen- ja ruotsinkieliset taas osallistuvat toimintaan hieman useammin kuin nuoret, joiden äidinkieli on joku muu.

Järjestötyypeistä suosituimpia ovat liikuntajärjestöt ja urheiluseurat. Niiden toimintaan osallistuu 52 % vastanneista nuorista. Tytöt ja pojat harrastavat liikuntaa lähes saman verran, mutta sukupuolivähemmistöön kuuluvista vain 29% on mukana ohjatussa liikunta- ja urheilutoiminnassa.

Alustuksen lopuksi Kaunismaa pohti, onko järjestötoiminta hyväosaisten ja menestyvien – ja ehkä myös tyttöjen – asia?

Pitääkö olla huolissaan?

Kaunismaan alustus herätti paljon ajatuksia. Humakin lehtori ja Kentaurin asiantuntija Kimmo Lind pohti yhteiskunnallisen vaikuttamisen osallistujamääriä ja totesi, että 1960–70-luvulla yhteiskunnallinen aktiivisuus oli suurta, mutta kiinnostus väheni 1980–90-luvulla. Viime vuosikymmeninä yhteiskunnalliset kysymykset ovat jälleen nousseet enenevässä määrin pinnalle. Lind nosti esiin myös kysymyksen tulevaisuudesta: tuleeko yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten osuus kasvamaan globaalien teemojen, kuten ilmastoaktivismin, lisääntyessä?

TATissa ja Kentaurissa asiantuntijana toimiva Lauri Vaara kiinnitti huomiota siihen, että aktiivisesti järjestöissä toimivien ja harrastavien nuorten lisäksi on olemassa myös suuri joukko nuoria, jotka eivät ole mukana missään harrastustoiminnassa.

– Jos harrastuksia ei ole, koulu jää ainoaksi oppimisympäristöksi. Silloin oppimisen kannalta kaikki munat ovat yhdessä korissa. Harrastajien kohdalla oppimisympäristönä toimivat myös harrastusympäristöt, joten koulun merkitys ei ole yhtä suuri.

Suomen Partiolaisten hallituksen jäsen Sonja Uschanov jakoi Vaaran huolen.

– Juuri tuo yksi neljäsosa nuorista joka ei harrasta mitään, todennäköisesti hyötyisi toiminnassa mukanaolosta kaikkein eniten.

Myös järjestöaktiivi Jyry Soininen piti syrjäytymisen teemaa tärkeänä.

– Osallistumisessa on ikävä kyllä näkyvissä klassista epätasa-arvoa, jossa hyvinvointi kasaantuu hyväosaisille. Olisikin toivottavaa, että etenkin yhteiskunnallisessa järjestötoiminnassa olisi mukana enemmän nuoria. Toki alueellisetkin erot vaikuttavat osallistumisen mahdollisuuksiin.

Tuleeko harrastamisen olla hyödyllistä?

Ohjattu harrastaminen lisää oppimisen mahdollisuuksia. Mutta mitä pitäisi päätellä siitä, että harrastukset kasaantuvat nuorille, jotka menestyvät koulussa?

– Onko harrastustoiminta muuttunutkin suorittamiseksi? Harrastamisen merkitykset voivat kuitenkin olla todella erityyppisiä ja yksilöllisiä, pohti Kimmo Lind.

Jyry Soininen toi lisäksi esiin, että harrastamisessa spontaanius, luovuus ja omaehtoisuus ovat tärkeitä asioita ja niille pitää antaa tilaa.

– Ilmastoaktivismi voi opettaa paljon, mutta toiminnan painopisteenä ei silti ole oppiminen, vaan yhdessä toimiminen.

Lauri Vaara jatkoi oppimisympäristön pohtimista.

– Merkityksellisyyteen liittyy aina oppiminen. Ja kaikkiin harrastuksiin liittyy oppiminen. Mutta onko oppiminen ykkössyy lähteä harrastukseen? Ei varmaankaan, varmasti intohimo ja onnistuminen ovat tärkeämpiä syitä.

Kaikki panelistit jakoivat ajatuksen siitä, että jokaisen nuoren olisi hyvä löytää jollakin tavalla oma paikkansa.

Oppia neljännen sektorin toimintamalleista?

Paneelin lopuksi keskusteltiin siitä, minkälaisia harrastamisen ja järjestötoiminnan tulevaisuuden skenaarioita voi nähdä.

Toiveskenaariossa lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus osallistua monentyyppisiin harrastuksiin. Tarjolla pitäisi olla toimintaa mopokerhoista luontoharrastuksiin ja lukemiseen.

On myös tärkeää, että luomme lisää matalan kynnyksen harrastuksia. Miten toimintaan pääsisi mukaan kevyemmällä osallistumisella kuin sitoutumalla vuoden ajaksi? Tai mitä erityyppisiä kerhoja tai muita höntsytyyppisiä harrastuksia voisi olla? Harrastustoiminta voisi olla selkeästi vastapainoa koulutyölle, ei sen kanssa kilpailevaa suorittamista.

Harrastamisen Suomen malli on yksi keino tarjota harrastuksia laajalle joukolle ja vähentää eriarvoisuutta. Voisiko yhtenä ratkaisuna myös olla, että ruokitaan sellaista henkeä, että lähdetään vaan tekemään yhdessä asioita? Ehkä aina harrastuksessa ei tarvitsekaan olla rahoittajaa tai ohjaajaa tai tiettyä toimintaympäristöä? Entä voisivatko nykyiset toimijat ottaa oppia neljännen sektorin toimintamalleista? Ja voisiko neljäs sektori puolestaan oppia jotakin järjestökentältä?

Perinteisen järjestötoiminnan olisi hyvä päästä myös ”boksin ulkopuolelle”. Esimerkiksi monet ohjatut harrastukset on sukupuolitettu tiukasti tyttöjen ja poikien toiminnaksi. Onko jaottelu aina tarpeellista? Miten toiminnassa voisi huomioida sen, että on paljon nuoria jotka eivät istu tiukkoihin jaotteluihin?

Kaikki mukaan!

Jatkotutkimuskohteista merkittävimmit nousivat syrjäytymisvaarassa tai muuten heikossa asemassa olevat nuoret. Miten saamme kaikki mukaan yhteiskuntaan? Miten jokainen löytäisi oman paikkansa ja miten harrastus- ja järjestötoiminta voisi tätä tukea?

Keskustelussa todettiin, että esimerkiksi muunsukupuolisten liikuntaharrastukseen osallistumisesta on jo olemassa aivan tarpeeksi tietoa. Nyt tieto pitää vain saada hyötykäyttöön.

Olisi muutenkin hienoa, että nuorista puhuttaisiin tulevaisuudessa enemmän nimenomaan tutkitun tiedon pohjalta. Nuoret eivät ole yhtenäinen ryhmä, eikä yksi nuori voi edustaa koko nuorisoa. Kaikki nuoret eivät ole huolissaan esimerkiksi ilmastoasioista. On tärkeää nähdä ja muistaa nuorten monimuotoisuus.

Nuorisoalan järjestöjen rahoitus on vähentynyt

Eveliina Kammonen, 15.12.2021

Nuorisoalan järjestöt NYT! -kyselytutkimus selvitti uusinta tietoa järjestöjen tekemästä nuorisotyöstä Suomessa. Selvityksen mukaan nuorisoalan järjestöjen rahoitus on vähentynyt ja toimijoiden välinen yhteistyö lisääntynyt. Rahoitus on vähentynyt kaiken kokoisissa järjestöissä.

Joulukuussa 2021 julkaistu Nuorisoalan järjestöt NYT! -tutkimusjulkaisu kokoaa yhteen tietoa nuorisoalan järjestöistä ja niiden tekemästä nuorisotyöstä. Kyseessä on laajin aineisto nuorisoalan järjestöistä tähän asti: 80 valtakunnallisen järjestötoimijan lisäksi kyselyyn vastasi 21 alueellisesti toimivaa järjestöä ja 85 paikallisjärjestöä.

Järjestöjen rahoituksen väheneminen näkyy nuorisotyön supistumisena

Kyselystä selvisi, että nuorisotyön rahoitus on vähentynyt kaikenkokoisissa nuorisoalan

järjestöissä. Etenkin paikallisjärjestökentällä nuorisotyön rahoitus on vähentynyt kahdesta suunnasta: kuntien nuorisotyön vähentynyt rahoitus on vähentänyt järjestöjen ostopalveluna toteuttamaa nuorisotyötä kunnissa, mutta lisäksi monet järjestöt saavat aiempaa vähemmän yleistä rahoitusta toiminnalleen. Rahoituksen väheneminen ei kyselytulosten perusteella ole suoraan yhteydessä siihen, saadaanko rahoitusta esimerkiksi yleisavustuksina, omana varainhankintana tai säätiöiden antamana tukena.

75 prosenttia kaikista vastanneista järjestöistä ilmoitti valtion avustuksen tai yleisavustuksen yhdeksi kolmesta tärkeimmästä rahoituslähteistään. Alueellisesti ja paikallisesti toimivien järjestöjen kohdalla 33 prosenttia ilmoitti valtion yleisavustuksen ensisijaiseksi rahoituslähteekseen ja 24 prosenttia muun avustuksen, joihin kuuluvat kuntien avustukset.

Nuorisoalalla toimivien järjestöjen taloudellinen tilanne on keskimäärin melko hyvä tai kohtalainen. Noin puolet vastanneista järjestöistä ilmoitti nuorisotyön rahoituksen vähentyneen viimeisen kahden vuoden aikana. Suuri osa niistä järjestöistä, joiden rahoitus on vähentynyt viimeisten kahden vuoden aikana, ilmoitti taloudellisen tilanteensa olevan kohtalainen tai melko huono.

Noin puolet niistä vastaajista, joiden saama rahoitus on vähentynyt, tekee aiempaa vähemmän nuorisotyötä. Rahoituksen väheneminen näkyy siis toiminnan supistumisessa. Yhteys rahoituksen ja toiminnan välillä ei kuitenkaan ole niin mustavalkoinen. Miltei kolmannella niistä järjestöistä, jotka tekevät aiempaa enemmän nuorisotyötä, on käytössään aiempaa vähemmän rahaa sen toteuttamiseen.

“Koronavuosi on vaikuttanut hankkeiden peruuntumiseen, toiminnan supistumiseen ja tätä kautta myös rahoituksen vähenemiseen. Rahoituksen väheneminen ei kuitenkaan johdu vain poikkeusoloista, vaan jo aiemmin on ollut näkyvillä selkeitä laskutrendejä. Rahoituksen vähentyminen vaikuttaa tehdyn nuorisotyön määrään ja vaikeuttaa yhteistyöprojekteihin mukaan hyppäämistä kesken toimintavuoden, joten resurssien riittävydestä tulisi todella pitää huolta”, pohtii julkaisun kirjoittaja, Allianssin tietoasiantuntija Essi Holopainen.

Yhteistyö kirittää kehittämään omaa toimintaa

Monissa järjestöissä yhteistyön määrä muiden toimijoiden kanssa on kasvanut, vaikka henkilöstömäärät ovat pysyneet ennallaan. Kolmasosa kyselyn vastaajista ilmoitti tekevänsä aiempaa enemmän yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Nuorisoalalla toimivien järjestöjen pääasiallisia yhteistyökumppaneita ovat oman kunnan sisäiset toimijat ja muut järjestöt. Valtakunnalliset järjestöt tekevät aineiston perusteella tyypillisimmin yhteistyötä muiden nuorisoalan järjestöjen, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden järjestöjen kanssa. Paikallisjärjestöjen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat aineiston perusteella koulut ja oppilaitokset, kunnat ja viranomaiset sekä nuorisoalan järjestöt. Alueellisten järjestöjen keskeisimpiä yhteistyökumppaneita ovat koulut ja oppilaitokset, kunnat ja viranomaiset, nuorisoalan järjestöt sekä muut järjestöt.

Kiinnostava kyselyssä esiin noussut huomio on se, että lisääntynyt yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on yhteydessä siihen, että vastaajat näkevät kasvanutta tarvetta oman osaamisen päivittämiselle.

“Näyttää siltä, että muiden järjestöjen tai yhteistyökumppanien ammattitaito saa havaitsemaan mahdollisia kehityskohteita omassa toiminnassa ja innostaa toimijoita päivittämään omaa osaamistaan”, kertoo tietoasiantuntija Essi Holopainen.

Laajempien yhteiskunnallisten muutosten koetaan vaikuttavan nuorisotyön tekemiseen aiempaa enemmän

Kulunut vuosi on ollut korontilanteen takia todella poikkeuksellinen ja tämä näkyy myös järjestötoimijoiden antamissa vastauksissa. Vaikka tämän vuoden kyselyssä ei erikseen kysytty koronan aiheuttamista muutoksista nuorisotyössä, kertovat etenkin vastaajien arviot viime vuoden aikana tapahtuneista muutoksista pandemian keskellä. Miltei 60% vastaajista arvioi, että laajemmat yhteiskunnalliset muutokset ovat vaikuttaneet viimeisen vuoden aikana nuorisotyön tekemiseen aiempaa enemmän.

Kyselyssä haluttiin selvittää tarkemmin, miten vastaajat kokevat nuorten elämään ja nuorisotyön tekemiseen vaikuttavien ilmiöiden muuttuneen viimeisen vuoden aikana. Vuoden aikana voimistuneita ilmiöitä olivat etenkin nuorten yksinäisyyden ja eriarvoisuuden kasvu, sekä huoli nuorten omasta tulevaisuudesta. 75% vastaajista arvioi nuorten yksinäisyyden lisääntyneen, 55% nuorten eriarvoisuuden lisääntyneen ja 74% huolen nuorten omasta tulevaisuudestaan lisääntyneen kuluneen vuoden aikana. Lisäksi vastaajat näkivät, että nuorten huoli maailman tulevaisuudesta sekä ympäristökysymyksistä on kasvanut merkittävästi.

Koronavuosi on toisaalta vaikuttanut merkittävästi myös nuorten harrastamiseen, osallistumisaktiivisuuteen ja järjestöihin kiinnittymiseen. 51% vastaajista arvioi nuorten kiinnittymisen järjestöjen toimintaan vähentyneen ja 48% nuorten osallistumisen ohjattuun harrastustoimintaan vähentyneen viimeisen vuoden aikana. Vaikka muutokset eivät selity ainoastaan poikkeusoloilla tai kasvokkaisen toiminnan vähentymisellä, on koronavuosi hankaloittanut monien järjestöjen mahdollisuuksia tavoittaa uusia nuoria sekä sitouttaa heitä toimintaan.

“On huolestuttavaa ajatella että nuorisojärjestöjen saama rahoitus on vähentynyt, vaikka toimijat tunnistavat monien laajojen yhteiskunnallisten ilmiöiden vaikuttavan omaan toimintaansa huomattavasti aiempaa enemmän. Alalla on vastausten perusteella kiinnostusta ja halua päivittää omaa osaamista muuttuvissa olosuhteissa, mutta riittävätkö tulevaisuuden resurssit nuorten hyvinvointiin tähtäävän toiminnan ylläpitämiseen?” Holopainen pohtii.

Oman työn vaikuttavuus kiinnostaa nuorisoalan järjestöjä

Suuri osa nuorisoalalla toimivista järjestöistä kerää tietoa toimintansa vaikutuksista nuorten elämään. Valtakunnallisesti toimivista järjestöistä 19% ja alueellisesti tai paikallisesti toimivista järjestöistä 20% kertoo keräävänsä kattavasti tietoa, joka todentaa nuorisotyön tuloksia ja vaikutuksia nuorten elämään. Lisäksi 63% valtakunnallisista ja 44% alueellisista tai paikallisista järjestöistä kertoo keräävänsä tietoa osittain. Alueelliset ja paikalliset järjestöt ilmoittivat kuitenkin valtakunnallisia järjestöjä useammin, että he keräävät tietoa toimintansa vaikutuksista vain vähän (27%) tai eivät ollenkaan (10%).

Järjestöt suhtautuvat kyselyn perusteella myönteisesti vaikuttavuustiedon keräämiseen yhtenäisen työkalun avulla. Vajaa kolmannes vastanneista järjestöistä olisi kyselytulosten perusteella kiinnostunut kokeilemaan yhtenäistä vaikuttamistiedon keräämisen työkalua. Lisäksi yli 50% vastaajista arvioi, että heitä mahdollisesti kiinnostaisi työkalun kokeileminen.

“Tämä tieto innostaa meitä kehittämään nuorisoalan vaikuttavuuden mittaamisen työkaluja. Tulevien vuosien rahoitushaasteissa on tärkeää, että nuorisoalan toimijat osaavat näyttää toteen tekemänsä työn tärkeyden”, kommentoi Allianssin palvelujohtaja Jonna Laitinen.

Jouluterveiset Kentaurin pelikentiltä

Timo Sinivuori, 17.12.2021

Kentaurin vuosi on ollut täynnä yhteistyötä ja energistä toimintaa. Osaamiskeskus Kentaurin johtaja Timo Sinivuori kokoaa yhteen kuluneen vuoden kohokohtia ja valottaa tulevan kauden toimintaa.

Osaamiskeskus Kentaurin painopistealueena on nuorisovaltuustojen toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus. Tutkimme nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan vaikutuksia, kehitämme järjestöjen nuorisotyötä koskevaa tiedontuotantoa ja järjestöjen vaikuttavuusarviointia, selvitämme kansalaistoiminnan muuttuvien toimintaympäristöjen vaikutuksia sekä vahvistamme nuorten harrastuksissa ja vapaaehtoistyössä hankittavan osaamisen tunnistamista ja tunnustamista oppilaitoksissa ja työelämässä.

Kohti nuorisojärjestöjen tiedontuotannon yhtenäistämistä

Jotta harrastus- ja järjestötoiminnan vaikuttavuutta pystytään arvioimaan ja kehittämään, tarvitaan monenlaista tietoa. Järjestöt ovat nykyään liiantyöntiedon keruun ristiaallokossa jaksiksi

on tärkeää systematisoida, selkeyttää ja poistaa päällekkäisyyksiä eri tiedonkeruutoteutuksista.

Kentauri toteutti tänä vuonna Nuorisoalan järjestöt NYT! -kyselyn yhteistyössä Allianssin kanssa. Kyselytutkimuksessa selvitettiin nuorisojärjestöjen nuorisotyön muotoja ja kohderyhmiä, resursseja, kumppaneita ja yhteistyötä, nuorten osallisuusmahdollisuuksia, vaikuttavuutta, osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä järjestöjen näkemyksiä nuorten maailman ilmiöistä juuri nyt. Järjestöjen vastaukset antavat lisäksi arvokasta tietoa muun muassa siitä, millaisia muutoksia nuorisotyön toteuttamisessa on tapahtunut viimeisen vuoden aikana ja millaisia vaikutuksia nuorten elämään toimijat työllään tavoittelevat.

Nuorisotyötä tekevien järjestöjen näkemykset tarjoavat vankan pohjan kehittää järjestöselvitystä edelleen kohti kokonaisvaltaisempaa tietoa järjestöistä. Tarvitsemme vertailukelpoista tietoa nuorisoalasta kokonaisuudessaan sekä kuntatasolla että valtakunnallisesti. Paikallistasolla järjestöjen toteuttaman nuorisotyön tiedontuotanto yhteistyössä esimerkiksi kunnan nuorisotyöhön liittyvän tiedontuotantojärjestelmän kanssa antaa kokonaisvaltaisemman kuvan nuorisotyöstä uusimpia digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen.

Nuorisoalan järjestökentän tiedontuotannon kehittämisen ja systematisoinnin prosessia käytiin esittelemässä myös ITK-konferenssissa. Tiedonkeruukäytäntöjen yhtenäistäminen mahdollistaa nuorisotyön kehittämisen kokonaisuutena sekä tarjoaa hyödyllistä tietoa päätöksenteon tueksi. Lisäksi se mahdollistaa tiedon hyödyntämisen ja jäsentämisen myös vastaajaorganisaatioiden omaan käyttöön esimerkiksi kasvun, laadun kehittämisen ja johtamisen tueksi.

Valtakunnallisesta näkökulmasta jatkamme nuorisotyön tiedontuotannon kehittämistä huomioimalla muut nuorisotyön tiedontuotantoon liittyvät tarpeet ja synergiamahdollisuudet mm. jo olemassa oleviin valtiovastuuuudistuksen uudistustyön tuomiin mahdollisuuksiin. Nuorisoalan järjestöt NYT! -selvitys toimii siten välietappina laajemmalle tiedontuotannon kehittämistyölle, jota tullaan jatkamaan yhdessä seuraavien vuosien aikana Kentaurin johdolla.

Kentauri debytoi nuorisotutkimuksen näyttämöllä

Kentauri toteutti yhdessä Talous ja nuoret TATin sekä tutkimusyritys Insight360:n kanssa nuorten järjestötoimintaa sekä harrastamista mittaavan valtakunnallisen kyselyn, johon vastasi lähes 15 000 nuorta. Kysely on osa toukokuussa julkaistua TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2021 -kyselytutkimusta. Järjestö- ja harrastustoimintaa koskevan tutkimusosion tulokset julkaistiin syyskuussa 2021. Aineiston keräämisessä tehtiin yhteistyötä peruskoulujen, ammatillisen toisen asteen oppilaitosten ja lukioiden kanssa.

Kyselyn tulokset kertovat nuorten harrastus- ja järjestötoimintaan osallistumisesta sekä vapaa-ajantoiminnan yhteyksistä nuorten tulevaisuussuunnitelmiin, arvoihin ja asenteisiin, koulumenestykseen ja sosioekonomiseen asemaan. Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa kokemat oppimistulokset voidaan jakaa tulosten perusteella neljään osa-alueeseen: vuorovaikutustaidot, oman toiminnan johtamiseen liittyvät taidot, itsetunnon vahvistamiseen liittyvät taidot sekä uuden tiedon omaksuminen.

Aineisto tarjoaa mahdollisuuksia analysoida harrastus- ja järjestötoimintaa monesta näkökulmasta. Marraskuussa Kentaurin asiantuntijat ja tutkijat esittelivät tutkimusintressejään ja -aiheitaan Nuorisotutkimuspäivillä. Osaamiskeskuksessa jatketaan edelleen laajan aineiston analyysia ja julkaistaan tutkimusaineiston pohjalta blogikirjoituksia, laajempia julkaisuja sekä tieteellisiä vertaisarvioituja artikkeleita.

Vaikuttavuusosaamisen lisääminen nuorisojärjestökentällä on tärkeä tehtävä

Monissa järjestöissä pätkäilläään toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arvioinnin keinojen parissa: mikä työkalu ja mikä ratkaisu sopisi juuri meidän järjestöllemme? Kentaurin yhtenä keskeisenä tavoitteena on lisätä nuorisojärjestöjen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointiosaamista.

Kuluneen vuoden aikana Kentauri on toteuttanut vaikuttavuuskoulutuksia, joissa on tutustuttu mm. tavoitteiden asettamiseen ja mittarien valitsemiseen, arviointitiedon johtamiseen ja koordinoinnin lähtökohtiin ja periaatteisiin sekä harjoiteltu tehokasta vaikuttavuusviestintää. Kuluvan toimintakauden aikana kehitämme yhteistyössä järjestöjen kanssa osallisuusmittarin sekä ekologisen kestävyysmittarin kriteerit. Kentauri toimii moottorina myös kaikille järjestöille avoimessa vaikuttavuusverkostossa.

Nuorisojärjestöjen tulevaisuudelle löytyy useita kiikareita

Kentauri on kuluneen vuoden aikana haastanut järjestötoimijoita tulevaisuuskeskusteluun vastaamaan oman toimintansa peruskysymyksiin: millainen toimija järjestö on ja mikä tekee siitä kolmannen sektorin toimijan? Millainen on järjestön rooli nuorisotyön toimijana nyt ja tulevaisuudessa? Onko järjestön kaikilla toimijaryhmillä yhteinen näky järjestön perustehtävistä, logiikoista ja merkityksestä vai näyttääkö kuva kovin erilaiselta eri järjestöjen silmin?

Viitekehikot keskustelujen hypoteeseja varten löytyvät Kentaurin oman asiantuntijuuden sekä tutkitun tiedon kautta. Tätä osaamista on hyödynnetty teemallisissa järjestötapaamisissa ja keskustelutapahtumissa, joiden kautta olemme piirtäneet yhteisiä tulevaisuuskuvia samalla järjestökentälle tärkeitä ennakointiosaamista kehittäen. Keskustelutapahtumissa on pohdittu myös Harrastamisen Suomen mallin merkitystä järjestönuorisotyölle.

Osaamiskiekko edistää osaamisen tunnistamista ja tunnustamista

Kentaurin harrastustutkimuksen mukaan koulu on edelleen yksittäisistä oppimisympäristöistä merkittävin, mutta koulun ulkopuolelta löytyy yhä monipuolisemmin muita oppimisympäristöjä. Oppimismielessä koulun merkityksen (42%) ohi kiilasi keskustelut kavereiden (57%) sekä vanhempien (48%) kanssa. Neljäntenä tuli YouTube (41%), viidentenä muu sosiaalinen media (40%) ja kuudentena nähtiin harrastustoiminnan merkitys (36%).

Kyselyn tulosten perusteella nuoret oppivat koulun ulkopuolella todella paljon – myös sellaista, mikä täydentää hyvin koulussa opittua sekä valmistaa monipuolisesti tulevaisuuteen. Tähän liittyviä haasteita on ainakin kaksi: Muualla opittua voi olla vaikea tunnistaa ja tunnustaa. Lisäksi nuorten harrastukset ja ylipäänsä harrastuneisuus eriytyvät.

Kentaurin nelivuotiskauden yhtenä isona tehtävänä on vahvistaa ja systematisoida kansalaisjärjestöjen työelämä- ja oppilaitosyhteistyötä kansalaistoiminnassa hankitun osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi. Tämän tehtävän toteuttamiseksi Kentaurissa on jatkokehitetty digitaalista Osaamiskiekkoa, joka näyttää järjestöissä hankitun osaamisen opinto- ja osaamispisteinä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Osaamiskiekkoa varten on verrattu järjestöjen koulutuksia ja digitaalisia osaamismerkkejä tutkintojen perusteisiin ja opetussuunnitelmiin ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä ammatillisen korkeakoulutuksen tasoilla. Moniammatillisissa tulkintafoorumeissa eri puolella Suomea tehtyjä opinnollistamissuosituksia on linjattu opettaja- ja nuorisotyöprofession kanssa tasavertaisessa yhteistyössä jo yli 160 kappaletta.

Osaamiskiekkoon on maksuttomana ratkaisuna kaikkien ulottuvilla – niin nuorten, opettajien, nuorisotyön ammattilaisten ja työelämän. Vielä kuluvan toisen toimintavuoden aikana Osaamiskiekkoon tuodaan mukaan tekoälyominaisuus, joka vertaa käytettävissä olevien tietovarantojen kesken järjestökoulutusten ja tutkintojen vastaavuuksia osaamisen tuottamisen näkökulmista. Osaamiskiekkossa mukana oleminen on kaikille avointa. Se on vetovoimatekijä oppilaitoksille ja vahva positiivinen viesti järjestöjen laatutyön tuloksista.

Tulevana kolmantena toimintavuotena Kentauri vahvistaa rooliaan työelämän rajapinnoilla ja nojaa vahvemmin järjestö- ja viranomaisyhteistyöhön. Työelämän osaamisfoorumit tarjoavat elinkaarimallin mukaan nuorille mahdollisuuden kehittyä työelämään siirryttyään koko uran ajan jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti.

Työelämän osaamisfoorumit kirkastavat työpaikkojen keskeisimmät työtehtävät toimialoittain sekä määrittävät tehtävissä vaadittavan osaamisen. Samalla ne haastavat mukaan yhteiseen osaamisen kehittämiseen järjestöjen lisäksi yritykset ja koulutuksenjärjestäjät. Konsepti ratkoo osaltaan työpaikkojen kohtaanto-ongelmaa sekä tekee nuorille näkyväksi yritysten todellisia työvoimatarpeita.

Duunikoutsi kokoaa erilaiset osaamiset yhteen

Osaamiskiekkoon luodaan vastaavuuksia järjestötoiminnassa omaksutun osaamisen ja formaalin koulutuksen välille. Digitaalinen työelämävalmentaja Duunikoutsi edistää puolestaan mm. järjestö- ja harrastustoiminnassa kertyneen osaamisen hyödyntämistä työnhaussa ja työelämässä. Talous ja nuoret TATin kehittämä Duunikoutsi-sovellus saa Kentaurin sateenvarjon alla uusia ominaisuuksia. Uusien ominaisuuksien myötä nuori oppii tunnistamaan, millaista osaamista harrastusten kautta syntyy.

Duunikoutsi kokoaa tekoälyn avulla nuoren osaamiset yhteen ja yhdistää ne nuoren henkilökohtaiseen osaamisprofiliin. Tulevaisuudessa tarkoituksena on tarjota nuorelle kohdennettuja työpaikkoja ja yhdistää nuoren osaamisprofiliin avoimiin työpaikkoihin.

Duunikoutsia voidaankin pitää eräänlaisena työelämävalmentajana, jonka avulla nuori saa valmennusta työnhakuun, omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamiseen sekä työelämän pelisääntöihin. Ylpeydenaiheena mainittakoon myös se, että Duunikoutsin latausmäärät kaksinkertaistuivat kuluneen toimintakauden aikana. Latauksia on tällä hetkellä jo yli 31 000.

Kentaurin osaamismerkkit ovat nyt kaikkien järjestöjen käytössä

Yhdistyksessä tai järjestössä toimiva nuori hankkii vapaaehtoistehtävissä valtavasti osaamista, jota voi ja kannattaa hyödyntää muuallakin. Marraskuussa julkaistut Kentaurin osaamismerkkit tarjoavat kätevän tavan kuvata vapaa-ajalla kertyvää osaamista.

Valtakunnallinen osaamismerkkisarja koostuu seitsemästä merkistä: Tukihenkilö, Ohjaaja,

Myyjä, Viestijä, Vertaistukija, Tapahtumatoimija ja Kouluttaja. Jokainen merkki sisältää tehtäväkuvauksen ja tehtävässä korostuvan osaamisen. Merkkisarjaa voi käyttää sekä kokonaisuutena että yksittäisinä merkkeinä. Merkkejä voi hyödyntää myös opinnoissa ja työnhaussa. Osaamismerkit liitetään myös Duunikoutsi-sovellukseen ja Osaamiskiekkoon.

Lopuksi voidaan todeta, että Kentauri on vahva monialainen osaamistavaratalo, joka palvelee ensisijaisesti järjestöjen nuorisotyön toimijoita tutkimuksen, kehittämisen ja koulutusten kautta. Keväällä käynnistytävä kolmas toimintavuosi hyödyntää kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana syntynyttä osaamista ja nostaa yhä vahvemmin keskiöön konkreettisia toimintamalleja ja digitaalisia ratkaisuja. Lisäksi Kentauri tulee nykyistä näkyvämmiin mukaan valtakunnalliseen keskusteluun osaamisen kehittäjänä sekä haluttuna yhteistyökumppanina järjestöjen, työelämän ja oppilaitosten rajapinnoilla.

Lämmin kiitos yhteistyöstä kuluneena vuonna, rauhallista joulun aikaa ja kaikkea hyvää uudelle vuodelle 2022!

Järjestöt tulevaisuuden tiekarttoja piirtämässä

Sari Huttu & Kimmo Lind, 25.3.2022

Järjestimme osaamiskeskus Kentaurissa loka- ja marraskuussa 2021 kaksi tulevaisuusosaamisen työpajaa järjestötoimijoille. Pajojen tarkoituksena oli tukea ja sparrata nuorisovaltuustojen järjestöjen näkemyksiä ja strategista tulevaisuustyötä sekä pohtia erilaisia näkökulmia ja työkaluja tulevaisuuden visiointiin.

Keskeisin tavoite työpajoilla ei ollut niinkään esitellä tulevaisuuden ennakoinnin työkaluja (niitä on sinänsä varsin kiitettävästi jo olemassa!), vaan lisätä tulevaisuuden hallinnan ja turvallisuuden tunnetta. Järjestön tulevaisuutta voidaan aidosti suunnitella erilaisia tulevaisuuspolkuja hahmottamalla sekä erilaisia tilanteita ja tulevaisuuksia ennakoimalla. Tämä vaatii aikaa ajattelulle, halua ymmärtää toimintaympäristön muutoksia ja halua löytää näihin muutoksiin reagoivia tai parhaassa tapauksessa niitä ennakoivia konkreettisia ratkaisuja. Me työpajoihin osallistuneet totesimme yhteisenä kokemuksena, että ajattelulle varattu aika on usein valitettavan niukkaa ja aivan liian aliarvostettua.

Työpajojen lisäksi työskentelyyn sisältyi ennakkotehtävä, parityöskentelyä sekä työpajojen välistä työskentelyä. Työskentelytavan halusimme pitää tavoitteellisena ja samalla

käytännönläheisenä ja keskustelevana. Osallistujamäärän rajasimme kahteenkymmeneen, jotta saisimme ylläpidettyä dialogisuutta työskentelyssämme. Työpajojen vetäjänä oli järjestöalan laaja-alaisena asiantuntijana ja konsulttina tunnettu Juha Heikkala.

Toimintaympäristön avainmuutoksia tunnistamassa

Tulevaisuudenennakkoinnivoisanoalähtevänsiitä, että tunnistamme toimintaympäristömme keskeisiä muutoksia ja meille olennaisia ratkaistavia asioita. Tästä myös työskentelymme lähti liikkeelle. Juha Heikkala halusi ravistella järjestöissä totuttuja toimintatapoja sekä vakiintuneita tapoja ajatella asioita. On hyvä tiedostaa, että monissa järjestöissä on toimittu jo sata vuotta suhteellisen samoilla toimintatavoilla ja rakenteilla, ja samalla yhteiskunta niiden ympärillä on muuttunut hyvinkin radikaalisti. Tarvitaan "kuin aina ennenkin"-ajattelutapojen ravistelua. Järjestöjen ja ennen kaikkea niiden toimijoiden olisi tarpeen katsoa asioita huomattavasti nykyistä enemmän oman "boxinsa" ulkopuolelta.

Yhteiskunnan muutoksista puhuttaessa on tarpeen tunnistaa ne yhdistystoiminnan avainmuutokset, jotka liittyvät esimerkiksi toiminnan omaehtoisuuden, projektimaisuuden ja osallistamisen korostumiseen. Avainmuutokset liittyvät myös ihmisten yhteisöllisyyden ja kulutuskäyttäytymisen muutoksiin. Ihmiset odottavat toiminnalta henkilö- ja tilannekohtaisuutta, paikallisuutta, epämuodollisuutta, digitaalisuuden mahdollisuuksia sekä suoran vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Ihmiset odottavat yhdistystoiminnalta:

- henkilö- ja tilannekohtaisuutta
- paikallisuutta
- epämuodollisuutta
- digitaalisuuden mahdollisuuksia
- suoran vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Järjestöjen toimintaympäristön keskeiset muutokset liittyvät järjestöjen toiminnan perustan, merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemuksen muutoksiin: miten ihmisten oma kokemus mukana olemisesta muuttuu, mikä vaikutus mukana olemisella on yksilö- ja yhteisötasolla, ja mikä vaikutus järjestöllä on yhteiskunnallisella tasolla. Kuten eräs osallistuja toi esille, nuorisoalan järjestöt elävät "pienenevillä markkinoilla" – nuoret ikäluokat supistuvat vuosi vuodelta. Tähän kytkeytyy kysymys siitä, miten elinvoimaiselta ja uudistuvalla järjestön kansalais- ja yhdistystoiminta vaikuttaa jäsenille, potentiaalisille jäsenille sekä erilaisille sidosryhmille. Keskustelussa tuli esille, että voi olla haastavaa yhdistää samanaikaiset toiminnan omaehtoisuuden ja yksilöllisyyden odotukset yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Eräs keskustelija kiteytti ennakkointiosaamisen haasteet osuvasti suunnistustermeillä: "Itsellä on sellainen kokemus, että yritän suunnistaa 'uuden ajan' kartalla, joka ei toimi vanhassa rakennuksessa. Törmäyksiä rakennuksen seiniin tulee valtavasti."

Kokemuksellisuuden ja toiminnallisuuden muutokset kytkeytyvät lisäksi ajankohtaisiin

kysymyksiin digitalisaatiosta myös järjestöjen toiminnan piirissä sekä odotuksiin uudenaikaisista toiminnan organisoitumistavoista. Keskustelussa nousi esille, että muunlaiset kuin perinteiset järjestötoiminnan vaikuttamistavat ovat vahvasti yleistyneet varsinkin somessa viime vuosien aikana. Ne korostavat verkostoitunutta joukkovoimaa, ja joskus myös epärationaalisuutta, erilaisten instituutioiden kyseenalaistamista sekä kompleksisen toimintaympäristön kontrolloimattomuutta. Perinteisillä organisaatioilla on puolestaan tarve lokeroida ja kontrolloida kaikkea, usein tarve pitää kiinni kaikesta sekä tarve pitää saavutettuja asioita luovuttamattomina. Keskustelussa tuli esille, että uudet yhteiskunnalliset liikkeet (esimerkkinä Elokapina) ja neljäs sektori haastavat tätä kaikkea.

Toimintaympäristön muutoksista puhuttaessa ei tietenkään voida unohtaa raha-asioita. Rahoitus ja sen muutokset ovat yhteydessä paitsi toiminnan mahdollistamiseen, myös tapoihin, joilla myös toiminnan vaikutuksia kohdennetaan ja toiminnan tuloksellisuudesta kerrotaan. Olisi hyvä pystyä paremmin osoittamaan ja tekemään näkyväksi rahoituksen vaikuttavuutta.

Vakiintuneita ajattelutapoja muuttamassa

Avainmuutokset haastavat perinteisten nuorisovalan järjestöjen vakiintuneita ajattelutapoja. Eräs työpajan osallistuja korosti, että kasvatusajattelu nuorisotyössä on murroksessa. Tällöin puhutaan enenevässä määrin kasvamaan saattamisesta kasvattamisen sijaan. Tämä tarkoittaa, että erilaisia tietoja ja taitoja ei ”kaadeta” lapseen tai nuoreen, vaan asioita mietitään yhdessä ja eri näkökulmista, ja asioita opitaan erityisesti tekemisen ja merkitykselliseksi kokemisen kautta. Vaikka yksilöllisyys ja oma ajattelu, oman polun löytäminen tällaisessa ajattelussa korostuvatkin, samanaikaisesti läsnä ovat myös yhteisöllisyyttä mahdollistavat rakenteet, aikuisen tuki ja vertaisuudesta oppiminen.

Juha Heikkala halusi korostaa, että järjestöjen ennakkointiosaamisessa tarvitaan yhä enemmän ymmärrystä siitä, mitä järjestötoiminnan modernisoiminen oikeasti vaatii. Se vaatii sitä, että toimintaa kehitetään osallistuja tai jäsen edellä. Lähtökohtana eivät saa olla järjestöorganisaation tarpeet, vaan ihmisten tarpeet ja heidän osallistamisensa. Järjestöjen johtamisen pitäisi olla innostamista, ongelmanratkaisujen suunnan näyttämistä ja erilaisten verkostojen hyödyntämistä, ei ohjaamista ja valmiiden ratkaisujen esittämistä. Järjestöjen toiminnan toteutuksessa täytyisi huomioida yhä selvemmin sujuvan palvelumuotoilun ja räätälöinnin periaatteet, eikä enää perinteistä ”massatuotantoa”. Jäseniä ja toimijoita pitäisi kannustaa tutkivaan oppimiseen ja kokeilemiseen, ei heidän toimintansa ja toimijuutensa standardisoimiseen ja kontrolloimiseen.

Skenaariopolkuja ja vaihtoehtoja

Tulevaisuustyö vaatii ajattelun laajentamista, erilaisten vaihtoehtojen ja ajatuspolkujen etsimisen tärkeyttä. Mitä esimerkiksi seuraa siitä, että järjestön jäsenyys kiinnostaa yhä vähemmän? Onko syynä potentiaalisten jäsenten elämäntapojen, arvojen ja asenteiden muutos vai ovatko meidän arvomme erilaisia? Vai onko kyseessä arvoja koskevan viestin kohtaamattomuus? Olemmeko riittävästi keskustelleet arvoista nykyisten jäsenten kanssa? Olemmeko tavoitelleet oikeaa kohderyhmää? Tarvitsemmeko toimintamme tarkastelua enemmän arvojen, asenteiden ja elämäntapojen valossa?

Tulevaisuustyön tärkeitä kysymyksiä:

- Mitä seuraa siitä, että järjestön jäsenyys kiinnostaa yhä vähemmän?
- Kohtaavatko potentiaalisten jäsenten ja järjestön arvot?
- Onko arvoista keskusteltu riittävästi nykyisten jäsenten kanssa?
- Tavoitellaanko oikeaa kohderyhmää?
- Tarvitaanko toiminnan tarkastelua enemmän arvojen, asenteiden ja elämäntapojen valossa?

Lyhyesti sanottuna tarvitaan ennakoitajattelun herkkyyttä ja mahdollisten skenaariopolkujen kehittämistä, jotta järjestön mahdollisiin tulevaisuuksiin oltaisiin varauduttu. Tätä kautta myös kokemus siitä, että olemme varautuneet ja olemme etukäteen miettineet, voi toteutua. Tällaisiin, juuri oman järjestön tulevaisuuden kannalta keskeisten tulevaisuuspolkujen miettimiseen Juha Heikkala halusi työpajalaisia myös innostaa ja näiden järjestökohtaisten tulevaisuuspolkujen kanssa myös työskentelimme työpajojen välillä ja toisen työpajan aikana. Työpajoihin osallistuneet järjestötoimijat hahmottelivat omia tiekarttojaan ja lupasivat jatkaa karttojen työstämistään omilla organisaatioissaan. Uskomme, että näistä tiekartoista tulemme vielä kuulemaan lisää ja saamaan esimerkkejä hyvistä ennakoitisuunnitelmista laajemminkin järjestökentän käyttöön.

Ajasta kiinni – Havaintoja nuorisoalan järjestöjen paneelistista Nuori22-tapahtumassa

Sari Huttu & Kimmo Lind, 24.5.2022

Nuorisoalan järjestöjen osaamiskeskus Kentauri järjesti Jyväskylässä 27.4.22 Nuori22-tapahtumassa paneelikeskustelun, jossa pohdittiin ajankohtaisia ilmiöitä nuorisoalan järjestöjen toimintaympäristössä. Tilaisuuden alustajaksi oli kutsuttu järjestöalan konsultti Juha Heikkala. Heikkalan kera paneelikeskustelussa debatoivat Nuorten Suomi ry:n toiminnanjohtaja Eeva-Liisa Tilkanen, Music Against Drugs ry:n toiminnanjohtaja Sampo-Ilmari Tuhkalehto, Aseman Lapset ry:n toiminnanjohtaja Christian Wentzel sekä Kentaurin asiantuntija ja Humakin lehtori Pekka Kaunismaa. Paneelin juontajana toimi Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Kimmo Lind, joka toimii myös osaamiskeskus Kentaurissa asiantuntijana. Yleisöä osallistettiin tapahtumassa Mentimeter-sovelluksen avulla.

Irti ry-toiminnan ”rautahaarniskasta”

Juha Heikkala peräänkuulutti alustuksessaan järjestöiltä uusien toimintatapojen pohtimista. Erilaiset muuttuneen toimintaympäristön signaalit – muun muassa väestön ikääntyminen, digitalisaatio ja virikkeellisen vapaa-ajan tarjonnan huima lisääntyminen – vaikuttavat uudenlaisen ajattelun tarpeellisuuteen. Perinteinen ry-toiminta voi Heikkalan mukaan olla nykytilanteessa kuin ”rautahaarniska”. Jäsenyydet ovat laskussa, hallintoon ei löydy vastuunkantajia ja aktiiveja on yhä vähemmän. Perinteisen yhdistysmallin rinnalle kaivataan uudenlaisia tapoja ja mahdollisuuksia toimia. Nuoria halutaan mukaan toimintaan, mutta ongelmana on Heikkalan mukaan se, että osallistavampia mahdollisuuksia ei luoda eikä uskalleta ajatella asioita täysin uusiksi. Yhteisöllisyys ei ole Heikkalan mukaan kadonnut, mutta on ymmärrettävä, että rinnalle on tullut erilaisia muotoja ja tapoja toteuttaa sitä. Perinteisen toiminnan rinnalle tarvitaan enemmän pop up -tyyppistä toimintaa ja aitoa muutosta.

Heikkalan mukaan nuorisoalan järjestöillä on muita järjestösektoreita todenmukaisempi käsitys nuorten maailmasta. ”Rautahaarniskan” uhka on kuitenkin olemassa myös niille. Toiminnassa on samoja haasteita ja hitauksia kuin muillakin, ja varsinkin niin kutsuttu neljäs sektori haastaa myös niiden toimintaa.

Nuorille toivoa paremmasta

Paneelikeskustelun ensimmäinen teema käsitteli nuorten maailmassa näkyviä ilmiöitä. Keskustelun alustukseksi esiteltiin nuorille tehdyn kyselyn tuloksia, joihin panelistit avasivat huomioitaan ja kokemuksiaan oman työnsä näkökulmasta. Keskusteluissa keskeisimmiksi ilmiöiksi nousivat nuorten yksinäisyyden kokemukset, mielenterveydelliset ongelmat, nuorten kasvaneet suorituspainet sekä polarisoituminen ja eriarvoistuminen. Panelistit pohtivat pandemian tuoneen monia haasteita muun muassa kohtaavaan työhön. Kriisin aikana myös nuorten mielenterveysongelmat ovat korostuneet. Talvella alkaneen Ukrainan sodan tuomat uutiset ovat lisänneet pahoinvointia ja epävarmuutta nuorten keskuudessa. Panelistit korostivat, että aikuisten kasvattajien tärkeä tehtävä olisikin valaa toivoa nuorille paremman elämän kehittämisen mahdollisuuksiin. Mentimeter-kysely toi esille yleisön saman tyyppisiä kokemuksia. Keskeisimpiä nuoriin liittyviä havaintoja olivat mielenterveyteen liittyvät haasteet ja vaikeudet saada apua, lisääntynyt huoliajattelu, uupumus ja jaksamisen haasteet, sosiaalisen median jatkuvan läsnäolon vaatimus, turvattomuus sekä aikuisten ja nuorten välinen kuilu.

Mitkä ovat keskeisimpiä ilmiöitä, jotka korostuvat nuorten elämässä tällä hetkellä?

Mentimeter

Radikalisoituminen

Aikuisen tuki ja kohtaaminen

Huoli ja pelko masiiman tilanteesta

Uupumus, jaksaminen, sitoutuminen

yhteisöllisyyden puute

Pyrkimykset ryhmäytyä taas pandemian ja etäaikailun jälkeen (siihen liittyen esim suurentunut määrä yksinäisyyttä)

Aktiivisuus verkossa (esim Discord)

Maailmantuska

Jaksaminen, väsymys, yksinäisyys, paine menestyä

Mentimeter-kysely nosti esiin monia huolia nuorten elämän keskeisinä ilmiöinä.

Nämä kokemukset ja havainnot nuorten maailmasta ovat vaikuttaneet myös järjestöjen tapoihin tehdä nuorisotyötä, jossa tapahtuneet muutokset olivat paneelin toinen teema. Päällimmäiseksi teemaksi keskustelussa nousi koronapandemian mukanaan tuomat haasteet työn tekemiseen. Nuorisotyön vieminen verkkoon koettiin joissain toiminnoissa helpoksi, mutta osalle tämä tuotti enemmänkin haasteita. Kasvokkain kohtaavaa työtäkin tarvitaan. Esimerkiksi Aseman Lapset ry:ssä on koettu jalkautuva työ välttämättömäksi niin koronapandemian aikana kuin sen jälkeenkin. Yleisölle suunnatun Mentimeterin mukaan keskeisimmät muutokset nuorisotyössä liittyivät digitaalisuuteen ja uusien tilanteiden vaatimaan sopeutumiseen, rahoituksen haasteisiin, verkkotyön korostumiseen, osaamisen kasvaneeseen vaatimustasoon ja ongelmiin sitoutumiseen.

Tarpeita enemmän kuin toiminnan resursseja

Paneelin kysymyksissä viitattiin myös tuoreeseen esitykseen (OKM 2022) siitä, että valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen valtionavustuksissa huomioitaisiin enemmän järjestöjen toiminnan ajankohtaisuus. Panelistit eivät pitäneet tätä ongelmallisena, sillä järjestöjen työssä koettiin olevan enemmän tarpeita, kuin mihin pystytään vastaamaan. Ongelma on pikemmin se, että tekemisen tarve lisääntyy, mutta samalla toiminnan rahoitus uhkaa vähentyä. Keskustelijoita pohditutti, kuinka pitkälle tämä yhtälö riittää ja miten toiminnan priorisointia tulisi tehdä. Järjestöjen koettiin kuitenkin olevan olemassa myös siksi, että ne keräävät tietoa nuorten tarpeista ja pyrkivät aina vastaamaan näihin tarpeisiin.

Järjestöjen toiminnassa olisi hyvä huomioida myös niin sanotun ohjatun ja omaehtoisen toiminnan merkitys. Kentaurissa yhdistystoiminnan vaikutuksia tutkiva Pekka Kaunismaa kertoi, että 75 prosenttia nuorista osallistuu erilaiseen yhdistystoimintaan, mutta samalla osallistumisessa myös eriarvoisuus on todellista (Kaunismaa 2022 toim.). Ne, jotka menestyvät koulussa, osallistuvat muita enemmän. Kaunismaan mukaan onkin tärkeää tutkia tarkemmin sitä hyvää, mitä nuoret osallistumisesta järjestötoimintaan saavat. Samalla paneelissa tuotiin esille, että myös nuorten omaehtoinen toiminta on tärkeää ja myös sitä täytyy tukea järjestöjen toiminnassa. Tällöin aikuiset ovat enemmän mahdollistajia ja resurssien luoja kannustamassa nuoria tekemään omia juttujaan – esimerkkeinä vaikkapa bänditoiminta ja skeittaus.

Enemmän dialogisuutta ja yhteistyötä tulevaisuuteen

Paneelin lopuksi tiedusteltiin keskustelijoiden ajatuksia, mikä olisi heidän mielestään tärkeää järjestöjen tulevaisuuden kehittämiseksi. Panelistit toivoivat kentälle enemmän ekosysteemiajattelua, jolla viitattiin siihen, että järjestöt tekisivät nykyistä enemmän yhteistyötä ja vahvistaisivat siten myös toistensa toimintaa. Rahoituksen osalta toivottiin, että rahoittajat kävisivät nykyistä enemmän dialogia järjestöjen kanssa. Hankerahoitusten osalta toivottiin, että jatkorahoituksia hyville ja tarpeellisille hankkeille voisi saada ilman suurta byrokratiaa ja epävarmuutta. Tärkeäksi nähtiin myös se, että hankerahoituksissa huomioitaisiin nykyistä enemmän hyvin onnistunut toiminta, hyvät ja onnistuneet kokemukset. Ilmoille heitettiin myös toive, että järjestöjen kuluerät ymmärrettäisiin tulevaisuuden investoinneiksi.

Mitkä asiat ovat viime aikoina muuttuneet järjestöjen tekemässä nuorisotyössä?

Hankkeita tulee ja menee.

Työntekijöiden osaamisen vaatimukset nousseet

Etätoiminta ja digitaalisuus

Sitoutuminen (työntekijöiden, vapaaehtoisten ja muiden osallistujien)

Erikoistuneet hankkeet

Rahoitus

Osallisuus ei vaadi pitkää sitoutumista, vaan vapaaehtoisuus voi olla vaikka yksittäisiä vapaaehtoistekoja.

Vähäraisten mahdollistaminen osallistumaan toimintaan (esim. varusteet, osallistumismaksut)

Nuoret eivät halua sitoutua järjestöön.

Myös Mentimeter-kyselyn tuloksissa näkyi erilaisia huolia rahoituksesta nuorisotalan järjestötyössä.

Lähteet

Kaunistmaa, Pekka toim. 2022. [Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä.](#) Viitattu 21.5.2022. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 142.

OKM 2022. [Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisotalain muuttamisesta.](#) Viitattu 21.5.2022.

Mitä kuuluu nuorten kansalaistoiminnalle?

Sari Huttu & Kimmo Lind, 17.6.2022

Osaamiskeskus Kentauri järjesti 7.4.2022 keskustelutilaisuuden, jossa aiheena oli nuorten kansalaistoiminta ja se, miten järjestöt voisivat nykyistä paremmin saada nuoria mukaan toimintaansa. Kysymys on erityisen polttava nykypäivänä, jolloin kilpailu ihmisten mielenkiinnosta ja vapaa-ajasta on entistä kovempaa. Vilkas keskustelu sai erilaisia syötteitä ihmisiltä, jotka edustivat niin kansalaistoiminnan tutkimusta, erilaisia nuorten kansalaistoiminnan hankkeita, nuorten järjestötoimintaa kuin kansalaisaktivismiäkin.

Nuoret voisivat vastata nykyistä enemmän toiminnasta ja päätöksistä

Käydyssä keskustelussa nousi esille, että suurimpana esteenä nuorten aktiivisemmalle roolille järjestöissä ovat usein aikuisten asenteet. Tiedostamme nuorten osallistumisen oikeuden,

mutta se oikeus ohitetaan usein aivan liian helposti. Eri sukupolvien eroja ei oteta tosissaan. Myös tapamme puhua asioista voi vieraannuttaa nuoria järjestöjen toiminnasta. Voimme huomaamattamme käyttää järjestöissä esimerkiksi sellaista terminologiaa, jota nuoret tai ylipäänsä järjestön ulkopuoliset ihmiset eivät yksinkertaisesti ymmärrä. Keskustelussa tulikin esille, että järjestöissä voisi olla oma ”nuorten raati”, jonka avulla voitaisiin varmistaa jatkuva dialogi nuorten ja aikuisten välillä.

Nuorten roolin ja aseman heikentyminen järjestöissä osallisina, jäsenenä, vapaaehtoisina ja päättäjinä on osaltaan seurausta järjestöjen toiminnan ammattimaistumisesta. Keskustelussa tuli esille, että järjestöt tarvitsevat nykyään erilaista ammattiosaamista yhä enemmän. Sitä edellyttävät paitsi rahoituksen hakeminen myös moninainen hanketoiminta ja aivan erityisesti palvelutuotanto. Samalla on voinut kasvaa myös järjestöjen vapaaehtoisilta odottama osaaminen. Tämä kehityskulku on voinut etäännyttää nuoria jäseniä ja toimijoita järjestöjen toiminnasta ja päätöksenteosta. Yhä useammassa järjestössä – varsinkin palveluntuottajajärjestössä – nuoret ovat järjestön toiminnan kohteita ja ehkä vailla todellisia vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia järjestön tavoitteiden ja toiminnan määrittämiseen. Tällöin itse kansalaistoiminta ja siitä oppiminen jää valitettavan vähälle. Järjestöjen tulisi tehdä kriittistä itsearviointia siitä, onko nuorilla oikeasti mahdollisuus vaikuttaa ja päättää. Keskustelussa tuli esille, että varsinkin nuorisojärjestöissä nuoret voisivat vastata nykyistä enemmän toiminnasta ja päätöksistä. Aikuiset voisivat toimia ennemminkin tukena ja mahdollistaa asioita.

Keskustelussa pohdittiin laajasti myös keinoja, joilla nuoria saataisiin laajemmin mukaan. Tärkeäksi nähtiin, että nuoret pääsisivät aidosti tekemään asioita. Tekeminen, toiminta ja vaikuttaminen tuottavat sitoutumista. Järjestöjen piirissä, mutta myös julkisella sektorilla, tehtävän vapaaehtoistoiminnan tulisi olla nuorten näköistä ja vapaaehtoistoiminnassa saatua osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tulisi keskustelijoiden mielestä kehittää vielä entisestään.

Globalisoitunut, eriarvoistunut ja somettunut kansalaistoiminta

Tärkeä on havainto, että nuorten kansalaistoiminnan uusia ilmiöitä ja toimintatapoja tulisi nykyistä paremmin tunnistaa. Nuoret eivät esimerkiksi tee eroa reaalin ja virtuaalin maailman välillä. Keskustelut mitä käydään koulussa, jatkuvat illalla somessa. Netissä tai somen välityksellä tapahtuva kansalaistoiminta on tämän päivän nuorille yhtä todellista kuin 1980-luvun nuorille erilaiset rauhanmarssit. Samoin yhteiskunnalliset liikkeet ja niiden ajamat asiat ovat tänä päivänä varsinkin ilmastonmuutoksen virittäminä yhä enemmän globaaleja – tyyppillisenä tällaisena liikkeenä Elokapina.

Keskustelussa tuli esille kansalaistoimintaan liittyvä eriarvoisuus. Alueellinen eriarvoisuus nähtiin tosiasiana: kaupunkialueilla nuorilla on paljon monipuolisemmat harrastusmahdollisuudet kuin maaseutualueilla asuvilla. Eriarvoisuutta esiintyy myös erilaisten vähemmistöjen suhteen. Aktivismi liitetään usein eriarvoisuuden kokemukseen ja haluan muuttaa asioita, mutta keskustelussa tuli esille, etteivät eriarvoisuuden kokemukset välttämättä johda yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja kansalaistoimintaan. Eriarvoisuuden kokemukset voivat myös lamauttaa. Keskusteluissa tuli myös ilmi, että moninaisuuden ja omien oikeuksien aktiivinen puolustaminen voi tuoda mukanaan leiman, joka haittaa tulevaisuudessa työllistymistä tai urakehitystä.

”Nuoret eivät tee eroa reaalin ja virtuaalin maailman välillä.”

Järjestöt voisivat nykyistä enemmän ja vahvemmin tukea aktivistiksi kehittymistä. Tuotiin esille, että esimerkiksi vammaisjärjestöjen kautta aktiiviksi tulleet ovat kertoneet vammaisjärjestöjen olleen hyvä väylä vaikuttaa asioihin. Samalla on tuotu kuitenkin esille, ettei esimerkiksi nuorten vammaisaktivistien esille nostamia seksuaalisuuden teemoja koeta vieläkään täysin hyväksyttävänä tai tärkeinä vammaisjärjestöissä.

Kansalaistoiminnan Suomen malli murroksessa

Jos käytyä keskustelua haluaa tulkita laajemmasta yhteiskunnallisesta kehiksestä käsin, voitaisiin sanoa, että järjestöt voisivat paremmin vastata kansalaistoiminnan muutoksiin ja haasteisiin. Nykyiset käsityksemme erityisesti nuorten kansalaistoiminnasta pohjautuvat vielä pitkälti näkemykseen, jota voisi nimittää yli sata vuotta vanhaksi suomalaisen kansalaistoiminnan linjaksi. Se on rakentunut käsitykselle kansalaistoiminnasta kansalaisten ekspressiivisten ajatusten ja tarpeiden (”äänen”) ilmentymänä, ja siihen, että yhteiskunnalliset liikkeet ja varsinkin yhdistykset ovat tällaisen kansalaistoiminnan kaikkein keskeisimpiä sanansaattajia ja tulkkeja. Nuoret ja nuorten kansalaistoiminta on tässä katsannossa nähty joparunebergmaisessa hengessä erilaisten uudistusten ja ajattelutapojen etujoukkona. Tähän näkemykseen on kiinteästi liittynyt kansalaisista ja kansalaisyhteiskunnasta lähtevän deliberatiivisen demokratian ja politiikan periaate. Kansalaisten osallisuus, vireä kansalaisyhteiskunta ja aktiivinen kansalaisuus ovat olleet tässä keskeisiä arvoja. Valtion rooli tällaisen kansalaistoiminnan ajatuksessa on ollut tukea resurssein kansalaisyhteiskuntaa ja sen erilaisia toimijoita. Kansalaisyhteiskunta puolestaan osaltaan legitimoit valtiota.

Tällaista näkemystä kansalaistoiminnasta haastavat nykyään kuitenkin monet myös keskustelussa esille tulleet seikat. On riski, että järjestöissä ammattimaistunut toiminta korvaa kansalaistoimintaa, ja on mahdollista, että myös käsityksemme kansalaistoiminnasta ja sen poliittisuudesta kaipaisivat remonttia. Nuorten näkemykset siitä, millaista on oikea ja tarpeellinen kansalaistoiminta voivat poiketa paljonkin keski-ikäisten tai sitä vanhempien näkemyksistä (Mietola ym. 2018; Harrinvirta 2019). Se, mihin kansalaistoimintaa tänä päivänä itse asiassa tarvitsemme, voi olla hyvinkin relevantti kysymys ja vastaukset voivat vaihdella vastaajan iän mukaan. Teppo Eskelisen (2022) mukaan kansalaisyhteiskunnan eräs uhkakuva on esimerkiksi se, että se toimii mieluiten vain kansalaisten rahalahjoituksilla. Myös aiempi symbioottinen ja toisiaan legitimoiva suhde kansalaistoiminnan ja valtion välillä on monin tavoin muuttunut. Valtion ohjaava ote järjestöistä on viime vuosien aikana tiukentunut (Ruuskanen ym. 2020). Todelliset muutokset yhteiskunnassa voivat tarvita enemmän globaalia kuin kansallisvaltiollista ajattelua. Liisa Häikiö (2022) on peräänkuuluttanut uudenlaisen ekososiaalisen yhteiskuntasopimuksen tärkeyttä, jollaisen laatimisessa myös yhdistystoimijoiden kuuluisi olla aktiivisesti mukana.

Lähteet

Eskelinen, Teppo. Kansalaisyhteiskunnan merkitys ja haasteet. [Esitys jäiden lähtöseminaarissa 10.5.2022.](#)

Harrinvirta, Markku 2019. [Myytti nuorten poliittisesta passiivisuudesta.](#)

Häikiö, Liisa 2022. Kansalaisyhteiskunnan merkitys Suomessa. [Esite Kansalaistoimintanyt -tutkimus- ja kehittämispäivässä Tampereella 5.5.2022.](#)

Reetta Mietola, Anna Suni ja Marko Stenroos 2018. [Nuoret ovat jo yhteiskunnallisia toimijoita.](#)

Ruuskanen, Petri, Jousilahti, Julia, Faehnle, Maija, Kuusikko, Kirsi, Kuittinen, Outi, Virtanen, Johanna, Strömberg, Lisbeth 2020. [Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa.](#) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47. Viitattu 3.6.2022.

Tulevaisuusosaamisen työkirja tarjoaa tukea nuorisojärjestöjen tulevaisuustyöhön

Kimmo Lind & Aino Tormulainen,

13.12.2022

Syksyn aikana Kentaurin asiantuntijat ovat kuulleet yli kymmentä järjestöä heidän toimintaympäristössään tapahtuneista muutoksista sekä heidän yleisistä toimintatavoistaan. Järjestöjen kanssa pohjustettiin ennakointia ja toiminnan suunnittelua käsittelevillä työskentelytapaamisilla Kentaurin kohderyhmien tulevaisuusosaamista tukevaa työkirjaa. Tulevaan julkaisuun kootaan ennakoinnin- ja tulevaisuusosaamisen näkökulmia, ja siinä tuodaan esille erilaisia toimintamalleja oikeiden, järjestöissä jo nyt käytössä olevien, esimerkkien avulla.

Järjestöt tulevaisuudessa –julkaisu antaa tukea nuorisoalan järjestöille

Aloitimme Kentaurissa järjestöjen tulevaisuuden ennakointiin liittyvän julkaisun tekemisen syksyllä 2022. Maaliskuun 2023 loppuun mennessä valmistuvan Järjestöt tulevaisuudessa -julkaisun tarkoituksena on osaltaan kehittää nuorisoalan ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen kykyä ilmiölähtöiseen sekä yhteistyötä ja vaikuttavuutta korostavaan toimintaan. Tavoitteena on, että julkaisu toimii erilaisten ennakointitapojen ja -osaamisen jakajana nuorisoalan järjestöjen kesken, mutta samalla myös hyvänä ja laadukkaana case-järjestöjen toiminnan esittelynä laajemmalle kohderyhmälle (kuten erilaiset järjestöt, niiden sidosryhmät, rahoittajat ja päättäjät).

Taustalla on ajatus tulevaisuus- ja ennakointiosaamisen ”hyvien käytäntöjen” jakamisesta. Tätä jakamista ja samalla erilaista ennakointi- ja tulevaisuusajattelun arviointia ja pohdintaa kokoamme työn alla olevaan julkaisuun, jonka tarkoitus on toimia yhtenä Kentaurin tuotoksena; opaskirjana, materiaalina järjestöjen omaan ennakointityöskentelyyn – vähintäänkin siihen innostuttamiseen.

10 järjestöä pohtimassa ennakointiosaamista ja tulevaisuutta

Listasimme erilaisia nuorisoalan järjestöjä, niin pienempiä kuin isompiakin toimijoita, joilla on työnsä fokuksessa hiukan erilaisia näkökulmia ja lähestyimme heitä. Tarjosimme järjestöille mahdollisuutta tulla mukaan ennakointiosaamisen jakamiseen ja työstämään kanssamme järjestöjen tulevaisuuden ennakointiin liittyvää julkaisua. Lähestyimme järjestöjä tarjoten heille ennakointiteemaiseen työskentelytapaamista ja iloksemme kymmenen järjestöä innostui lähtemään mukaan miettimään näitä teemoja kanssamme. Lisäksi olemme koonneet taustaineistoksi asiantuntijahaastatteluja joidenkin järjestöjen kanssa heillä jo käytössä olevista toimintamalleista.

Osan järjestöjen kanssa ennakointiaihetta työstettiin kahdessa työpajassa, kun taas osan kanssa pidettiin vain yksi pidempi sessio. Työpajat olivat teemahaastattelun kaltaisia avoimia keskusteluja, joihin me olimme suunnitelleet rungot, mutta jotka etenivät tilanteen mukaisesti. Keskustelut toteutettiin pääosin etänä verkossa, mutta olemme molemmat myös päässeet työskentelypaikkakunnillamme järjestöjen vieraksi ja keskustelemaan siis myös kasvotusten. Järjestöistä oli mukana yhdestä seitsemään osallistujaa. Kokemukset työpajoista ovat olleet innostavia ja ajatuksia herättäviä. Niistä löytyy sekä yhteisiä teemoja että tunnistettavia piirteitä toimintaympäristöjen muutokseen liittyen, mutta nostoiksi ja toimintaa kuvaaviksi esimerkeiksi tuntuu järjestöiltä löytyvän myös hyviä, toisistaan eroavia toimintamalleja.

Tapaamisten ensimmäisissä osioissa katsottiin mennyttä ja nykyisyyttä hahmotellen toimintaympäristössä tapahtuneita keskeisimpiä muutoksia sekä järjestöillä mahdollisesti käytössään olevia toimintamalleja tulevan toiminnan suunnitteluun. Toisessa osassa fokus oli enemmän tulevaisuuteen katsova, jolloin pohdimme esimerkiksi kysymyksiä:

- Mihin meidän järjestömme pitäisi reagoida tai vastata tulevaisuudessa?
- Millaisissa eri paikoissa/tiloissa/ympäristöissä tullaan toimimaan jatkossa? (esim. virtuaaliset tilat?)
- Kenen kanssa tulevaisuudessa toimitaan? Haluttaisiin toimia?

Osa järjestöistä toi esille jo ensimmäisessä yhteydenotossa, että aihe kiinnostaa, koska strategiatyöskentely on heille ajankohtaista. Suora palaute ennakointitapaamisista on ollut myönteistä. Järjestötoimijat ovat kokeneet hyödyllisenä sen, että joku ulkopuolinen henkilö esittää heille kysymyksiä ja pistää miettimään sekä sanoittamaan toimintaansa ohjaavia näkökulmia. Useampi toiminnanjohtaja on ilmaissut pyörän lähteneen pyörimään ja keskustelut ovat arvattavasti jatkuneet myös työyhteisöissä.

Ja aineiston työstö jatkuu...

Näiden syyskauden täyttäneiden haastattelujen ja työpajojen jälkeen lähemme kirjoittamaan työkirjaa ja yhdessä järjestöjen kanssa kuvaamaan heidän "casejaan". Julkaisussa keskeisenä ajatuksena on nostaa esille järjestöjen omia kokemuksia tulevaan varautumisesta ja ennakkoinnista. Case-kuvaukset kirjoitetaan järjestöjen ja Kentaurin työntekijöiden yhteistyönä. Kiinnostavia esimerkkejä on ideoitu yhdessä aina talouden suunnittelutaulukosta poliittisen kentän aktiiviseen seuraamiseen, verkostoitumiseen ja jopa ehkä radikaaliin, uutta mahdollistavaan, sallittuun joutilaisuuteen. Katsotaan, millainen kokonaisuudesta tulee – tarkoitus on, että julkaisu olisi aidosti toimiva ja tulevaisuusajatteluun järjestötoimijoita innostuttava työkalu.

Vuoden 2023 alussa tarkoituksenamme on koota ennakointityöpajoihin osallistuneet ja työkirjaan kirjoittavat järjestöt vielä yhteiseen tilaisuuteen keskustelemaan julkaisun luonnoksesta. Valmiin nuorisoalan järjestöjen tai nuorisotyötä tekevien järjestöjen tulevaisuusajattelua ja ennakointia konkreettisten esimerkkien valossa avaavan julkaisun on tarkoitus olla valmis maaliskuussa 2023. Ennakkoinnin työkirjaa ja tulevaisuusosaamisen ajattelua levitetään järjestöjen pariin muiden Kentaurin aikaansaannosten kanssa osaamiskeskuksen viimeisenä toimintakautena.

Ennakointiosaaminen tukee järjestötoiminnan vakautta

Kimmo Lind & Aino Tormulainen, 4.4.2023

Hyvin toteutetulla ennakointi- ja tulevaisuustyöllä järjestöt voivat väistää hankalat tilanteet jo etukäteen. Osaamiskeskus Kentaurissa pohditaan ennakoinnin tutkimista, kehittämistä ja tukemista. Julkaisu on kirjoitettu järjestöjä ajatellen käytännön esimerkkejä jakaen.

Miksi ennakoida?

Tulevaisuuden miettimistä, asioiden ennakointia ja erilaista varautumista muutoksiin ja kriiseihin pidetään yleisesti järkevinä ja kannatettavina toimintoina. Ennakoinnin merkitys korostuu varsinkin nyt ymmärtäessämme, että erilaiset haasteet ovat yhä enemmän globaaleja. Olemme yhä enemmän myös ymmärtäneet, että elämme keskinäisriippuvuuden maailmassa, missä erilaisiin haasteisiin vastaaminen edellyttää uudenlaista yhteistyötä ja kokonaisvaltaisia ajattelu- ja toimintatapoja. 2000-luvun ensimmäisten vuosikymmenten aikana vahvistunut yleistynyt tulevaisuusajattelu ja ennakointi korostavat juuri tällaisia asioita.

Ennakointi on tärkeää myös erilaisille järjestöille. Niille on tärkeää ennakoida ja ymmärtää niitä

muutoksia, jotka vaikuttavat järjestöjen jäsenten ja kohderyhmien elämään. Ennakoinnin avulla järjestöt voivat lisätä tulevaisuutensa hallintaa, monipuolistaa tulevaisuuden mahdollisuuksiaan sekä turvata samalla omaa autonomiaansa. Ymmärrys toimintaympäristön muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista järjestön tehtävään lisää toimintamahdollisuuksia ja mahdollistaa aktiivista tulevaisuuteen vaikuttamista. Ennakointikykyinen järjestö ei ole ”lastu laineilla”, vaan erilaisia muutoksia, mahdollisuuksia, reittejä ja valintoja ennakolta pohtinut yhteisöllisesti ”kipparoitu alus”.

Uusi julkaisu ennakointityön tueksi

Julkaisimme 5.4. Miksi ennakoida? -julkaisun, joka on ennakointi- ja tulevaisuusosaamista sekä nuorisoalan järjestöjen toimintaympäristöjen muutosteemoja yhteen kokoava materiaali. Aineiston tähän julkaisuun ovat toimineet syksyn 2022 aikana toteutetut työskentelytapaamiset kymmenen eri nuorisoalan järjestön kanssa. Lisäksi näkemystä on kerrytetty pitkin koko Osaamiskeskus Kentaurin matkaa syksystä 2020 alkaen järjestetyissä Kentauri keskustelee -etätilaisuuksissa, joiden aiheina on olleet niin jäsenyyden muutokset, palvelutuotanto, harrastamisen Suomen malli, rahoitus kuin kansalaistoiminnan muutoskin. Työstimme julkaisua yhdessä nuorisoalalla toimivien järjestöjen kanssa. Julkaisussa omaa ennakointiaan ja esimerkkejään ennakoivasta toiminnasta esittävät yhdeksän eri järjestötoimijaa: Youth Against Drugs ry, Nuorten Suomi ry, Suomen Lukiolaisten Liitto, Music Against Drugs ry, Nuorten Akatemia, Nyyti ry, Nicehearts ry, Finlands svenska 4H sekä Nuorten Palvelu ry.

Miksi ennakoida? -julkaisua tehdessämme keskeinen kysymyksemme oli, mikä nuorisoalan järjestöjen ennakoinnissa on juuri niille erityistä: jotain, mikä tekee niiden ennakoinnista muunlaisten järjestöjen ennakoinnista poikkeavaa. Näkemyksemme on, että ennakoinnin tarve koskee aivan erityisesti nuorisoalan järjestöjä. Tämä johtuu siitä, että yhteiskunnalliset ja globaalit muutokset sekä niiden vaikutukset ilmenevät usein nimenomaan lapsissa ja nuorissa. Tämä seikka tekee nuorisoalan järjestöjen ennakoinnista turbulenttia ja haastavaa, mutta samalla välttämätöntä.

Nuorisoalan järjestöjen ennakoinnin erityispiirteitä

Nuorisoalan järjestöjen on oltava hereillä lasten ja nuorten elämismaailmaan vaikuttavien ilmiöiden ja muutosten suhteen, osattava tarpeellisella tavalla tukea lasten ja nuorten osallisuutta, osattava olla mukana lasten ja nuorten elämässä ja osattava ennaltaehkäistä heihin kohdistuvia yhteiskunnallisia ongelmia. Ennakoinnin avulla nuorisoalan järjestöt voivat osaltaan olla luomassa positiivisia odotuksia tulevasta ja antamassa uskoa siihen, että tulevaisuuteen on mahdollista vaikuttaa. Nuorisoalan järjestöillä on tulevaisuuteen viittaava kasvatustehtävä, joka vain aikuisten kanssa toimivilta järjestöiltä usein puuttuu, tai se ei ainakaan ole kovin ilmeinen. Nuorisoalan järjestöillä on siis mitä suuremmin mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuteen.

Edellä olevista pohdintoista huolimatta emme esitä tässä julkaisussa lopullisia vastauksia ennakoinnin haasteisiin, vaan tarjoamme erityisesti nuorisoalan järjestöille erilaisia näkökulmia ja menetelmiä ennakointityöhön. Pyrimme käytännönläheisillä esimerkeillä ja kysymyksillä innostamaan nuorisoalan järjestöjä kehittämään ja jakamaan omia tapojaan tehdä ennakointia. Kokemuksemme mukaan järjestöjen ennakointiajattelussa kaivataan samanaikaista ketteryyttä ilmiölähtöiseen, toimijoiden yhteistyötä, toiminnan vaikuttavuutta sekä toimintakulttuurien uudistamista korostavaan toimintaan. Miksi ennakoida? -julkaisu onkin suunnattu laaja-alaisesti kaikille nuorisoalan järjestötoimijoille – työntekijöille, luottamusjohdolle ja jäsenistölle – mutta myös muille järjestöalan ennakoinnista kiinnostuneille.

Nuorisotyötä tekevien järjestöjen työn merkitys saatava paremmin esille VANUPOssa

Osaamiskeskus Kentaurin päälliköt, asiantuntija sekä ohjausryhmä, 29.2.2024

Nuorisoalanosaamiskeskus Kentaurin jätti lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemasta valtion nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaluonnoksesta. Kentaurin mielestä siinä ei näy tarpeeksi nuorisotyötä tekevien järjestöjen tekemä tärkeä ennaltaehkäisevä nuorisotyö. Järjestöt myös tuottavat suuren osan kuntien nuorisotyöstä. Järjestöt mahdollistavat nuorille tärkeitä matalan kynnyksen harrastuksia, joilla on myös itseisarvo nuorten elämässä. Harrastukset tuottavat nuorille yhteisöllisyyden tunnetta, osallisuutta sekä resilienssiä. Sen vuoksi harrastustoimintaa ei voi valjastaa vain nuorten ongelmien ratkaisuksi.

Lue tästä kokonaisuudessaan Kentaurin lausunto valtion nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan.

Osaamiskeskus Kentauri on 2020–2024 toiminut nuorisoalan osaamiskeskus, jonka painopiste oli nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus. Kentaurin tehtävänä on ollut kehittää ja edistää nuorisoalan ja järjestöjen osaamista, asiantuntijuutta ja tiedonkulkua. Kentaurin muodostavat Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak, Opintokeskus Sivis, Suomen Partiolaiset sekä Nuorten yrittäjyys ja talous NYT (ent. Talous ja nuoret TAT).

Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoite 2: Jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä

Matalan kynnyksen harrastustoiminnan järjestämisen mahdollistaminen myös tulevaisuudessa on mielestämme tärkeä asia. Kuitenkin myös kansalaisjärjestöt, erityisesti nuorisoalan toimijat/järjestöt järjestävät nuorille merkittävän määrän harrastustoimintaa. Eri tutkimuksien mukaan nuorista 50–80 % osallistuu vuosittain jonkun järjestön järjestämään vapaa-ajan toimintaan. Nuorten kiinnostus vapaaehtoistoimintaan on kasvanut (Kansalaisareenan, Siviksen ja Kirkkohallituksen selvitys 2021). Harrastus- ja järjestötoiminnan sekä vapaan sivistystyön omaehtoisen opiskelun kautta syntyy myös merkittävästi osaamista, jota nuoret voivat hyödyntää opiskelussa ja työelämässä. Näiden asioiden pitää näkyä Valtion nuorisopoliittinen ohjelmassa Vanupossa nykyistä paremmin.

Nuorten harrastaminen nähdään Vanupo-luonnoksessa sosiaalisten ongelmien ratkaisemisena, ei itsearvioisena hyvän elämän elementtinä. On syytä myös ottaa huomioon, että vapaaehtoisuuteen perustuvaa harrastamista ei voida välineellistää kuntouttavaksi tai sosiaalisia ongelmia ratkaisevaksi toiminnaksi. Vapaaehtoisuuteen perustuvasta harrastustoiminnasta muodostuva osallisuuden kokemus, oppiminen ja kasvu kansalaisuuteen syntyy yleensä kiinnostavan harrastamisen välillisenä seurauksena. Valjastettaessa harrastustoiminta ongelmien ratkaisuun on riskinä, että tämä menetetään.

Jo syntyneitä rakenteita nuorisojärjestötoiminnassa ja harrastustoiminnassa tulee mieluummin kehittää eteenpäin, sillä ne jo nyt tavoittavat suurimman osan nuorten ikäluokasta, perheiden sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Ehdotamme toimenpiteisiin lisättäväksi: Turvataan nuorisoalan järjestöjen perusrahoitus ja toimintaedellytykset ja sen mahdollistama edullinen harrastustoiminta lapsille ja nuorille. Kansalaisjärjestöt toteuttavat myös osan kuntien rahoittamasta harrastustoiminnasta, joten järjestöjen rooli nuorten hyvinvoinnissa harrastustoiminnan avulla on merkittävä.

Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Tavoite 4: Nuorella on pääsy oikea-aikaisiin ja laadukkaisiin mielenterveyspalveluihin

Nuorten mielenterveyden parantamiseen on listattu hyviä toimenpiteitä.

Nuorten mielen hyvinvoinnista voisi kuitenkin koota tietoa myös järjestöiltä, kuten MLL:n, MIELI ry:n, Nuorten mielenterveysseura Yeesin ja Nyyti ry:n palveluista, Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin yhteydenotoista tai Sekasin-chatin yhteydenottoilastoista. Tieto voisi

täydentää nyt käytettävää tietoa erilaisista kyselyistä (esim. Kouluterveyskysely).

Nuorten mielenterveyden kysymyksissä on edettävä nuoren lähtökohdista. Yksinäiselle, kiusatulle tai muuten haavoittuvassa olevalle henkilölle harrastustoimintaa ei voida tarjota välineellisenä ratkaisuna ongelmiin. Lisätietoa nuorten yksinäisyydestä ja harrastustoiminnasta Osaamiskeskus Kentaurin julkaisusta [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana](#). Erityisesti Eeva Sinisalo-Juha: Nuoren kasvu yksinäisyyden varjossa.

Ehdotamme lisäykseksi: Tietoa nuorten hyvinvoinnista täydennetään myös järjestöjen toiminnastaan kokoamalla tiedolla.

Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Tavoite 8: Yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta ja resilienssiä nuorten elämässä tuetaan

Yhdenvertainen osallistuminen harrastustoimintaan, jossa yhteisöllisyyttä syntyy, pitää turvata kaikille, myös vähemmistöihin kuuluville nuorille. Osaamiskeskus Kentaurissa Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkijat ovat selvittäneet, että kansalaisjärjestöharrastuksiin osallistumisessa vähemmistöt kokevat harrastustoiminnassa muita enemmän syrjintää, kiusaamista ja epäasiallista kohtelua. Näin heidän kohdallaan mahdollisuudet ja harrastustoiminnan hyvät vaikutukset nuoren elämään kapenevat ja heikkenevät. Kansalaisyhteiskunnan informaaleissa ja nonformaaleissa toimintaympäristöissä kasvetaan osallisuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen ja toimijuuteen. Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksissa kannattaa hyödyntää ja vahvistaa näitä olemassa olevia rakenteita.

Lisätietoa Osaamiskeskus Kentaurin julkaisusta [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana](#). Erityisesti Pekka Kaunismaa: Eriarvoisuus ja nuorten osallistuminen järjestöihin.

Ehdotamme toimenpiteisiin kirjattavaksi: Mahdollistetaan kaikille nuorille, myös vähemmistöryhmiin kuuluville, yhdenvertainen mahdollisuus osallistua yhteisöllisyyttä vahvistavaan harrastustoimintaan poistamalla osallistumisen esteitä ylläpitäviä rakenteita.

Nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset

Kunnan rahoittaman perusnuorisotyön toteuttaja voi olla muukin taho kuin kunta itse. Esimerkiksi järjestöt voivat olla kunnassa vastuullisia nuorisotyön järjestäjiä. Tämän pitäisi mielestämme näkyä paremmin nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjauksissa.

Perusnuorisotyön käsitteellä pilkotaan suomalaisen nuorisotyön kenttää turhaan. Suomalaisen nuorisotyön juuret ovat kansalaistoiminnassa, ja järjestöt toteuttavat edelleen merkittävän osan nuorisotyöstä, sekä ammatillisten että vapaaehtoisten toimijoiden voimin. Kansalaisyhteiskunnan resurssien ja toimintakäytäntöjen takaaminen eri toimintaympäristöissä ja osaamisen vahvistaminen varmistavat kansalaisjärjestöjen tekemän nuorisotyön jatkuvuuden.

Ehdotamme kirjattavaksi: Nuorisualan järjestöjen ja paikallisyhdistysten toiminnan

tukeminen tukee yhteistyötä kunnallisen nuorisotyön kanssa.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Osaamiskeskuksille Vanupossa asetetut painopisteet ovat hyvin väljät. Osaamiskeskustehtävät painottuvat Vanupossa menetelmien kehittämiseen ja tutkittuun tietoon. Kentaurin kokemusten mukaan menetelmiä paljon keskeisempää on kehittämissyhteistyö ja intensiivinen verkostoyhteistyö. Lisäksi Vanupossa jää epäselväksi, millä tavoin osaamiskeskustehtävät tarkemmalla tasolla asetetaan.

Osaamiskeskustoiminnan fokus tulee olla osaamiskeskuksille asetetuissa tavoitteissa ja valituissa toimenpiteissä. Yhteenliittymän jäsenillä täytyy olla osaamista ja intoa kehittää osaamiskeskuksen teemoja. Osaamiskeskuksen tulee tuottaa erityistä lisäarvoa organisaation mahdollisesti muutenkin toteuttaman (kehittämis)toiminnan lisäksi ja fokusoida ja organisoida työ osaamiskeskustavoitteiden toteuttamiseksi. Osaamiskeskuksien yhteistyötä keskenään kannattaa tehostaa paljon ja lähes päällekkäistä työtä eri kohderyhmille välttää.

Tiedontuotannon tehostaminen ja tiedolla johtaminen on selvästi tulevaisuudessa myös nuorisotyön asia. Nuorten itsensä kannalta on tärkeää tarjota vain niitä palvelua ja sellaista toimintaa, jonka tiedetään olevan nuorille mielekäästä ja vaikuttavaa. Vaikutuksien arvioinnin osaamista on siksi tuettava nuorisotyössä vahvasti. Toiminnasta kerätyn palautteen ja saadun tiedon pohjalta nuorisotyötä on helpompi johtaa nopeasti muuttuvassa maailmassa. Siksi myös ennakoititaidot nuorisotyön johtajille ovat erittäin tärkeitä ja niitä taitoja täytyy parantaa.

On tärkeää, että nuorisoalan järjestöjen tekemä työ tulee näkyväksi myös nuorisotilastot.fi-palvelussa, jota hyödynnetään käytännön nuorisotyössä ja päätöksenteon tukena. Kunnallisesta nuorisotyön tietopohjan vahvistamisesta hyödynnettävän NuoDon rinnalla on tärkeää kehittää tiedolla johtamista ja tietopohjan vahvistamista myös nuorisoalan järjestöissä, hyödyntäen OKM:n rahoituksella kehitettyä Järjestintä.

Nuorisotyössä on käytössä eri toimijoilla erilaisia hyväksi havaittuja menetelmiä. Kuitenkin nuorenkannalta olisi parempi, jos useampi toimijatarjoaisi laajemmin nuoren elämäntilanteeseen tarvitsemaa tukea. Vertailu- ja yhteiskehittäminen voivat tuoda nuorisotyöntekijöiden arkeen uusia oivalluksia nuorten tavoittamiseen, ohjaukseen ja tukeen. Erilaisia malleja ja menetelmiä on kehitetty osaamiskeskusten lisäksi erilaisissa hankkeissa valtavia määriä. Uusien menetelmien luomisen sijaan on suuri tarve olemassa olevien käyttämisen koordinoimiselle, juurruttamiselle ja jalkauttamiselle.

Nuorisoalan osaamiskeskuksien rakenteessa ja valittavissa kohderyhmissä pitää huomioida nuorisotyötä tekevät tahot laajasti ja myös niiden erityispiirteet. Esimerkiksi järjestöillä on oma autonomiansa toiminnassa ja itseisarvo kansalaistoiminnassa. Järjestöissä toimii myös paljon vapaaehtoisia, joiden toiminnan kehittäminen osaamiskeskuksissa olisi hyvä ottaa huomioon. Ehdotamme, että nuorisojärjestöt huomioidaan osaamiskeskuksien kehittämistyön kohderyhmänä.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Vanupo-luonnoksessa nuorisotyön painopiste viedään korjaavan nuorisotyön suuntaan. Olemme vastikään toteuttaneet Osaamiskeskus Kentaurissa nuorisojärjestöjen johdolle suunnatun eDelfoi-paneelin, jossa useimmat vastaajat kokivat, että painopiste on menossa tulevaisuudessa korjaavampaan suuntaan, eikä tämä kehitys ole järjestöjen mielestä toivottava.

Nuorisoalan järjestöissä tehdään ennaltaehkäisevää työtä paljon vapaaehtoisvoimin, eikä nämä vapaaehtoiset välttämättä halua tai heillä ei ole osaamista tehdä entistä kohdennetumpaa ja korjaavampaa vapaaehtoistyötä. Kun julkinen sektori palveluineen heikkenee, myös vapaaehtoiset kohtaavat entistä enemmän tilanteita, jossa normaalisti on toiminut ns. alan koulutettu ammattilainen. Kuinka moni sitoutuu vapaaehtoistyöhön, jos siitä tulee "liian vaikeaa"? Vapaaehtoistyö Suomessa -kyselyssä viimeksi oli yllättävän suuri vastaajaryhmä, joka haluaisi tulevaisuudessa tehdä vapaaehtoistyötä jopa enemmän kuin nyt, mutta myös uskotaan, että oma osaaminen ei riitä. Vastaajat olivat usein aika nuoria, joten tämä koskee erityisen läheisesti nuorisoalan järjestöjä. Tätä sopii miettiä myös järjestöjen riippumattomuuden ja itsenäisyyden näkökulmasta. Jos kaikki toiminta on ammatillisavetoista, miten järjestöt enää eroavat esimerkiksi julkisesta sektorista?

Ennaltaehkäisevä työ tulisi määritellä ohjelmassa tarkemmin ja määritellä sen keinot ja toimenpiteet. Ennaltaehkäisevän työn merkityksen sanoittamiseen tulee kiinnittää huomiota ja kehittää vaikutusten arviointia. Järjestöjen tulee löytää tapoja tehdä tuloksia näkyväksi.

Miksi ennaltaehkäisevä toiminta on tärkeää? Koska kestävät ratkaisut mihin tahansa ongelmaan löytyvät ainoastaan ennaltaehkäisevistä toimista. Painopistettä pitää saada ennen pitkää edistävään ja ehkäisevään työhön. Mikään resurssi korjaavassa työssä ei tule riittämään, ellei pystytä ajoissa katkaisemaan kehityskulkuja, jotka johtavat ongelmien kasautumiseen sekä pahentumiseen. Nuorisoalan järjestöjen tulisi voida edistää tulevaisuudessa nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia, osallisuutta ja kasvamista aktiiviseen kansalaisuuteen myös sellaisissa kohderyhmissä, jotka eivät ole erityisessä syrjäytymisvaarassa.

Yhteiskunnan kokonaisresilienssin näkökulmasta on tärkeää, että suuri määrä nuoristamme kasvaa aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka osallistuvat yhteisen yhteiskuntamme kehittämiseen useilla eri sektoreilla. Tämän vuoksi tulevaisuudessa nuorisojärjestöjen on voitava toimia sekä vaikutusmahdollisuuksia, osallisuutta ja toimijuutta edistäen, että tarjoten tulevaisuuden rakennuspalikoita ura- ja tulevaisuusohjausta kehittäen. Nuorisoalan järjestöt tekevät kiinteää verkostoyhteistyötä hyvinvointialueillaan viranomaisien, koulujen/oppilaitosten ja muiden järjestöjen kanssa. Korjaava ja ennaltaehkäisevä työ eivät ole toistensa vastakohtia – molempia tarvitaan, mutta ilman ehkäisevää työtä ei onnistuta vähentämään korjaavaa työtä.

Nuorisoalan järjestöjen tulevaisuus vuonna 2040 – tuloksia nuorisoalan järjestöjen e-Delfoi-paneelistä

Kimmo Lind, 5.2.2024

Miltä nuorisoalan järjestöt näyttävät vuonna 2040? Mitä asiantuntijat ja nuorisoalan järjestökentän toimijat pitävät tärkeänä?

Toteutimme Kentaurissa viime vuoden loppupuolella anonyymin asiantuntijapaneelin, jonka teemana oli nuorisoalan järjestöjen tulevaisuus. Paneelin perusteella nuorisoalan järjestöt haluaisivat vahvistaa ehkäisevän työn merkitystä, pitää vahvasti kiinni toiminnan monipuolisuudesta ja tasa-arvoisuudesta, uudistaa

jäsenyyden merkitystä ja uskoa samanaikaisesti sekä kehittyvään ammattimaiseen että vapaaehtoistoimintaan. Järjestöissä halutaan pitää kiinni myös riittävästä julkisestarahoituksesta, oppi- ja oppimisympäristöjen ulkopuolisesta kansalaistoiminnasta, ja digitalisaation ohella halutaan edelleen uskoa kasvokkaisen vuorovaikutuksen merkitykseen. Tulevaisuudessa keskusjärjestöjen roolin nähtiin korostuvan.

Keskustelu toteutettiin e-Delfoi-paneelina

Paneelin päätavoitteena oli selvittää asiantuntijoiden näkemyksiä nuorisoalan järjestöissä pitkällä aikavälillä tapahtuvista muutoksista, tähtäimenä vuosi 2040. Paneeli toteutettiin kaksi viikkoa kestäneellä e-Delfoi-menetelmällä. Suurin osa panelisteista oli erikokoisten ja toiminnan painopisteiltään erilaisten valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen toiminnanjohtajia (ks. Laitinen & Taavetti 2016), mutta mukana oli myös muita järjestöalan asiantuntijoita. Yhteensä e-Delfoi-paneeliin osallistui kolmisenkymmentä henkilöä vastaajamäärän vaihdellen kysymysten mukaan 29:n ja 34:n välillä.

Paneelissa vastaajat ottivat kantaa kahdeksaan erilaiseen tulevaisuusteesiin sen mukaan, miten todennäköisenä (asteikolla +++...—) ja toivottuna (asteikolla +++...—) he teesiä pitivät. Tulevaisuusteetit ja niiden taustoitukset muodostettiin Kentaurin toiminta-aikana tehtyjen moninaisten julkaisujen ja asiantuntijakeskustelujen pohjalta. Teesit pyrkivät esittämään oletettuja trendejä nuorisoalan järjestöjen kehityksessä, mutta kuitenkin niin, etteivät ne olleet pelkästään ilmeisiä, vaan haastoivat myös ajattelemaan toisin. Joskus tähän riitti se, että ilmeisempää negatiivista kehityssuuntaa muokattiin positiivisempaan suuntaan. Paneelin suunnittelussa hyödynnettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöistä hieman aiemmin tehtyä skenaariotyötä (Soste 2023). Tässä artikkelissa esittelen yleiskuvamaisesti järjestämämme e-Delfoin tuloksia.

Ensimmäinen teesi: "Ennaltaehkäisevän toiminnan järjestämisen mahdollisuudet vähenevät."

Teesiä perusteltiin seuraavasti: "Nuorisoalan järjestöjen toiminta on ollut erilaista hyvinvointia edistävää ja ongelmia ehkäisevää toimintaa. Erilaisten yhteiskunnallisten ongelmien lisääntymisestä ja julkisen sektorin talousvaikeuksista johtuen nuorisoalan järjestöiltä odotetaan tulevaisuudessa enemmän toiminnan kohdentamista ja erilaisiin ongelmiin vastaamista. Hyvinvointia edistävän ja ennaltaehkäisevän toiminnan oikeuttaminen nuorisoalan järjestöjen toiminnassa vaikeutuu, ja järjestöiltä odotetaan yhä enemmän kohdennettua ja korjaavaa toimintaa".

Vastausten yleiskuvana oli, että panelistit pitivät teesiä hyvin todennäköisenä, mutta ei toivottavana. Erittäin tai melko todennäköisenä teesin todennäköisyyttä piti 73 prosenttia vastaajista (24 panelistia), ja melko tai erittäin epätoivottavana 66 prosenttia vastaajista (22 panelistia). Panelistit kokivat, että nuorisoalan järjestöt joutuvat tulevaisuudessa osallistumaan nykyistä enemmän muuhun kuin ennaltaehkäisevään työhön.

Millaisia perusteluja panelistit esittivät korjaavan ja kohdennetun työn lisääntymiselle? Kommentoissa korostui, että tämä suuntaus on vahvistumassa rahoituksen ja linjausten myötä, ja että kohdennettu ja tarpeisiin vastaava toiminta on myös helpommin arvioitavaa ja perusteltavaa. Ongelmien korjaamiseen keskittymisen koettiin myös itseään ruokkivana

kehänä: aina löytyy lisää korjattavaa. Perusrahoituksen ja yleisavustusten leikkaamisen koettiin myös ohjaavan siihen, että järjestöjen on rahoitettava toimintaansa entistä enemmän hankerahoituksella. Kohdennetun ja korjaavan toiminnan kasvun koettiin olevan myös yhteydessä reaktiiviseen ja niin ollen myös lyhytjänteiseen ajatteluun – nähtiin, että hallitukset tavoittelevat ”pikavoittoja”, jolloin on helpointa korostaa ja panostaa korjaavaan työhön.

Ennaltaehkäisevään työhön tulee panostaa

Monen panelistin kommenteissa ilmeni huoli ennaltaehkäisevän työn aseman heikentymisestä, siitä, ettei uskalleta usein tutkitunkaan tiedon pohjalta luottaa ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuuteen. Hyvin monet panelistit kokivat, että kestävätkä ratkaisut ongelmien ratkaisuihin löytyvät ainoastaan ennaltaehkäisevistä toimista. Pidettiin tärkeänä, että nuorisolan järjestöjen toimintakentällä edistetään ja toimitaan laaja-alaisesti hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämisen puolesta. Seuraava panelistin kommentti kuvaa hyvin panelistien näkemyksiä:

”Tällä hetkellä ei ole kovin vahvasti näköpiirissä tulevaisuuden kehityskulkua, jossa ennaltaehkäisevän työn merkitys tunnustettaisiin laajasti läpi yhteiskunnan. Uumoilisin, että rohkeus ei varsinkaan järjestöjen toimintaedellytyksiin paljon valtaa omaavien toimijoiden joukossa riitä tulevaisuudessakaan siihen, että uskallettaisiin tutkitun tiedon pohjaltakaan luottaa riittävällä tavalla ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuuteen. Näin ollen on kohtuullisen todennäköisestä, että resurssit ja tavoiteohjaus järjestön osalta keskittyy eri ihmisryhmien oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävässä toiminnassa tulipalojen sammutteluun, ts. kaikkein näkyvimpiin ja räikeimpiin ongelmiin vastaamiseen. Toivottavaa tämä ei missään nimessä ole. Kestävät ratkaisut minkä tahansa ongelman ratkaisuun löytyvät ainoastaan ennaltaehkäisevistä toimista.”

Panelistien pääsanomaksi voikinsanoasen, etteivät nähneet korjaavaa ja ennaltaehkäisevää työtä niinkään toistensa vastakohtina – molempia tarvitaan – mutta ilman painotusta ennaltaehkäisevään toimintaan mitkään resurssit eivät tule riittämään tulevaisuudessa. Vastaajien mielestä nuorisolan järjestöjen tulisikin jatkossa myös itse kiinnittää enemmän huomiota ennaltaehkäisevän työn merkityksen sanoittamiseen ja sen vaikutusten arviointiin. Niiden tulisi löytää tapoja tehdä ennaltaehkäisevän työn tuloksia näkyväksi ja tuomaan nykyistä selvemmin esille järjestöjen merkitystä hyvinvoinnin ja yhteiskunnan rakentamisessa.

Toinen teesi ”Nuorisolan järjestöjen toiminnan tasa-arvoisuus ja saavutettavuus vähenee”.

Teesiä perusteltiin seuraavalla tavalla: ”Kaikille lapsille ja nuorille avoin sekä tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua yhdistystoimintaan on perinteisesti nähty tärkeänä. Talouspaineissa ja eri toimintoja priorisoidessaan nuorisolan järjestöt joutuvat kuitenkin tulevaisuudessa korottamaan erilaisia osallistumisen maksuja sekä vähentämään kaikille lapsille ja nuorille

suuntautuneen toiminnan tarjontaa. Tulevaisuudessa lasten ja nuorten yhdistystoimintaan osallistuminen on aikaisempaa vahvemmin yhteydessä perheen sosioekonomiseen asemaan”.

Tässä vastaajien näkemykset teesin todennäköisyydestä jakaantuvat edellistä enemmän. Erittäin todennäköisenä teesiä piti vain kaksi vastaajaa, mutta hyvin tai melko todennäköisenä jo kaksikymmentä vastaajaa. Vain kolme vastaajaa piti teesin esittämää tulevaisuutta jokseenkin epätodennäköisenä. Panelistit pitivät tällaista tulevaisuutta kuitenkin erittäin epätoivottavana. Selkeän epätoivottavana teesin tulevaisuuskuva piti vastaajista 84 prosenttia.

Resurssien merkitys on korostunut

Kommenteissa tuli hyvin esille perusteluja sille, miksi nuorisoalan toiminnan tasa-arvoisuus ja saavutettavuus vähenevät. Tilanteeseen johtavat erityisesti julkisen rahoituksen leikkaukset ja kustannusten kasvu. Panelistit toivat esille, että toimintojen saavutettavuutta täytyy kuitenkin ajatella laajasti. Taloudellisen saavutettavuuden lisäksi on tärkeää huomioida myös muita osallistumisen esteitä ja kehittää järjestöjen tapoja lisätä osallistumisen mahdollisuuksia esimerkiksi maksuvapautusten ja varustelainausten muodossa. Lisäksi yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja saavutettava toiminta voi vaatia kohdennettuja lisätoimenpiteitä, joita resurssien leikkaukset myös hankaloittavat. Panelistit näkivät kehityssuunnan selkeästi kielteisenä. Se johtaa eriarvoisuuden kasvuun ja hyvinvointieroihin. Eräs panelisti kuvasi julkisen rahoituksen tärkeää merkitystä seuraavasti:

”Pidän erittäin vaikeana perustella julkista rahoitusta toiminnalle, johon suurella osalla nuorista ei ole taloudellista mahdollisuutta osallistua. Toki jos kyseessä on toiminta, johon ei haeta julkista rahoitusta ja joka rahoitetaan täysin osallistujilta kerättävin maksuin, niin tällaisten hinta todennäköisesti nousee ja yhä pienemmällä määrällä nuoria on mahdollisuus osallistua toimintaan. Mutta jos toiminta suurimmaksi osaksi rahoitetaan julkisin avustusvaroin, niin luulen, että julkista rahoitusta saadakseen organisaatiot joutuvat suunnittelemaan toimintansa niin, että sen kustannukset pysyvät niin matalina, että edelleen suurimmalla osalla nuorista on mahdollisuus osallistua toimintaan.”

Panelistit esittivät kommenteissaan myös näkemyksiä siitä, mihin järjestöjen tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota: Olisi muun muassa kannustettava järjestöjä osallistumismaksujen nousua kompensoivaan varainhankintaan ja huomioimaan tulevaisuudessa enemmän myös syrjäseuduilla asuvia lapsia ja nuoria. Tulisi myös kehittää erilaisia yhdenvertaisuutta lisääviä tapoja ja toiminnan järjestäjien välistä yhteistyötä. Peräänkuulutettiin laajempaa yhteiskunnallista keskustelua siitä, mitä harrastaminen saisi maksaa.

Kolmas teesi: ”Jäsenyyden merkitys ei katoa, vaan monipuolistuu ja uudistuu”.

E-Delfoin kolmas teesi liittyi jäsenyyden muutoksiin. Päinvastoin kuin yleisesti jäsenyyden muutoksista ehkä ajatellaan, teesi ja sen perustelut esitettiin positiiviseen suuntaan käännettynä

seuraavasti. Perustelut kuuluivat: "Jäsenten määrä on ollut eräs nuorisoalan järjestöjen rahoituskriteeri. Järjestöjäsenyyden asema osana nuorten yhteiskunnallista osallistumista, kansalaistoimintaa ja vapaa-ajan viettoa on muuttunut. Jäsenyyden merkityksen häviämisen sijasta jäsenyyden merkitys tulevaisuudessa monipuolistuu. Nuoret haluavat tulevaisuudessa ottaa enemmän kansalaistoiminnallista vastuuta, järjestödemokratian uudistamista ja avaamista. Jäsenyyden merkitys uudistuu".

Vastaajien näkemykset teesin todennäköisyydestä vaihtelivat melko paljon. Todennäköisenä teesien esittämän tulevaisuuden koki noin puolet vastaajista ja noin puolet suhtautui todennäköisyyteen joko neutraalisti tai kielteisesti. Tällaista tulevaisuutta ei siis pidetty vastaajien keskuudessa millään tavalla selviönä. Toivottavuuden suhteen vastaajat olivat kuitenkin selvästi myönteisellä kannalla, koska vain noin viidennes oli joko neutraalilla tai hieman negatiivisella kannalla.

Järjestöjäsenyyden käsitys tarvitsee uudistusta

Monella panelistilla oli siis jokseenkin jännitteinen suhde siihen, onko tulevaisuudessa keskeistä jäsenyyden kautta tapahtuva toiminnan kehittyminen vai toiminnan painopisteissä itsessään tapahtuvat muutokset. Monille jäsenyydellä itsessään ei ole enää tulevaisuudessa itseisarvoa. Jäsenyyden sijasta nähtiin, että monet haluaisivat olla ennemminkin osallistujia tai asiakkaita, liikkua eri järjestöjen välillä. Jäsenyyttä, joka konkretisoituu jäsenmaksuna ja oikeutena osallistua päätöksentekoon vuosikokouksissa, monet pitivät aikansa eläneenä. Toiminta merkityksellisten asioiden eteen on olennaisempaa kuin jäsenyys. Näkemys tulee hyvin esille seuraavassa panelistin kommentissa:

"On todennäköistä, että nuoret haluavat osallistua niiden yhteiskunnallisten asioiden edistämiseen, jotka ovat heille tärkeitä. Nuorille virallinen jäsenyys ei ole merkittävä asia, vaan se että he pääsevät edistämään yhteiskunnan suuntaa arvojensa mukaiseksi. Virallisen jäsenmäärän korkeana pitämisen sijasta järjestöjä pitää kannustaa luomaan nuorille osallistumismahdollisuuksia ja näin edistää nuorten osallisuutta sekä aktiivista kansalaisuutta. Jäsenmäärän ei tule tulevaisuudessa olla keskeinen avustuksen peruste, vaan sen miten järjestö kykenee edistämään nuorten osallisuutta ja kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi nuorisolain hengessä."

Osan mielestä jäsenet ovat jatkossakin järjestöjen toiminnan perusta ("ilman jäseniä ei ole myöskään järjestöjä") ja jäsenmaksut ovat merkittävä ja tärkeä tulonlähde. Heidänkin – kuten panelistien valtaosan – mielestä jäsenyys vaati kuitenkin uudistumista. Miten? Monet peräänkuuluttivat jäsenyyskäsitysten uudistamista, eli jäsenyyteen tarvitaan lisää joustavuutta ja mukautuvuutta, myös mahdollista "light-jäsenyyttä". Jäsenyyteen kaivataan myös "jäsenkokemusten luomista", mahdollisuuksia ja kokemuksia siitä, että pääsee osallistumaan ja toimimaan. Tulevaisuudessa jäsen olisi ymmärrettävä toiminnan määrittäjänä ja vapaaehtoisena toteuttajana. Tähän tarvitaan panelistien mukaan toisin ajattelun ja yhteiskunnallisen mielikuvituksen taitoja.

Neljäs teesi: "Ammattimaisen työn merkitys kasvaa nuorisoalan järjestöissä".

Sitä perusteltiin seuraavasti: "Järjestöjen ammattimaisen toiminnan kehittyminen jatkuu vahvana. Järjestöjen toimintaan kohdistuu yhä vahvemmin odotuksia laadukkaasta ja tuloksekkaasta toiminnasta. Toiminnan rahoitus edellyttää tulevaisuudessa yhä enemmän ammattimaista osaamista. Vahvistuvasta ammattimaistumisesta seuraa muun muassa seuraavia asioita: toiminnan markkinalähtöisyys lisääntyy, vapaaehtoistoimintaa tuoteistetaan yhä enemmän, järjestöjen palvelutuotanto lisääntyy, ammattimaisen työn luonne määrittää toimintaa enemmän".

Panelistit pitivät teesiä erittäin todennäköisenä: 75 prosenttia piti sitä joko hyvin tai erittäin paljon todennäköisenä eikä kukaan epätodennäköisenä. Panelistit pitivät tällaista tulevaisuutta myös toivottavana, mutta kuitenkin siten, etteivät pitäneet sitä erittäin toivottavana, vaan hyvin ja jokseenkin toivottavana. Seitsemän vastaajaa piti tällaista tulevaisuutta myös hieman epätoivottavana.

Ammattimainen toiminta motivoi uusia jäseniä

Panelisteilla oli kommentissaan selkeitä perusteluja sille, miksi he pitivät järjestöjen ammattimaistumista todennäköisenä. **Selvimminkin siihen heidän mukaansa ohjasi rahoittajien vaatimukset toiminnalle, jotka käytännössä edellyttävät korkeaa ammattimaisuuden tasoa.** Järjestöjen toimintaympäristön muuttuminen vaativammaksi ja asioiden kompleksisuus edellyttivät myös yhä enemmän osaamista. Erityisesti laadukkaassa palvelutuotannossa tarvittiin vahvaa ammattimaista otetta. Panelistit pitivät ammattimaisuuden lisääntymistä selvästi hyvänä asiana. Se lisäsi heidän mielestään toiminnan eettisyyttä, toiminnan strategista suunnittelua, hyvää johtamista ja hallintoa sekä kykyä osoittaa toiminnan vaikutuksia ja pitkän aikavälin vaikuttavuutta. Ammattimaisen ja hyvin tuotetun toiminnan nähtiin myös houkuttelevan uusia toimijoita ja jäseniä mukaan.

Seuraava panelistin sitaatti tuo esille, että ammattimaisen toiminnan vaatimukset voivat kuitenkin tuottaa vaikeuksia varsinkin pienille toimijoille:

"Vaatimukset nuorisokentällä ovat jo kasvaneet ammattimaisuuden suhteen. Pienille järjestötoimijoille se tarkoittaa, että muutamille henkilöille kasaantuu vaatimuksia, mitä voi olla vaikea täyttää sekä kilpailla isompien toimijoiden rinnalla. Yksi ihminen ei voi olla esimies, HR-henkilö, toiminnanjohtaja, markkinointiviestijä, vapaaehtoistyön vastaava, kouluttaja, vaikuttaja jne. Nämä ovat erillisiä ammatteja itsessään. Vaatimukset kuuluvat mahdottomilta ja käykö niin, että isot jyräävät silloin pienemmät alleen? Missä voidaan tehdä yhteistyötä ja missä madaltaa rimaa? Järjestökentän vahvuus on siinä, että on erikokoisia toimijoita, jotka voivat tuoda kentälle eri asioita ja olla eri tavoin ketteriä ja ajassa kiinni."

Tarve on myös nuorille vapaaehtoisille

Keskeinen selitys sille, miksi teesin esittämään tulevaisuuteen suhtauduttiin toivottavuuden osalta osin ristiriitaisesti, liittyi siihen, etteivät panelistit halunneet nähdä ammattimaistumisen syvenemistä vastakohtana vapaaehtoisten ja nuorten aktiiviselle toimintaan osallistumiselle. **Ammattimainen työ ja järjestöissä tapahtuva nuorten toiminta, osallisuus ja vapaaehtoistoiminta ovat samanaikaisesti tärkeitä ja välttämättömiä.** Nähtiin, että nuorilähtöisyys ja ammattilaisuus voivat tukea toinen toisiaan. Molempia siis tarvitaan, ja järjestöjen tulisi tunnistaa jatkossakin, mitkä osa-alueet vaativat ammattityötä ja mitkä on tärkeää säilyttää vapaaehtoistyönä. Nuorten mukanaolo toiminnassa on välttämätöntä ja kuuluu olennaisesti kansalaistoimintaan. Juuri toiminnan kautta he oppivat taitoja ja asioita, jotka ovat elämän, yhdessä toimimisen ja kansalaisena toimimisen kannalta merkittäviä. Panelistit pitivät vapaaehtoistoimintaa edellytyksenä järjestöjen ja ylipäänsä myös yhteiskunnallisen hyvinvoinnin edellytyksille; pidettiin tärkeänä, että järjestöjen laadukkuus ja tuloksellisuus myös ymmärrettäisiin yhteiskunnassa tällä tavoin laajana.

Seuraava sitaatti tuo esille ammattimaisen työn ja vireän kansalaistoiminnan tärkeän sidoksen:

“Ammattimainen työ on tärkeää, mutta nuorisoalan kentällä on tärkeää tarjota myös vapaaehtoistoimintaa, joka ei ole läpeensä tuotteistettua. Vapaaehtoisuudesta puhuttaessa unohtuu usein sen merkitys yksilölle. Varsinkin nuorille vapaaehtoistoiminta voi antaa paljon, mutta innokkaista vapaaehtoisista voidaan myös saada paljon uusia avauksia toiminnalle. Jos vaaditaan vain ammattimaisuutta, viedään pois kansalaistoiminnan mahdollisuuksia.”

Viides teesi: “Muutokset rahoituksessa mahdollistavat nuorisoalan järjestöjen toiminnan uudistumista ja parempaa yhteistyötä”.

Tämä teesi liittyi rahoituksen muutoksiin, ja sitäkin perusteltiin positiiviseen suuntaan seuraavasti: “Valtionavustukset vähenevät ja nuorisoalan järjestöiltä vaaditaan luovuutta pärjätäkseen. Nuorisoalan järjestöjen rahoitus monimuotoistuu tulevaisuudessa yhä enemmän. Se koostuu jatkossa yhä useammasta lähteestä. Yksityisen rahoituksen rooli kasvaa. Tämä kaikki monipuolistaa järjestöjen rahoituspohjaa, ja tekee mahdolliseksi uudenlaisia yhteistyöratkaisuja järjestöjen ja yksityissektorin välille. Muutokset rahoituksessa tekevät mahdolliseksi myös nuorisoalan järjestöjen toiminnan uudistumista ja autonomian kasvua. Myös yhteistyön mahdollisuudet eri järjestöjen välillä kehittyvät.”

Vastaajien enemmistö piti teesin esittämää tulevaisuutta hyvin todennäköisenä, mutta sen toivottavuus hajaantui: puolet vastaajista koki sen myönteisesti, puolet joko neutraalisti tai melko kielteisesti. Keskeinen selitys teesin esittämän tulevaisuuden ei-toivottavuudelle oli teesin perusteluiden esitys julkisen rahoituksen leikkauksista, joita monet vastaajista pitivät huonona asiana.

Monien vastaajien mielestä julkisen rahoituksen leikkaukset

- heikentävät järjestöjen pitkäjänteistä ja strategista toimintaa,
- kaventavat nuorisotalan järjestöjen moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta,
- saavat osaavan työvoiman siirtymään vakaammille aloille,
- haittaavat, koska nuorisotalan järjestön rahoituslähteiden etsiminen vaatii aikaa ja vie sitä perustyöltä,
- ja ne uhkaavat moninkertaistaa paperityötä, raportointia ja byrokraattisuutta.

Miten käy pienten järjestöjen?

Perusrahoituksesta karsimisen ei nähty olevan paras tapa kehittää järjestöjen välistä yhteistyötä tulevaisuudessa. **Eräänä hyvin keskeisenä kritiikkinä monet panelistit esittivät myös sen, että julkisen rahoituksen väheneminen ja rahoitukseen liittyvän kilpailun koveneminen vaikeuttavat erityisesti pieniä ruohonjuuritason järjestötoimijoita – suuret toimijat siis syövät pienet (“isommat pärjäävät ja pienemmät kuivuvat”).** Josteesissä esitetty tulevaisuus pitää paikkansa, ennustivat monet panelistit järjestöjen yhdistymisiä, toiminnan sopeuttamisia, toimintojen ja jopa järjestöjen lopettamisia. Myös sen, mikä on järjestön kohderyhmä ja millaista toimintaa järjestöllä on, vaikuttaa hyvin paljon mahdollisuuksiin saada yksityistä rahoitusta, kuten muutamat panelistit asiaa kommentoivat:

“Riippumaton perusrahoitus tulee turvata, sillä järjestöillä on omista painotuksistaan ja tunnettavuuksistaan johtuen hyvin erilaiset lähtökohdat saada yksityistä rahoitusta tai tehdä yritys yhteistyötä. Heikoimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten järjestöjen, jotka eivät ole niin tunnettuja, on itseasiassa hyvin hankala saada yksityistä rahoitusta, koska isommat ja tunnetummat järjestöt vetävät brändillään ja erityyppisillä osaamisellaan rahoittajia ja yrityksiä puoleensa ja toisaalta pienemmillä järjestöillä, jotka tekevät huono-osaisille lapsille ja nuorille toimintaa, on myös vaikeuksia kerätä esim. isompia osallistumismaksuja viiteryhmittään.”

“Yksityisen rahoituksen etsiminen on myös aikaa vievää ja työlästä. Siinä mielessä julkisen rahoituksen väheneminen voi tarkoittaa sitä, että toiminta on vähemmän tehokasta, koska aikaa kuluu entistä enemmän rahoituksen hankkimiseen. Sinänsähän tietysti on positiivista, jos yksityistä rahoitusta on, mutta pelkona tosiaan on, että se hyödyttää vain joitakin toimijoita ja että aika paljon työaika menee pelkästään rahoituksen etsimiseen.”

Jotkut panelisteista näkivät rahoituksen muutoksessa positiivistakin: rahoituspohjan moninaistumisen koettiin olevan ainoa keino turvata toiminnan jatkuminen ja kehittyminen, mutta samalla se voi pakottaa järjestöjä fokuoimaan toimintaansa, karsimaan rönsyjä ja keskittymään vaikuttaviin toimiin. Rahoituksen muutos voi myös lisätä järjestöjen välistä yhteistyötä. Muutama panelisti toi kommentissaan esille sen, että nykyisin yhteistyötä ei

tehdä kuin pakosta, että järjestöt ovat "omissa poteroissaan". Yhteistyön edistäminen etenkin silloin kun tehdään töitä yhteisen teeman ja saman kohderyhmän parissa tulisi olla velvoittavaa, kun sen koettiin nyt olevan täysin järjestöjen omalla vastuulla. Tällaisten järjestöjen tulisi siis tulevaisuudessa jakaa enemmän tavoitteita, vastuuta ja rahoitusta. Yhteistyö ei kuitenkaan saisi olla "pakon edessä tehtävää näennäiskumppanuutta".

Kuudes teesi: "Yhdistystoimintaan kytkeytymättömän kansalaistoiminnan merkitys kasvaa".

Sitä perusteltiin panelisteille seuraavalla tavalla: "Tulevaisuudessa nuoret sitoutuvat halussaan vaikuttaa ja toimia enemmän some-vetoiisiin kampanjoihin ja projekteihin kuin perinteisiin järjestöihin. Vapaamuotoinen (ei ry-pohjainen) toiminta on selkeämmin tunnustettua ja sille osoitetaan enemmän myös rahoitusta. Neljännen sektorin toiminnan merkitys nuorten keskuudessa kasvaa. Ei ry-pohjaisen kansalaistoiminnan merkitys kasvaa ry-pohjaisen sijasta".

Lähes kaikki vastaajat pitivät teesin esittämää tulevaisuutta teesiä todennäköisenä, ja sitä pidettiin myös varsin toivottavana, vaikkei kukaan vastaajista pitänyt sitä erittäin toivottavana. Neljä vastaajaa piti tällaista tulevaisuutta epätoivottavana.

Järjestöjen pitäisi toimia itseilmaisun alustana nuorille

Panelistien yleisen näkemyksen voisi tiivistää ajatukseen kaikenlaisen kansalaistoiminnan tärkeydestä – on se sitten yhdistysmuotoista tai ei. **Kilpailuasetelma kansalaistoiminnan eri muotojen välillä nähtiin tarpeettomana, vaan ne pitäisi enemmänkin nähdä toisiaan täydentävinä.** Monen vastaajan mielestä yhdistystoimintaan kytkeytymättömän kansalaistoiminnan merkitys on jo nyt suuri. Monet uskoivat kansalaistoiminnan pop-up-maisuuden ja projektimaisuuden vahvistuvan vielä nykyisestään ja neljännen sektorin merkityksen tässä mielessä kasvavan. "Kun maailma palaa ympärillä, ei ehkä ole motivoivaa kiinnittyä pitkäjänteiseen toimintaan", muotoili eräs panelisti kommenttinsa. Nähtiin, että aktivismin ja kampanjoihin osallistumisen kautta monet voivat paikantaa omia kiinnostusten kohteitaan. Mitään räjähdysmäistä kasvua esimerkiksi 4. sektorin osalta vastaajat eivät kuitenkaan odottaneet. Panelistien kommentteissa tuli esille myös kriittisyyttä lyhytjänteistä toimintaa kohtaan. Järjestöt pystyvät tarjoamaan yhteisön, turvallisia rakenteita ja vaikuttamistoiminnan pitkäjänteisyyttä. Eräs panelisti kiteytti näkemyksenä seuraavasti:

"Järjestöjen tulee oppia kanavoimaan ihmisten muutoshalukkuus omien systeemiensä kautta. Yksittäisten ihmisten ajamat yhteiskunnalliset muutosprosessit eivät perustu kestäväälle strategialle ja rakenteelle, joten niiden kyky toimia yhteiskunnallisena toimijana on pistemäinen ja erittäin epävakaa. Järjestöillä on oma ideologiansa ja prosessien hallintansa, joka tuottaa vakaampaa ja ennustettavampaa toimintaa".

Monet panelistit esittävät näkemyksiä, miten järjestöt voisivat pysyä kansalaistoiminnan muutoksessa mukana. Nähtiin, että nuoret haluavat enenevässä määrin määritellä ja luoda itse toimintatapojaan ja -ympäristöjään, ja järjestöjen tulisi jatkossakin toimia alustana, joka tarjoaa nuorille mahdollisuuden toteuttaa itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita. Panelistit

korostivat yhteistyötä ja keskinäistä oppimista 4.sektorin toimijoiden kanssa. Nähtiin, että vakiintuneiden järjestöjen tulisi luoda nykyistä enemmän matalan kynnyksen toimintamuotoja, monipuolistaa helppoja tapoja osallistua pop-up-tyyppisesti ja pyrkiä samalla luomaan myös ilmiöpohjaista liikehdintää perustoimintansa lisäksi. Kaikki potentiaaliset toimijat pitäisi saada mukaan toimintaan.

Seitsemäs teesi: "Nuorisoalan järjestöjen toiminnan digitalisoituminen lisää järjestöjen perustehtävän muotoilun tarvetta"

Teesiä taustoitettiin seuraavasti: "Tulevaisuudessa nuorisoalan järjestöissä käytetään digitaalista mediaa ja teknologiaa välineenä ja sisältönä nykyistä mittavammin. Erilaiset digitaaliset ratkaisut tarjoavat lapsille ja nuorille työkaluja, tietoa, mahdollisuuksia ja palveluita, joita paikallinen järjestötoiminta aikaisemmin tarjosi. Erilaiset digitaaliset teknologiat tarjoavat lapsille ja nuorille yhä enemmän myös erilaisia verkostoja osallistumiseen ja vertaistukeen. Digitalisoitumisen lisääntyessä kasvokkaisen kohtaamisen ja yhdessä tekemisen merkitykset haastavat järjestöjä perustehtävänsä uudistamiseen ja uudelleenmuotoiluun".

Vastaajat pitivät teesin esittämää tulevaisuutta todennäköisenä, ja vastaajista hieman yli puolet piti sitä jopa erittäin todennäköisenä. Huomioitavaa on, etteivät vastaajat pitäneet teesin tulevaisuutta kuitenkaan vahvasti toivottavana. Noin kuudesosa vastaajista suhtautui toivottavuuteen neutraalisti tai hieman kielteisesti, puolet vastaajista piti sitä hieman toivottavana ja neljännes hyvin tai hyvin paljon toivottavana. Näkemykset siis selvästi hajaantuivat paljon. Näkemysten hajaantumisen taustalla on se, että useimmat panelistit eivät halua asettaa vastakkain digitaalista ja kasvokkaista vuorovaikutusta – molempia tarvitaan tulevaisuudessakin. Tarkastellaan vastauksia seuraavaksi hieman lähemmin.

Järjestöjen tulee olla nuoria lähellä, diginä tai kasvokkain

Miten panelistit perustelivat näkemyksiään järjestöjen toiminnan digitalisoitumisen jatkumisesta? **Nähtiin, etteivät järjestöt voi olla digitalisoitumisen suhteen poikkeuksia: maailma muuttuu digitaalisemmaksi ja järjestöjen tulee muuttua sen mukana. Järjestöt eivät yksinkertaisesti voi jättää varsinkaan vuoteen 2040 tähtäävässä ajattelussaan näin vahvaa yhteiskunnallista kehitystä ja toimintaympäristöä huomiotta.** Järjestöjen pitää olla siellä, missä nuoret viettävät entistä enemmän aikaa. Myös ylipäänsä digitaalisuuden kehittäminen järjestötoiminnassa nähtiin toivottavana. Se lisää osallistumisen mahdollisuuksia, mutta edesauttaa myös yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Digitaalisissa ympäristöissä on mahdollista tavoittaa nuoria, joita ei mahdollisesti muuten tavoitettaisi: esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevia nuoria, pienillä paikkakunnilla kaukana asutuskeskuksista asuvia, sosiaalisissa tilanteissa arkoja nuoria. Digitalisaatiolla voidaan saavuttaa toiminnan valtakunnallisuutta.

Panelistit eivät suinkaan suhtautuneet digitalisaatioon varauksetta. Nähtiin, että digitalisaatio vaatii uudenlaisia osallistamisen, pedagogiikan ja yhteisöllistämisen mallintamisia. Tarvitaan myös sen kirkastamista, mitä, miten ja miksi asioita tehdään. **Myös lapset ja nuoret tulevat tarvitsemaan yhä enemmän tukea media-ärkeensa ja mediataitoihinsa.** Digitalisaatio sisältää lukuisia haasteellisia kysymyksiä tietoturvasta, saavutettavuudesta, itsemääräämisoikeudesta, turvallisuudesta, tiedonkeräämisestä, datan jakamisesta jne. Samat haasteet liittyvät verkossa saataviin palveluihin. Jotkut panelistit toivoivat myös malttia "digiuskoon" ajatuksenaan, ettei

kaikkia ongelmia voi ratkoa digitaalisuudella.

Enemmistöpanelisteista ei kokenut, että digitalisaatio tulisi asettaa vastakkain kasvokkaisen kohtaamisen kanssa. Digitalisaatio ei voi korvata kasvokkaista yhteisöllistä kanssakäymistä. Nuorten järjestötoiminnan tulisi pystyä tarjoamaan nuorille tiloja ja mahdollisuuksia toimia myös kasvokkain ja erilaisissa fyysisen maailman tiloissa. Nähtiin, etteivät digitaaliset palvelutkaan sovellu aivan kaikkeen. Kasvokkain kohtaamisen tapoja on tärkeää kuljettaa ja kehittää digitalisaation rinnalla. Jotkut panelisteista korostivat sitä, että kasvokkaisissa kohtaamisissa voi kokea yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta digitaalisia alustoja paremmin. Eräs panelisti muotoili ajatuksensa seuraavasti:

”Teknologian hyödyntäminen tulee olemaan hyvin vahvassa roolissa ja vuotta 2040 voi ajatella useilla tavoilla, joita emme osaa millään tavoin tässä hetkessä kuvitellakaan. Järjestöt eivät voi jättää tätä näin vahvaa yhteiskunnallista kehitys huomiotta, jos haluavat toimia tulevaisuudessakin. Nostaisin tässäkin kuitenkin humanistisen näkökulman merkitystä siinä, että teknologiavälitteinen vuorovaikutus ja yhteistoiminta ei mielestäni (ainakaan ihan heti) kykene mitenkään korvaamaan tiettyjä inhimillisiä tarpeita ja prosesseja, jotka tapahtuvat suoraan ihmisten välillä. Tämä on tärkeässä roolissa jatkossakin mutta tokin niidenkin muodot saattavat kyllä elää.”

Kahdeksas teesi: ”Nuorisoalan järjestöjen paikallinen toiminta korostuu keskusjärjestöjen tehtävien kustannuksella”

Teesiä tarkennettiin seuraavasti: ”Tulevaisuudessa julkisten avustusten vähentyminen, avustusten tiukempi kohdentuminen ja panos–tuotos-ajattelun korostuminen ohjaavat nuorisoalan järjestöjen toiminnan painopistettä enemmän lasten ja nuorten kanssa tehtävään ydintehtävään, käytännön toimintaan ja työhön. Näin järjestöjen paikallisen tason toiminta korostuu keskusjärjestön tehtävien kustannuksella. Keskusjärjestöjen tai –toimistojen edunvalvontatyön, viestinnän ja vaikuttamistoiminnan mahdollisuudet vähenevät.”

Panelistien näkemykset teesin esittämän tulevaisuuden todennäköisyydestä hajaantuivat melkoisesti. Vain yksi panelisti koki teesin erittäin todennäköisenä, kaksitoista hyvin tai melko todennäköisenä ja yhdeksän panelistia ei osannut tai halunnut arvioida teesin todennäköisyyttä. Seitsemän panelistia piti teesin tulevaisuutta epätodennäköisempänä. Hajaantuneisuutta oli myös siinä, miten toivottavana tällaista tulevaisuutta pidettiin. Toivottavana sitä piti vain kuusi panelistia, kahdeksan suhtautui asiaan joko neutraalisti tai heillä ei ollut asiaan kantaa, ja suurin osa – viisitoista panelistia – piti teesin esittämää tulevaisuutta ei-toivottavana. Tätä ei-toivottavuutta selittää se, että suurin osa panelisteista toimi valtakunnallisten järjestöjen toiminnanjohtajina ja teesi esitti niiden aseman heikentymistä. Mutta tämä on vain mahdollinen osa selitystä. Saadaksemme vastauksille paremmin taustaa, on meidän syytä tarkastella tarkemmin teesin pohjalta esitettyjä kommentteja.

Tarvitaan sekä paikallista että keskusjärjestövetoista toimintaa

Melko harvat panelistit korostivat kommenteissaan nuorisoalan järjestöjen tulevaisuuden painopisteen olevan paikallisessa toiminnassa. Ne, jotka sitä korostivat, toivat esille esimerkiksi sitä, että ”palvelut pitääkin tuoda nuorten luo ja saavutettaviksi”. Eräs panelisti piti painopisteen muuttumista paikallistasolle todennäköisenä ja toivottavana, koska ”liitot ovat usein ulkona todellisuudesta”. Saatettiin viitata myös hyvinvointialueiden rahoituksen myöntökriteereihin, joka merkitsee rahoituksen kohdentumista paikallisiin järjestöihin.

Hieman enemmän panelisteilla oli näkemyksiä siitä, että sekä paikallinen ja alueellinen että valtakunnallinen toiminta ovat tärkeitä, ja ettei näitä ole syytä asettaa toisiaan vastakkain. Käytännön paikallistason usein ketterä ja ajankohtaisiin tarpeisiin kytkeytyvä toiminta koettiin ehdottoman tärkeänä, mutta niin myös tulevaisuusajattelu, vaikuttaminen ja edunvalvonta. Kentälle tarvitaan myös uusia toimijoita, eikä vain valmiita isoja keskusjärjestövetoisia toimijoita. Pidettiin tärkeänä hahmottaa, millaista toimintaa halutaan harjoittaa keskusjärjestötasolla ja millaista toimintaa paikallisesti. Paikallisjärjestöjen (yhdistysten) ja liittojen tulisi tehdä ahkerammin yhteistyötä yhteisen hyödyn periaatteella. Tällainen ei kuitenkaan välttämättä ole helppoa, kuten kaksi panelistia seuraavissa kommenteissaan muotoilivat:

”Keskusjärjestövetoisuus näkyy aikana, jolloin ns. suuruuden ekonomia jyrää. Toisaalta vapaaehtoisuus ja omaehtoisuus edellyttävät jonkinlaista paikallisuuden korostamista. Tämä on yllättävän vaikea kysymys ja suuri haaste nuorisjärjestöille. Mitä ne OIKEASTI haluavat olla?”

”Ihmistä lähellä olevalla toiminnalla on kaikkein keskeisin rooli yksittäisen lapsen tai nuoren tekemisen kannalta. Keskusjärjestö optimaalisillaan tarjoaa koulutusta, tukea, ohjausta, neuvontaa paikallistoimijoille. Voi tulla ja olla tarve päivittää sitä, mitä tehdään milläkin tasolla ja myös avata aika ajoin sitä paremmin, miksi ollaan olemassa.”

Keskusjärjestöjä tarvitaan tukemaan paikallista toimintaa

Suurin osa panelisteista korosti kuitenkin tulevaisuudessa keskusjärjestön roolia. Heidän mukaansa paikallinen toiminta vaatii tuekseen keskusjärjestön tuen. Paikalliset toimijat tarvitsevat viestintää, koulutusta ja yhteistyön koordinoitua. Keskusjärjestöjen roolin nähtiin muotoutuneen enemmän paikallisia toimijoita tukevaksi tuottamalla esim. ohjeita, erilaisia toimintamalleja ja tukimateriaalia. Edunvalvonnallisen työn koettiin varsinkin pienillä ja keskisuurilla järjestöillä kuitenkin kärsineen, koska resurssit ovat niin tiukoilla. Pidettiin tärkeänä, että jokaisella järjestöllä olisi aito mahdollisuus vaikuttaa.

Nähtiin, että rahoituksen muutosten myötä tosiasiallinen paine kasvaa edunvalvonta- ja vaikuttamistoimintaan, joka tapahtuisi luontevimmin keskusliitoissa. Paikallistasolla ei nähty olevan riittäviä mahdollisuuksia seurata ja ennakoida toimintaympäristön muutoksia, reagoida rahoituksen vähenemiseen tai vastata odotuksiin toiminnan ammattimaistumisesta. Eräs panelisti pohti asetelmaa seuraavasti:

”Uskon, että tulevaisuudessa edunvalvonta- ja vaikuttamistoiminnan tarve ja

merkitys kasvaa huomattavasti, johon liittyen kiinnostava kysymys on ehkä se, onko keskusjärjestöjärjestelmä paras vastaamaan siihen vai tarvitaanko tähän tarpeeseen vastaamiseksi myös aivan uusia erityisesti yhdessä toimimisen tapoja? En kuitenkaan usko myöskään siihen, että ns. yhteiskunnalliset kokonaisresurssit valtavasti painopistettään suoraan suorittavaan käytännön työhön siirtävät.”

Myöskuntien avustusten pienenemisen nähtiin ajaneen monet paikalliset ja alueelliset toimijat keskusjärjestön kukkarolle, eli käytännössä valtakunnallisten nuorisjärjestöjen delegoidun valtionavun piiriin. Eräs panelisteista ei uskonutkaan supistuvien kuntien mahdollisuuksiin tukea paikallisia nuorisoalan yhdistyksiä, vaan pohti, voisiko sittenkin pitää todennäköisempänä, että valtionrahoitusta on paremmin saatavilla, ja eri paikoissa olevia nuoria tavoitellaan lisääntyvässä määrin valtakunnallisesti organisoitujen digitaalisten palvelujen kautta.

Lähteet

Laitinen, Hanna & Taavetti, Riikka 2016. Valtakunnalliset nuorisjärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet. Yhteiskuntapolitiikka 81 (2016):1, 55-68.

Soste 2023. Katsaus sosiaali- ja terveysjärjestöjen tulevaisuuksiin.

Kaksi nuorisoalan järjestökentän tulevaisuusskenaariota

Kimmo Lind, 4.3.2024

Vuoden 2023 loppupuolella toteutettu e-Delfoi-paneeli hahmotti ehkäisevän työn merkitykseen ja toiminnan monipuoliseen uudistumiseen luottavaa tulevaisuuskuvaa nuorisoalan järjestöistä. Paneeliin osallistuneet 34 järjestöalan asiantuntijaa ajattelivat, että nuorisoalan järjestöjen myönteinen tulevaisuus edellytti kuitenkin riittävää julkista rahoitusta.

Tässä blogissa tarkastelen kyseisen e-Delfoin pohjalta, millaiset kaksi skenaariota nuorisoalan järjestöille voitaisiin hahmottaa. Skenaarioiden muodostamisessa on e-Delfoin tulosten lisäksi hyödynnetty Kentauri keskustelee -tilaisuuksien pohjalta tehtyjä havaintoja sekä muutamia keskeisiä järjestöjen toimintaympäristön muutoksia tarkastelleita tutkimuksia. Todettakoon, että tässä blogissa esittämän skenaariot ovat melko heuristisesti muodostettuja, vapaamuotoisia ja näkemyksellisiä. Ne pohjautuvat nykyisin saatavilla olevaan tietoon, mutta tätä tietoa ei ole muodostettu erityisen laaja-alaisesti hyödyntäen esimerkiksi skenaariotyöskentelylle ominaista tulevaisuustaulukointia (ks. Linturi & Kuusi 2022; Rubin 2004). Verrattuna esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestöistä tehtyyn kolmeen tulevaisuusskenaarioon (Aalto-Kallio & Mäkipää & Kittilä

& Inkinen 2023), on tämän blogin skenaariotyöskentelyn tausta-aineisto lähtökohtaisesti kapeampi. Tästä huolimatta uskon ja toivon, että tässä esittämäni kaksi skenaariota esittävät mahdolliset ääripäät nuorisoalan järjestöjen tulevaisuuksista noin viidentoista vuoden päähän. Voi hyvin olla, että todellisuus tulee asettumaan johonkin näiden kahden skenaarion välimaastoon, mutta yhtä lailla mahdollista on, että negatiivinen tai positiivinen skenaariokin voi sellaisenaan myös toteutua. Ratkaisevaa on, miten hyvin tai huonosti kukin nuorisoalan järjestö yksin ja kaikki yhdessä työskentelevät tulevaisuutensa eteen.

Skenaarioiden taustaksi otan esille kolme mielestäni keskeisintä nuorisoalan järjestöjen toimintaympäristöön vaikuttavaa teemaa:

- a) nuorisoalan järjestöjen poliittisen toimintaympäristön muutokset,
- b) toiminnan taloudellisten edellytysten muutos, ja
- c) järjestöjen hybridisoitumiseen liittyvät muutokset.

Poliittisen toimintaympäristön muutoksia

Soste ry:n tekemissä skenaarioissa (Aalto-Kallio ym. 2023) sosiaali- ja terveysjärjestöjen poliittisen toimintaympäristön tarkastelu rajattiin kahteen isoon näkökulmaan: hyvinvointiin ja luottamukseen. Näillä molemmilla nähtiin olevan keskeinen rooli sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteiskunnallisen tehtävän ja aseman kannalta. Kyseisissä skenaarioissa sosiaali- ja terveysjärjestöjen keskeisinä tehtävinä oli tunnistaa erilaisia hyvinvoinnin haasteita sekä tehdä hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä täydentämällä julkisia palveluita. Sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivatkin eri ihmisryhmien intressien esilletuojina, sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollistajina, ja usein myös heille tarpeellisten palveluiden tuottajina (Lind 2020). Luottamuksen näkökulma puolestaan kytkeytyi puolestaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen keskeiseen rooliin kansalaisyhteiskunnan toimijoina ja demokratian vahvistajina. **Järjestöissä toimiminen lisää ihmisten yhteenkuuluvuutta, kasvattaa ymmärrystä myös toisenlaisten näkemysten arvokkuudesta ja luo luottamusta yhteiskunnan toimivuuteen.**

On hyvä kysymys, millaisena sitten nuorisoalan järjestöjen yhteiskunnallinen asema ja rooli verrattuna sosiaali- ja terveysjärjestöihin näyttäytyy. Yleisesti voidaan sanoa, että nuorisoalan järjestöjen kenttä on jonkin verran heterogeenisempi tarkoituksiltaan ja tehtäviltään. Kentällä on sosiaaliseen vahvistamiseen ja nuorisokasvatukseen perustuvia palveluntuottajajärjestöjä, lukuisia harrastus- tai vapaa-ajan järjestöjä, aktivistijärjestöjä, intressipohjaisia järjestöjä, poliittisia järjestöjä sekä kristillisiä järjestöjä (Laitinen & Taavetti 2016). Intressi ja pyrkimys edustaa jäseniä tai kohderyhmiä ei ole nuorisoalan järjestöille keskeistä, ehkä aktivisti- ja intressijärjestöjä lukuun ottamatta. Niillä kaikilla on tietenkin myös oma autonomiansa ja toiminnan tarkoituksensa, mutta ollakseen valtionapukelpoisia on niiden toimittava myös edistämällä nuorisolain 2 §:n tavoitteita ja lähtökohtia (OKM 2023). Nuorisolaki painottaa tässä mielessä erityisesti nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien tukemista, mutta myös yleisemmin esimerkiksi nuorten kasvun, itsenäistymisen ja harrastamisen ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisen tukemista (Nuorisolaki 1285/2016).

Valtiollisen rahoittajan ja nuorisolain näkökulmasta nuorisoalan järjestöjen toiminnan tulisi siis selkeästi olla nuoria tukevaa, ei korjaavaa. Toisaalta esimerkiksi valtion nuorisoneuvoston yhtenä keskeisenä tehtävä on tehdä nuorisopoliittisia aloitteita ja esityksiä sekä selvittää laaja-alaisesti nuorten hyvinvointia (Valtion nuorisoneuvosto 2023 & 2024). **Tämä hyvinvointi- ja nuorisopoliittinen painotus mahdollistaa näkökulmia myös**

korjaavaan toimintaan, mikä tietysti lähtökohtaisesti kuuluu Suomessa julkisen sektorin tehtäväkuvaan. Nuorisoalan järjestöjen tulevaisuutta koskeneen e-Delfoin tulosten näkökulmasta on myös nuorisoalan järjestöissä tapahtunut siirtymää nuorten osallisuutta ja kansalaistoimintaa tukevasta toiminnasta kohti nuorten ja erilaisten yhteiskunnallisten ongelmien korjaamista – ja siten kohti laaja-alaista hyvinvointipolitiikkaa. Järjestöjen oma poliittisuus on samanaikaisesti liudentunut. Tässä mielessä nuorisoalan järjestökenttä on teemallisesti lähentynyt sosiaali- ja terveysjärjestöjen kenttää. Julkissektorin tarve nuorisoalan järjestöjen tämän suuntaiselle toiminnalle ja palveluille on ollut kasvava. Toinen ilmaisu asialle on todeta, että järjestöt on rahoituksella aiempaa selvemmin kytketty julkisen sektorin strategiaan tavoitteisiin (ks. Ruuskanen, Jousilahti, Faehnle, Kuusikko, Kuittinen, Virtanen & Strömberg 2020). Eräs e-Delfoi-panelisti toi kommentissaan esille, että tämä kytkös on muuttumassa vieläkin lyhytjänteisemmäksi:

”Selvää on, että kulloinenkin hallitus tavoittelee ”pikavoittoja” ja näissä kysymyksissä helpointa on korostaa ja panostaa korjaavaan työhön. Etenkin nyt, kun tiedetään tukipalvelujen ja mielenterveysavun saamisen vaikeudet. Pitää tietenkin laittaa palvelut kuntoon, jotta nuoret saavat oikea-aikaisesti tarkoituksenmukaista tukea, mutta samanaikaisesti pitää panostaa myös edistävään ja ehkäisevään työhön. Painopiste pitää saada ennen pitkää edistävään ja ehkäisevään työhön, sillä mikään resurssi korjaavassa työssä ei tule riittämään, ellei pystytä ajoissa katkaisemaan kehityskulkuja, jotka johtavat ongelmien kasautumiseen sekä pahentumiseen.”

Pohjoismaisesta mallista kohti yhdysvaltalaisia tai keskieurooppalaisia malleja?

Toiminnan taloudellisten edellytysten muutos – lyhyesti sanottuna valtionavustusten tuleva vähentyminen – kytkeytyy läheisesti järjestöjen poliittisen toimintaympäristön muutoksiin, koska tulevaisuudessa oletettavasti vähentyvän julkisen sektorin rahoituksen ja lisääntyvän yksityissektorin rahoituksen myötä voi muuttua myös perinteinen, melko symbioottinen pohjoismainen valtio–järjestöt-suhde. Suomi voi olla matkalla kohti joko liberaalia lahjoitukseen ja osallistumismaksuihin perustuvaa rahoitusta tai palvelutuotantoon perustuvaa keskieurooppalaisia malleja. **Perinteinen pohjoismainen suhde on tarkoittanut järjestöille pääosin julkisvaroin rahoitettua toimintaa, julkisen sektorin ja järjestöjen toimintojen yhteistyötä, järjestöjen osalta melko maltillista palvelutuotantoa ja keskittymistä yhteisölliseen toimintaan ja yhteiskunnalliseen edunvalvontaan.** Taloudellisesti tätä suhdetta on kannatellut Veikkauksen aiemmin tasaisesti kasvaneet tulot ja monopoliasema. Koronavuosiin ajoittunut Veikkauksen kriisi muutti olennaisesti järjestöjen julkista rahoitusta (Liikanen & Hyssälä & Kivistö & Soininvaara & Wideroos & Pekkarinen 2021). **Edessä on järjestöille mitä oletettavammin taloudellisesti tiukempia vuosia – ainakin julkisen rahoituksen näkökulmasta.** Näin uskoivat myös useimmat e-Delfoin asiantuntijat, jotka suhtautuivat lisäksi melko epäillen siihen, että nuorisoalan järjestöt kykenisivät kompensoimaan vähentyvää julkista rahoitusta yrityksiltä tai yksityisiltä lahjoittajilta.

Kolmas isompi tulevaisuuteen vaikuttava tema liittyy järjestöjen hybridisaatioon.

Järjestöjen hybridisaatiolla on viitattu siihen, että järjestöjen toimintaan yhdistyy asioita ja toimintoja, jotka eivät niihin alun perin ole kuuluneet. Ajatukseen kuuluu, että järjestöt ovat alun perin ja olemukseltaan olleet kansalaisyhteiskunnallisia toimijoita, joissa kansalaistoiminta ja jäsenvaltaisuus ovat keskeisiä periaatteita. Erilaisten toiminnan laatuodotusten ja –vaatimusten myötä kansalaistoiminnalliset piirteet ovat täydentyneet tai osittain korvautuneet julkisen sektorin ja yrityssektorin piirteillä. Järjestöjen uusien ajattelu- ja toimintamallien on nähty liittyneen erityisesti 1990-luvulla kehittyneeseen uuteen julkisjohtamiseen (New Public Management), joka tarkoitti managerialismin ja tuloksellisuuden yleistymistä myös järjestöjen johtamisessa. Ammattimaisuuden syveneminen ja tulosajattelun välttämättömyydet tulivat hyvin esille myös e-Delfoin tuloksissa. Tässä mielessä hybridisaatio on ilmaa, jota nuorisoalan järjestötkin selvästi hengittävät. Niiden hybridisoituminen tuli hyvin esille Hanna Laitisen (2018) suomalaisia valtakunnallisia nuorisjärjestöjä tarkastelevassa väitöskirjassa. Laitisen mukaan nuorisjärjestöt joutuvat yhdistämään useampia erilaisia institutionaalisia logiikoita (esimerkiksi markkina-, valtio-, aate- ja nuorisotyön ammattilogiikkaa) säilyttääkseen muuttuvassa institutionaalisessa toimintaympäristössä legitimitettiään sekä hankkiakseen toimintaansa tarvittavia resursseja. **Hybridisoituminen tulee oletettavasti kehittymään edelleen.**

Positiivinen ”Toiminta edellä” -skenaario

- Ennaltaehkäisevän ja toimijuutta tukevan toiminnan keskeisyys; ennaltaehkäisevän ja korjaavan toiminnan tasapaino.
- Kaikkien nuorten tasavertaiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua järjestöjen toimintaan.
- Jäsenyys on enemmän kokemusta ja toimijuutta kuin ”paperijäsenyyttä”.
- Ammattimainen työ ja nuorten toiminta, osallisuus ja vapaaehtoistoiminta ovat molemmat tärkeitä – nuorilähtöisyys ja ammattilaisuus tukevat toinen toisiaan.
- Nuorisoalan järjestöt onnistuvat monipuolistamaan rahoituslähteitään ja toimintaansa sekä lisäämään yhteistyötään; toimintalogiikat suhteutuvat hyvin resursseihin.
- Järjestöt pystyvät tarjoamaan yhteisön, turvallisia rakenteita ja toiminnan pitkäjänteisyyttä; järjestöjen toiminnasta nuoret saavat ja löytävät tulevaisuudenuskoa ja visioita; järjestöt tarjoavat nuorille toimivia toiminnan foorumeita.
- Digitalisaatio kehittyi kasvokkain kohtaamisen rinnalla – ne eivät sulje toisiaan pois.
- Paikallisen ja valtakunnallisen toiminnan sujuva yhteistyö, resurssien hyödyntäminen ja työnjako.
- Nuorisoalan järjestökenttä on pysynyt heterogeenisenä, resilientinä ja muutoksiin kykenevänä; koko nuorisotoimiala puhalttaa yhteen hiileen ja tekee hyvää edunvalvontaa ja yhteistyötä; järjestöt ovat tärkeitä toimijoita ja kumppaneita myös yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa.

Negatiivinen "Rakenteet edellä" -skenaario

- Nuorisoalan järjestöjen toiminnassa korostuu korjaava tai kannatteleva toiminta; rahoitusriippuvuus ja -ohjaus suurta.
- Resurssit ja yksipuolistuvat toiminnot eivät mahdollista tasa-arvoista ja yhdenvertaista toimintaa ja osallisuutta.
- Jäsenyydelle ei ole kyetty rakentamaan inspiroivia sisältöjä; jäsenyyden merkitys kuihtuu.
- Pelkkä ammattimaistuminen johtaa kansalaistoiminnan näivettymiseen ja järjestöjen toimintalogiikkojen supistumiseen.
- Sekä paikallinen että valtakunnallinen toiminta kärsivät resurssipulasta; nuorisoalan järjestökenttää vaivaa kova keskinäinen resurssikilpailu, joka vaikeuttaa yhteistyötä; isommat selviävät ("hankeimurointi" ja toiminnan valtakunnallisuus digitalisointia/ tekoälyä hyödyntäen) ja pärjäävät mutta eivät kukoista, pienemmät kuihtuvat tai yhdistyvät; toimiva digitalisaatio vaatii resursseja, joihin pienillä toimijoilla ei ole varaa.
- Nuorisoalan järjestöt eivät pärjää mielenkiinnossa ja vapaa-ajan kilpailussa somen ja vapaan kansalaistoiminnan toimijoille.
- Nuorisoalan järjestökenttä on menettänyt heterogeenisyyttä; koko nuorisotoimiala on varsin hajaantunut; yhteistä näkemystä siitä, mitä nuorisoalan järjestöt edustavat tai mikä on nuorisoalan järjestöjen kenttä ei muodostu; kentältä puuttuu visioita tulevaisuudesta; yhteistä edunvalvontaa ei ole; kunnallisen nuorisotyön ja nuorisoalan järjestöjen välillä on voimakasta keskinäistä kilpailua resursseista ja toimijoista; sekä kunnallinen nuorisotyö että nuorisoalan järjestöt esittävät kilpailevia tulkintoja nuorten tarpeista.

Lähteet

Aalto-Kallio, Mervi & Mäkipää, Erica & Kittilä, Riitta & Inkinen, Ari 2023. [Katsaus sosiaali- ja terveysjärjestöjen tulevaisuuksiin](#). Soste ry. Luettu 24.2.2024.

Laitinen, Hanna 2018. [Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla? Nuorisojärjestöjen hybridit toimintalogiikat](#). Jyu Dissertations 31.

Laitinen, Hanna & Taavetti, Riikka 2016. [Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet](#). Yhteiskuntapolitiikka 81 (2016):1, 55-68.

Liikanen, Erkki & Hyssälä, Liisa & Kivistö, Kalevi & Soininvaara, Osmo & Wideroos, Ulla-Maj & Pekkarinen, Teemu 2021. [Suomalainen rahapelijärjestelmä muutoksessa: Tulevaisuuden vaihtoehtoja](#). Valtioneuvoston julkaisuja 2021:12.

Lind, Kimmo 2020. [Kenen äänellä, millä asialla. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustuksellisuus, toimintaympäristön muutokset ja operatiivisen johdon toimijuus](#). Jyu Dissertations 252.

Linturi, Raimo & Kuusi, Osmo 2022. Tulevaisuuksia ennakoiva Delfoi-menetelmä. Teoksessa Aalto, Hanna-Kaisa – Heikkilä, Katariina – Keski-Pukkila, Pasi – Mäki, Maija & Pöllänen, Markus (toim.) (2022) [Tulevaisuudentutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä](#). Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia julkaisuja 1/2022, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto, 481 s. Julkaistu myös verkossa: <https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022-siivonen.pdf>. 178–196.

[Nuorisolaki 1285/2016](#).

OKM 2023. [Avustus valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen toimintaan.](#)

Rubin, Anita 2004. [Tulevaisuudentutkimus tiedonalana. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit.](#) Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. Luettu 24.2.2024.

Ruuskanen Petri, Julia Jousilahti, Maija Faehnle, Kirsi Kuusikko, Outi Kuittinen, Johanna Virtanen, Lisbeth Strömberg 2020. [Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa.](#) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47. Luettu 24.2.2024.

Valtion nuorisoneuvosto 2023. [Katsaus nuorten hyvinvointiin 2023.](#) Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, numero 70.

[Valtion nuorisoneuvosto 2024.](#)

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Työelämän osaamisfoorumit – järjestöt, oppilaitokset ja työpaikat jatkuvan oppimisen kiihdyttämöinä

Timo Sinivuori & Kimmo Mäki, 14.1.2021

Osaamiskeskus Kentaurin johtaja Timo Sinivuori ja Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulun yliopettaja Kimmo Mäki kirjoittavat jatkuvan oppimisen ekosysteemistä, johon kuuluu niin työelämä, korkeakoulut kuin kansalaisjärjestökenttäkin.

Jatkuva oppiminen on yksi tämän hetken kuumimmista puheenaiheista. Jatkuvan oppimisen ekosysteemi puhe muistuttaa gyroskooppia, jossa puhehyrrät pyörivät niin, että harvalla on kokonaiskuvaa, mitä tapahtuu. On kuitenkin hyvä ymmärtää, että keskeneräisyys on erinomainen polttoaine ja mahdollisuus.

Siksi haluamme piirtää yhteistä kuvaa jatkuvan oppimisen ekosysteemyön keskeisten

toimijoiden synergioista kohti autenttisia yhteistyön tekoja ja konkretiaa. Avaamme tiivistetysti, millaista synergiaa voisi löytyä jatkuvan oppimisen toteuttamiseen työelämän, oppilaitosten ja vapaan sivistystyön sekä järjestöjen yhteistyön akseleilla. Tavoittemme on antaa kiikareita näkemään osaamisen kertymistä monipuolisesti.

Työmarkkinoilla on paljon keskeneräisyyttä

Työmarkkinoilla yksi keskeisistä tehtävistä on eri alojen osaamisprofiilien kirkastaminen. Sen paremmin nuorilla kuin aikuisillakaan ei ole tarkkaa kuvaa eri alojen – varsinkaan ei-
vetovoimaisten alojen – keskeisistä työtehtävistä ja niissä tarvittavasta osaamisesta nyt ja lähitulevaisuudessa.

Tietämättömyys haittaa ja saattaa jopa estää alalle hakeutumisia, ja siksi se voi olla osasy syy kohtaanto-ongelmassakin. Kohtaanto-ongelmastahan puhutaan silloin, kun osaavan työvoiman ja tarjolla olevien, osaamista edellyttävien työtehtävien välillä on kuilu.

Työmarkkinoilla ei myöskään välttämättä ymmärretä tai osata hyödyntää muualla hankittua ja hankittavaa osaamista riittävästi. Lisäksi piilotyöaspekti eli se, että työmarkkinoilla on paljon työpaikkoja, jotka eivät koskaan päädy avoimeen hakuun, estää osaltaan nuoria näkemästä oikeita mahdollisuuksia ja vinouttaa nuorten ymmärrystä omasta osaamisestaan ja mahdollisuuksistaan työmarkkinoilla.

Korkeakoulut osaamisen arvioijana ja osaamisvajeen tunnistajina

Kun jatkuvan oppiminen haastaa yhä selkeämmin koulutusjärjestelmäämme, joudumme tilanteeseen, jossa on pohdittava tapaamme toteuttaa koulutustehtävää. Ammattikorkeakoulujen näkökulmat ovat yhä enemmän siirtyneet tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen, vaikka matkaa vielä on taivallettavana. Tutkintojen rakenteet, opetusosuussuunnitelmat, oppilaitoksen sisäiset rakenteet ja pedagogiset ratkaisut pyrkivät mahdollistamaan osaamisperustaisuuden toteutumisen.

Kansallisten TKI-hankkeiden myötä 2010-luvulla ammattikorkeakoulut ovat hakeneet yhteistä ymmärrystä aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen, työn opinnollistamiseen sekä osaamisen näyttöjen järjestämiseen.

Osaamisperustainen koulutustoiminta pakottaa korkeakoulua huomioimaan toimintaympäristönsä paremmin. Työelämä on ollut luonteva nähdä osaamisen kontekstina, josta tulevat opiskelijat ovat voineet tunnistaa ja tunnustaa hankkimaansa osaamista korkeakouluissa. Entä kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoistoiminnan kentät? Millainen mielikuva korkeakouluilla on järjestöistä osaamisen tuottajina? Sosiaali- ja terveysalan koulutussektorilla on ollut pitkään yhteys kyseiseen kenttään, mutta voivatko muutkin ammattikorkeakoulujen koulutusalat löytää synergiaa järjestöjen panoksesta osaamiseen?

Osaamisen tulkintafoorumi kokoaa yhteen korkeakoulun toiminta-alueen järjestöt ja työpaikat läpivalaisemaan hankittua ja tarvittavaa osaamista monipuolisesti.

Korkeakoulut ja työpaikat tulevat tietoisiksi järjestöjen toiminnan piirissä syntyvistä osaamisista, ja järjestöt saavat ensi käden tietoa korkeakoulujen osaamisen kriteereistä ja työpaikkojen osaamistarpeista. Samalla kun tunnistetaan hankitun osaamisen paikat,

tunnistetaan osaamisvajeet, joihin korkeakoulut voivat vastata.

Osaamisfoorumityöskentely antaa myös aineksia korkeakoulujen uraohjaamisen palveluihin. Kun järjestökentän osaamispanos on tunnistettu, pystyvät korkeakoulut ohjaamaan opiskelevia järjestöaktiiveja opintojen ja oman uran kehittämisen valossa.

Kansalaisjärjestöt osaamisen tuottajina

Viimeisimpien nuorisotutkimusten mukaan koulun rinnalla nähdään merkittävä valikoima informaaleja ja nonformaaleja oppimisympäristöjä. Yksi tärkeimmistä oppimisympäristöistä koulun lisäksi on harrastustoiminta järjestöissä. Se, mitä nonformaaleissa oppimisympäristöissä opitaan ja miten sitä voisi laajemmin hyödyntää, jää kuitenkin nuorille usein epäselväksi.

Tiedämme, että harrastaminen ja vapaaehtoistyö järjestöissä kehittää merkittävästi yleisiä työelämävalmiuksia, digivalmiuksia sekä työalakohtaista ammatillista osaamista. Järjestöissä syntyvä osaaminen osataan myös dokumentoida yhä paremmin, jolloin se on myös paremmin huomioitavissa. Validoidut koulutustodistukset sekä osaamista kuvaavat, arviointia sisältävät digitaaliset osaamismerkit kertovat hyvin vapaaehtoistoiminnassa hankitusta osaamisesta.

Tätä vapaa-ajalla jatkuvasti ja merkittävästi kehittyvää osaamista ei kuitenkaan hyödynnetä riittävästi työelämässä. Osittain siksi, että oikeanlainen vuoropuhelu ja arvostus puuttuvat. Huomionarvoista on myös se, että järjestöt ammattimaistuvat kovaa vauhtia ja niistä löytyvä asiantuntijuus kehittää yhä vahvemmin koko järjestökenttää.

Osaamisen yhteinen tulkinta ja jatkuva oppiminen

Osaamisen tulkintafoorumit oppilaitoksissa kansalaisjärjestöjen kanssa on jo hyväksi koettu toimintamalli (ks. Mäki, Parkko & Sinivuori 2019; Nikander, Kuisma & Sinivuori 2019). Miksei sama toimisi työelämäkontekstissa? Voisiko alueellisesti korkeakoulujen vetämänä työpaikkojen, toisen asteen oppilaitosten ja kansalaisjärjestöjen tai VST-toimijoiden ympärille muodostua osaamisfoorumeita, joissa yhteisen työskentelyn tuloksena syntyy osaavan työntekijän taitoprofiili?

Taitoprofiili on kaikkien edellä mainittujen näkökulmien kautta syntyvä yhteinen näky toimialaryhmän keskeisistä työtehtävistä sekä niissä tarvittavasta osaamisesta. Se tuo ymmärrystä siihen, mikä osaaminen on tarpeeksi ja riittävää hyvään työskentelyyn, ja huomioi erilaiset tavat tehdä työtä. Siksi se auttaa myös osatyökykyisiä sijoittumaan työmarkkinoille oikeisiin töihin.

Yhtä tärkeää kuin reagoida tarvittavaan osaamiseen on ennakoida tulevaa osaamista. Taitoprofiilin kautta myös osaamiskatveet ja ennakointi tulevat näkyviin. Tässä osaamista kehittävässä työssä korkeakouluilla on annettavaa.

Työelämän osaamisfoorumit jatkuvan oppimisen ratkaisuihin haastavat tasavertaiseen yhteistyöhön koko yhteiskunnan sivistystoimijat, ja tässä työssä onnistujia ovat kaikki.

Artikkeli on julkaistu [eSignals-lehdessä](#) 29.11.2021.

Miten nostaa nuorten osaaminen esiin?

Heidi Odell, 25.1.2021

Osaamismerkkit tuovat taidot näkyväksi

Nuorille kertyy järjestötoiminnassa huikea määrä erilaisia taitoja ja osaamista. Kentauri kartoitti, miten osaamista järjestöissä tunnustetaan ja tunnustetaan ja miten toimintaa voitaisiin jatkossa tukea.

Osaamiskeskus Kentaurin tavoitteena on vahvistaa järjestöissä hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista. Pyrimme myös vahvistamaan ja systematisoimaan kansalaisjärjestöjen työelämä- ja oppilaitosyhteistyötä.

Vapaan sivistystyön kentällä tapahtuu jatkuvan oppimisen edistämisen ja osaamisen tunnustamisen (OSTU) parissa paljon, ja toiveenamme on entistä laajempi aiemmin opitun tunnustaminen eri toimintaympäristöissä työelämästä oppilaitoksiin.

Kartoituskyselyllä katse järjestöarkeen

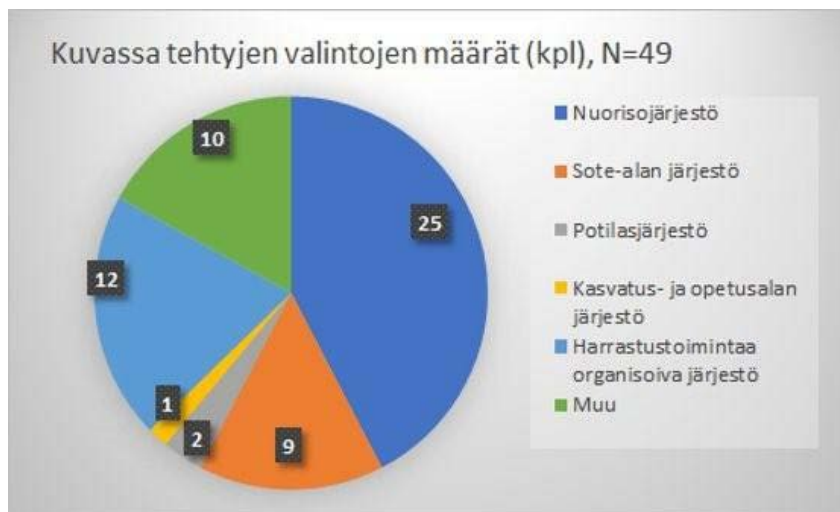
Lähdimme syksyllä 2020 liikkeelle kartoituskyselyllä, jolla halusimme saada järjestöjen tilannekuvaa sekä löytää suuntaviivoja osaamisen tunnustamisen toiminnallemme.

Meitä kiinnostivat mm. kysymykset siitä, onko järjestöillä nuorten osaamisen tunnustaminen käytössä jollakin tavalla, ja millä välineillä mahdollinen osaamisen tunnustaminen tapahtuu, tai millaisia haasteita on koettu osaamisen tunnustamisen käyttöönotossa. Kyselyä lähetettiin Allianssin ja Opintokeskus Siviksen viestintäyhteistyössä nuorisojärjestöille sekä järjestöille, joissa on nuorten alle 29-vuotiaiden toimintaa.

Ketkä vastasivat kyselyymme?

Saimme vastauksia 49 järjestöltä, joista 3 oli ruotsinkielisiä. Määrä ei riitä tekemään vahvoja yleistyksiä järjestöjen tekemästä nuorten osaamisen tunnustamisesta, mutta antoi meille kuitenkin toivomaamme tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä sekä niistä haasteista, joita asiassa voi järjestöarjessa olla. Vastaajat saivat valita useita itseensä sopivia vaihtoehtoja järjestökategorian, toimintatason sekä kohdattavien nuorten ikäryhmien osalta.

Suurin osa vastanneista, 44 järjestöä tavoittaa toiminnassaan molemmat kysymämme ikäryhmät, alaikäisistä nuorista alle 29-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin. Vuositasolla toiminnassa kohdattiin nuoria niin keskusjärjestötasolla (27 järjestöä), piiritasolla (17) kuin paikallistasollakin (34). Toimintakauden aikajaksolla kohdattiin paljon nuoria.

Kuvio 1: Vastanneiden järjestöjen kuvaus toimintakategorioistaan.

1–100 nuorta	13 järjestöä
100–1000 nuorta	18 järjestöä
1000–5000	7 järjestöä
Enemmän kuin 5000	8 järjestöä
Muu	3 järjestöä

Kuvio 2: Vuositasolla mukana olevien nuorten määrät vastanneissa järjestöissä.

Kyselyyn vastanneet järjestöt siis tavoittivat nuoria melko hyvin. Järjestötyössä syntyvän osaamisen tunnustaminen auttaa nuoria tunnistamaan omia kykyjään, joten järjestöillä on tässä prosessissa keskeinen rooli, varsinkin koska nuoria tavoitetaan paljon.

Suurin osa vastanneista, 44 järjestöä tavoittaa toiminnassaan molemmat kysymämme ikäryhmät, alaikäisistä nuorista alle 29-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin. Vuositasolla toiminnassa kohdattiin nuoria niin keskusjärjestötasolla (27 järjestöä), piiritasolla (17) kuin paikallistasollakin (34). Toimintakauden aikajaksolla kohdattiin paljon nuoria.

Mitä havaitsimme järjestöjen osaamisen tunnustamisen käytännöistä?

Oli hienoa havaita, että osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä on 20 vastanneessa järjestössä. Niissä osaamista tunnustetaan muun muassa yhdistyksen hallinnossa toiminnasta, leiri- ja kerhotoiminnan ohjaamisesta, koulutuksista, tapahtumien tuottamisesta, kouluttamisesta, piiritoiminnasta, projekteista, ja liikunta- ja retkitoiminnasta.

Osaamisen tunnistamisen vaiheessa käytetään hakulomakkeita, keskusteluja ja ansiomerkkejä, sekä tehtäviä, saavutuskirjoja, näyttöjä ja testejä.

Välineinä osaamisen tunnistamisen vaiheessa käytetään yleisimmin todistuksia koulutuksista tai vapaaehtoistoiminnasta. Todistusten muoto oli useimmilla vastaajilla vielä paperinen, mutta osa oli siirtymässä digimuotoisiin todistuksiin, esimerkiksi pdf-tiedostoihin. Lisäksi vastauksissa mainittiin digitaalisia osaamismerkkejä.

Millaisia haasteita nuorten osaamisen tunnustamiseen liittyy?

Järjestöarki on hektistä. Vastanneista järjestöistä 29 kertoi, ettei osaamisen tunnustaminen vielä ole käytössä. Koettuja haasteita olivat erityisesti kiire ja resurssipula. Myös tiedonpuute mainittiin, sekä se että asiaan perehtyminen veisi aikaa, mikä varsinkin pienemmissä järjestöissä voi olla haastavaa.

Oli upeaa havaita, että kukaan näin vastanneista järjestöistä ei kuitenkaan kokenut osaamisen tunnustajan roolia itselleen vieraaksi. Jotkut olivat kokeilleet osaamisen tunnustamista, mutta prosessi tarvitsi vielä hiomista.

Mitä seuraavaksi?

Kentaurissa tehdään työtä etenkin digitaalisten eli sähköisten osaamisen tunnustamisen käytäntöjen edistämiseksi järjestöissä. Oman osaamisen näkyväksi tuleminen voi olla nuorelle voimaannuttavaa ja siksi arvokasta sellaisenaankin.

Digitaalisiin osaamisen tunnustamisen käytäntöihin siirtyminen mahdollistaa nuorelle myös kertyneen osaamistiedon siirrettävyyden eteenpäin. Näin oma osaaminen on tarvittaessa helppoa osoittaa sujuvasti vaikkapa opinto-ohjaajalle tai potentiaaliselle työnantajalle. Digitaalisesti tallennettu osaaminen on myös helppo päivittää lisätodistuksin, näytöin ja suosituksin omien kykyjen laajentuessa.

Vapaa-ajalla kertynyt osaaminen auttaa kesätyön haussa

Essi Lehtovaara, 28.1.2021

Harrastuksissa kertyy huikea määrä työelämässä hyödyllisiä taitoja

Korona jätti viime kesänä monen nuoren vailla kesätöitä. Nyt ensi kesän työnhaku lähestyy eikä koronakaan ole vielä aisoissa. Työelämäsovellus Duunikoutsi auttaa nuoria hahmottamaan vapaa-ajalta ja arjesta kertyvää osaamistaan, jota voi hyödyntää myös työnhaussa.

”Nuoren on tärkeää oppia, että myös vapaa-ajan harrastuksilla on merkitystä oman osaamisen kartuttamisessa. Nuori kerryttää osaamistaan esimerkiksi koulussa, vapaa-ajallaan, harrastuksissa ja vapaaehtoistyössä. Haluamme korostaa, että työkokemus ei ole ainut tapa kerätä osaamista. Tämä helpottaa nuorta myös sanoittamaan osaamistaan CV:ssä”, toteaa Talous ja nuoret TATin Duunikoutsi-sovelluksen projektipäällikkö Essi Lehtovaara.

Duunikoutsin uudet haastetehtävät auttavat nuorta osaamisen tunnistamisessa

Duunikoutsin uusien haasteiden myötä nuori oppii muun muassa tunnistamaan millaista osaamista eri harrastusten kautta syntyy. Esimerkiksi ”Treenaa tunnistamista” -tehtävän avulla nuori oppii mitä taitoja esimerkiksi ruuanlaitosta, vapaaehtoistoiminnasta tai TikTok-videoiden tekemisestä syntyy.

Lisäksi nuoret pääsevät harjoittelemaan miten omaa osaamista voi esitellä työnhaussa. Esimerkiksi partiota harrastava nuori oppii sanoittamaan työnantajalle miten partiosta kerrytettyä osaamista voi hyödyntää puutarhatöissä tai jäätelökioskin pyörittämisessä.

Osaamismerkkien avulla osaamisen voi jakaa muiden nähtäväksi

Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen välineenä käytetyt digitaaliset osaamismerkkit integroitiin myös osaksi Duunikoutsin-sovellusta. Osaamismerkki on digitaalinen todiste osaamisesta, jonka avulla on helppo tuoda esille omaa osaamista, joka on syntynyt esimerkiksi harrastuksissa tai arjessa. Sovelluksesta löytyy esimerkiksi Partion, Nuorisoseurojen ja Opintokeskus Siviksen osaamismerkkit.

”Digitaaliset osaamismerkkit ovat loistava tapa osoittaa harrastuksissa ja vapaaehtoistyössä syntyvää osaamista. Oppilaitosten ja työelämän on helppo todentaa osaamismerkkien kautta nuoren koulun ulkopuolella hankkimaa osaamista. Uskon, että tämä Duunikoutsin integraatio lisää osaamismerkkien suosiota niin nuorten hakijoiden, järjestöjen, oppilaitosten kuin työelämänkin keskuudessa”, toteaa Nuorisoalan osaamiskeskuksen johtaja Timo Sinivuori.

MIKÄ DUUNIKOUTSI?

Maksuton 13–25-vuotiaille suunnattu Duunikoutsin-sovellus on työelämävalmentaja, joka haastaa nuorta TET-paikan, kesätöiden tai seuraavan unelmatyön hakuun. Sovellus sisältää motivoivia vinkkejä ja haasteita, joita suorittamalla nuorelle kertyy tarvittavaa tietoa työelämää ja työnhakua varten.

Sovelluksen on kehittänyt Talous ja nuoret TAT yhdessä Elinkeinoelämän keskusliiton, Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK:n ja Oikotien kanssa. Teknisestä toteutuksesta vastaavat 10Monkeys ja Headai. Osaamiskeskus Kentauri koordinoi Duunikoutsin-sovelluksen vapaa-ajan osaamisen kehittämistä.

Polkuja osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen

Lotta Pakanen, 25.5.2021

Kuvittele seisovasi tienristeyksessä. Sinulla on reppu täynnä eri tavoin hankittua osaamista, legopalikoiden muodossa. Katselet oikealle. Katselet vasemmalle. Oikealla siintää työelämä: tulevat kesätyöt, ensimmäinen "oikea" työpaikka tai uusi uramahdollisuus. Vasemmalla näet oppilaitosmaailman ja kaikki sen tarjoamat tutkinnot ja opiskelumahdollisuudet. Molemmissa paikoissa on lisää uusia palikoita. Miten hienoa olisikaan, jos repussasi jo olemassa olevat legopalikat loksahtaisivat yhteen uusien legopalikoiden kanssa! Mutta miten lähteä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen polulla eteenpäin?

Tässä Osaamiskeskus Kentauri voi auttaa! Voit kutsua meitä polutustoimistoksi, validointikeskukseksi tai jatkuvan oppimisen rukkaseksi. Me kartoitamme osaamisen hyödyntämisen ekosysteemiä ja teemme jo olemassa olevia polkuja näkyväksi sekä luomme uusia polkuja. Erityisesti meitä kiinnostavat ne legopalikat, joita nuorten reppuun on kertynyt harrastusten ja vapaaehtoistehtävien kautta. Palikat voivat olla pieniä tai suuria, mutta yhdessä muiden legopalikoiden kanssa ne muodostavat yksilön osaamisidentiteetin. Koskaan et voi

tietää varmasti, mikä legopalikoista on ratkaisevassa asemassa esimerkiksi työnhaussa.

”Meidän jokaisen osaaminen muodostaa ainutlaatuisen kokonaisuuden. Harrastuksissa ja vapaaehtoistoiminnassa hankittu osaaminen voi täydentää, korvata, syventää tai suunnata muuta osaamista.”

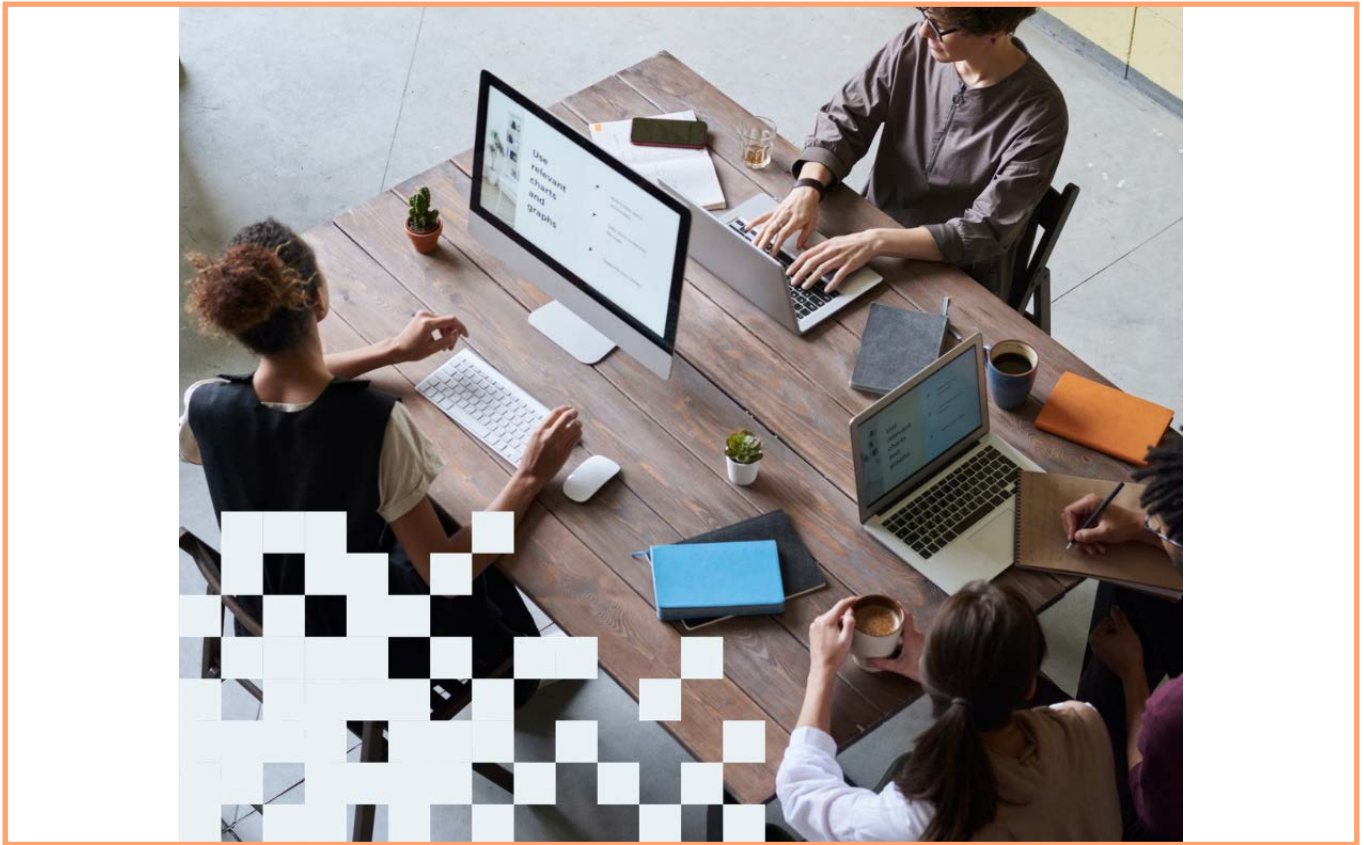
Meitä voisi kutsua myös legopalikoiden loksauttelijaksi. Teemme yhteistyötä eri oppilaitosten ja työelämän kanssa: Vertaamme järjestöissä syntyvää osaamista virallisiin tutkintoihin ja ammattinimikkeisiin sekä tulevaisuuden työelämän taitoihin. Otamme yhden tai useamman legopalikan kerrallaan käsittelyyn ja hyödyntämällä sekä yhteisiä keskusteluja että tekoälyn mahdollisuuksia, saamme esiin erilaisia osaamisen tarjoamia mahdollisuuksia. Näistä mahdollisuuksista rakennamme sitten polkuja, joita pitkin nuori voi edetä.

Osaamismerkeillä osaaminen näkyväksi

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on nykyään monen huulilla. Aihe on mainittu myös jatkuvan oppimisen linjauksissa. Ajattelemme Kentaurissa, että tekemämme polutustyö auttaa nuorta näkemään osaamisen hyödyntämisen mahdollisuuksia. Mutta jotta nämä mahdollisuudet konkretisoituisivat parhaalla mahdollisella tavalla, tarjoamme järjestöille myös tapoja dokumentoida ja tuoda nuoren osaaminen näkyväksi. Repussa olevista legopalikoista on helpompi kertoa myös muille, kun ne on kuvattu ja sanoitettu esimerkiksi digitaalisen osaamismerkin muotoon.

Siksipä voimme kutsua itseämme myös osaamismerkkien tehtailijaksi. Tällä hetkellä olemme rakentamassa valtakunnallista vapaaehtoistoiminnan osaamismerkistöä nuorille. Merkistöön kuvataan yleisimmät vapaaehtoistehtävät yhdessä järjestöjen kanssa ja merkeistä järjestetään myös koulutusta esimerkiksi vapaaehtoistyön koordinaattoreille. Viemme osaamismerkit oppilaitosmaailman ja työelämän tulkintafoorumeihin ja otamme avuksi myös tekoälyn. Näin saamme osaamismerkkiin näkyviin myös sen hyödyntämisen polut. Se nuoren repussa oleva iso sininen legopalikka saattaa ollakin useamman kuukauden kokemus tukihenkilönä toimimisesta.

Meidän jokaisen osaaminen muodostaa ainutlaatuisen kokonaisuuden. Harrastuksissa ja vapaaehtoistoiminnassa hankittu osaaminen voi täydentää, korvata, syventää tai suunnata muuta osaamista. Usein se laajentaa osaamista uusille alueille. Millaisen kokonaisuuden sinun legopalikkasi muodostavat?

Digit työkalut edistävät osaamisen tunnistamista

Essi Lehtovaara, Lotta Pakanen, Timo Sinivuori & Emilia Tuurala, 27.5.2021

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen kehittyy jatkuvasti. Muuttuvat toimintaympäristöt vaativat sekä uudenlaista ajattelua että uudenlaisia työkaluja.

Kansalaisjärjestöt ja EdTech-yritykset ovat tulleet vahvasti mukaan keskusteluun jatkuvasta oppimisesta ja ekosysteemiajattelusta. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen ekosysteemejä alkaa hahmottua erilaisten digitaalisten ratkaisujen ja paikallisten hankkeiden kautta. Kansalaisjärjestöt validoivat osaamistuotantoaan kovaa vauhtia, ja oppilaitokset ottavat mielellään vastaan validoitua osaamista, jota on sovellettu käytännön vapaaehtoistyössä. Toisaalta on myös kritisoitu jatkuvan oppimisen liiallista työelämälähtöisyyttä ja alettu puolustaa jatkuvan oppimisen sivistyksellistä merkitystä ja ekososiaalista näkökulmaa.

Kentauri vahvistaa oppilaitosten ja työelämän yhteistyötä

Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kentälle ekosysteemien yhteyteen on alkanut vähitellen syntyä erilaisia digitaalisia toimintamalleja ja ratkaisuja. Ne avaavat aivan uudenlaisia mahdollisuuksia esimerkiksi opintojen ohjaamiseen mutta asettavat myös haasteita opiskelijoille ja opettajille, uraohjaukselle ja työelämäpalveluille, nuorisotyön ammattilaisille, työelämän HR-palveluille sekä viranomaisille. Nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tehtävänä on vahvistaa järjestöjen työelämä- ja oppilaitosyhteistyötä. Käytännössä se tarkoittaa harrastuksissa ja vapaaehtoistyössä hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista yhteisesti.

Duunikoutsit on 13-25-vuotiaille suunnattu mobiilisovellus, josta nuori saa tarvittavan valmennuksen työelämää ja työnhakua varten. Yhteistyön vahvistamiseksi Kentauri on kehittänyt Duunikoutsin sisältöä, joka auttaa nuorta hahmottamaan vapaa-ajalta ja arjesta kertyvää osaamistaan, jota voi hyödyntää työhaussa. Tänä vuonna Kentauri kehittää sovellukseen osaamisprofiilitoiminnon, joka toimii nuoren pitkäjänteisenä työkaluna ja kokoaa kaiken nuoren osaamisen yhteen paikkaan. Pitkän tähtäimen tavoitteenamme on yhdistää työpaikka- ja koulutus-suosituksia nuorten osaamisprofileihin.

Yhteistä tulkintaa ja digitaalisia ratkaisuja

On helppoa todeta, että epämuodollisissa oppimisympäristöissä kertyy sellaisia taitoja, jotka ovat välttämättömiä tulevaisuudessa, etenkin työelämän näkökulmasta. Jotta oikeanlainen ja -tasoinen oppiminen on tunnistettavissa, tarvitaan järjestöjen ja koulujen välisiä yhteisiä osaamisen tulkintafoorumeita. Foorumit avaavat ymmärrystä ja rakentavat osaamisdialogia koulun tarjoamien opetus- ja ohjauspalveluiden sekä järjestöjen toiminnan välille. Siksi moniammatilliset osaamisen tulkintafoorumit sekä oppilaitoksissa että yrityksissä ovat myös jatkuvan oppimisen digitaalisen ekosysteemin keskeinen voimavara.

Tulkintafoorumeissa syntyvät suositukset osaamisen tunnustamisesta opinnoista tehdään kaikille näkyväksi digitaaliseen Osaamiskiekkoon. Osaamiskiekkoon havainnollistaa, kuinka harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa kertyvää osaamista voi hyödyntää tutkintoon johtavissa opinnoissa. Kiekkoon näytetään selkeästi järjestökoulutusten ja digitaalisten osaamismerkkien vastaavuudet tutkinto-opintoihin.

”Jotta oikeanlainen ja -tasoinen oppiminen on tunnistettavissa, tarvitaan järjestöjen ja koulujen välisiä yhteisiä osaamisen tulkintafoorumeita.”

Keskeinen osa Osaamiskiekkoon on oppilaitoksen laatima suositus siitä, miten järjestöissä kertyvä osaaminen tunnustetaan kyseisessä oppilaitoksessa ja sen tutkinnoissa. Jos järjestön koulutuksia tai digitaalisia osaamismerkkejä ei vielä hyödynnetä alueen oppilaitoksessa, Osaamiskeskus Kentauri voi järjestää tulkintafoorumitilaisuuden, jossa järjestössä syntyvästä osaamisesta sekä tutkinnon perusteista keskustellen ja vertaillen syntyy suosituksia osaamisen tunnustamisesta. Tämä tieto viedään Osaamiskiekkoon kaikkien nähtäväksi. Oppilaitokset ja järjestöt tuottavat siis itse omat sisältönsä Osaamiskiekkoon.

Osaamiskiekkoon sisällöntuottajiksi ovat tervetulleita kaikki nuorisotyötä tekevät järjestöt ja oppilaitokset. Tulkintafoorumit sekä Osaamiskiekkoon ovat kaikille avoimia ja maksuttomia OKM:n rahoittaman Osaamiskeskus Kentaurin palveluita.

Vapaa-ajalla syntyvän osaamisen näkyväksi tekeminen on siis hyödyllistä kaikille. Kentaurissa haluamme helpottaa yhteistyötä ja yhteisen ymmärryksen syntymistä monipuolisilla tavoin.

Osaamisen tunnustaminen on tulevaisuuden taito

Emilia Tuurala, 10.8.2021

Työelämä muuttuu kiihtyvällä tahdilla. Tulemme tarvitsemaan taitoja, joita nykyinen työelämä ei vielä vaadi. Työtehtävät tulevat 2030-luvulla olemaan jotakin, mitä emme osaa vielä määrittää tai nimetä. Muutos vaatii osaamiselta ja oppimiselta paljon. Jotta voimme pysyä työelämän kehityksen kyydissä, meidän pitää pystyä kehittämään monipuolisia osaamisen tunnustamisen keinoja.

Miellämme usein osaamisen kouluissa ja tutkintoonjohtavissa opinnoissa hankituiksi taidoiksi. Samalla myös harrastuksissa ja vapaaehtoistoiminnassa kertyy ainutlaatuista osaamista, kykyjä ja taitoja. Nämä taidot eivät kuitenkaan saa usein ansaitsemaansa tunnustusta oppilaitoksissa, ja opiskelija joutuu opiskelemaan jo valmiiksi osaamansa taidot uudelleen saadakseen niistä opintopisteitä. Tämä aiheuttaa opiskelijalle turhaa työtä ja hidastaa opintojen valmistumista.

Kun vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkitys ymmärretään osana opiskelijan opintoja, puhutaan osaamisen tunnustamisesta ja tunnustamisesta. Opiskelijan osaamisen tunnustamisella ja tunnustamisella vältetään tarpeeton päällekkäinen koulutus ja osaamisen arviointi. Vapaa-ajalla hankitun osaamisen liittäminen osaksi opintoja on kaikkien etu – se nopeuttaa opiskelijan

tutkinnon suorittamista ja keventää opettajien työtaakkaa.

Osaamiskiekko tuo yhteen järjestöt ja oppilaitokset

Osaaminen ei ole enää yksin oppilaitosten asia. Erilaiset kansalaisjärjestöt ja EdTech-yritykset ovat kiinnostuneet samoista teemoista ja kehittävät erilaisia ratkaisuja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen haasteiden ratkaisemiseksi.

Mukaan tähän kehitykseen ovat lähteneet myös nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri sekä EdTech-yritys 10Monkeys, joiden yhteistyön tuloksena on syntynyt digitaalinen osaamisen tunnistaminen ja tunnustamisen väline Osaamiskiekko. Osaamiskiekko näyttää helposti, kuinka harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa kertyvää osaamista voi hyödyntää tutkintoon johtavissa opinnoissa. Kiekko osoittaa selkeästi järjestökoulutusten ja osaamismerkkien vastaavuudet tutkinto-opintoihin.

”Osaamiskiekko näyttää helposti, kuinka harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa kertyvää osaamista voi hyödyntää tutkintoon johtavissa opinnoissa.”

Osaamiskiekko on avoin kaikille oppilaitoksille ja järjestöille. Keskeinen osa Osaamiskiekkoa on oppilaitoksen laatima suositus siitä, miten järjestöissä kertyvä osaaminen tunnustetaan kyseisessä oppilaitoksessa ja sen tutkinnoissa. Jos järjestön koulutuksia tai digitaalisia osaamismerkkejä ei vielä hyödynnetä alueen oppilaitoksessa, Kentauri auttaa yhdistämään oppilaitokset ja järjestöt. Mukaan pääsee helposti Osaamiskiekkon Ota yhteyttä -sivun kautta!

Monipuolinen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on avain tulevaisuuden työmarkkinoiden haasteisiin. Tunnustaessamme yhä laajemmin erilaista osaamista, löydämme osaavat tekijät nopeasti muuttuviin työelämän tarpeisiin ja mahdollistamme nuorten yhä nopeamman työllistymisen.

Nuoret harrastus- ja järjestötoiminnassa, osa 2: Osaaminen näkyväksi

Essi Lehtovaara & Timo Sinivuori, 5.11.2021

Nuoret kokevat oppivansa järjestö- ja harrastustoiminnasta paljon erilaisia valmiuksia, selviää Osaamiskeskus Kentaurin nuorten järjestö- ja harrastustoimintaa koskevasta kyselystä. Miten tätä kaikkea hankittua osaamista tehdään näkyväksi?

Kentaurin tavoitteena on vahvistaa järjestökentällä tapahtuvan oppimisen tunnistamista ja tunnustamista sekä yhtenäistää tätä tukevia käytäntöjä kansallisella tasolla. Kentaurin laaja nuorten harrastus- ja järjestötoimintaa kartoittava tutkimus vastaa moniin nuorten vapaa-aikaa koskeviin kysymyksiin.

Tutkimuksen tulokset haastavat nuorten kanssa työskentelevät yhdessä ratkaisemaan sitä, miten harrastus- ja järjestötoiminnassa saatua osaamista voidaan tehdä näkyväksi ja hyödyntää tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ja työelämässä. Kirjoitussarjan ensimmäinen osa kuvasi sitä, millainen oppimisympäristö harrastus- ja järjestötoiminta on, tässä keskitymme erilaisiin ratkaisumalleihin ja toimenpide-ehdotuksiin.

Järjestötoiminta tukee nuorten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista

Formaalin koulutuksen ohella harrastus- ja vapaaehtoistoiminnastakin saa osaamista, joka ansaitsee tulla dokumentoiduksi. Kansalaisjärjestöt voivatkin osaltaan auttaa toiminnassaan mukana olevia nuoria osoittamaan ja hyödyntämään koulun ulkopuolella hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Parhaimmillaan tällä voidaan täydentää koulussa tapahtuvaa opiskelua sekä hyödyntää myös muilla elämän osa-alueilla, kuten vaikkapa osana työelämän jatkuvaa oppimista.

Tämä tietenkin edellyttää järjestöiltä myös toiminnan oppimislähtöistä suunnittelua sekä yleisesti hyväksytyjen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjen saattamista osaksi toimintaa. Osaamisen todisteiksi sopivat esimerkiksi perinteiset osaamistodistukset tai digitaaliset osaamismerkkit.

Osaaminen näkyväksi monipuolisilla työkaluilla

Kansalaisjärjestöjen aikuisoppilaitoksina toimivat opintokeskukset ohjaavat ja tukevat jäsenjärjestöjään osaamisen kehittämisen, tunnistamisen ja tunnustamisen prosesseissa. Ne tuottavat runsaasti myös avoimia aineistoja esimerkiksi laadukkaan koulutuksen suunnittelun tueksi kenen tahansa käytettäväksi. Tätä tärkeää työtä tukevat myös Osaamiskeskus Kentaurissa kehitetyt ja kehitteillä olevat ratkaisut, joiden avulla sekä oppilaitoksissa että työelämässä voidaan helpommin huomioida erityisesti järjestö- ja harrastustoiminnassa hankittua osaamista.

Näihin ratkaisuihin lukeutuvat Talous ja nuoret TATin Duunikoutsi-sovellus sekä Partiolaisten digitaalinen Osaamiskiekkko, joita on jatkokehitetty Osaamiskeskus Kentaurissa tukemaan entistä paremmin osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Vapaaehtoistyön osaamismerkkit tuovat nuorten osaamista näkyviin

Osaamiskeskus Kentauri on luonut osaamismerkkisarjan, joka tukee vapaaehtoisten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Osaamismerkkit on kehitetty erityisesti nuorisotyötä tekeville järjestöille ja järjestöjen nuorille vapaaehtoisille, mutta merkit ovat vapaasti kaikkien järjestöjen käytettävissä.

Kentaurin osaamismerkkien avulla vapaaehtoistoiminnassa kertyvä osaaminen on helppo tehdä näkyväksi. Osaamismerkeillä voi vahvistaa nuoren itsetuntemusta ja ymmärrystä vapaaehtoistyössä saaduista tiedoista ja taidoista. Merkkejä voi hyödyntää myös opinnoissa ja työnhaussa.

Kentaurin uusi, valtakunnallinen osaamismerkkisarja koostuu seitsemästä merkistä. Merkkisarjaa voi käyttää sekä kokonaisuutena että yksittäisinä merkkeinä.

Tulkintafoorumeista digitaaliseen osaamiskiekkoon

Moniammatillisissa osaamisen tulkintafoorumeissa on koottu yhteen opettajia,

nuorisotyöntekijöitä sekä opiskelijoita vertaamaan kansalaisjärjestöissä syntyvää osaamista tutkintojen perusteisiin ja opetussuunnitelmiin. Tulkintafoorumeissa koulutuksen järjestäjät ja nuorisotyötä tekevät järjestöt luovat uutta jatkuvan oppimisen ja osaamisen tunnistamisen tapaa ja hyödyntävät tässä yhdessä tuotettua dataa ja oppimisanalytiikkaa.

Koulukohtaiset ja yhä enemmän myös valtakunnalliset yhteiset ohjeistukset ja esimerkit tuovat oppilaitoksille toiminnan kustannustehokkuutta, opettajalle varmuutta osaamisen tunnistamiseen ja opiskelijoille yhdenvertaisuutta osaamisen tunnustamiseen. Tulkintafoorumeissa todetut vastaavuudet kansalaisjärjestöissä hankitun ja hankittavan osaamisen sekä tutkinnoissa vaadittavan osaamisen välillä tehdään näkyväksi digitaalisen Osaamiskiekkon avulla.

Osaamiskiekkko yhdistää järjestöt ja oppilaitokset

Osaamiskiekkko on nuoriso- ja järjestöalan sekä oppilaitosten yhteinen digitaalinen palvelu, joka havainnollistaa ja vertaa järjestöjen tarjoamaa koulutusta ja osaamismerkkejä rinnakkain virallisen koulutusjärjestelmän kanssa. Sen omistajia ovat nuoret itse sekä nuorten kanssa työskentelevät. Osaamiskiekkon avulla nuoret ja heidän ohjaajansa voivat pohtia kouluttautumsvaihtoehtoja suhteessa vapaa-ajalla syntyvään osaamiseensa. Järjestöt tarjoavat vapaa-ajalla hankittavaa osaamista ja Osaamiskiekkko auttaa nuorta tunnistamaan osaamisensa kiinnittyviä uravaihtoehtoja.

Osaamiskiekkko nostaa osaltaan järjestöjen tarjoaman koulutuksen arvoa, kun sillä nähdään olevan vastaavuuksia tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Opiskelijat pohtivat usein, miten hyödyntäisi vapaa-ajalla hankittua osaamista tämän hetkisissä tutkinto-opinnoissaan. Osaamiskiekkko helpottaa osaamisten tunnustamisessa ja hyväksymisessä osaksi tutkintoa. Osaamiskiekkko voi siis keventää opiskelutaakkaa ja mahdollisesti myös nopeuttaa opintoja.

Kansalaisjärjestöt voivat auttaa nuoria osoittamaan ja hyödyntämään koulun ulkopuolella hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Parhaimmillaan vapaa-ajan osaamisen tunnustaminen täydentää koulussa tapahtuvaa opiskelua ja tuo hyötyä myös muille elämän osa-alueille.

Osaamiskiekkko helpottaa myös opettajien työtä näyttämällä suosituksia ja esimerkkejä siitä, miten harrastuksissa ja vapaa-ajalla hankittua osaamista tunnustetaan osaksi opintoja eri tutkintojen osakokonaisuuksissa. Koulutuksen järjestäjille osaamiskiekkotarjoamahdollisuuksia monipuolisempaan opintotarjontaan sekä tehokkaammin suoritettuihin tutkintoihin. Osaamiskiekkossa mukana oleminen on selkeä vetovoimatekijä myös opiskelijahankintaan. Koulutusjärjestelmätasolla resurssien viisas kohdistaminen tutkintokoulutusten tarjoajien ja vapaa-ajalla osaamistarjontaa tuottavien kesken olisi järkevää.

Uutena ominaisuutena Osaamiskiekkoon on valmistumassa tekoälyominaisuus, joka vertaa eri tietokannoista ja rekistereistä saatavaa koulutustietoa keskenään. Jo nyt järjestöjen validoidut koulutukset ovat tiettyjen opintokeskusten kautta saatavana vertailtavaksi Koski-tietokannassa oleviin tutkintojen perusteisiin, opetussuunnitelmiin ja koulutusmalleihin.

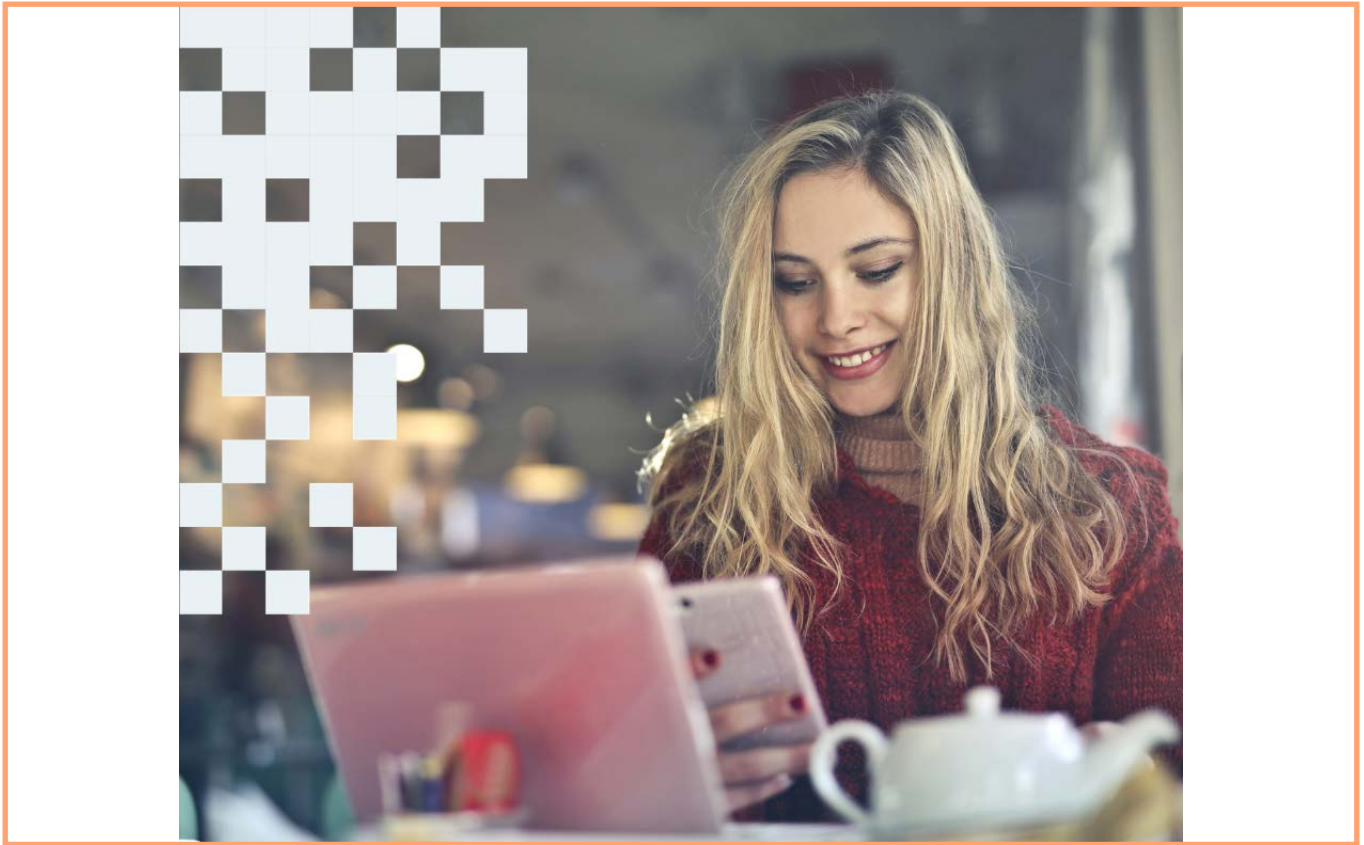
Lähitulevaisuudessa digitaaliset osaamismerkkit täydentävät tätä yhteistä tietovarantojen ketjua, josta systeemikehitys tuo hetkessä näkyviin kaikki mahdolliset osaamisten vastaavuudet. Kun tekoäly tekee tämän pohjatyön, on tulkintafoorumeiden ja opettajien työ vieläkin monin

verroin nopeampaa. Osaamiskiekko on kaikille ilmainen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama palvelu, joka tulee olemaan yhä useamman käyttäjän luotettava työkalu jatkuvan oppimisen kentillä.

Duunikoutsi valmentaa työhaussa

Osaamiskiekon luodessa vastaavuuksia järjestötoiminnassa omaksutun osaamisen ja formaalin koulutuksen välille, keskittyy Duunikoutsi järjestö- ja harrastustoiminnan kautta kertyneen osaamisen hyödyntämiseen työhaussa ja työelämässä. Duunikoutsi onkin eräänlainen työelämävalmentaja, jonka avulla nuori saa valmennusta työnhakuun, omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamiseen sekä työelämän pelisääntöihin.

Duunikoutsin itsetuntemus-osio valmentaa nuorta pohtimaan omia vahvuuksiaan ja osaamista, jota nuorelle on kertynyt vapaa-ajan toiminnan kautta. Osaamiskeskus Kentaurin työn myötä Duunikoutsiin tuodaan alkuvuonna 2022 osaamisprofili-ominaisuus, joka kokoaa nuoren osaamisen yhteen ja yhdistää nuoren henkilökohtaisen osaamisprofiilin sopiviin kesätyöpaikkoihin.

Tekoäly sanoittaa osaamisen nuoren puolesta

Essi Lehtovaara, 7.12.2021

Oman osaamisen tunnistaminen, saati sen sanoittaminen, ei ole aina helppoa. Onneksi useiden vuosien työkokemuksen ansiosta osaan jo tunnistaa osaamiseni ja sanoittaa opittuja taitojani.

Olen elämäni aikana koostanut useita ansioluetteloja ja työhakemuksia, joihin olen joutunut niputtamaan osaamiseni. Tämän lisäksi kerään säännöllisesti ylös palautteita itsestäni, joita olen vuosien saatossa saanut kollegoiltani, esimiehiltäni ja ystäviltäni. On kuitenkin vaadittu vuosien työ, jotta olen oppinut tunnistamaan mitä todella osaan ja missä olen hyvä.

Osaamisen tunnistaminen on tärkeää kahdesta syystä: Jotta osaamista voidaan hyödyntää työmarkkinoilla tehokkaasti ja jotta työpaikat ja työntekijät kohtaisivat toisensa entistä paremmin.

Nuoret, joilla ei ole vielä työkokemusta, ovat kinkkisessä tilanteessa ensimmäistä työhakemusta laatiessaan. Nuoret täytyy saada tunnistamaan oma osaamisensa, jotta työelämän ovet aukeisivat heille mahdollisimman sujuvasti.

Osaamista kertyy muuallakin kuin koulun penkillä

Nuortentyöelämässä tarvittava osaaminen ei synny pelkästään formaalinkoulutusjärjestelmän kautta, sillä työpaikoilla ja harrastuksilla on merkittävä rooli osaamisen kerryttämisessä. Nuorille kertyy esimerkiksi järjestötoiminnan kautta laaja määrä erilaista osaamista ja taitoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Miten osaaminen näkyväksi -selvityksen (2020) mukaan osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa voidaan hyödyntää yhä enemmän teknologian mahdollisuuksia, kuten tekoälyä. Selvityksen mukaan osaamisen tunnistamiseen vaikuttaa merkittävästi ihmisen oma-aloitteellisuus ja hänen saamansa ohjaus.

Tällä hetkellä kaikki ohjausta tarvitsevat eivät kuitenkaan saa riittävää ohjausta. Tätä haastetta taklaamaan TAT on kehittänyt Duunikoutsi-sovelluksen, nuorten digitaalisen työelämänvalmentajan, joka auttaa nuoria kehittämään esimerkiksi itsetuntemustaan ja tunnistamaan omaa osaamistaan. Lisäksi sovellus auttaa nuorta hakemaan töitä, kirjoittamaan CV:n ja työhakemuksen sekä valmistautumaan työhaastatteluun.

Tavoitteena on yhdistää nuori työnhakija ja työpaikka

Työnantajat hakevat potentiaalisia työntekijöitä yleensä hakijan työkokemuksen, koulutuksen ja osaamisen perusteella. Ensimmäistä kesätyökokemustaan jahtaavan nuoren on siis nojauduttava vapaa-ajan osaamiseensa ja sen esittelyyn. Ansioluettelon laatimisessa menee helposti pää pyörälle, koska se vaatii oman osaamisen perusteellista jäsentämistä ja sanoittamista.

Nuoren työnhaun helpottamiseksi Osaamiskeskus Kentauri suunnitteli Duunikoutsi-sovellukseen tekoälypohjaisen osaamisprofiilin, joka kokoaa nuoren osaamiset, taidot ja kiinnostuksen kohteet yhteen paikkaan kaikilta elämän osa-alueilta. Tulevaisuudessa tarkoituksena on tarjota nuorelle kohdennettuja työpaikkoja ja yhdistää nuoren osaamisprofiili avoimiin työpaikkoihin.

Kun nuori saadaan tunnistamaan ja sanoittamaan omaa osaamistaan mahdollisimman sujuvasti, madaltuu nuoren kynnys kirjoittaa ensimmäisiä työhakemuksia jälhteä metsästämään työpaikkaa. Duunikoutsi-sovelluksen tekoäly tekee käytännössä nuoren puolesta sen, jonka olen itse oppinut vasta vuosien kuluessa työelämässä.

Osaamiskiekon uusi ominaisuus on tekoäly

Timo Sinivuori, 15.2.2022

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen opiskelun aikana koetaan liian usein haastavaksi työvaiheeksi sekä opettajien että opiskelijoiden mielestä. Tämä asettaa opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan, kun osaamisen hyväksiluku opintosuorituksiksi riippuu oppilaitosten omista valmiuksista, asenteista ja toimintatavoista.

Digitaalinen osaamiskiekkko vertaa järjestökoulutuksissa, vapaan sivistystyön koulutuksissa sekä vapaaehtoistyössä hankittua osaamista tutkintotavoitteiseen koulutukseen ja tekee jopa ehdotuksia osaamisen muuttamisesta opinto-/osaamispisteiksi. Digitaalinen osaamiskiekkko vastaa tarpeeseen tunnistaa paremmin vapaa-ajalta syntyvää osaamista. Osaamiskiekkko myös yhdenmukaistaa osaamisen tunnustamisen käytänteitä. Se tähtää keskeiseksi kansalliseksi työvälineeksi vapaa-ajalta kertyvän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työvaiheisiin. Osaamiskiekkko vastaa laaja-alaisesti niin opiskelijoiden, oppilaitosten kuin järjestöjen tarpeisiin tuoden keskeiset osaamista tuottavat kansalaisyhteiskunnan toimijat yhteen.

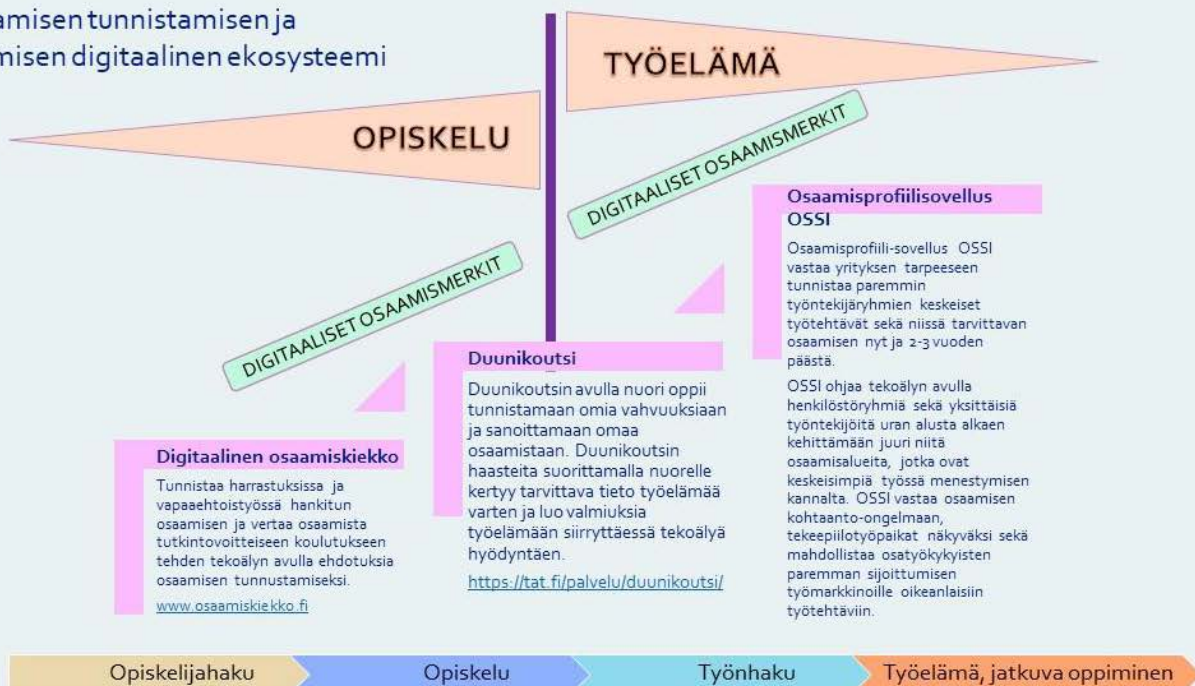
Tulkintafoorumeissa etsitään vastaavuuksia

Alkujaan Suomen Partiolaisten osaamiskeskuksesta oppilaitos- ja viranomaiskumppaneita kuullen ideoitu ja kehitetty osaamiskiekkoo julkaistiin kesällä 2019 SuomiAreenalla. Siitä lähtien ovat järjestöjen ja oppilaitosten yhteisissä tulkintafoorumeissa järjestöjen koulutusasiantuntijat ja oppilaitosten opettajat yhdessä keskustellen vertailleet järjestökoulutuksia, järjestöjen osaamismerkkejä sekä eri tutkintojen osakokonaisuuksia keskenään. Tulkintoja on syntynyt useissa kymmenissä istunnoissa noin 170 kappaletta. Jos kaikki mahdolliset vastaavuudet halutaan saada näkyviin osaamiskiekkoon, meidän kentaurilaisten, jotka tätä teemme ja koordinoimme, pitäisi elää varmaan 200-vuotiaiksi, jotta tämä saataisiin tehtyä ”käsityönä” ja uudelleen kerta toisensa jälkeen. Mutta onneksi on mahdollisuus antaa osa työstä keinoälyn tehtäväksi.

Osaamiskiekkoon rakennettavan tekoälyominaisuuden avulla osaamiskiekkoo tulee näyttämään 70% ylittävät keskinäiset vastaavuudet laajasta datamassasta (vapaan sivistystyön koulutukset, järjestökoulutukset, digitaaliset osaamismerkkit, ePerusteet ja vertailuun otettavat muut opetus suunnitelmat). Vastaavuuksien löytämisessä hyödynnetään joukkoistamista yhä parempien suositusten luomiseksi algoritmeja ”kouluttamalla”. Joukkoistaminen toteutetaan aktiivisella oppilaitokset mukaan yhdistämään osaamisen tunnustamisen käytänteitä tekoälyä, crowdsourcingia ja asiantuntijatyötä hyödyntäen.

Osaamiskiekkoo on ensimmäinen osa Nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin kehittämää osaamisen tunnustamisen ja jatkuvan oppimisen digitaalista ekosysteemiä (kuva alla) ja on OKM:n rahoittamana 100% maksuton palvelu sekä oppilaitoksille, järjestöille että käyttäjille, kuten muutkin Kentaurissa kehitettävät digitaaliset ratkaisut. Osaamiskiekkoon ja tulkintafoorumeihin sekä pian alkavaan tekoälyominaisuuden kehitysyhteistyöhön pääsee mukaan täyttämällä yhteydenottolomake osaamiskiekkosivulta.

Kentaurin osaamisen tunnustamisen ja jatkuvan oppimisen digitaalinen ekosysteemi

Kokemuksia Tulevaisuuden työelämätaidot -osaamismerkeistä

Ira Mattila, 18.2.2022

Paikka auki -koordinaatiohanke on myöntänyt digitaalisia osaamismerkkejä Paikka auki -avustuksella palkatuille työntekijöille vuodesta 2019 alkaen. Tulevaisuuden työelämätaidot -merkkiperheen on kehittänyt Opintokeskus Sivis, ja niiden avulla Paikka auki -työntekijä voi tunnistaa ja tunnustaa työsuhteen aikana syntyvää tai muutoin hankittua työelämän kannalta merkittävää osaamistaan.

Tunnettuus ja kiinnostus on vaihtelevaa

Osa Paikka auki -työntekijöistä ja järjestötoimijoista on tutustunut osaamismerkkeihin oppilaitoksessa, yritysmaailmassa tai harrastusten myötä. Paljon on kuitenkin heitä, jotka eivät ole aiemmin kuulleetkaan digitaalisesta osaamismerkkimailmasta. Olemme markkinoineet osaamismerkkejä mm. nettisivuillamme, sosiaalisessa mediassa, suoramarkkinointina Paikka auki -ohjelmassa mukana oleville järjestöille sekä erilaisissa tapahtumissa. Kokemuksemme mukaan kiinnostus osaamismerkkejä kohtaan on kuitenkin pääosin herännyt vasta

henkilökohtaisen kontaktin myötä ryhmille suunnatuilla treffeillä tai yksilöllisillä tapaamisilla.

Hakemuslinkin saaminen ei aina johda hakemuksen täyttämiseen tai tarkempaan merkkien sisällölliseen tutustumiseen. Ne, jotka ovat toimeen ryhtyneet, ovat kokeneet hakemisen vaivattomaksi, hakemuslomakkeen selkeäksi, ja siinä olleisiin kysymyksiin on heidän mukaansa ollut helppo vastata. Merkkihakemuksista 4 % on kuitenkin jäänyt keskeneräisiksi. Osaamismerkkejä Paikka auki -työntekijöille on tähän mennessä myönnetty 157 kpl. Näistä kuutta ei ole syystä tai toisesta vastaanotettu eli ts. tallennettu omaan osaamismerkkipassiin myöhempää käyttöä varten.

Merkkiperheeseen kuuluu kahdeksan erilaista osaamismerkkiä:

- viestintäosaaminen
- yhteistyötaito
- itsenäinen työskentely
- oppimiskyky
- digiosaaminen
- organisointitaidot
- luovuus
- monikulttuurisuustaito

Osaamisen sanoittamisella on merkitystä

Monet Paikka auki -työntekijät ovat kertoneet havainneensa tai oppineensa itsestään jotain uutta osaamismerkkien hakemisen aikana. Hakuvaiheessa on lisäksi tullut kartoitettua omaa verkostoaan. Hakemuksia on täytetty yksin tai yhdessä oman ohjaajan/mentorin kanssa. Yhdessä täyttäminen on koettu arvokkaaksi toimintatavaksi oman osaamisen arvioinnin, mutta myös jatkokolujen suunnittelun näkökulmasta.

Työtä tai uutta tehtävää hakiessa ei voi etukäteen tietää millaista osaamista työpaikalle toivotaan. Jokin hakijan osaamiseen liittyvä asia tai kokonaisuus voi osoittautua ratkaisevaksi tekijäksi valinnassa. Osaamismerkkien hakeminen onkin hyvä keino harjoitella oman osaamisen esiin tuomista. Hyvässä lykyssä osaamismerkkien avulla voi erottautua edukseen työnhakuprosessissa.

Kannustamme mukaan

Osaamismerkkien hakeminen ja niiden hyödyntäminen on vapaaehtoista. Hakija voi vapaasti valita merkit, joita hakee sekä miten tai missä saatuja merkkejä jakaa, jos jakaa. Osaamismerkeillä esitetään taitoja, joita aidosti hallitsee. Onkin mukavaa saada konkreettinen todiste osaamisestaan.

Tulevaisuuden työelämätaidot -osaamismerkkien avulla on hyvä pohtia, millaista osaamista työelämässä tarvitaan ja miten omaa osaamistaan voi vahvistaa. Osaamismerkkin haltija voi myöhemmin osaamisen kehittyessä lisätä omaan osaamismerkkiinsä ajantasaisia todisteita tai lisätietoa osaamisestaan. Näin tieto osaamisesta pysyy päivitettyinä, mikä on hienoa!

Paikka auki -avustusohjelma

Paikka auki -ohjelma on STM:n avustusohjelma vuosille 2018–2022. Ohjelmasta jaetaan avustusta sosiaali- ja terveysalan järjestöille työelämän ulkopuolella olevien nuorten ja kaikenikäisten osatyökykyisten palkkaamiseen. Ohjelman ensimmäisellä kaudella vuosina 2014–2017 järjestöihin palkattiin Paikka auki -ohjelman kautta yhteensä yli 800 nuorta. Toisen kauden työllistetyt mukaan lukien luku on jo lähes 2000. Ohjelmaa koordinoi Nuorten Ystävät ry.

[Paikka auki](#) -koordinaatiohanke

[Nuorten Ystävät ry](#)

Päiväaikaisen toiminnan asiakkaiden osaaminen esiin! *Henna Harju & Timo Sinivuori, 11.5.2022*

Tänä keväänä Aula-työkodin ja Stadin Ammattiopiston yhteistyönä toteuttama opinnollistaminen saatiin näkyväksi Osaamiskiekkoon. Aula-työkoti on Helsingissä sijaitseva, yhdistyspohjainen yhteiskunnallinen yritys, joka tukee vammaisia ihmisiä oman elämänsä toteuttamisessa. Opinnollistaminen tarkoittaa työvaltaisessa ympäristössä hankittavan osaamisen tunnistamista, vertaamista ammatillisen tutkinnon perusteisiin sekä osaamisen dokumentoimista (Opintopolku 2020).

Ajatus opinnollistamiseen lähti Aulan päiväaikaisen toiminnan asiakkaista, joiden Aulassa kertynyt osaaminen koettiin tärkeäksi nostaa esille ja saada tunnustettua. Tavoitteena oli, että Aulan asiakkaat saisivat omasta osaamisestaan osaamistodistuksen, jota he voisivat hyödyntää esimerkiksi opiskelu- ja työpaikan haussa. Stadin Ammatti- ja Aikuisopisto lähti mukaan yhteistyökumppaniksi Eiran toimipaikan keittiötoiminnan opinnollistamisessa. Ammatinopettaja Minna Tiusasen kanssa yhteistyössä toteutettu Ravintola Liemen opinnollistaminen haluttiin kuitenkin tehdä näkyväksi myös muussa muodossa. Tässä vaiheessa yhteistyöhön lähti mukaan Osaamiskeskus Kentaurin luotsaama Osaamiskiekkko.

Osaamiskiekon hyödyntäminen osaamisen tunnistamisessa

Osaamiskiekkko on web-ohjelma, joka vertailee ei-tutkintotavoitteista koulutusta sekä harrastus- ja vapaaehtoistoiminnan kautta hankittua osaamista tutkintoon johtavien opintojen suunnitelmiin ja näyttää niiden vastaavuudet. Siinä on mukana nuorisovaltuuskunnan järjestöjen, vapaan sivistystyön oppilaitosten sekä seurakuntien koulutuksia ja digitaalisia osaamismerkkejä. Osaamiskiekon keskeisiä käyttäjäryhmiä ovat nuoret, nuorisotyön ammattilaiset, opiskelijat, opettajat ja opinto-ohjaajat.

Vertailu tutkintotavoitteisen koulutuksen ja ei-tutkintotavoitteisen koulutuksen ja osaamismerkkien välillä tapahtuu asiantuntijoiden keskinäisissä tulkintafoorumeissa yhdessä keskustellen. Keskustelun tuloksena syntyy yhteinen käsitys ja avoin suositus siitä, miten osaaminen tunnustetaan osaksi tutkinnon osakokonaisuutta. Suositusta hyödyntämällä opiskelija on motivoituneempi opiskelemaan, opinnot voivat nopeutua ja opiskelijalla on mahdollisuus saada opiskelustaan enemmän irti, kun perusasioissa on osaaminen jo tunnustettu. Suositukset keventävät myös opettajien työtaakkaa, kun vastaaviin tilanteisiin tehtyjä tulkintoja sekä suosituksia osaamisen tunnustamiseksi löytyy valmiiksi. Oppilaitoksille tämä on vetovoimatekijä, ja osaamispalveluiden tuottajille oiva velvoite jatkuvaan laadun kehittämiseen.

Onnistunut kokemus yhteistyöstä kannustaa jatkamaan

Aulan kanssa tehty osaamisen validointityöhön liittyvä sparraus sekä yhteinen tulkintafoorumi Stadin Ammatti- ja Aikuisopiston kanssa on ensimmäinen Osaamiskiekon tulkintafoorumi, jossa keskustellaan kehitysvammaisten kanssa tehtävän työtoiminnan, opiskelun ja tutkintotavoitteisen koulutuksen vastaavuuksista sekä tavoitteiden, toteutuksen että arvioinnin näkökulmasta. Osaamiskeskus Kentaurille on ollut etuoikeus olla tässä työssä mukana. Vahva onnistumisen kokemus osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen ratkaisussa takaa sen, että yhteistyö tulee jatkumaan. Ihan lähitulevaisuudessa tulkintojen nopeuttamiseksi Osaamiskiekkoon liitetään mukaan myös tekoälyratkaisu, jolloin vertailu eri koulutustyyppien välillä nopeutuu moninkertaisesti tekoälyn tehdessä ns. pohjatyön opetustyön ammattilaisten jatkokeskusteluja ja osaamisen tunnustamisen suosituksia varten.

Tänä keväänä järjestetyn tulkintafoorumin tulokset olivat siis niin hyviä, että Stadin Aikuis- ja Ammattiopiston kanssa päästiin keskustelemaan osaamisen tunnustamisen lisäksi myös osaamisen tunnustamisesta opinnollistettujen tutkinnonosien osalta. Tämän lisäksi Osaamiskeskus Kentaurin innoittamana Aulassa on otettu käyttöön Kentaurin luomat digitaaliset osaamismerkit. Aulassa ollaan luomassa myös omaa digitaalisten osaamismerkkien sarjaa. Käytössä on jo hygieniasaajan osaamismerkki. Tätä yhteistyö voi parhaimmillaan tuottaa; onnistumisen, jossa voittavat aivan kaikki – erityisesti osaavat asiakkaat!

Aula-työkoti kiittää lämpimästi kaikkia yhteistyökumppaneita!

[Aula-työkodin ravintola Liemi](#)

Osallisuusmittari ja osaamismerkit helpottavat nuorisoalan järjestöjen työtä

Elisa Rasinkangas, 20.9.2022

Osaamiskeskus Kentaurin asiantuntijat esittelivät uudet osallisuusmittarit sekä nuorille vapaaehtoisille suunnatun osaamismerkkisarjan 25.8.2022 järjestetyssä verkkotilaisuudessa. Asiantuntijamme Marion Fields, Raisa Omaheimo, Sanna Saarimaa ja Eeva Jeronen tiivistivät webinaarissa näiden työkalujen hyödyt sekä merkittävyyden nuorisoalan järjestöjen toimijoille.

Tapahtuman alusti Mikko Cortéz Télles Opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Cortéz Téllez kertoi, että kansalaistoiminnan tulosten mittaaminen on ollut jo pidempään sekä järjestöjen että määrärahoista päättävien kiinnostuksen kohteena. Sekä vaikuttavuusarvioinnin että nuorisoalan tiedontuotannon kehittäminen ovat Kentaurin tehtäviä ja läheisesti kytköksissä tulosten mittaamiseen. Koska kansalaisjärjestöjen työn tuloksia olisi syytä tehdä entistä näkyvämmäksi tulisi vaikuttavuusarvioinnin osaamisen kehittämiseen on panostaa. Mittarit ovat yksi tapa tuoda järjestötyön onnistumisia ja vaikutuksia sekä järjestötyön yhteiskunnallista

merkitystä näkyväksi. Tulokset kertovat myös järjestöyöntekijöille heidän työnsä arvosta. Kansalaistoiminta ja järjestötyö ovat merkittäviä ja merkityksellisiä niin yksilölle kuin yhteiskunnalle.

Osallisuuden kokemuksen mittaamisen haastavuus näkyi kehitystyössä

Marion Fields ja Raisa Omaheimo esittelivät esittelivät uudet osallisuusmittarit, joista on tehty ikätasoiset versiot 7–13- ja 14–18-vuotiaille. Mittaria työstettäessä käytettiin osallisuuden kolmijakoa, jonka mukaan osallisuus muodostuu toimijuudesta, mahdollisuudesta vaikuttaa sekä kuulumisen ja kiinnittymisen kokemuksista. Kentaurin mittari auttaa selvittämään, miten järjestön toimintaan osallistuminen vaikuttaa nuoren osallisuuden kokemukseen.

Osallisuuden kokemuksessa korostuvat eri asiat eri ikäluokissa, joten mittareihin kehitettiin kaksi erilaista kysymyspatteria. Keskimäärin nuoret voivat vaikuttaa enemmän oman porukan toimintaan, kun taas vanhemmat nuoret vaikuttavat jo enemmän ympäröivään maailmaan. Myös järjestön tyyppi vaikuttaa osallisuuden mahdollisuuksiin. Esimerkiksi harrastejärjestöissä vaikuttamisen mahdollisuudet ovat usein laajempia ja ryhmään kiinnitytään tiiviimmin, kun taas aktivismijärjestöissä kiinnittyminen oli yhteiskunnan muuhun toimintaan suuntautuvampaa.

Kentaurin kehitystyön tavoitteena oli luoda kestävän kehityksen teemoihin liittyvä mittari, joka sopisi laajasti nuorisolaan järjestöjen käyttöön. Ensimmäinen mittari liittyy sosiaaliseen kestäväan kehitykseen. Kehittämistyössä oli mukana 11 järjestöä kahdessa työpajassa. Mittarin kehittämisen aikana haasteiksi tunnistettiin arvioinnin keskeinen kysymys siitä, miten saada tietoa nimenomaan toiminnan vaikutuksesta osallistujaan. Toinen haaste liittyi eri ikäisiin vastaajiin ja – miten muokata kysymyksiä ikätasoisiksi niin että ne mittaavat edelleen samaa asiaa. Pilotissa saadun palautteen perusteella mittaria täydennettiin vielä ohjeistuksella analysoinnin ja tulkitsemisen helpottamiseksi. Tällä hetkellä työn alla ovat ekologisen kestäväan kehityksen mittari sekä vaikuttavuuskäsikirja, jotka lanseerataan vuoden 2023 aikana.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen helpottuvat osaamismerkkien avulla

Osaamismerkit ovat tapa tunnistaa, tunnustaa ja näyttää omaa osaamistaan digitaalisesti. Niiden yleinen kehitys alkoi kymmenisen vuotta sitten, ja niiden tarkoitus on helpottaa ei-tutkintopohjaisen osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Merkkien kaksi tärkeää ominaisuutta on, että ne kulkevat sähköisesti aina mukana ja niiden sisältöjä voi täydentää osaamisen karttuessa. Lisäksi niiden tunnettuus on alkanut vähitellen kasvaa, kun niitä on otettu käyttöön myös julkisissa oppilaitoksissa ja työelämässä.

Eeva Jeronen esitteli järjestöjen nuorille vapaaehtoisille tarkoitettua osaamismerkkisarjaa, jota on kehitetty ja testattu Kentaurissa viimeisen vuoden aikana. Ne on pyritty kehittämään mahdollisimman laajasti ja helposti käytettäväksi kaikenlaisten järjestöjen käyttöön. Aiemmin järjestöjen tuli itse hallinnoida merkkien myöntämistä, mutta nyt myös Kentauri myöntää merkkejä. Tämän toivotaan helpottavan käyttöönottoa ja tietoisuutta merkeistä, jotta järjestöt voivat ohjata ja kannustaa vapaaehtoisiaan hakemaan nuorten osaamismerkkejä ja olla tukena ja apuna merkkien hakemisessa.

Sanna Saarimaa on tehnyt selvityksen osaamismerkkien käytöstä järjestöissä, jotka myöntävät osaamismerkkejä erityisesti nuorille. Osaamismerkit tuovat etuja järjestöille nuorten osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, mutta niiden käyttö on vielä vähäistä. Saarimaan selvitys tutki, miksi näin on. Asian tutkimisen haasteena on ollut, että on vaikea löytää järjestöjä, missä osaamismerkkejä käytetään, koska tätä tietoa ei ole julkisesti koottuna missään. Saarimaan selvityksessä näkyikin, että merkkien vähäinen käyttö johtuu osin siitä, että niistä on vielä liian vähän tietoa saatavilla helposti.

Selvitys sisältää katsauksen siihen, miten osaamismerkkejä käytetään järjestöissä, mitä hyötyjä järjestöt kokivat niillä olevan ja mikä merkkien käytössä haastoi.

Osaamismerkkien käyttö ja merkitys nuorisoalan järjestöjen toiminnassa

Sanna Saarimaa, 13.9.2022

Osaamiskeskus Kentaurin yhtenä tavoitteena on tukea nuorisoalan järjestöjen toimintaa sekä auttaa järjestöjä tuomaan näkyväksi nuorten järjestötoiminnassa kerryttämää osaamista. Kentaurissa kerättiin 2020 tietoa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisentavoistajärjestöissä. Kartoituksessa saatiin selville, että järjestöissä käytetään osaamismerkkejä jonkin verran, mutta tarkempaa tietoa itse merkkien käytöstä ei tuolloin selvitetty. Siksi koimme tärkeäksi selvittää tarkemmin, millaisia ja miten osaamismerkkejä järjestöissä käytetään todellisuudessa.

Digitaalinen osaamismerkki koostuu kuvasta ja esimerkiksi tekstistä tai videosta, jossa tuodaan esille merkin saajan osaamista. Merkin voi myöntää järjestö, jossa nuori on mukana tai merkin voi tehdä myös itse. Osaamismerkkisarjoja on monenlaisia. Osaamiskeskus Kentaurin osaamismerkkeihin vapaaehtoisille voit tutustua sivuiltamme.

Tukihenkilön osaamismerkki

Tapahtumatoimijan osaamismerkki

Myyjän osaamismerkki

Merkkejä käytetään järjestöissä vaihtelevasti

Heidi Odell tutki osaamisen tunnustamisen tapoja järjestöissä käyttöä Kentaurissa vuonna 2020, ja Sanna Saarimaa jatkoi työn pohjalta osaamismerkkien käytön selvittämistä vuonna 2022. Selvityksen yhtenä tärkeänä tuloksena todetaan, että vaikka osaamismerkeistä on puhuttu paljon, tietoa niiden käytöstä järjestöissä ei ole kovin helposti löydettävissä. Merkkejä myönnetään järjestöissä yhä hyvin vaihtelevasti. Osaamismerkkin voi saada todistuksena osallistumisesta koulutukseen, aktiivisesta toiminnasta, tehtävien suorittamisesta tai taitojen ja osaamisen osoittamisesta. Myös myönnettävien merkkien määrä on vaihdellut, kun joillakin järjestöillä myönnettävien merkkien määrä on ollut tuhansia ja toisissa järjestöissä niitä ei myönnetä lainkaan.

Osaamismerkkien käytöstä on hyötyä järjestölle ja sen toimintaan osallistuvalla nuorella

Selvityksessä haastateltiin nuorille osaamismerkkejä myöntävien järjestöjen edustajia. Huomasimme haastattelujen perusteella, että osaamismerkkien käyttö hyödyttää sekä järjestöä että järjestön toimintaan osallistuvaa henkilöä. Merkkejä luodessa järjestö hahmottaa kokonaisuutta ja ydinkohtia omassa toiminnassa syntyvästä osaamisesta. Parhaimmillaan merkit voivat toimia järjestöissä toimintaa suuntaavina tekijöinä ja niiden sisältöä voidaan käyttää myös perehdytyksessä.

Osallistujalle merkkien sisältö avaa kokonaisuutta ja sitä osaamista, mitä voi toiminnassa tai koulutuksessa saavuttaa. Hakuprosessiin voi kuulua ohjauskeskustelu, joka itsessään toimii nuoren tukena. Merkkien hakeminen siis auttaa nuorta tunnistamaan ja sanoittamaan omaa osaamistaan. Sen lisäksi, että osaamismerkkin linkin voi liittää työhakemukseen, voi osaamisen sanoittaminen ja hahmottaminen auttaa myöhemmin työhaastattelutilanteessa. Merkkeihin on myös mahdollista liittää erilaisia todisteita omasta osaamisesta esimerkiksi videon muodossa. Vaikka nuori ei merkkiä lopulta hakisikaan, saa hän hyödyn jo hakuprosessista.

”Merkki ei ole juttu, vaan prosessi on se juttu.”

Vaikka nuorilta on tullut merkeistä hyvää palautetta, arviolta alle puolet nuorista ottaa merkin vastaan. Merkin vastaanottaminen tarkoittaa tilin luomista ja merkin hyväksymistä järjestelmässä, jossa digitaalisia merkkejä säilytetään. Tunnettuuden ja käyttökokemusten

lisääntyessä toivotaan nuortenkin aktiivisuuden merkkien käytössä kasvavan, vaikka haasteita vielä onkin. Ohjauksen merkitys osaamismerkkien hakemisessa ja oman osaamisen sanoittamisessa on usein tärkeää ja hyvällä ohjauksella voidaan varmistaa, että yhä useampi nuori ymmärtää merkin hyödyt ja ottaa merkin käyttöönsä.

Tiedottamista ja tiedon keräämistä tarvitaan

Järjestöjen yhteinen toive on, että osaamismerkeistä ja niiden käytöstä viestittäisiin enemmän. Erityisesti kaivataan esimerkkejä siitä, miten merkkiensaajat voivat hyödyntää merkkejään. Tällä hetkellä käyttökokemuksia on saatavilla vain vähän, sillä järjestöissäkään kokemuksia ei ole laajemmin kerätty. Kentaurissa yritämme madaltaa osaamismerkkien käyttöön liittyviä haasteita mm. tekemällä ohjetekstejä tai videomateriaalia aiheesta ja tuomalla järjestöjen tietoon sekä käyttöön nuorille vapaaehtoisille suunnatut osaamismerkit, joita järjestöissä toimivat nuoret voivat hakea.

Selvityksen tulokset pähkinäkuoressa

- Jo haastateltavien järjestöjen etsiminen paljasti, että digitaalisia osaamismerkkejä käyttäviä järjestöjä on vähemmän, kuin mitä oletus oli.
- Osaamismerkkien käyttö hankkeissa johtaa helposti siihen, että käyttö loppuu hankkeiden päättymiseen.
- Osassa järjestöjä osaamismerkkejä käytetään todistusten tavoin, jolloin osa osaamismerkkien ominaisuuksista ei tule esiin (esim. merkkien täydentäminen osaamisen kasvaessa, liitteiden lisääminen merkkeihin, merkkien jakaminen, jne.).
- Osaamismerkkien käyttöönotto vaatii järjestöiltä resurssointia, ja ilman koordinoitua merkkien käyttöä ei etene.
- Myös järjestön sisällä pitää olla tietoa merkkien hyödyistä ja yhteinen päätös merkkien käytöstä.
- Parhaiten osaamismerkkien käyttöönotto onnistuu, kun osaamismerkkiasiat ja hakeminen on rakennettu osaksi järjestön toimintaa tai koulutusta.
- Merkkien hakeminen vaatii usein ohjausta.
- Osaamismerkkien käytöstä voi olla paljon hyötyä sekä nuorelle että järjestölle, mutta hyödyt pitäisi saada tuotua esiin paremmin.
- Järjestöjen yhteistyö ja yhteisten merkkien tekeminen ja käyttö voisi edistää merkkien tunnettuutta ja olla siksi järkevää.

[Selvitys järjestöjen nuorille myönnettävien osaamismerkkien käytöstä](#)

Eurooppalainen Youthpass tunnistaa nuorten osaamista

Laura Kalervo, 18.10.2022

Nuorten vapaa-ajalla ja harrastuksissa hankittua osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan myös muualla kuin Suomessa. Euroopan laajuisia työkaluja käytetään esimerkiksi kaikissa EU:n rahoittamissa Erasmus+-nuorisohankkeissa, kuten erilaisissa nuorisovaihdossa, projekteissa ja vapaaehtoistyössä kuten Euroopan solidaarisuusjoukkojen toiminnassa.

Yhteinen työkalu näille eurooppalaisille nuorisotyön hankkeille on Youthpass, jonka saa projektin päätteeksi jokainen vaihtoon, projektiin tai vapaaehtoistyöhön osallistunut nuori. Tätä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työkalua on pidetty yllä ja kehitetty jo 15 vuoden ajan. Se on siis saavuttanut jo tukevan teini-iän. Virstanpylvästä juhlittiin myös viime viikolla kokoontuneessa Youthpass-ohjausryhmässä, jossa myös Osaamiskeskus Kentaurin asiantuntija on mukana.

Kehityshaasteet ovat moninaiset

Youthpass-työkalun kehittämisen haasteita ovat tällä hetkellä digitaalisuuden tasojen erilaisuus eri Euroopan maissa. Joissakin maissa vain alkuperäinen käsin allekirjoitettu paperinen todistus kelpaa oppilaitoksille ja työelämälle todistukseksi osaamisesta. Digitaalisesti edistyneemmissä maissa sähköisesti allekirjoitettu PDF-todistus taas on todistusvoimaisempi kuin paperiversio. Euroopan yhteisissä työkaluissa riittää siis pohdittavaa.

Iso yhteinen haaste kaikessa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa on aikuisen tuen ja ohjauksen tarpeellisuus. On helppoa luoda erilaisia työkaluja, kyselyitä tai testejä, joilla omaa osaamistaan voisi arvioida, mutta jos nuori ei vielä oikein osaa sanoittaa ja kertoa omasta osaamisestaan mitään, tarvitaan siihen dialogia aikuisen kanssa.

Youthpassin vaikuttavuutta ollaan myös tutkimassa lähiaikoina. Valtaosa Youthpassin saaneista nuorista kokee sen hyödylliseksi, mutta vain noin kolmasosa on oikeasti saanut siitä esim. opintojen hyväksilukuja tai apua työnhakuun. Tätä osuutta halutaan ehdottomasti nostaa ja Youthpassin tunnettuutta kasvattaa niin oppilaitoksissa kuin työelämässäkin.

Youthpassin käyttö laajenee

Kansainvälisten kokemusten ja osaamisen kerääminen on ollut viimeiset pari vuotta hyvin haastavaa tai lähes mahdotonta, ja siksi Youthpassin saaneiden nuorten määrä onkin tilapäisesti romahtanut. Nyt on kuitenkin aika nousta uudelleen siiville ja miettiä työkalun käyttöönottoa myös DiscoverEU – nuorten matkailukonseptissa, jossa vuosittain 70 000 eurooppalaiselle 18-vuotiaalle nuorelle tarjotaan mahdollisuus hakea ilmaista Interrail-lippua kuukauden Euroopan reissua varten. Reissu toteutetaan nuorten itse suunnittelemana. Ensimmäiset itsenäiset matkat ovat hyvin opettavaisia nuorille, joten oma osaaminen kannattaa niistäkin dokumentoida.

Löydät lisätietoja Youthpassista suomeksi [OKM:n sivuilta](#) ja muilla kielillä [Youthpassin sivuilta](#).

Osaamiskiekossa tekoäly löytää yhteneviä osaamisia koulutuksista

Laura Kalervo, 25.11.2022

Yksi Kentaurin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työkaluista on Osaamiskiekko. Osaamiskiekon ensimmäisen version julkaisi Partio vuonna 2019, ja nyt se on edennyt uuteen vaiheeseen. Kentaurin toinen päällikkö ja asiantuntija Laura Kalervo kertoo, mitä hyötyä Osaamiskiekosta on nuorelle ja antaa esimerkin sen käytöstä.

Osaamiskiekko auttaa nuorta tunnistamaan osaamisensa

Osaamista kertyy virallisen kouluttautumisen lisäksi tekemällä ja harrastamalla. Joskus on vaikeaa tunnistaa itse mitä osaamista on jo hankkinut, ja miten sen voisi hyödyntää opinnoissa. Osaamiskiekossa tekoäly vertailee erilaisten tutkintoon johtavien koulutuksien (ammattillinen perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, lukio ja

ammattikorkeakoulututkinnot) sisältöjä ja etsii yhteneväisyyksiä järjestöissä tarjottavan vapaaehtoisille suunnatun koulutuksen kanssa.

Löydetty yhteneväisyys voi auttaa sekä opiskelijaa että opettajaa oppilaitoksen hyväksilukuprosessissa. Tunnistettuaan yhtenevän osaamisen Osaamiskiekon avulla opiskelija voi tarjota aiempia kurssitodistuksiaan osaksi opintoja ja opettaja saa valmiiksi kirjatuista kuvauksista selkänöjää tunnistaa ja tunnustaa järjestöosaamisia tutkintoon.

Osaamiskiekkko auttaa myös opintoja suunnittelevaa nuorta löytämään oman uransa ja koulutusalan harrastusten pohjalta. Esimerkiksi väli vuoden aikana voi hyvin toteuttaa itseään vapaaehtoistyössä ja suorittaa koulutuksia, joista tietää olevan hyötyä tulevissa unelmaopinnoissa. Järjestöjen tarjoama koulutus on laadukasta ja tekemällä oppien ja harrastuksesta nauttien oppiminen on innostavaa. Hyväksi luetut koulutukset keventävät opiskelutaakkaa myöhemmissä opinnoissa ja antavat energiaa syventää osaamista tai keskittyä itselle työläämpiin kursseihin.

Esimerkki

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoa suorittava nuori toimii aktiivisesti partiossa itseään vähän nuorempien partiolaisten ryhmänjohtajana. Hän suunnittelee ja toteuttaa ryhmän viikkotoimintaa sekä viikonloppuretkiä. Hän on käynyt partion ryhmänohjaajakoulutuksen, jossa hän on oppinut perusasiat tehtävänsä, kuten turvallisen toiminnan periaatteita, leikin ohjaamista, viestintää lasten vanhemmille sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.

Nuori opiskelija etsii Osaamiskiekkosta partion ryhmänohjaajakoulutuksen ja huomaa, että sen sisällöissä paljonkin yhteneväisyyksiä omien kasvatus- ja ohjausalan opintojen kanssa. Osaamiskiekkko auttaa opiskelijaa ehdottamaan hyväksilukuja omalle opettajalle.

Keskusteltuaan vastaavan opettajan kanssa, opiskelija esittää koulutuksesta saadun virallisen opintopisteytetyn todistuksen, tekee muutaman lisätehtävän ja osallistuu suoraan tutkinnonosan näyttöön.

Osaamiskiekkon on toteuttanut Osaamiskeskus Kentauri Opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksella. Osaamiskiekkon vertailtava data saadaan ePerusteista ja ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmista. Osaamiskiekkon tekoälykehitys on juuri nyt käynnissä ja uusi versio julkaistaan maaliskuussa. Nykyinen käsin tehtyihin vertailuihin perustuva Osaamiskiekkko sijaitsee osoitteessa www.osaamiskiekkko.fi

Osaaminen vie nuorisoalan järjestöt tulevaisuuteen

Marion Fields, 23.8.2023

Opintokeskus Sivis, joka on yksi Osaamiskeskus Kentaurin kumppaneista, toteuttaa kahden vuoden välein järjestöjen osaamistarvekyselyn. Sen tarkoituksena on nostaa esiin osaamiseen ja koulutukseen liittyviä lähitulevaisuuden ilmiöitä, jotta järjestöt osaisivat paremmin ennakoida toimintaansa. Syksyn 2022 osaamistarvekyselyn tuloksiin voit tutustua täältä.

Vuodesta 2020 asti tuloksista on pantu merkille kaikkien osaamistarpeiden jyrkkä kasvu. Ympäröivä maailma nähdään monimutkaisena ja se aiheuttaa järjestöissä epävarmuutta niiden omasta tulevaisuudesta ja uudistumiskyvystä.

Nuoriso- ja opiskelijajärjestöt ovat perinteisesti olleet kyselyssä tärkeä havainnoinnin kohde, sillä niissä koetut osaamistarpeet leviävät usein pienellä viipeellä koko järjestökenttään. Näin on esimerkiksi ollut kestävään kehitykseen liittyvän osaamisen kanssa. Tässä blogissa näkökulma on nuoria toiminnassa kohtaavissa järjestöissä: nuoriso- ja opiskelijajärjestöissä sekä järjestöissä, joiden koulutuksissa on mukana erityisen paljon alle 25-vuotiaita. Ensin mainittuja järjestöjä edusti kyselyyn vastaajista 21, jälkimmäisiä 99.

Ettinen osaaminen ja koulutusosaaminen lähellä nuorten kanssa toimivien sydäntä

Vaikka erot järjestöjen välillä ovat tasaantuneet, kestävään kehitykseen, moninaisuuteen sekä antirasismiin ja monikulttuurisuuteen liittyvät taidot ovat yhä tärkeämpiä nuoriso- ja opiskelijajärjestöissä ja nuorten kanssa toimivissa järjestöissä kuin muissa järjestöissä. Esimerkiksi alle 25-vuotiaita toiminnassaan kohtaavia järjestöjä edustavista vastaajista 59 % kokee kestävään kehitykseen liittyvän osaamisen tarpeelliseksi, kun muissa järjestöissä vastaava prosenttiosuus on 46 %.

Nuorisoalan tai nuoria työssään kohtaavia järjestöjä kiinnostaa muita järjestöjä enemmän myös kaikki koulutukseen ja oppimisen tukemiseen liittyvä osaaminen. Niiden kasvatusetos näkyy selkeästi osaamistarpeina. Erityisesti osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen merkitys ja osaamistarpeet koetaan nuorten järjestöissä tärkeämpänä kuin muissa järjestöissä.

Kentaurille osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen lisäksi tärkeitä aiheita ovat vaikuttavuus ja tulevaisuustyö. Nuoriso- ja opiskelijajärjestöt ja nuoria toimintaansaavat järjestöt eivät niihin liittyen poikenneet juurikaan muista. Kaikissa järjestöissä koetaan, että ennakkoinnin merkitys järjestöissä kasvaa, mutta että ennakkointitietoa osataan hyödyntää suhteellisen heikosti. Tulevaisuustaidoille on yleisesti suuri tarve. Koko aineistossa 60 % vastaajista merkitsi ne osaamistarpeeksi – nuorten järjestöjen vastaajien keskuudessa osuus oli sama.

Vaikuttavuus- ja arviointiosaamisen suhteen nämä vastaajat edustivat keskivertojärjestöjä. Arviointiosaamisen tarve on kuitenkin lähtenyt kasvuun kaikissa järjestöissä. Lisäksi vaikuttavuusviestintä nousi ensi kertaa kyselyssä merkittävämmiin esiin, kun vastaajat erittelivät viestintään liittyviä tarpeitaan.

Kentauri vastaa nuorisojärjestöjen osaamistarpeisiin

Kentaurissa haluamme edistää nuorisojärjestöille tärkeää osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä niiden kykyä uudistaa itseään arvioinnin ja tulevaisuustyön avulla. Tarjoamme käyttöönnne aineistoja ja koulutuksia. Tule mukaan: ilmoittaudu tilaisuuksiimme ja tutustu aineistoihin!

Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista voi tehdä vaikkapa [Osaamiskiekon](#) avulla.

Kentaurin on kirjoittanut kattavan [oppaan ennakkointi- ja tulevaisuustyöhön](#).

Miksi opiskelisi sitä, minkä jo osaa?

Laura Kalervo, 21.9.2023

Harrastuksissa ja vapaaehtoistyön koulutuksissa kertyy hyödyllistä osaamista, jota opiskelijan kannattaa tarjota osaksi tutkintoaan. Osaavatko opettajat riittävän hyvin tunnistaa ja tunnustaa muualla hankittua osaamista? Osaamiskiekkovertailee koulutuksien sisältöjä tekoälyn avulla.

Tämä artikkeli on julkaistu Rexi-lehdessä 3/2023.

Osaamiskiekkovertailee opettajaa osaamisen tunnistamisessa

Koulutusjärjestelmien yksi tärkeä tavoite on varmistaa, että opiskelijat saavat mahdollisuuden kehittyä ja oppia uusia taitoja. Monilla opiskelijoilla on myös jo ennestään hankittua osaamista ja kokemusta, joka voi olla peräisin esimerkiksi harrastuksista, järjestökoulutuksista, työkokemuksesta tai itsenäisestä opiskelusta. Kun pohditaan koulutuksen joustavuutta ja

yksilöllisyyttä, nousee esille kysymys: osaavatko opettajat tunnistaa ja tunnustaa opiskelijoiden aiemmin hankkiman osaamisen?

Opettajien tehtävä on tunnistaa opiskelijoiden vahvuudet ja kehityskohteet. Tämä haaste usein laajentuu koskemaan myös opiskelijoiden aiemmin hankkimaa osaamista. Osaaminen voi olla epämuodollista ja vaikeasti mitattavaa, kuten vapaaehtoistyössä hankittua osaamista tai vapaan sivistystyön koulutusta. Opettajilla tai opolla on siis edessään haaste tunnistaa tällaista osaamista ja arvioida sen merkitystä opiskelijan koulutuspolulla. Selkeä osaamisen tunnistamisen tapa on katsoa opiskelijan suorittamat, Opetushallituksen ylläpitämään ePerusteisiin viedyt järjestökoulutukset. Niistä saa Omaan opintopolkuun eli valtakunnalliseen Koski-koulutusrekisteriin virallisen koulutusmerkinnän. Myös virallisia opintopisteytettyjä todistuksia esimerkiksi järjestökoulutuksista on saanut jo vuosia Opintokeskuksien kautta.

Osaamiskiekkko on maksuton palvelu kaikille käyttäjille. Osaamiskiekkon kehittämisen on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opiskelijan motivaation nostaminen ja opintojen vauhdittaminen kannattaa

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen on hyödyllistä opiskelijoiden motivaation kannalta. Kun opiskelijat huomaavat, että heidän jo olemassa olevaa osaamistaan arvostetaan ja hyödynnetään, he voivat kokea esimerkiksi suurempaa sitoutumista opintoihin. Tämä voi myös nopeuttaa opiskelijoiden etenemistä ja mahdollisesti säästää heidän aikaansa ja resurssejaan syventyä heitä kiinnostaviin uusiin asioihin. Tämä koskee erityisesti aikuisena alaa vaihtavia uudelleen kouluttautujia.

Haasteina voivat kuitenkin olla aiemman osaamisen sisällön ja tason arvioinnin luotettavuus sekä vertailukelpoisuus. Mitä vapaan sivistystyön koulutuksissa on opittu? Miten osaamista on arvioitu? Miten opettajat voivat varmistaa, että eri opiskelijoiden aiempi osaaminen arvioidaan oikeudenmukaisesti? Ja kuinka opiskelija saa todistettua hankitun osaamisensa vakuuttavasti?

Etsi kurssia, jolle haluat nähdä osumia

Osaamiskiekkko etsii vastaavuuksia valitulle vapaa-ajan kursseille.

Etsi kurssia nimellä

Etsi
työsuoj

Näytetään tulokset haulle "työsu" (4)

poista filteerit ✕

Kurssin nimi	Opinnot	Osumat
Työväen aivastysliitto TSL ry:n opintokeskus Työsuojelun peruskurssi	2 op	>99
Työväen aivastysliitto TSL ry:n opintokeskus Työsuojelun peruskurssi	2 op	>99
Työväen aivastysliitto TSL ry:n opintokeskus Työsuojelulainsäädäntö	1 op	>99
Työväen aivastysliitto TSL ry:n opintokeskus Työsuojelulainsäädäntö	1 op	>99

Järjestökoulutuksissa oppii paljon työelämässä tarvittavia taitoja.

Rehtorilla on iso vastuu opettajien osaamisen kehittämisessä

Opettajien osaaminen opiskelijoiden aiemman osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmistä on tärkeää. Rehtoreilla on valtaa ja mahdollisuuksia tarjota tukea ja koulutusta opettajille. Rehtorin on varmistettava, että opettajilla on mahdollisuus osallistua jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Osaamisen kehittäminen voi sisältää erilaisia koulutuksia, työpajoja, konferensseja ja muita ammatillisia tapahtumia. Rehtorin tulisi myös kannustaa opettajia osallistumaan näihin tilaisuuksiin ja tarjota tarvittaessa resursseja niiden mahdollistamiseksi.

Rehtorin on tämän lisäksi luotava ilmapiiri, joka kannustaa avoimuuteen ja yhteistyöhön. Opettajilla tulisi olla mahdollisuus jakaa kokemuksiaan, oppimaansa ja hyviä käytänteitään keskenään. Tämä voi tapahtua esimerkiksi säännöllisten palaverien, vertaisarviointin tai mentoroinnin kautta. Rehtorin on tärkeää edistää tätä kulttuuria ja luoda foorumeita, joissa opettajat oppivat toisiltaan. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja sisällyttäminen osaksi tutkintoa voi olla opettajalle vaikeaa, jos siihen ei saa tukea ja selkänöjää esihenkilöltä ja kollegoilta. Opettajan epävarmuus voi myös asettaa opiskelijoita epätasa-arvoiseen asemaan.

Tekoäly tukee opettajaa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa

Opettajan tueksi on kehitetty Osaamiskiekkko.fi-verkkopalvelu, jossa järjestökoulutuksia vertaillaan tutkintoon johtaviin koulutuksiin. Järjestökoulutukset ja tutkintoon johtavat koulutukset sisältävät paljon samoja teemoja ja tuottavat samaa osaamista. Osaamiskiekkon avulla opettaja voi tutustua helposti niihin järjestökoulutuksiin, joita hänen opettamaansa tutkintoon todennäköisesti tarjotaan.

Järjestökoulutuksen sisältö, osaamistavoitteet ja käytetty arviointimenetelmä on helppo tarkistaa luotettavasti ePerusteista. Näin opiskelijan esittämä todistus on luotettavampi todiste hankitusta osaamisesta aiempiin pelkästään osallistumisesta kertoviin todistuksiin verrattuna.

Miten Osaamiskiekk.fi toimii?

< Palaa vapaa-ajan kursseiltaan

FI

BETA

Tässä osumia valitulle kurssille

Valitse mitä osumaa haluat tutkia tarkemmin.

Valittu vapaa-ajan kurssi:

Opintokeskus Sivis
4H-yrityskoulutus
Lajitus:
1 op
Kuvaus:
Koulutus on tarkoitettu yrittäjyydestä kiinnostuneille nuorille. 4H-järjestön toteuttamassa koulutuksessa kehitetään oma yritysidea ja tehdään sen pohjalta liikesuunnitelma. Koulutuksen jälkeen on mahdollista perustaa...
Näytä lisää
Linkki lisätietoihin:
[Lisätietoja](#) (siirryt toiseen palveluun)

Hakutulokset (369)

Ammatillinen perustutkinto Pintakäsittelyalan perustutkinto Lajitus: 180 op	Ylempi AMK Akuutti- ja ensihoidon kehittämisen ja jo-... Lajitus: 90 op	Ammatillinen perustutkinto Rakennusalan perustutkinto Lajitus: 180 op
AMK Sairaanhoitaja (AMK) Lajitus: 210 op	Ammattitutkinto Taideteollisuusalan ammattitutkinto Lajitus: 150 op	Ammatillinen perustutkinto Prosessiteollisuuden perustutkinto Lajitus: 180 op
AMK Tietotekniikan koulutus Lajitus: 240 op	AMK Vapaavalintaiset / Optional Studies HAMK Lajitus: -	Ylempi AMK Taiteen tekijän ja kehittäjän tutkinto-... Lajitus: 60 op

4H-yrityskoulutuksen sisällöissä on samaa monen tutkinnon sisällön kanssa.

Osaamiskiekkossa tekoäly vertailee järjestökoulutuksen ja tutkintoon johtavien koulutuksien sisältöjä. Osaamiskiekkoo saa datansa OPH:n ylläpitämästä ePerusteet-palvelusta sekä ammattikorkeakoulujen verkkosivujen opinto-oppaista. ePerusteista saadaan tiedot ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista, erikoisammattitutkinnoista ja lukiokoulutuksesta. Ammattikorkeakoulujen opinto-oppaissa on sekä alempia että ylempiä amk-tutkintoja. Vapaan sivistystyön koulutuksista mukana ovat tällä hetkellä ePerusteissa olevat opintokeskuksien koulutukset. Jatkossa dataa päivitetään säännöllisesti ja mukaan vertailuun tulee muita vapaan sivistystyön koulutuksia sitä mukaa kun niitä viedään ePerusteisiin.

Osaamiskiekkon hakukoneessa valitaan ensin, etsitäänkö tutkintoa vai vapaa-ajan kurssia. Kattavat hakuominaisuudet auttavat löytämään koulutuksia. Tutkintokoulutuksia voi hakea koulutusalan tai koulutustason mukaan. Ammattikorkeakouluja voi hakea oppilaitoksen nimellä.

Kun tutkinto ja vapaa-ajan koulutus on valittu vertailuun, antaa Osaamiskiekkoo suosituksen siitä, mitä järjestökoulutuksien sisältöjä tutkintoon voisi sisällyttää. Suositus kertoo ne tutkinnonosat, joissa yhtäläisyyksiä havaittiin. Hahmottamisessa auttavat avainsanat, jotka kertovat, mitä sanoja tekoäly käytti löytäessään yhtenevyyden. Osaamiskiekkoo tarjoaa suosituksia ja ehdotuksia hyväksiluvulle. Opiskelijan on sovittava korvaavuudesta aina yhdessä opettajan kanssa.

Opettajantyötä helpottava Osaamiskiekkoo kannattaa ottaa käyttöön oppilaitoksessa ja tutkia, miten se auttaa aiemmin hankitun osaamisen sisällyttämisessä tutkintoon. Osaamiskiekkoo on maksuton palvelu kaikille käyttäjille, ja sen kehitystyötä jatketaan vastaamaan vieläkin paremmin opettajien ja opinto-ohjaajien tarpeisiin.

Tässä näet vastaavuuden

Katso Osaamiskieken suositus.

Valittu vapaa-ajan kurssi:

Opin角度kus Sivis

4H-yrittäjäkoulutus

Laajuus:
1 op

Kuvaus:
Koulutus on tarkoitettu yrittäjyydestä kiinnostuneille nuorille. 4H-järjestön toteuttamassa koulutuksessa kehitetään oma yritysidea ja tehdään sen pohjalta liiketoimintasuunnitelma. Koulutuksen jälkeen on mahdollista perustaa...
[Näytä lisää](#)

Linkki lisätietoihin:
[Lisätietoja](#) (siirryt toiseen palveluun)

+

Valittu tutkinto:

TEKNIIKKA JA LIKENNE

Rakennusalan perustutkinto

Koulutustyyppi:
Ammatillinen perustutkinto

Tutkintosiimat:
**talonrakentaja
maarakentaja
maarakennuskoneenkuljettaja
kivirakentaja**

Oppilaitokset mm.:
**Ammattiopisto tavastia
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä
omnia
Keski-uudenmaan koulutuskuntayhtymä
Koulutuskeskus salpaus - kuntayhtymä
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
Stadin ammatti- ja aikuisopisto
Vantaan ammattiopisto varia**

Laajuus:
180 op

Linkki lisätietoihin:
[Lisätietoja](#) (siirryt toiseen palveluun)

=

Vastaavuus:

Osaamiskieken suositus

Osaaminen vastaa seuraaviin tutkinnon osiin:

- Yritystoiminnan suunnittelu (15 op)

Käytetyt avainsanat:
liiketoimintasuunnitelma, liikeidea, yritystoiminta

 Osaamiskieken suositus

Tämän osaamisen hyväksyminen eli sisällyttäminen osaksi tutkintoa tulee arvioida yhdessä oppilaitoksen kanssa. Ota yhteyttä tutkinnosta vastaavaan opettajaan.

Osaamiskieppo kertoo, missä tutkinnonosissa on samoja sisältöjä järjestökoulutuksien kanssa. Osaamiskieppo suosittelee tarjoamaan osaamista osaksi tutkintoa. Oppilaitos päättää kuitenkin aina itse, mitä aiempaa osaamista tutkintoon hyväksyy.

Osaamiskiekkko löytää yhteydet vapaan sivistystyön koulutusten ja tutkintokoulutusten välillä

Laura Kalervo, 11.10.2023

Osaamiskiekkon uusin ominaisuus ovat vapaan sivistystyön koulutukset. Anna tekoälyn vertailla erilaisia osaamisia ja näyttää sinulle, miten voit hyödyntää harrastus- ja vapaaehtoistoiminnassa kertynyttä osaamista tutkintoon johtavissa opinnoissa!

Osaamiskiekkko on verkkopalvelu, jossa tekoäly vertailee vapaan sivistystyön koulutuksen ja tutkintoon johtavien koulutuksen sisältöjä. Osaamiskiekkko saa datansa OPH:n ylläpitämästä ePerusteet-palvelusta sekä ammattikorkeakoulujen verkkosivujen opinto-oppaista. ePerusteista saadaan tiedot ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista, erikoisammattitutkinnoista ja lukiokoulutuksesta. Ammattikorkeakoulujen opinto-oppaissa on sekä alempia että ylempiä amk-tutkintoja. Jatkossa dataa päivitetään säännöllisesti ja mukaan vertailuun tulee lisää vapaan sivistystyön koulutuksia sitä mukaa kun niitä ePerusteisiin viedään.

Vielä hetki sitten Osaamiskiekko vertaili pelkästään järjestökoulutuksia tutkintokoulutuksiin. Nyt kaikki ePerusteissa oleva vapaa sivistystyö on otettu mukaan vertailuihin, ja sen vuoksi kurssien määrä on noussut aiemmasta 119 kurssista 7022 kurssiin. Mukana ovat siis nyt myös kansalaisopistojen, kansanopistojen, liikunnan koulutuskeskusten ja kesäyliopistojen opintopisteytetyt kurssit.

Miten Osaamiskiekko toimii?

Osaamiskiekkon hakukoneessa valitaan ensin, etsitäänkö tutkintoa vai vapaa-ajan kurssia. Kattavat hakuominaisuudet auttavat löytämään koulutuksia. Tutkintokoulutuksia voi hakea koulutusalan tai koulutustason mukaan. Ammattikorkeakouluja voi hakea oppilaitoksen nimellä.

Kun tutkinto ja vapaa-ajan kurssi on valittu vertailuun, antaa Osaamiskiekko suosituksen siitä, mitä vapaan sivistystyön koulutuksen sisältöjä tutkintoon voisi sisällyttää. Suositus kertoo ne tutkinnonosat, joissa yhteneväisyyksiä havaittiin. Hahmottamisessa auttavat avainsanat, jotka kertovat siitä, mitä sanoja tekoäly käytti löytäessään yhtenevyyden. Osaamiskiekko tarjoaa suosituksia ja ehdotuksia hyväksiluvulle. Opiskelijan on sovittava korvaavuudesta kuitenkin aina yhdessä opettajan kanssa.

Mitä hyötyä Osaamiskiekosta on?

Opiskelijan on hyödyllistä hoksata mitä vapaan sivistystyön koulutuksissa aiemmin hankkimaansa osaamista hänen kannattaa tarjota osaksi tutkintoa. Alaa vaihtava aikuinen voi löytää paljon hyväksiluettavaa osaamista uuden unelma-alan koulutukseen. Opettajalle Osaamiskiekko tuo selkänöjää tunnustaa osaaminen osaksi tutkintoa.

Koulutuksen suunnittelutyökalua kehittämässä

Sanna Saarimaa, 29.2.2024

Kuinka saada aikaan innostava, kannustava ja ohjaaja työkalu koulutusten suunnitteluun? Tehtävä ei ole helppo, mutta ehdottomasti kiinnostava ja tarpeellinen. Järjestöjen koulutuksia suunnittelevat henkilöt kokevat tarvitsevansa tukea ja apua suunnittelutyöhön, joten Kentauri päätti alkaa kehittää tähän työkalua.

Vuonna 2023 kokosimme Kentaurin toimesta järjestöjä ja opintokeskuksia useampaan kertaan yhteen pohtimaan, millainen työkalu olisi järjestöjen käyttöön toimiva koulutusten suunnittelussa. Työkalu herätti selvästi kiinnostusta ja saimme hyvin vastauksia aihetta kartoittavaan kyselyyn. Suunnittelutyöpajoihin tuli onneksi hyvin osallistujia sekä verkossa että paikan päällä. Erityisen suosittu oli lokakuun testityöpaja, jossa päästiin jo kokeilemaan työkalun testausversiota ja antamaan kommentteja sen toimivuudesta.

Taustana työkalun kehitystyölle oli tieto siitä, että järjestöissä koulutuksia suunnittelevat ja toteuttavat kaipaisivat ohjausta ja kommentteja työhönsä liittyen. Kaikilla järjestöjen koulutuksia suunnittelevilla ei ole pedagogista osaamista, jolloin tuki koulutusten suunnittelussa

on erityisesti tarpeen. Kouluttajat kokivat tekevänsä usein melko yksinäistä työtä, ilman mahdollisuutta käydä tuotoksia läpi muiden kanssa. Koulutusten suunnitteluun on tarjolla erilaisia suunnittelupohjia, mutta kaikille avointa, maksutonta ja samalla ohjaavaa työkalua ei ole aiemmin järjestökäyttöön kehitetty.

Miten työkalu voi ohjata?

Työkaluun suunniteltiin ohjaustoimintoja koulutuksen suunnittelijaa varten esimerkiksi osaamistavoitteisiin liittyen. Työkalu ohjaa muotoilemaan oikean tasoisia osaamistavoitteita koulutuksessa tavoiteltavaan osaamistasoon nähden. Lisäksi työkalu suunniteltiin huomauttamaan, mikäli koulutuksessa tavoiteltava osaamistaso on ristiriidassa käytettävissä olevaan aikaan nähden. Muitakin mahdollisia ohjaustoimintoja pohdittiin, jotka voisivat toimia suunnittelijan apuna.

Suunnittelun eteneminen

Vuoden 2023 aikana pääsimme etenemään suunnittelussa tehokkaasti. Keväällä suunniteltiin työkalun sisältöjä ja syksyllä otimme kantaa työkalun toiminnallisuuksiin yhdessä järjestöjen ja opintokeskusten kanssa. Työkalun prototyyppi valmistui lopulta lokakuussa.

Jatkossa työkalua on tarkoitus kehittää prototyypistä vähitellen kohti valmista versiota. Prototyyppi toimii hyvänä pohjana jatkosuunnittelulle. Varaamme aikaa kehittämiseen ja suunnitteluun, jotta työkalusta tulisi mahdollisimman hyvä ja toimiva. Valmistumisaikataulu työkalulle on vielä avoin.

Koska osaamiskeskus Kentaurin toiminta päättyy maaliskuun lopussa, jatkaa Opintokeskus Sivis työkalun kehittämistä. Koulutuksen suunnittelutyökalu tulee olemaan käytössä kaikenlaisille järjestöille.

Opiskelijoiden kirjoittamaa

Keväällä 2023 pyysimme Humakin ylemmän yhteisöpedagogitutkinnon nuorisotyöhön suuntautuneita opiskelijoita tutustumaan Kentaurin tuottamiin julkaisuihin. Nämä opiskelijat ovat jo työskennelleet nuorisoalalla, ja heillä on jo omasta takaa näkökulmaa ajankohtaisiin kysymyksiin. Heidän toivottiinkin nostavan Kentaurin julkaisuista heitä itseään puhuttelevia teemoja ja kirjoittavan niistä blogitekstin.

Harrastustoiminta nousi yhdeksi teemaksi. Sitä pohdittiin eri näkökulmista, muun muassa osallisuuden ja hyvinvoinnin näkökulmista. Kiinnostavasti yhdessä blogissa käsiteltiin myös kielen vaikutusta harrastamisen saavutettavuuteen. Ajankohtainen kysymys nuorten kokemasta yksinäisyydestä nousi myös näissä blogeissa esiin. Näkökulmana oli esimerkiksi harrastamisen merkitys nuorten yksinäisyyden vähentämisessä. Yhdessä blogissa käsiteltiin myös harrastustoiminnan mahdollisuuksia vahvistaa lastensuojelulaitoksiin sijoitettujen nuorten toimijuutta.

Blogeista nousee kiinnostavia näkökulmia nuorten kanssa työskenteleville. Valitettavasti niistä myös välittyy työn, perheen ja opintojen yhteensovittamisen haasteellisuus. Kirjoittaminen, vaikka vain blogitekstin verran, vie aina oman aikansa, joka on jostain muusta poissa. Kannustan kuitenkin tutustumaan blogeihin!

Eeva Sinisalo-Juha, 15.1.2024

Opiskelijan pohtimaa 1.

Hyvinvointia harrastuksista

Anna Saastamoinen, 22.5.2023

Harrastustoiminta tukee nuoren elämää perheen, ystävien ja koulun ohella, joten sillä voi olla suurikin merkitys nuoren elämään. Mutta miten harrastustoiminnalla voidaan vaikuttaa nuorten osallisuuden kokemuksiin ja vähentää yksinäisyyttä? Ja miten ne vaikuttavat nuoren hyvinvointiin?

Harrastamalla nuori saa monia hyviä kokemuksia

Harrastuksiin osallistuminen ei automaattisesti tarkoita osallisuuden kokemusta, mutta parhaimmillaan se on juuri sitä. Harrastustoiminnassa nuori pääsee osaksi yhteisöä, ja hän tuntee kuuluvansa johonkin. Nuori voi löytää harrastuksen kautta paikkansa yhteiskunnasta. Yhdessä tekeminen ja toimintaan osallistuminen sekä asioihin vaikuttaminen lisäävät osallisuuden tunnetta. Juuri nämä osallisuuden kokemukset vaikuttavat positiivisesti nuoren hyvinvointiin.

Yksi harrastustoiminnan tarkoituksista onkin yksinäisyyden vähentäminen. Toiminnassa tavataan kavereita ja solmitaan ystävyysuhteita. Se voi olla jollekin nuorelle ainoa paikka, missä hänellä on ystäviä. Harrastustoiminnassa opitaan myös tärkeitä sosiaalisia taitoja, kuten

ryhmässä toimimista, sääntöjen noudattamista sekä kaveri- ja tunnetaitoja. Turvallisen ja läsnäolevan aikuisen tehtävä on ohjata nuoria näiden taitojen opettelussa. Aikuisella voi olla myös tärkeä rooli nuoren kuuntelija ja tukijana.

Työtä kohti tasavertaisia harrastamisen mahdollisuuksia

Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ole aina mahdollista harrastaa. Syy voi olla esimerkiksi taloudellinen tai sairaudesta johtuvaa. Harrastamisen Suomen malli on yksi merkittävä keino harrastusten mahdollistajana. Sen tavoitteena on tarjota kaikille lapsille ja nuorille mieluinen ja maksuton harrastus koulupäivän aikana.

Harrastamisen Suomen mallin ongelmana on kuitenkin ollut se, miten tavoittaa ne lapset ja nuoret, joilla ei ole yhtään harrastusta. Tähän ongelmaan on etsitty vastauksia Suomen Turusta.

Turussa alkoi keväällä 2021 etsivän harrastustoiminnan pilotti, joka on osa Turun Harrastamisen Suomen mallin hanketta. Pilotin tarkoituksena oli saavuttaa ne lapset ja nuoret, jotka jostain syystä eivät olleet löytäneet tai päässeet mieluisan harrastuksen pariin. Pilotissa tehtiin yhteistyötä kaupungin perhe- ja sosiaalipalveluiden sekä vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kanssa. Tarkoituksena oli löytää keinoja, joilla mahdollistetaan kaikkien lasten osallistuminen mieluisaan harrastukseen.

Harrastukset tuovat hyvinvointia

Harrastustoiminnan kautta saadut osallisuuden kokemukset ja ystävyysuhteet vaikuttavat merkittävästi nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja hyvinvointiin. Aidot osallisuuden kokemukset harrastustoiminnassa voivat myös ruokkia nuorta toimimaan aktiivisesti muussakin vaikuttamistyössä. Tällöin oman hyvinvoinnin lisäksi nuorella on mahdollisuus vaikuttaa myös muiden ihmisten hyvinvointiin.

Blogin kirjoittaja

Anna Saastamoinen

Yhteisöpedagogi, YAMK/Humak

Aiheesta lisää:

www.nuoretjaosallisuus.fi

Opiskelijan pohtimaa 2. Harrastaminen, osallisuus ja nuorten hyvinvointi

Katariina Tuominen, 24.5.2023

Harrastustoiminnalla on suuri merkitys lasten ja erityisesti nuorten elämässä. Harrastustoiminta ennen kaikkea tukee hyvinvointia, mutta myös kehittää nuorten sosiaalisia taitoja, vahvistaa itsetuntoa ja esimerkiksi opettaa kantamaan vastuuta. Harrastusten kautta nuori voi löytää myös uusia ystäviä. Harrastukset voidaan nähdä omana oppimisympäristönään, jota tulisi arvostaa enemmän, ja ne tulisi ottaa huomioon esimerkiksi koulutyötä tukevana toimintana.

Työskentelen erityisammattioppilaitoksessa ja työnkuvaani kuuluu opiskelijan koulukuntoisuuden tukeminen. Koulukuntoisuutta miettiessä kiinnitämme ensimmäiseksi huomiota nuoren tapaan viettää vapaa-aikaa. Vapaa-ajan vietto korreloi melko suorasti koulussa jaksamiseen ja pärjäämiseen. Osalla opiskelijoista on monipuolisia harrastuksia, kun taas toisilla ei ole niitä ollenkaan.

Harrastuneisuus vapaa-ajalla voi näkyä positiivisesti osallisuuden kokemisessa ja esimerkiksi koulukuntoisuudessa. Koen, että harrastustoiminnan lisääminen osaksi arkea tukee nuoren lisää osallisuuden tunnetta, parantaa koulumenestystä, vahvistaa itsetuntoa ja vähentää yksinäisyyttä.

Harrastustoiminnan yhteys osallisuuteen

Osallisuus voidaan kuvata tunteena, jossa koetaan pärjäävyyttä ja oman roolin olevan merkityksellinen. Osallisuus liittyy vahvasti yksilön ja yhteisön suhteeseen. Monelle nuorelle harrastustoiminta voi toimia ensimmäisenä ”verkostona”, johon kiinnittyä ja josta saada vahvistusta omille taidoille ja tiedoille. Nuori on osa jotakin ja tunne siitä, että on jotakin, on merkittävä tekijä osallisuuden tunteen lisääntymisessä. Osallisuus tunteena vähentää yksinäisyyden kokemusta.

Harrastustoiminta, oli se sitten kuntoliikuntaa, kilpaurheilua, vapaapalokuntaa tai e-urheilua, vahvistaa nuoren monia kehittymässä olevia fyysisiä ja psyykkisiä taitoja, joista on hyötyä monella elämän osa-alueella. Pärjäävyys ja oman roolin merkityksen ymmärtäminen – esimerkiksi osana joukkueliikuntaa – vahvistaa nuoren identiteettiä ja kehittää esimerkiksi ryhmätyötaitoja. Kaikki nämä seikat vaikuttavat nuoren minäkuvaan ja näin ollen osallisuuden tunteen vahvistumiseen.

Harrastustoiminnan vaikutukset

Harrastustoiminta voidaan nähdä yhtenä oppimisympäristönä esimerkiksi koulun lisäksi. Oppimisympäristön oppimistulokset voidaan jakaa Osaamiskeskus Kentaurin tekemän tutkimuksen mukaan neljään osa-alueeseen: vuorovaikutustaidot, oman toiminnan johtamiseen liittyvät taidot, itsetunnon vahvistamiseen liittyvät taidot sekä uuden tiedon omaksuminen. Esimerkiksi tietotekniikka- ja käsityöharrastuksissa voidaan painopisteenä nähdä olevan ongelmanratkaisuisia sekä kielitaidossa.

Osaamiskeskus Kentaurin tekemän tutkimuksen mukaan harrastustoiminta toden totta vahvistaa nuorten taitoja monella elämän osa-alueella. Vahvistuneet vuorovaikutustaidot voidaan nähdä tukevan esimerkiksi ystävien saantia esimerkiksi kouluympäristössä.

Miten sitten lisätä nuorten harrastuneisuutta?

Oleellisinta on löytää nuoren kanssa se nuoren oma juttu. Mahdollisuus kokeilla erilaisia harrastuksia ja harrastusmuotoja on oleellinen tekijä siinä, että nuoren saisi kiinnittymään johonkin harrastustoimintaan. Tietysti muun muassa viihtyvyys ja taloudelliset seikat on otettava huomioon, mutta lähtökohtaisesti nuoren omaa ääntä on kuunneltava ja mahdollisuuksia kokeilla on tarjottava.

Meillä, jotka nuorten kanssa työskentelevät, on tässä tärkeä rooli. Harrastustoiminnasta puhuminen, tiedon jakaminen ja jopa omien kokemusten kertominen voivat olla merkittävää toimintaa nuorten ohjaamisessa harrastusten pariin. Nuorten kannustaminen harrastuneisuuteen ja yhdessä tekeminen ja kokeileminen voivat olla jollekin nuorelle tärkeitä askeleita kohti parempaa elämää.

Blogin kirjoittaja

Katariina Tuominen

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Yhteisöpedagogin koulutus (YAMK)

Opiskelijan pohtimaa 3. Kasvamassa aktiiviseksi yhteiskuntalaiseksi

Katri Haapakorva, 26.5.2023

Yhteiskunnallinen aktiivisuus on osallisuutta yhteiskunnan asioihin ja yhteiskunnan ylläpitoon. Moni kovin arkinenkin tekeminen on yhteiskunnallista aktiivisuutta, kuten oppilaitoksessa tai työpaikalla vaikuttaminen tai valintojen tekeminen yhteisen edun mukaisesti. Aktiivisuutta ei kuitenkaan pidä sekoittaa aktivismiin. Syrjäytyminen yhteiskunnasta eli kuulumattomuus yhteisöihin on yhteiskunnallisen aktiivisuuden vastakohta.

Tekemisen merkityksellisyys

Myös harrastus- ja järjestötoiminta ovat yhteiskunnallista aktiivisuutta. Niiden kautta tavoitetaan suurin osa maamme nuorista. Harrastus- ja järjestötoiminnan avulla nuori oppiikin tärkeitä yhteiskunnallisia taitoja ja valmiuksia sekä saa tarpeellista kokemusta yhteiskunnallisesta toimijuudesta ja omista vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa.

Kun nuori otetaan harrastus- tai järjestötoimintaan mukaan, hänet otetaan mukaan myös sosiaaliseen yhteisöön. Parhaimmillaan hän saa kokea kuuluvansa yhteisöön, jossa hänen osallisuuttaan ja panostaan arvostetaan. Sosiaalisessa yhteisössä toimiminen parantaa ihmissuhdetaitoja ja auttaa luomaan tulevaisuuden kannalta tärkeitä verkostoja.

Terve itsetunto saadaan aikuisen tuella

Terveen itsetunnon kehittymiseksi tarvitaan monia tekijöitä. Yksi tekijä on perheen ulkopuolinen aikuinen, joka huomioi nuorta ja toimii hänen kanssaan. Harrastus- ja järjestötoiminta mahdollistaa luontevasti tämän. Harrastus- ja järjestötoiminnan verkostot koostuvat usein monen ikäisistä ihmisistä, mikä rikastuttaa entisestään sosiaalisia taitoja, mutta myös vahvistaa nuoren itsetuntoa.

Toimiminen aikuisten rinnalla harrastuksessa tai järjestössä auttaa nuorta näkemään aikuisuuden ja yhteiskunnallisen aktiivisuuden hyvät puolet. Ihmisen onnellisuus lisääntyy tekemällä asioita yhteisen edun hyväksi ja tekemällä itselle tärkeiksi koettuja asioita. Yhteiskunnallinen aktiivisuus ei ole velvoite, joka nousee käskystä, vaan on yhteinen etu, jonka saavuttamiseen ohjaa oma-aloitteisuus ja innostus.

Harrastusten kautta osaksi yhteiskuntaa

Usein nuori työllistyy ensimmäisen kerran harrastus- ja järjestötoiminnan kautta. Työ voi olla alkuun lähellä aikuisen vapaaehtoistehtäviä, kuten vaikkapa nuorempien ohjaamista kerran viikossa tai muu lyhyt kesätyö. On tärkeää, että nuoret saavat työkokemusta ja työtodistuksia aikuisuuden työllistymisen kannalta. Ensimmäinen työkokemus luo mielikuvan työelämästä ja työnteosta. Työssä onnistuminen, vastuunkantaminen ja luottamuksen osoittaminen ovat tärkeitä kokemuksia aktiivisuuden kasvamisessa.

Osalle nuorista muille itsestään selvä yhteiskunnallinen aktiivisuus ei ole helppoa arkipäivää. Jollekin kouluun lähtö, kaupassa käyminen tai työnhaku on asioita, jotka vaativat liian suuria ponnistuksia. Lapsuudessa ja nuoruudessa kerätyt kokemukset osallisuudesta, toimijuudesta ja yhteisöllisyydestä vahvistavat minäkuvaa yhteiskunnallisena vaikuttajana. Nämä kokemukset pitäisi olla kaikille saatavissa jo siinä vaiheessa, kun minuutta rakennetaan, eikä vasta silloin, kun yhteiskunta ei enää tunnu omalta paikalta.

Blogin kirjoittaja

Katri Haapakorva

Humanistisen ammattikorkeakoulun Yhteisöpedagogi, YAMK opiskelija, yamkY-s22_PKS.

Opiskelijan pohtimaa 4. Harrastus ja kieli

Katalin Viitala-Kiss, 29.5.2023

"Maahanmuuttajataustaisten lasten kielitaidosta ja koulumenestyksestä heräsi huoli – suomea äidinkielenä puhuvien koulutoverien puuttuminen vaikeuttaa tilannetta" (MTV uutiset 2.2.2023)

Edellä mainitun kaltaisia uutisia saatoimme lukea kevään 2023 vaalien alla joka puolelta. Segregaatioon on monia syitä, joista artikkelissa nostetaan esille asuinalueiden eriytyminen. Tarve olisi järeämmille poliittisille päätöksille.

Mikä olisi nopeampi ratkaisu?

Osaamiskeskus Kentaurin Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan -julkaisun mukaan "lasten ja nuorten mielekäs vapaa-ajan toiminta nähdään toimivan harrastuksen tavoin, syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä ja hyvinvointia lisäävänä" (Kompassi, 16). Julkaisussa viitataan laajoihin tutkimuksiin nuorten vapaa-ajasta, joista osaa on tehty vuodesta 1977 asti.

Esimerkiksi tutkimushankkeessa Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen kävi ilmi vuonna 2005, että monikulttuuriset nuoret olivat kiinnostuneempia järjestötoiminnasta kuin suomalaistaustaiset nuoret. Tuloksissa kerrotaan, että monikulttuurisissa nuorissa olisi paljon potentiaalia, jos osallistumisen esteitä vähennetään aktiivisesti, eikä heidän kiinnostustaan sammuteta heti alkumetreillä.

Vaikka edellä mainitun tutkimuksen mukaan monikulttuuriset nuoret ovat kiinnostuneempia luonnonsuojelusta ja ihmisoikeuksista, kävi vuoden 2018 tutkimuksista ilmi, että kaikkien nuorten suurin kiinnostuksen kohde on liikunta. Ainoastaan neljä prosenttia kaikista vastaajista ei harrastanut eikä halunnut harrastaa liikuntaa.

Olisiko liikunta harrastuksena ratkaisu?

Keskiviikkona 1.2.2023 ilmestynyt Tamperelainen kertoo Namikan Yökoris-toiminnasta. Otsikosta käy ilmi, että "pelaaminen ei ole tärkeintä". Mikä sitten on tärkeä, kun yökoris ei ole yöllä, ja pelaaminen ei ole tärkeintä? Kristian Ketolan opinnäytetyöstä käy ilmi, että "liikunta välineenä tarjoaa erinomaisen väylän monikulttuuriselle kohtaamiselle ja sosiaalisten suhteiden syntymiselle." Artikkelin kertoo myös erään nuoren tarinan, miten hänestä on tullut aktiivinen Namikan yhteisön jäsen.

Jos emme voi vaikuttaa asuinalueeseemme, voi harrastus- ja järjestötoiminta hyvinkin olla ratkaisu kielelliseen kehittymiseen. Kun nuorella on suomalaistaustaisia ystäviä, se motivoi ja myös auttaa heitä oppimaan suomea. Vastaamatta jäi ainoastaan kysymys, kuinka voimme

mahdollistaa nuoren pääsyn harrastuksiin, jotka eivät ole heidän asuinalueellaan?

Blogin kirjoittaja

Katalin Viitala-Kiss on HUMAKin yhteisöpedagogi YAMK opiskelija, joka oppii suomea pääasiassa itsenäisesti, harrastuksen, järjestötoiminnan ja suomalaisten ystävien avulla.

3.2.2023. Tampere.

Opiskelijan pohtimaa 5. Onko harrastaminen ratkaisu yksinäisyyteen?

Miamaija Kurtakko, 31.5.2023

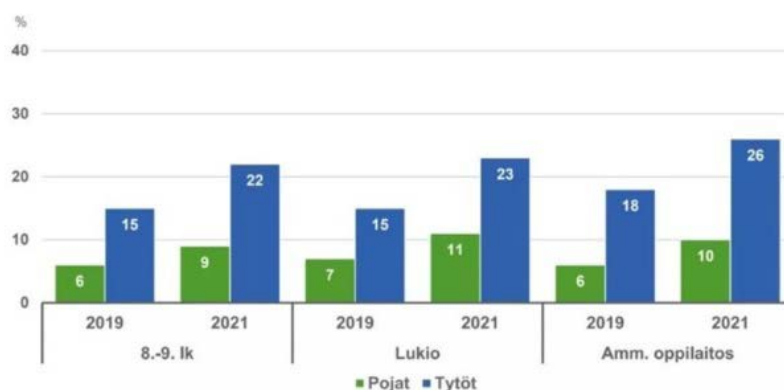
Nuorten kokema yksinäisyys on aihe, joka nousee nykyään esille monissa yhteyksissä. Yksinäisyyttä vastaan kamppaillaan jatkuvasti, mutta voisiko nuorisjärjestö- tai harrastustoiminta olla vastaus yksinäisyyden vähentymiseen ja osallisuuden kokemuksen lisäämiseen?

Mitä on osallisuus?

Osallisuus on termi, jota käytetään todella usein. Yksinkertaisesti osallisuus on tunne, joka syntyy, kun henkilö kokee kuuluvansa johonkin. Tämän takia osallisuus ja yksinäisyys ovat kytköksissä toisiinsa – yksinäisyyden tunne kasvaa, jos ei tunne kuuluvansa mihinkään. Perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyvistä tytöistä 22 prosenttia ja lukiolaistytöistä 23 prosenttia koki itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti vuonna 2021. Vastaava osuus ammatillisten oppilaitosten tytöistä oli 26 prosenttia. Pojilla yksinäisyyden kokemus oli harvinaisempaa kuin tytöillä kaikilla kouluasteilla (9–11 %). (THL, Kouluterveyskysely 2021)

Pylväsdiagrammi otsikolla "Itsensä yksinäiseksi tuntevien nuorten osuus sukupuolen ja kouluasteen mukaan vuosina 2019 ja 2021 prosentteina. Kuvassa on vihreitä ja sinisiä pylväitä, jotka kertovat vuosien 2019 ja 2021 lukemat."

Itsensä yksinäiseksi tuntevien nuorten osuus sukupuolen ja kouluasteen mukaan vuosina 2019 ja 2021, %

Ratkaisu yksinäisyyteen harrastuksista?

Hyviä keinoja mahdollistaa osallisuutta ja vähentää yksinäisyyttä ovat harrastukset ja erilaiset järjestötoiminnot. Mielekkään tekemisen tuottama mielihyvä ja sosiaalisten suhteiden rakentaminen samanoloisten henkilöiden kanssa on tärkeää mielenterveyden ylläpitämisen kannalta. Tähän on otettu avuksi mm. Harrastamisen Suomen malli, jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Tämä on myös matalan kynnyksen keino tutustua uusiin harrastusmahdollisuuksiin. Harrastamisen Suomen mallin pilottikausi oli 1.1.–5.6.2021, joten sen pitkäaikaisvaikutusta ei voi vielä mitata.

Jos katselee määritystä sanoille ”järjestö” ja ”yhdistys”, ovat ne tiivistetysti seuraavanlaisia: järjestö järjestää tapahtumia ja toimintaa, ja sen avulla järjestetään yhteisen asian ympärille, kun taas yhdistys on yhteistä toimintaa ja yhdessä tekemistä, joka yhdistää ihmisiä ja heidän mielenkiinnon kohteitaan, tarpeitaan ja tavoitteitaan. Eli mustavalkoisesti ajateltuna järjestö- ja yhdistystoiminta mahdollistavat osallisuuden kokemuksen. Järjestö- ja yhdistystoiminta voidaan lukea myös harrastukseksi; sen avulla yksilö on osana ryhmää, jossa jokaisella osallistujalla on sama mielenkiinnonkohde. Edellä mainittujen ”valttikortti” on mielestäni vaikuttamisen mahdollistaminen, joka onkin yksi vahvoista osallisuuden kokemuksen tuottajista.

Onko siis harrastaminen ratkaisu yksinäisyyteen?

Mielestäni kyllä. Tämä ei tietenkään ole mitenkään helppo ja vaivaton ratkaisu. Haasteen tähän tuo mm. ”sen oikean” harrastuksen löytäminen. Esimerkiksi pienemmällä paikkakunnilla ei välttämättä ole mahdollista harrastaa jotain tietynlaista toimintaa tai harrastuksen hinta on korkea. Harrastamisen kautta saatu mielihyvä ja onnistumisen kokemukset kantavat usein pitkälle ja vahvistavat myös yksilön sisäistä motivaatiota. Parhaimmillaan harrastamisen kautta löydetty mielenkiinto voi poikia jopa pitkän urapolun kyseisen aiheen ympärillä. ”Sen oikean” löytämiseen voi myös kulua paljon aikaa. Tämä on mielestäni asia, jota jokaisen olisi tarve pohtia edes kerran elämässään: olenko löytänyt itselleni harrastuksen, jonka avulla olen kokenut osallisuuden tunteen ja sen avulla olen tukenut hyvinvointiani?

Blogin kirjoittaja

Miamaija Kurtakko

Avoin AMK, Humanistinen ammattikorkeakoulu

Opiskelijan pohtimaa 6. Nuoren yksinäisyyteen apua

Virve Friman-Tiihonen, 2.6.2023

“Olipa joku, kenen kanssa jutella tai lähteä leffaan, tai edes joku, joka olis välillä mun seurana. Joku, jonka kans voi koulun jälkeen olla vaan, nauraa tyhmille jutuille, itkee yhdessä... Mä vaan ahdistun ja masennun, ku ei oo ketään.” – juttelee nuori 17 v.

Kenenkään ihmisen ei ole hyvä olla yksin, koska ihminen kaipaa lähelleen sekä fyysistä että psyykkistä läheisyyttä, jotta hän kasvaisi kokonaiseksi. Nuorelle yksinäisyys ei ole välttämättä valinta, vaan seuraus jostakin, kun taas yksinolo on valinta. Tunne siitä, ettei ole ketään, kuka ymmärtäisi, kuuntelisi ja olisi tukena, on yksinäisyyden vahvoja merkkejä, kun taas yksin oleminen voi olla itsessään rentouttavaa ja vapauttavaa.

Mistä apua yksinäisyyteen?

Yksinäisyydestä kärsii yhä useampi nuori, mikä on näin someaikakautena erittäin merkityksellistä. Korona-ajan tuomat vaatimukset ovat vaikuttaneet nuorten tuntemaan yksinäisyyteen huomattavasti. Yksinäisyys tunteena on erittäin vahingollinen nuoruusiässä, jolloin oma identiteetti ja sosiaalinen asema ovat vasta muodostumassa. Yksinäisyys on nuorten hyvinvointia heikentävä tekijä.

Yksinäisyys haavoittaa nuorta, ja sen taustalta voi löytyä paljon merkittäviä tekijöitä, kuten koulukiusaaminen, mielenterveysongelmat tai perhesuhteet. Ongelmien karttuessa on nuori vakavassa syrjäytymisen vaarassa. Yksinäisyys voi aiheuttaa vakavia mielenterveysongelmia, mutta myös mielenterveysongelmat voivat aiheuttaa yksinäisyyden tunnetta.

Nuorisojärjestötoiminta apuun nuorten yksinäisyyteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Nuoruuteen liittyy monia elämään vaikuttavia asioita, kuten irtaantuminen perheestä, itsenäistyminen, oman identiteetin etsiminen ja maailman kuvan kehittyminen, omien arvojen ja elämäntavan etsintä. Näihin nuori tarvitsee aikuisen, yhteiskunnan ja instituutioiden apua.

Yksinäisyyttä tunteva syrjäytymisvaarassa oleva nuori saa apua erityisnuorisotyöstä, mutta myös nuorisojärjestöt ja harrastustoiminta ovat apuna.

Nuorisojärjestöt ja harrastusyhdistyksen ehkäisemässä yksinäisyyttä

Nuoren ohjautuessa harrastustoimintaan hän voi saada kavereita – joskus jopa kokonaisen koripallojoukkueen verran. Yksinäisyyttä tuntevat enemmän ne nuoret, joilla ei

ole harrastuksia, kuin ne, jotka ovat monenlaisessa toiminnassa mukana. Meillä tarjotaan nuorille monenlaisia harrastuksia, esimerkiksi urheilua, tanssia, musiikkia, kuvataidetta tai teatteria. Osa harrastuksista on maksullisia, mutta myös ilmaisia harrastuksia on tarjolla. Nuorille tarjotaan useilla eri paikkakunnilla myös ilmaista tutustumista eri liikuntalajeihin.

Nuorisotalot tarjoavat vapaa-ajalle myös toimintaa, jossa nuoret voivat tavata nuorisotyöntekijöitä ja ikäistään seuraa. Nuorisotalojen eli nuokkareiden toimintaa organisoidaan nuorten omien toiveiden pohjalta, ja nuoret voivat itse olla järjestämässä ja vaikuttamassa tapahtumien sisältöön.

Useat eri urheiluseurat, kansalaisjärjestöt ja yhdistykset järjestävät nuorille toimintaa. Nuori voi myös olla osallisena omaan elämään vaikuttamiseen kansalaisjärjestöjen kautta. .

Harrastukset ja turvalliset aikuiset ovat nuoren tärkeä tuki

Harrastusten kautta nuori saa mielekästä tekemistä, jolla on vaikutusta mielialaan ja itsensä kehittämiseen. Harrastukset tarjoavat sosiaalisia tilanteita ja osallisuuden kokemusta. Parhaillaan ne tarjoavat sosiaalistumista, yksinäisyyden tunteen kaikkoamista ja itsetunnon kehittymistä. Useat eri kansalaisjärjestöt ja yhdistykset tarjoavat nuorille toimintaa, jossa nuori voi kokea kuuluvansa erilaisiin yhteisöihin. Yhdessä pelaaminen ja harrastaminen liittävät yksilöä osaksi yhteisöä, mikä luo ensiarvoisuuden kokemusta.

Merkittävän tärkeässä asemassa nuoren yksinäisyyttä ehkäisemään ja auttamaan tarvitaan aina aikuista ihmistä. Nuorena harjoitellaan aikuiselämän taitoja, joihin saa apua aikuisilta. On tärkeää muistaa myös, että aikuinen on vastuussa nuoren yksinäisyyden kokemuksesta ja tunteesta. Yksinäisyyden helpottaminen on monitahoinen asia, eikä se ole nuoren omalla vastuulla. Tärkeää on aina, että pidetään kiinni ihmissuhteista.

Blogin kirjoittaja

Virve Friman-Tiihonen

Humanistinen ammattikorkeakoulu (Yamk), yamkY_s22_PKS

Opiskelijan pohtimaa 7. Lastensuojelulaitokseen sijoitettujen nuorten toimijuuden edistäminen harrastamisen keinoin

Eero-Pekka Ilmanen, 5.6.2023

Itse laitoksessa viimeiset vuodet työskennelleenä ja aina pienestä pojasta asti harrastaneena olen huolissani katsellut vierestä, miten vähän lastensuojelunuoria kiinnostaa harrastaminen tässä maailmassa. Harrastaminen lisäisi heidän toimijuuttaan yhteiskunnassa ja auttaisi heitä tulevaisuudessa erilaisissa haasteissa. Tässä tekstissä harrastamisesta puhutaan sen kaikista näkökulmista, vaikka oma harrastamiseni on aina liittynyt urheiluun.

Pohdin tässä tekstissä seuraavia kysymyksiä: Onko vähäinen harrastaminen liitännäinen sijoitukseen? Ovatko nuoret tosiasiaa halukkaita harrastamaan, mutta heidän ohjaajansa eivät itse osaa katsoa harrastamista laajemmin? Vai onko harrastamisen vähyyys vain sukupolvikokemus ja todellisuudessa lastensuojelulla ei olisikaan mitään merkitystä tähän haasteeseen?

Harrastaminen ja sen mahdollistaminen lastensuojelussa

Harrastaa voi joukkueessa, omassa porukassa, ryhmämuotoisesti, yksin, kaksin tai kolmissin, omatoimisesti, ohjatusti, verkossa, videoita katsomalla ja opettelemalla. Harrastaa voi seurassa, kerhossa, järjestössä, tunnilla, sohvan nurkassa, kuntokeskuksessa, keittiössä, tallilla, pajalla, treeneissä, autoradalla, puutarhassa, kansalaisopistossa, biitsillä, metsässä, verkossa ja etäyhteyksin. Näin on linjannut Kentauri omassa julkaisussaan Kompassi osaamiskeskus Kentaurin matkaan.

Harrastamisen mahdollisuudet ovat erittäin laajat ja erityisesti isoissa yksityisissä lastensuojelulaitoksissa on tämän lisäksi taloudellinen mahdollisuus rahoittaa ja mahdollistaa nuorille melkein mikä tahansa harrastamisen. Pääkaupunkiseudulla harrastamisen laaja kirjo on tietysti suurempi, mutta myös maaseuduilla tähän on mahdollisuus. Lastensuojelussa henkilöresursseja on kasvatettu ja näin ollen harrastamisen pitäisi siis olla mahdollista.

Miksi sitten ei?

Tätä kysymystä olen usein pohtinut. Valitettavan usein ajatuksena on se, että ”Johtuuko tämä minusta, ettei nuori/nuoret halua lähteä mihinkään?”. Uskon kuitenkin, että tämä ei ole syy. Monesti nuoret kertovat, etteivät ”kehtaa lähteä meidän kanssamme mihinkään”. Ymmärrän tämän joissain tilanteissa, mutta samaan aikaan tämä on helppo tapa olla lähtemättä, ja mukavuusalueen ulkopuolelle menemisen sijaan jäädään omaan huoneeseen tai ollaan muuten tekemättä mitään. Samalla syy on ohjaajien eikä niinkään nuoren pelko/jännitys/haluttomuus tai niin edelleen.

Nuoria hävettää se, että harrastuksessa on mahdollisesti törmätä koulukaveriin, joka ei tiedä sijoituksesta mitään. Ymmärrän tämän täysin, mutta mahdollisuus tälle on kuitenkin kovin pieni ja nuorten tulisi muistaa, ettei sijoitus ole syy hävetä.

Uskon kuitenkin suurimman tekijän olevan teknologian

Nykyisin internetin mahdollisuudet ja sosiaalinen media ovat enemmistölle ihmisistä, ja etenkin nuorille enemmänkin tapa elää ja olla maailmassa, eikä välttämättä erikseen maininnan arvoinen seikka. Tämän päivän nuorten elämään kuuluvat globaalilla tasolla leviävät videot, musiikki sekä moninainen media, ja nuoret myös yhä useammin osallistuvat itse digitaalisten sisältöjen toteuttamiseen.

Bloggaus, vloggaus, somet, somehaasteet, koodaus ja tubetus ovat esimerkkejä digitaalisessa ympäristössä itsensä toteuttamisesta ja osallistumisesta.

Valtaosa nuorista nimeää yhdeksi mieluisimmista vapaa-ajan aktiviteeteistaan pelaamisen ja netissä olemisen. Tällöin ollaan kavereiden kanssa yhdessä jutellen, pelaten tai muulla tavoin vuorovaikutuksessa. Netti lisää yhdenvertaisuutta, tarjoaa mahdollisuuksia ja mielekkäitä vapaa-ajan yhteisöjä.

Internet on nykyään paikka, missä nuorien harrastaminen tapahtuu, eivätkä aikuiset tätä näe ja näin ollen heille voi tulla ajatus, että ”taaskaan nuori ei ole tämän päivän aikana tehnyt tai harrastanut mitään.” Se ei ole tietenkään koko totuus, mutta kyllä jokainen ihminen tarvitsee ryhmätoimintaa tai fyysisiä kontakteja.

Harrastamisen vaikutus toimijuuteen ja osallisuuteen

Harrastamisen myötä nuorien reflektiotaidot kehittyvät vuorovaikutuksessa. Käytännössä se tarkoittaa, että nuorelle annetaan palautetta hänen toiminnastaan: tilanteen mukaan joko kannustavaa tai kriittistä. Nuorta kasvatetaan ottamaan palautetta vastaan, koska hänelle voi olla aivan yhtä hankalaa niin positiivisen kuin negatiivisenkin palautteen saaminen.

Palautteen pohjalta nuorta ohjataan itsereflektioon, josta hänelle avautuu mahdollisuuksia oivaltaa oman tekemisensä syitä ja seurauksia. Tämä rakentaa kuvaa itsestä oppivana ihmisenä, jolla on oma turvallinen paikka kyseissä toiminnassa. Tähän liittyen tärkeää onkin se, että nuori saa mahdollisuuden toimia ryhmässä, oppia sosiaalisia taitoja ja ottaa toisia huomioon.

Jos taas nuori saa yllä olevia palautteita, niin hänen uskaltamisensa harrastaa tai kokeilla jotain uutta vähenee ja tulevaisuuden kannalta tärkeät taidot voivat jäädä vajaaksi. Hänen kykynsä reflektoida omaa toimintaansa voi jäädä myös vajaaksi, mikä aiheuttaa haasteita

aikuisena. Kyky oppia ryhmätyön taitoja tulee erilaisista ryhmätoiminnoista, ja näissä nuori oppii tulevaisuuden kannalta tärkeitä sosiaalisia taitoja ja empatiaa.

Lopuksi

Haasteet sille, että nuori saadaan harrastamaan ovat todellisia ja aitoja, ja tähän olisi syytä keksiä jokin ratkaisu. Toivon kaikilta lastensuojelutyöntekijöiltä avoimuutta uusille harrastuksille ja uusien asioiden kokeilulle.

Harrastukset avartavat maailmankuvaa ja laajentavat nuorten sosiaalisia suhteita, mutta ne voivat mahdollisesti toimia myös ponnahduslautana tulevaan ammattiin. Mielekäs ja terveyttä edistävä vapaa-aika voi jollain tasolla vaikuttaa muihinkin ulottuvuuksiin nuoren elämässä, kuten koulumenestykseen

Nuori lopulta usein vaan toivoo huomiota ja sitä, että hänen kanssaan tehdään asioita. Tutkikaa yhdessä vaihtoehtoja, mitä voisitte tehdä ja pyrkikää molemmat katsomaan asioita omankuplan ulkopuolelta. Kuten yllä todettiin, harrastaa voi yksin, kaksintai pienissä porukoissa. Enää puuttuu mahdollistaja tälle ja lastensuojelulla on kaikki mahdollisuudet ja resurssit olla tässä suunnannäyttäjänä myös muille.

Blogin kirjoittaja

Eero-Pekka Ilmanen, Humak

Kirjoittaja on lastensuojelussa esihenkilönä työskentelevä henkilö, joka kokee harrastamisen ja ryhmätoiminnan elämäntaitojen kannalta olennaisiksi asioiksi.

Opiskelijan pohtimaa 8. Kaikki ennen paremmin, tänään kaikki huonommin(?!)

Heikki Väkeväinen, 6.6.2023

Ennen kaikki oli paremmin. Piste.

Nuoret notkuivat sohvalla ja katsoivat Salkkareista Sakun ja Miian ihmissuhdesekoilua puoli kahdeksasta tasan kahdeksaan, naapuruston nuoret istuivat ringissä kuvaputkitöllön edessä kaverin porukoiden olohuoneessa ja hakkasivat kasibittistä Nintendoa, ja luokan jokainen kaveri harrasti jääkiekkoa tai lentopalloa.

Ai että, olipa kaikki ennen mahtavaa! Kuten alussa todettiin, ennen kaikki oli vain yksinkertaisesti paremmin. Mutta entä nyt?

Yhteisöllisyydestä yksilökeskeisyyteen?

Palatakseni äskeiseen, entä nyt? Salkkarit, jos niitä nyt enää kovin moni katsoo, voi väijyä netistä silloin kun se sinulle sopii, yhdessä samalla sohvalla pelaaminen on vaihtunut omaan peliluolaan sekä nettipelaamiseen, ja nuoret harrastavat ihan omituisia juttuja kuten padelia!

Nykynuorison toiminta vaikuttaa helposti meistä aikuisista yksilökeskeiseltä puuhastelulta, jossa ainoa yhteisöllisyyden paikka on some. Tuntuu välillä, että eiväthän nykynuoret edes osaa jutella toisilleen kasvotusten. Kaikki puuhailevat omiaan omissa oloissaan, eikä kukaan osaa olla toistensa kanssa – niin kuin ennen, silloin joskus.

Tämä tuntuu meistä aikuisista, jotka ovat eläneet nuoruutensa ysärillä ja 2000-luvun alussa, hyvin omituiselta. Onko yhteisöllisyydestä tullut yksilökeskeisyyttä? Kurvit olisi helppo vetää suoriksi ja todeta asian olevan näin, mutta asiat eivät ole koskaan niin yksinkertaisia.

Ei yhteisöllisyys ole kuollut mihinkään: se on vain muuttanut muotoaan, eivätkä aikuiset aina ymmärrä tätä ja huomaa muutosta. Eikä vanha yhteisöllisyys ole täysin kuollut, on se edelleen olemassa. Se ei vain ole enää ainoa totuus, jossa nykynuoret elävät.

Yhteisöllisyys on yhä hengissä!

Nuoret saavat osallisuuden sekä yhteisöllisyyden kokemuksia nykyään yhtä paljon ja paljon laajemmalla skaalalla kuin menneiden vuosien nuoriso. Harrastusmahdollisuuksia on lukuisia, olipa kyse sitten pääkaupunkiseudusta tai Kainuun korvesta. Se, että kaikki eivät pelaa lätkää, ei tarkoita sitä, etteivätkö nuoret harrastaisi ja saisi tätä kautta sosiaalista kanssakäymistä. Harrastusvaihtoehtoja ja tarjontaa tekemiseen on vaan enemmän.

Meillä kaikilla on sisäänrakennettu tarve kuulua johonkin, olla osa jotain ryhmää ja kokea osallisuuden sekä yhteisöllisyyden tunteita. Olipa sitten kyseessä järjestäytyneestä harrastustoiminnasta, vapaamuotoisesta samanhenkisten ihmisten puuhailusta tai osallistumisesta jonkin järjestön toimintaan, niin nämä kaikki toimijat ja tahot tarjoavat näitä tunteita jokaiselle.

Yhdessä tekeminen ja oleminen lisää yhteisöllisyyden tunnetta sekä yksilön tunnetta siitä, että hän on tärkeä ihan omana itsenään sekä yhteisön yhtenä osana. Tämä kaikki vahvistaa yhteisöllisyyttä yksilössään sekä ympäröivässä maailmassa ja auttaa luomaan uutta yhteisöllisyyttä.

Nuorisojärjestöjen ja harrastustoimintojen järjestäjien tulee kuitenkin olla hereillä. Vaikka me aikuiset, jotka vedämme näitä toimintoja, "tiedämme", että kaikki oli ennen paremmin, tulee nuorten parissa toimijoiden pysyä kehityksen sekä trendien vauhdissa ja uudistaa sekä kehittää toimintojaan nykytoiveita ja -vaatimuksia vastaavaksi.

Menneisyyteen jääminen ei ole vaihtoehto pitkässä juoksussa.

Kukaan ei saa jäädä yksin!

Moni aikuinen on huolissaan siitä, että nykynuoret ovat yksinäisiä ja tältä se helposti vaikuttaa, kun nuoret istuvat ryhmässään kiinni puhelimilla, eikä kukaan puhu toisilleen mitään.

On totta, että nuoret viihtyvät yhä enemmän puhelimillaan, mutta se ei tee kaikista heistä yksinäisiä, sosiaalisesti kömpelöitä ja tulevaisuuden erakoita. Ei ainakaan kaikista, mutta osa nuorista on yksinäisiä. Pitää myös muistaa, että yksin oleminen ja yksinäisyys eivät olet synonyymeja tai tarkoita samaa asiaa.

Nuoret ovat läsnä toistensa elämässä yhä enemmän virtuaalisesti somen välityksellä ja saavat tätä kautta sosiaalisia kokemuksia. Vaikka verkkoyhteisöllisyys on hieno ja arvokas asia, ei se koskaan voi täysin korvata kasvokkain tapahtuvaa kohtaamista. Nuorisojärjestöillä ja harrastustoiminnoilla onkin ensiarvoisen tärkeä osa yksinäisyyden ehkäisyssä. Osa nuorista ei ole kotonaan verkkoyhteisöllisyyden maailmassa, vaan tarvitsee aitoa kohtaamista.

Järjestöt ja harrastukset tarjoavat monelle nuorelle mahdollisuuden saada kohtaamisia vapaa-ajalla matalalla kynnyksellä, jos ystävyysuhteiden muodostaminen vaikkapa koulussa on hankalaa ja haasteellista.

Ennen kaikki oli paremmin – ei, tuskin, höpöhöpö, ei pidä paikkansa. Ennen kaikki oli vain erilaista, mutta ei välttämättä paremmin.

Blogin kirjoittaja

Heikki Väkeväinen

Humanistinen ammattikorkeakoulu, yhteisöpedagogikoulutus YAMK, 2022

Kirjoittaja on nuorisotyön kentällä pitkään työskennellyt ammattilainen Pohjois-Pohjanmaalta, ja hänellä on työkokemusta lasten ja nuorten parissa työskentelystä pitkälti toista vuosikymmentä.

Kirjoittajat

Kentaurilaiset

Autiomäki, Niina

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin asiantuntija, joka työskenteli Kentaurissa tiedontuotannon kehittämisen ja systematisoinnin tiimivastaavana sekä Järjestin-palvelun projektipäällikkönä ja tuoteomistajana.

Fields, Marion

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka kehitti Kentaurissa nuorisoalan järjestöjen vaikuttavuusosaamista.

Huttu, Sari

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin lehtori, joka työskenteli Kentaurissa nuorisoalan järjestöjen muuttuvien toimintaympäristöjen parissa.

Jeronen, Eeva

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka työskenteli Kentaurissa järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmien parissa.

Kalervo, Laura

Kirjoittaja on Partion asiantuntija, joka työskenteli Kentaurin osaamiskeskuspäällikkönä sekä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen digitaalisen työkalun, Osaamiskiekk-sovelluksen, kehittämisen parissa.

Kaunismaa, Pekka

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin TKI-asiantuntija, joka tutki Kentaurissa nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia nuorten kasvuun ja osallisuuteen.

Lehtovaara, Essi

Kirjoittaja on Talous ja nuoret TATin asiantuntija (myöhemmin Nuorten yrittäjyys ja talous NYT), joka työskenteli Kentaurissa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen digitaalisen työkalun, Duunikoutsi-sovelluksen, kehittämisen parissa.

Lind, Kimmo

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin lehtori, joka työskenteli Kentaurissa nuorisoalan järjestöjen muuttuvien toimintaympäristöjen parissa.

Odell, Heidi

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka työskenteli Kentaurissa järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmien parissa.

Omaheimo, Raisa

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka työskenteli Kentaurin osaamiskeskuspäällikkönä sekä kehitti nuorisoalan järjestöjen vaikuttavuusosaamista.

Pakanen, Lotta

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka työskenteli Kentaurissa järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmien parissa.

Rasinkangas, Elisa

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen työntekijä, joka työskenteli Kentaurissa tapahtuma- ja viestintäkoordinaattorina.

Saarimaa, Sanna

Kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka työskenteli Kentaurissa järjestöissä hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmien parissa.

Sinisalo-Juha, Eeva

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin tutkija ja lehtori, joka tutki Kentaurissa nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia nuorten kasvuun ja osallisuuteen.

Sinivuori, Timo

Kirjoittaja on Partion XX, joka toimi Kentaurin johtajana ja sekä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen digitaalisen työkalun, Osaamiskiekko-sovelluksen, kehittämisen parissa.

Tormulainen, Aino

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin tutkija, joka tutki Kentaurissa nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia nuorten kasvuun ja osallisuuteen.

Vaara, Lauri

Kirjoittaja on Talous ja nuoret TATin (myöhemmin Nuorten yrittäjyys ja talous NYT) pedagoginen asiantuntija, joka tutki Kentaurissa nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutuksia nuorten kasvuun ja osallisuuteen.

Vierailevat kirjoittajat

Abera, Rewina Teklai

Rewina on keväällä 2023 Humakista valmistunut yhteisöpedagogi. Hänellä on kokemusta lasten ja nuorten ryhmien ohjaamisesta. Harrastustaan hänellä on muun muassa taitoluistelun ja tanssin parista.

Harju, Henna

Kirjoittaja on Aula-työkodin työvalmentaja.

Kammonen, Eveliina

Kirjoittaja oli Opintokeskus Siviksellä viestintäharjoittelijana ja hän teki myös Kentaurin viestintää.

Kautto, Tuija

Kirjoittaja on Suomen nuorisotalon kattojärjestö Allianssin palvelujohtaja.

Malk, Tanja

Blogin kirjoittaja on Opintokeskus Siviksen asiantuntija, joka oli opiskelijana Humakissa ja työharjoittelussa Kentaurissa.

Mattila, Ira

Vieraileva kirjoittaja toimii ohjelmakoordinaattorina Paikka auki -avustusohjelmassa Nuorten ystävät ry:ssä.

Mäki, Kimmo

KTT, KL, korkeakoulupedagogiikan yliopettaja, Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tuija Runtuvuori

Kirjoittaja on Humanistisen ammattikorkeakoulu HUMAKin yhteisöpedagogiopiskelija (AMK), joka suoritti kehittävästä harjoittelusta Osaamiskeskus Kentaurissa.

Tuurala, Emilia

Kirjoittaja toimi Kentaurin ja 10Monkeysin yhteisenä projektikoordinaattorina.